

12 Skórs

IZBA HANDLOWA W KATOWICACH

SPRAWOZDANIE

IZBY HANDLOWEJ
W KATOWICACH

ZA ROK

1934

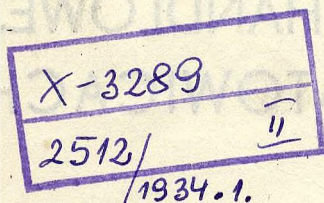
I

1146
35

2512.1934.1

II

Exempl. Obow. 4. IV 35.

30.000,-

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejsze sprawozdanie jest ostatniem sprawozdaniem Izby Handlowej w Katowicach.

Powołana do życia rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z 27 czerwca 1922 r., wydanem na podstawie ustawy pruskiej o izbach handlowych z 24 lutego 1870 r. w redakcji ustawy z 19 sierpnia 1897 r., Izba Handlowa rozpoczęła swe czynności 19 lipca 1922 r. pod zarządem komisarza rządowego.

Mimo swej odmiennej nazwy i posiadając stosunkowo nieco węższe uprawnienia ustawowe, niż izby przemysłowo-handlowe, działające na podstawie prawa polskiego, Izba Handlowa godnie reprezentowała interesy zarówno przemysłu jak i handlu swego okręgu i działalność jej w rzeczywistości nie różniła się niczem od działalności pozostałych izb przemysłowo-handlowych. Pracę swą Izba rozpoczęła od podstaw, nie posiadała bowiem ani personelu, któryby poprzednio pracował w analogicznej instytucji, ani biblioteki i archiwum, gdyż nic nie otrzymała od Izby Handlowej w Opolu, do której należał dawniej jej obecny okręg. Dziś po zgórą dwunastoletniej pracy Izba, której istnienie w formie przewidzianej przy mianowaniu komisarza rządowego miało być krótkotrwałe, dzięki współpracy sfer przemysłowych i handlowych, których przedstawiciele zasiadali w jej Radzie Przybocznej, może poszczycić się nietylko pokaźnym dorobkiem w postaci wykonanych prac, ale posiada nawet znaczny majątek i kadrę wyszkolonych w pracy izbowej pracowników oraz całą sieć zorganizowanych przez siebie szkół i kursów zawodowych.

Oddając niniejsze ostatnie sprawozdanie w ręce sfer gospodarczych Górnego Śląska, który był terenem działalności Izby Handlowej w Katowicach, składamy podziękowanie tym wszystkim osobom, które w charakterze członków Rady Przybocznej Izby swą radą i współpracą współdziałały z biurem Izby i umożliwiły jej dotychczasowy rozwój, jak też wszystkim organiza-

cją gospodarczym i pojedynczym pp. przemysłowcom i kupcom za ich pomoc przy opracowywaniu licznych poruszanych przez Izbę zagadnień i przedstawianych władzom sprawozdań, opinii i wniosków. Dorobek swój tak moralny jak i materialny pozostawiamy w spuściznie nowoutworzonej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Katowicach, powołanej do życia rozporządzeniem p. Min. Przemysłu i Handlu z dnia 10 lipca 1934 r. i rozpoczynającej nowy okres w życiu samorządu przemysłowo-handlowego na Śląsku.

Katowice, w styczniu 1935 r.

J. J. Kowalczyk
Komisarz Rządowy

M. Drozdowski
Dyrektor Izby

Z DZIAŁALNOŚCI IZBY HANDLOWEJ W ROKU 1934

Sprawozdanie z czynności Izby Handlowej w roku 1934

Z DZIAŁALNOŚCI RADY PRZYBOCZNEJ IZBY

W roku 1934, w którym Biuro Izby zaabsorbowane było pracami przygotowawczymi w związku z wyborami do Izby Przem.-Handlowej w Katowicach, Rada Przyboczna Izby Handlowej odbyła tylko 1 posiedzenie w dniu 6 czerwca 1934 r.

Obecni na tem posiedzeniu byli: komisarz rządowy p. Jan Jakób Kowalczyk i członkowie Rady pp. prezes St. Beszczyński, kupiec L. Broda, prezes W. Jerzykiewicz, dyr. T. Kowalczyk, dyr. H. Klein, dyr. gen. T. Morawski, dyr. gen. B. Radowski, dyr. gen. J. Rzymelka, dyr. M. Sabass, dyr. A. Szczepański, dyr. gen. L. Szefer, radca F. Weichmann, dyr. J. Zieleniewski oraz dyr. Izby M. Drozdowski, radca prawny I. Grabski, kier. referatu handlu zagranicznego inż. A. Rojewski, kier. refer. szkolnego J. Gąsecki, kier. refer. ekonomicznego mgr. J. Ziemięcki, kier. refer. podatkowego i socjalnego mgr. J. Godlewski, księgowy K. Nieć, refer. komunikacyjny mgr. Z. Miłobędzki oraz J. Tomaszek jako protokulant.

Rada zatwierdziła protokół z ostatniego posiedzenia odbytego 6 listopada 1933 r.

Rada Izby wysłuchała sprawozdania dyrektora Izby M. Drozdowskiego o sytuacji gospodarczej okręgu Izby w roku 1933 oraz sprawozdania z działalności biura Izby za rok 1933.

Skolei Rada na wniosek Komisji Rewizyjnej zatwierdziła zamknięcie rachunkowe Izby za rok 1933, wykazujące w przychodzie sumę zł 385.262,96 i w rozchodzie sumę zł 339.694,70, oraz zestawienie stanu majątkowego na dzień 31 grudnia 33 r. wykazujące czysty majątek w sumie zł 338.444,93.

Następnie dyrektor Izby omówił sprawę zakupu i remontu nowego gmachu Izby. W związku z będącą w toku przemianą Izby Handlowej na Izbę Przem.-Handlową zaszła potrzeba rozszerzenia lokalu biurowego Izby, który był za szczupły i nie posiadał wyglądu reprezentacyjnego. Korzystając z okazji, jaką

nastąpiła likwidacja Górnośląskiego Związku Przem. Górn.-Hutn., Izba nawiązała pertraktacje w sprawie nabycia jednego z gmachów zajmowanych przez ten Związek, a nadającego się na pomieszczenie biur Izby.

Jak wiadomo, Związek ten reprezentował od szeregu lat interesy wielkiego przemysłu górnośląskiego, stanowiąc ośrodek ważny zarówno pod względem gospodarczym jak i politycznym.

Pertraktacje dzięki poparciu Urzędu Woj. Śląskiego i Min. Przem. i Handlu doprowadziły do pomyślnego rezultatu, tak, że w dniu 22 stycznia 1934 r. został podpisany kontrakt kupna-sprzedaży¹⁾.

Rada Izby uchwaliła dodatkowy preliminarz budżetowy na rok 1934, którego globalna suma wynosiła 366.045,— zł. Potrzeba dodatkowego budżetu wyłoniła się z jednej strony w związku z realizowaniem już zatwierdzonego budżetu, zaś z drugiej strony w związku z kupnem nowego gmachu na biura Izby i adaptacją tegoż gmachu.

Następnie Rada Izby wysłuchiwała ogólnego sprawozdania, wygłoszonego przez dyrektora Izby o działalności biura Izby za I półrocze 1934 jak również szczegółowych sprawozdań z poszczególnych referatów, m. in. prawnego, podatkowego, socjalnego, handlu zagranicznego, organizacji handlu i szkolnictwa zawodowego.

W wyniku tych sprawozdań uchwalone zostały przez Radę Izby następujące rezolucje:

W sprawach socjalnych:

„W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia r. 1934 ustawy o ubezpieczeniu społecznym plenarne zebranie Izby stwierdza, że: ustawa powyższa powinna ulec gruntownej nowelizacji w duchu dostosowania ubezpieczenia społecznego do warunków gospodarczych kraju, w duchu zerwania z metodą formalistyki, niezmiernie uciążliwej dla większych warsztatów pracy, a wprost nieprzystępnej dla małych“.

W sprawach podatkowych:

„W związku z wejściem w życie dnia 1. 10. r. 1934 ordynacji podatkowej plenarne zebranie Izby stwierdza, że:

1) Szczegóły w osobnym rozdziale.

1) ordynacja podatkowa w art. 76 nakazuje władzom wymiarowym opieranie wymiaru na materiale faktycznym oraz daje im prawo przesłuchiwanie świadków i biegłych, wzywania płatnika celem przesłuchania, lub innych osób celem otrzymania wyjaśnień, wzywania płatnika do wykazania jego przychodów, rozchodów, majątku, dochodu i obrotu, wogóle do udzielania wszelkich wyjaśnień i dowodów, przeprowadzania oględzin lokalnych, lustracji przedsiębiorstw, badania ksiąg handlowych, gospodarczych, zapisków i innych dokumentów płatnika lub innych osób, a zatem słusznie i zgodnie z postulatami sfer gospodarczych daje tym władzom wszelkie środki do dokonania wymiaru zgodnego z rzeczywistością i pozwala na zerwanie ze stosowaną do tej pory niemal stale metodą szacunków oraz na wyeliminowanie z prac wymiarowych posługiwania się t. zw. informatorami;

2) księgi handlowe, jako najlepszy materiał faktyczny, winny stanowić podstawę wymiaru, a jedynie w specjalnie uzasadnionych wypadkach mogą być odrzucone, przyczem przy kontroli winien być kładziony nacisk głównie na ich rzetelność, a nie, jak dotychczas, prawie wyłącznie na ich formalną prawidłowość.

Koniecznym jest, by właściwe władze skarbowe w porozumieniu z samorządem gospodarczym ustaliły podstawowe zasady, którym księgi ze względów skarbowych winny odpowiadać, oraz dopuściły udział rzeczoznawców księgowości w postępowaniu odwoławczem“.

W sprawie organizacji handlu

„Plenarne zebranie Rady Przybocznej Izby Handlowej w Katowicach, przyjmując z zadowoleniem wiadomość o ograniczeniu przez Pana Wojewodę Śląskiego liczby licencji, wydawanych przez władze przemysłowe I instancji w powiatach przemysłowych Górnego Śląska, stwierdza jednocześnie, że wobec dalszego obserwowania wielkiej ilości domokrażców na Górnym Śląsku zachodzi przypuszczenie, iż cały szereg osób trudni się tego rodzaju handlem z uszczerbkiem interesów handlu osiadłego bądź na podstawie licencji wydanych na terenie innych województw, bądź omijając przepisy prawa przemysłowego na podstawie interpretacji pkt. 2, art. 53 tegoż prawa, zezwalającego na prowadzenie sprzedaży sposobem określonym wyrobów należących do przedmiotów zwykłego obrotu targów małych w promieniu 15 km od miejsca zamieszkania danego domokrażcy bez licencji.

Zważywszy, iż w myśl art. 54. władze przemysłowe wojewódzkie mogą rozszerzać ważność licencji wydanych w innym województwie na swoje terytorjum na czas nie dłuższy niż do końca roku kalendarzowego, na który wydana została licencja, plenarne zebranie Izby Handlowej zwraca się z apelem do Pana Wojewody Śląskiego, aby w interesie ochrony handlu osiadłego i płacącego podatki na Górnym Śląsku wydał zarządzenia podwładnym władzom wykonawczym badania licencji domokrażców przybywających z gmin położonych w innych województwach i nie zezwalania na uprawianie handlu domokrażczego na Górnym Śląsku tym jednostkom, które na licencjach tych nie będą posiadały wizy Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, rozszerzającej ważność licencji na obszar Województwa Śląskiego. Z drugiej strony plenarne zebranie prosi o niewydawanie tego rodzaju zezwoleń przez Urząd Wojewódzki Śląski.

Ponieważ odległości między gminami obwodu przemysłowego w większości wypadków nie przekraczają 15 km, plenarne zebranie Izby Handlowej zwraca się z apelem, aby władze przemysłowe ograniczająco interpretowały art. 53, pkt. 2 prawa przemysłowego i dozwalały na sprzedaż sposobem okrężnym bez licencji tylko wyrobów własnych rzemieślnikom, o ile należą one do przedmiotów zwykłego obrotu targów małych, tak, jak to przewiduje nowela do prawa przemysłowego, ogłoszona w Dz. U. Nr. 40 z r. 1934, a nie pozwalają na sprzedaż tym sposobem konfekcji, ubrań i t. p. sporządzonych przez inne osoby lub fabrycznie“.

W sprawie organizacji handlu zagranicznego

Przedstawione przez Biuro Izby tezy Rada Izby uchwaliła omówić na jednym z najbliższych posiedzeń Komisji Polityki Gospodarczej.

W sprawie likwidacji Izby Handlowej i Przemysłowej w Bielsku i przyłączenia jej okręgu do Izby Katowickiej, wobec przesądzenia tej sprawy na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu Rada Izby wyraziła pogląd, iż z punktu widzenia taktycznego połączenie okręgu Izby Bielskiej z okręgiem katowickim nie jest wskazane, jednakże ze względów strukturalnych jest to uzasadnione zwłaszcza wobec istniejącej w Ministerstwie P. i H. tendencji do rozszerzenia okręgów Izb P. H. kosztem ograniczenia ich liczby.

W związku z inicjatywą Związku Izb P. H. ujednolicenia opłat pobieranych przez Izby za specjalne czynności Rada Izby uchwaliła tabelę opłat (podaną na str. 11).

Celem umożliwienia większej ilości absolwentów wyższych krajowych uczelni ekonomiczno-handlowych korzystania z stypendjum Izby zaszła potrzeba zmiany regulaminu dot. udzielania tego stypendjum w kierunku przyznawania stypendjum także na inne cele, m. i. pedagogiczne. Uchwalono regulamin następujący:

Regulamin stypendjalny

§ 1.

Ustanowione przez Izbę Handlową w Katowicach stypendjum ku uczczeniu dziesięciolecia odzyskania niepodległości państwowej jest przeznaczone dla absolwentów wyższych krajowych uczelni ekonomiczno-handlowych, którzy mogą wylegitymować się dyplomem ukończenia uczelni, są Polakami i posiadają obywatelstwo polskie, a którzy udają się zagranicę celem praktycznego uzupełnienia swych studjów przez pracę bądź w specjalnych zakładach naukowych, bądź w organizacjach lub firmach handlowych, lub w celach pedagogicznych.

Tabela opłat pobieranych przez Izbę Handlową

L. p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Maksymalna wysokość opłat			L. p.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Maksymalna wysokość opłat		
		najniższej zł.	ogólnej zł.	najwyższej zł.			najniższej zł.	ogólnej zł.	najwyższej zł.
1.	Świadczenia pochodzenia . .	1.—	20/00	200.—		powyżej zł 10.000— 20.000	15.—		
2.	Wywóz kompensacyjny:					„ zł 20.000— 50.000	20.—		
	a) zaświadc. o kompensacyjnym wywozie morskim .	10.—	20/00	200.—		„ zł 50.000—100.000	30.—		
	b) zgłoszenia wywozu o pomoc z rachunku wywozowego Związku Izb lub innych funduszy eksportowych (od wartości fob port polski lub franco granica polska) . .	5.—	20/00	—		„ zł 100.000—200.000	40.—		
	c) zgłosz. wywozu do zalicz. do obrotu kompensacyjnego:					„ zł 200.000	50.—		
	1. o ile stawki pomocy nie przekracz. 2% wart. tow.		1 1/2 0/00		4.	Zaświadc. na uzyskanie paszportów: jednorazowych	—	—	5.—
	2. w razie przysługiwania pomocy od 2—4% wart. towaru		10/00			wielokrotnych	—	—	10.—
	3. przy pomocy ponad 4% wartości towaru		20/00		5.	Poświadczenia podpisów dla Monitora Polskiego	—	—	3.—
3.	Opłaty manipulacyjne za podania o zezwolenie przywozu z zagranicy towarów reglamentowanych (w zależn. od wartości towaru, oblicz. według wykazu cen stosowanych przez Min. P. H. przy oblicz. opłat manipul. oraz opłat na Fund. Wyw.) do zł 10.000			10.—	6.	Uwierzytelnianie odpisów . .	—	—	3.—
					7.	Duplikaty zaświadczeń . .	—	—	1.—
					8.	Zaświadczenia na bezcłowy wywóz (opłaty uregulowane rozp. Min. Przem. i Handl.):			
						a) pierze kurze	—	2.— od 100 kg	—
						b) pierze gęsie	—	4.— od 100 kg	—
						c) puch	—	7.— od 100 kg	—
					9.	Rejestracja eksporterów . .	50.—	—	100.—
					10.	Legit. dla komiwojażerów: legitymacja główna	—	—	10.—
						„ dodatkowa	—	—	5.—
					11.	Sąd Arbitrów	Według regulaminu Sądu		
					12.	Wszelkie inne opłaty jak stwierdzanie cen, poświadczanie kursu walut, zaśw. na przyjazd do Polski, zaświad. o charakterze produkcji i inne niewymienione	—	—	5.—

§ 2.

Pierwszeństwo w uzyskaniu stypendjum posiadają Polacy-Słazacy; w braku kandydatów Słazaków Komisja Stypendjalna może udzielić stypendjum kandydatom z poza Województwa Śląskiego.

§ 3.

Czas trwania zajęcia zagranicą winien wynosić conajmniej 3 miesiące, a maximum 1 rok.

§ 4.

Stypendjum roczne wynosi zł 5.000 i może być odpowiednio zmniejszone w zależności od czasu trwania praktyki.

§ 5.

Kwota stypendjalna może być również rozdzieloną na kilka stypendjów.

§ 6.

Stypendjum może być zużyte tylko w tym celu, na jaki zostało wydane danemu stypendyście. Zmiana celu w użyciu stypendjum może mieć miejsce tylko za zgodą Izby.

§ 7.

Stypendjum udziela specjalna Komisja Stypendjalna Izby na podstawie opinii odnośnej uczelni lub innych nadzorczych władz szkolnych, o ile stypendjum dotyczy spraw pedagogicznych.

W skład Komisji wchodzi pp.: komisarz Izby, dyrektor Izby, 3 członkowie wybrani na plenum Rady Przybocznej Izby (z głosem doradczym). Decyzje o przydzieleniu stypendjum są uchwalane zwykłą większością głosów Komisji. Zebranie Komisji jest prawomocne przy obecności najmniej 3 członków.

§ 8.

Konkurs na stypendjum winien być ogłoszony na wyższych uczelniach ekonomiczno-handlowych w Warszawie, Poznaniu i Krakowie z podaniem warunków. Podania winny być wniesione w czasie do 1 kwietnia, rozstrzygnięcie o udzieleniu stypendjum winno nastąpić najpóźniej do 1 maja.

§ 9.

Stypendyści obowiązani są przedkładać Izbie zaświadczenia zajęcia, potwierdzone przez konsulat polski. W braku należytego udowodnienia zajęcia raty stypendjalne mogą być wstrzymane.

§ 10.

Stypendyści obowiązani są przedkładać Izbie co miesiąc krótkie sprawozdanie ze swej praktyki.

Do Komisji Oświatowej, do której należeli pp. dyrektor Szefer, prezes Jerzykiewicz, radca Broda i radca Weichmann, dokooptowano p. dyr. Wilińskiego.

Listę sędziów Sądu Polubownego Izby i Urzędu Rozjemczego dla Spraw Nieuczciwej Konkurencji na rok 1934 Rada Izby uchwaliła w nast. składzie:

Lista członków Sądu Rozjemczego Izby Handlowej w Katowicach

Grupa handlu kolonj.

1. Leon Pieczka, Nowa Wieś	"	"	"
2. Tomaszewski Adolf, Katowice (Meyza i Ska)	"	"	"
3. Broda Ludwik, Katowice (Br. Broda)	"	"	"
4. Freund Izidor, (Fiedler i Glaser)	"	"	"
5. Mędlewski Dionizy, Katowice	"	"	"
6. Steinitz Eryk, Katowice (L. Boriński)	"	"	"
7. Fryc Weichmann, Katowice (M. Weichmann)	"	"	"
8. Szynol Julian, Katowice (Szczeponik & Co.)	"	"	"
9. Maurycy Kleiner, Katowice, ul. Sokolska	"	"	"

Grupa handlu węglem

10. Inż. Jerzy Pobóg-Krasnodębski, Katowice	"	"	"
11. Inż. Feliks Golde (Progress), Katowice	"	"	"
12. Inż. Kurt Leczkowski (Silmontana), Katowice	"	"	"
13. Paweł Lazar (Ostoja), Katowice	"	"	"

Grupa handlu drzewem

14. Robak Marcin, Mysłowice	"	"	"
15. Izidor Schindler, Katowice	"	"	"
16. Klein Henryk, Katowice (Kopalniak — S. A.)	"	"	"
17. Józef Wojtynek, Mikołów	"	"	"

Grupa handlu żelazem

18. Bol. Grodziecki, Katowice (Synd. Hut Żelaznych)	"	"	"
19. Czaplicki Stefan, Katowice (Kat. Handel żelaza)	"	"	"
20. Sabass Maksymiljan, Katowice (Huta Marta)	"	"	"
21. Klockiewicz H., Wodzisław	"	"	"
22. Koeppe Wilhelm, świętochłowice	"	"	"
23. Iwicki Józef, Piotrowice (Piotrow. Fabr. Maszyn)	"	"	"
24. Szwemin Wiktor, Siemianowice (Fitzn. Fa. Srub)	"	"	"
25. Inż. Pillnik Jerzy, Katowice, „Sam“	"	"	"
26. Inż. Zmigrod Ludwik, Katowice (Industria)	"	"	"
27. Inż. Stanisław Gryger, Katowice, M. Piłsudsk. 44	"	"	"
28. Inż. J. Besuch, Mikołów	"	"	"

**Grupa handlu konfekc.
i włókienniczego**

29. Warczyński Stefan, Katowice	"	"	"
30. Kościelniak Aleksy, Katowice	"	"	"
31. Grünpeter Jerzy, Katowice (J. i G. Grünpeter)	"	"	"
32. Cebulla Ernest, Katowice (Baender sp. z o. o.)	"	"	"

Grupa handlu chemik.

33. Walenty Jerzykiewicz, K.-Ligota	"	"	"
34. Mieczysław Soliński (Apteka p. Orłem), Katowice	"	"	"
35. Dr Rudolf Hartmann (Concordia), Katowice	"	"	"
36. Stanisław Flieger, Katowice	"	"	"

Grupa bankowa

37. Feliks Siedlewski (Bank Zw. Spółek Zarobk.)	"	"	"
38. Fiołka Jan, Katowice (Deutsche Bank), Katowice	"	"	"
39. Wiliński Feliks, Katowice (Dyr. Banku Handlowego)	"	"	"
40. Kęsa Antoni, Katowice (Bank Ludowy)	"	"	"
41. Dr Niklewski Roman, Katowice (Bank Raiffeisena)	"	"	"
42. Dr Torton Ferdynand, Katowice (Bank Udział.)	"	"	"
43. Dyr. Stan. Wojtyła, Katowice (Śl. Zakład Kredytowy)	"	"	"

Grupa handlu porcel.
szkło, galanterja

44. Eugenjusz Wacław, Katowice	"	"	"
45. Karol Cieśliński, Chorzów	"	"	"
46. Jan Czaplicki, Katowice	"	"	"

Grupa branży papiern.

47. Karol Borgel (Fabr. celulozy), Czuków	"	"	"
48. Otton Bülow (Fabr. miazgi drzewnej), Kostuchna	"	"	"
49. Jan Jakschik (Natronag), Kalety	"	"	"
50. Henryk Schneider (Papyrus), Tarn. Góry	"	"	"

Grupa handlu obuwiem
i wyr. skór.

51. Jan Ligoń, Mikołów	"	"	"
52. K. świętochowski, Katowice	"	"	"
53. Karol Binder, Katowice	"	"	"
54. Jakób Goldminc, Katowice	"	"	"

Grupa cegielni

55. Badura Jan, Katowice	"	"	"
56. Cichoń Fr., Katowice	"	"	"
57. Inż. Antoni Kaulich, Katowice	"	"	"

Wykaz ławników Urzędu Rozjemczego dla Spraw Zwalczania
Nieuczciwej Konkurencji

- Kościelniak Aleksy, konfekcja męska, Katowice, 3-go Maja 5.
- Warczyński Stefan, manufakt., firanki, Katowice, 3-go Maja 15.
- Hojnacki Julian, konf. damska, Nowa Wieś, Sienkiewicza.
- Grabowski jr. Maks, tow. krótkie, konf., Katowice, Poprzeczna.
- Grünpeter Jerzy, tow. krótkie, konf., Katowice, św. Jana.
- Cebula Ernest, konfekcja damska, Katowice, 3-go Maja.
- Wacław Eugenjusz, galant., porcelana, Katowice, Rynek 12.
- Barwicki Józef, galantr., art. żel., Mysłowice, Pszczyńska.
- Cieśliński Karol, porcel., szkło, gal. Król. Huta, Wolności 3.
- Moroń Ludwik, art. spożywcze, Mikołów, Krakowska 3.
- Pyrlik Paweł, art. spoż., ziemiopłody, Szarlej, 3-go Maja 9.
- Dyr. Majcherczyk Teofil, wyr. czekoladowe, Siemianowice.
- Lissy J., art. kolonjalne, Katowice, Piłsudskiego.

14. Czyżyk Rudolf, tow. spożywcze, Pszczyna, Rynek 19.
15. Fröhlich Bernard, obuwie, Katowice, 3-go Maja.
16. Binder Karol, obuwie, Katowice, św. Jana 5.
17. Palusiński Józef, obuwie, Katowice, Poprzeczna 6.
18. Mendel Stanisław, drogerja, Siemianow., Bytomska 1.
19. Dyr. Bereza Jerzy, art. elek.-techn., Katowice, Krakowska 11.
20. Dyr. Lazar Paweł, węgiel, Katowice, Marjacka 24.
21. Hartmann Henryk, kawiarnia — wina, Katowice, 3-go Maja.

Do Komisji Rewizyjnej dla zbadania zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1934 wybrano pp. dyrektora L. Szefera, dyr. H. Kleina i prezesa W. Jerzykiewicza.

Wobec zmian w składzie personalnym Rady Przybocznej i biura Izby zaszła potrzeba wybrania nowego członka i zastępcy członka Państwowej Rady Komunikacyjnej. Rada Izby wybrała na członka p. dyr. Szefera, zaś na zastępcę dyrektora Izby p. M. Drozdowskiego.

W związku z opinjowaniem przez Izbę wniosków dot. udzielania koncesyj na wykonywanie instalacyj wodociagowych, elektrycznych i na przewóz osób i towarów pojazdami mechanicznymi Rada Izby uchwaliła utworzenie przy Izbie stałych komisyj dla opinjowania odnośnych wniosków, w skład których powołani być mają przedstawiciele zainteresowanych organizacji gospodarczych.

Ostatnie posiedzenie Rady Przybocznej Izby Handlowej w Katowicach odbyło się dnia 17 stycznia 1935 r.

Obecni na niem byli: komisarz rządowy Jan J. Kowalczyk i członkowie Rady pp. Stanisław Beszczyński, Ludwik Broda, dyr. gen. Aleksander Ciszewski, prez. Walenty Jerzykiewicz, dyr. Tomasz Kowalczyk, dyr. Henryk Kleim, gen. dyr. Marjan Przybylski, dyr. Jan Rzymelka, dr Aleksander Szczepański, dr Stanisław Wachowiak, Fryc Weichmann, dr Jan Zieleniewski. Biuro Izby reprezentowali dyrektor Izby p. Marjan Drozdowski oraz kierownicy referatów biura Izby.

Rada zatwierdziła protokół z poprzedniego swego posiedzenia, wysłuchiwała sprawozdania z działalności Izby złożonego przez dyrektora Drozdowskiego za rok 1934, zatwierdziła na wniosek Komisji Rewizyjnej zamknięcie budżetowe i majątkowe za rok 1934, poczem komisarz rządowy Jan J. Kowalczyk złożył krótkie sprawozdanie o ważniejszych czynnościach i wystąpieniach Izby Handlowej za cały czas jej istnienia oraz podziękował członkom Rady Przybocznej za współpracę.

W odpowiedzi na przemówienie komisarza dyr. gen. Przybylski podziękował Izbie specjalnie za przychylne traktowanie postulatów eksportowych hutnictwa żelaznego, dzięki czemu eksport żelaza można było kontynuować, oraz członkowie Rady pp. prezes Jerzykiewicz i dyrektor Klein podziękowali komisarzowi Izby za gorliwą, oddaną i owocną pracę dla dobra Izby i reprezentowanych przez nią interesów gospodarczych Śląska.

*

W dniu 13. 10. r. 1934 na zaproszenie Izby odbyło się w Katowicach kolejne posiedzenie Międzyizbowej Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z Zagranicą.

Spośród ważniejszych spraw, będących na porządku dziennym tego posiedzenia wymienić należy 1) sprawę centrali zakupu nasion oleistych, 2) sprawę wywozu puchu i pierza, 3) sprawę działalności towarzystw kompensacyjnych oraz obrotu zaświadczeniami kompensacyjnymi.

Delegatów tej konferencji Izba Handlowa podejmowała obiadem.

*

W związku z pobytem (20. XI. r. 1934) na terenie Izby Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego Gen. dr Góreckiego Izba Handlowa wydała obiad, w którym wziął udział p. Wojewoda Śląski dr Grażyński, przedstawiciele bankowości, organizacyj gospodarczych i życia gospodarczego.

Z okazji tej Bank Gospodarstwa Krajowego w Katowicach zwołał konferencję przedstawicieli samorządu gospodarczego i organizacyj gospodarczych, na której dyrektor Izby M. Drozdowski wygłosił przemówienie o nast. treści:

Omówić sytuację gospodarczą na Górnym Śląsku w bieżącym momencie w niewielu zdaniach jest to oczywiście zadanie trudne, gdyż cały szereg zagadnień trzeba potraktować bardzo zwięźle, chociaż może zaślugałyby one na szersze potraktowanie.

Już w swoim sprawozdaniu za rok 1933, obrazującym rozwój sytuacji gospodarczej w ciągu roku ubiegłego, Izba Handlowa stwierdziła, że mniej więcej od drugiej połowy roku 1933 zaznaczyła się pewna poprawa w sytuacji najważniejszych gałęzi życia gospodarczego Górnego Śląska. Była ona wprawdzie jeszcze nieznaczna, jednakowoż widocznie posiadała cechy pewnej trwałości, skoro i obecnie stwierdzić możemy jej dalsze postępy. Jednym ze wskaźników ożywienia, jakie nastąpiło w życiu gospodarczym, jest niewątpliwie statystyka przewozów kolejowych. Przeciętne dzienne załadowanie towarów na kolejach w obrębie Dyrekcji Katowickiej

w okresie od stycznia do września bież. roku zwiększyło się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o ca. 12,5%. Również zwiększył się odbiór wagonów nadeszłych do dyrekcji katowickiej z sąsiednich dyrekcji kolejowych.

W przemyśle węglowym Górnego Śląska produkcja w ciągu tegoż samego okresu zwiększyła się o ca. 2.200.000 t, czyli mniej więcej o 17% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, przyczem zwiększył się zarówno zbył na rynku wewnętrznym, jak też eksport zagranicę, mimo że, wskutek znanej polityki handlowej najważniejszego naszego konkurenta w węglu — Anglii, zbył węgla na całym szeregu rynków był utrudniony, a częściowo uniemożliwiony, i tylko dzięki zapobiegliwości naszego przemysłu pozyskane zostały nowe rynki zbytu, nieraz kosztem poważnych ofiar finansowych.

Zwiększyła się również produkcja koksu o ca. 15,6%, którego zbył na rynku wewnętrznym wzrósł o 20,4%, zaś eksport zagranicę zwiększył się o ca. 126%.

Jeżeli chodzi o drugą podstawową gałąź przemysłu tutaj okręgu, to w hutnictwie żelaznym stwierdzamy również poprawę, przyczem produkcja surówki żelaznej wzrasta w ciągu 8 mies. roku bież. o ca. 38,4%, a produkcja innych działów tego przemysłu wskazuje również zwyżki. Zwrócić muszę tu uwagę, że zbył artykułów przemysłu hutniczego na rynku krajowym wprawdzie wykazuje już zwyżkę, jednakże w dalszym ciągu około 50% całego zbytu stanowi eksport zagranicę, m. i. na nowe rynki zamorskie. Pozyskanie rynków zamorskich było koniecznym wobec zmniejszonego eksportu do Rosji Sowieckiej. Jak wiadomo, eksport jest jedną z konieczności naszej polityki gospodarczej i musi w każdym razie być podtrzymany dla uzyskania niezbędnych nadwyżek bilansu handlowego. Eksport hutniczy zaś stanowi jedną z najpoważniejszych pozycji tego bilansu.

Jeżeli przejdziemy do przemysłu cynkowego, to i tutaj zwrócić należy uwagę na zwiększenie się produkcji cynku surowego i związaną z tem konieczność szukania rynków zbytu, zarówno na cynk surowy, jak i na blachę cynkową. Eksport tego artykułu w roku sprawozdawczym uniezależnił się organizacyjnie od międzynarodowej organizacji sprzedaży, co dało nadszpodziewane wyniki zarówno w zakresie ilości eksportu, jak i zróżniczkowania rynków odbiorczych.

Eksport blachy cynkowej, dotychczas ześrodkowany w niemieckim biurze sprzedaży, jak zresztą również gros cynku surowego i innych produktów tego przemysłu, kierował się dotąd głównie na rynek niemiecki. Ostatnie wydarzenia w Niemczech, szczególnie zaś niemiecka polityka dewizowa, stworzyły niezmiernie trudną sytuację dla polskiego hutnictwa cynku, które wskutek tego nie może otrzymać zwrotu należności za swego czasu eksportowane towary. Ograniczenia dewizowe niemieckie prawie uniemożliwiają dalszy zbył cynku i innych artykułów do tego kraju i dlatego sytuacja przemysłu cynkowego jest w obecnym momencie przedmiotem szczególnej troski.

Polepszenie się sytuacji w tych, że tak nazwiemy kluczowych, przemysłach Górnego Śląska nie mogło się nie odbić na sytuacji przemysłu przetwórczego, który jest w znacznym stopniu dostawcą tych przemysłów. Szczególnie jednak poprawiła się sytuacja przemysłu chemicznego, który w roku bież. przeżywał również polepszenie się konjunktury. Dokonano wielu ciekawych nowych transakcyj eksportowych, jak np. w litoponach, farbach ziemnych do Łotwy i Estonji, lontów do Indyj Brytyjskich i t. p.

Niektóre zakłady przemysłu przetwórczego wprowadziły u siebie nowe działy produkcji. Zanotować trzeba uruchomienie działu produkcji papieru w jednej z fabryk celulozy, rozpoczęcie produkcji proszków do wyrobu t. zw. bakelitu w jednej z fabryk materiałów wybuchowych i t. p.

Ożywienie w przemyśle nie pozostało bez echa w handlu. Handel bowiem, wskutek poprawy w zatrudnieniu w poszczególnych warsztatach fabrycznych i zmniejszenia ilości świętówek, mógł zwiększyć swe obroty, ponieważ dochód ogólny ludności cokolwiek się zwiększył. Oczywiście przedewszystkiem zwiększyły się obroty w branży tekstylnej, konfekcyjnej i odzieżowej, ale i inne branże odczuły również polepszenie się sytuacji przemysłu. Mianowicie zwiększyły się nieco obroty w działach sprzedaży maszyn i narzędzi, zwiększyły się również obroty w branży handlu artykułami, które dotąd można uważać w rzeczywistości polskiej za pewnego rodzaju luksus, t. j. częściami samochodowymi i oponami.

Oczywiście wskutek zwiększonych obrotów w przemyśle i handlu zaopatrzenie na kredyty musiało spowodować wyczerpanie się finansowego rynku być również większe, a to tem bardziej, że w t. zw. ciężkim przemyśle, a przedewszystkiem w hutnictwie żelaznym, najpoważniejsze przedsiębiorstwa przechodzą poważne wstrząsy gospodarcze i najczęściej nie dysponują płynną gotówką. Dlatego należy poruszyć specjalnie sprawę banków na Górnym Śląsku.

Podobnie jak i produkcja również obroty bankowe na terenie Górnego Śląska wykazują w porównaniu z rokiem ubiegłym pewien wzrost, co także przemawiałoby za polepszeniem sytuacji na Górnym Śląsku. W dalszym ciągu dyr. Drozdowski zaznaczył, że trzeba się liczyć z tem, że na Śląsku pracują na podstawie konwencji genewskiej jeszcze banki niemieckie. W związku z tem, że byłoby pożądanem uniezależnienie życia gospodarczego od wpływów banków niemieckich, zwrócić trzeba uwagę na to, że pewne celowe pociągnięcia w polityce dyskontowej banków polskich, które, jak sądzić można, są w zupełności przygotowane do zastąpienia działalności dotychczasowej banków niemieckich, mogą sprawić, że cały przemysł i handel Górnego Śląska stanie się klientem banków polskich.

*

Spowodu tragicznej śmierci ś. p. Ministra Bronisława Pierackiego Izba Handlowa przesłała na ręce Prezesa Rady Ministrów Prof. Dr Kozłowskiego depezę kondolencyjną nast. treści:

„Izba Handlowa w Katowicach, wstrząśnięta i oburzona do głębi skrytobójczym mordem, dokonany na osobie nieodżałowanej pamięci Bronisława Pierackiego, Ministra Spraw Wewnętrznych, podziela ciężką żałobę całego społeczeństwa i potępia jaknajsurowiej ten ohydny czyn zbrodniczy“.

(—) Jan J. K o w a l c z y k

Komisarz Rządowy

(—) M. D r o z d o w s k i

Dyrektor Izby

Komisarz rządowy Izby i dyrektor wzięli imieniem Izby udział w uroczystem pożegnaniu zwłok ś. p. Ministra Pierackiego przy przejeździe pociągu żałobnego przez Szczakowę.

Z DZIAŁALNOŚCI KOMISYJ IZBY

W okresie sprawozdawczym z Komisyj Izby Handlowej
Komisja Budżetowa odbyła 2 posiedzenia:

17. 1. 1934 w sprawie kupna nowego gmachu Izby;
1. 5. 1934 w sprawie dodatkowego preliminarza budżetowego Izby i sprawozdania z kupna i remontu gmachu Izby.

Komisja Skarbowa odbyła 13 posiedzeń:

14. 2. 1934 w sprawach:
  - 1) komisu zakupu;
  - 2) kompetencji Izb Przem.-Handlowych przy ustalaniu średniej dochodowości;
  - 3) polityki koncesyjnej monopoli państwowych;
  - 4) projektu umowy o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu;
  - 5) scalania podatku obrotowego od cementu;
  - 6) hurtowej sprzedaży skór;
  - 7) zaświadczeń dot. soli przemysłowej;
  - 8) opodatkowania reklam;
  - 9) zwrotu kosztów egzekucyjnych;
23. 3. 1934 w sprawie badania ksiąg handlowych z punktu widzenia podatkowego;
9. 4. 1934 posiedzenie podkomisji skarbowej dla opracowania wniosków w sprawie prowadzenia ksiąg handlowych;
18. 5. 1934 w sprawie ustalenia listy znawców dla opracowania norm średniej dochodowości;
13. 6. 1934 w sprawie norm średniej dochodowości i ustalenia pojęcia partji kapeluszy;
21. 6. 1934 w sprawie ustalenia definicji „partja węgla” i w sprawie ksiąg handlowych;
17. 7. 1934 w sprawach:
  - 1) rozp. wykonawczego do ordynacji podatkowej;
  - 2) projektu memorjału w sprawie zaległości podatkowych;
  - 3) projektu memorjału w sprawie prowadzenia ksiąg handl. przez komisanta;

- 4) ustalenia charakteru czynności na tle ustawy o państw. podatku przemysłowym;
21. 9. 1934 w sprawie projektu ustawy o opodatkowaniu kwasu węglowego, cukru skrobiowego oraz krochmalu ryżowego;
27. 9. 1934 w sprawie ustalenia listy kandydatów na członków Komisji Odwoławczej dla spraw państw. podatku przemysłowego;
15. 10. 1934 w sprawie zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu;
17. 10. 1934 w sprawie umowy z Rzeszą Niem. o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu;
19. 11. 1934 w sprawach:
  - 1) umowy o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu z Rzeszą Niem.;
  - 2) ustalenia pojęcia większej ilości niektórych towarów;
  - 3) norm średniej zyskowności;
11. 12. 1934 w sprawie ustalenia spisu zrzeszeń, których statuty przewidują ochronę członków w sprawach podatkowych przed władzami skarbowymi.

Komisja Polityki Gospodarczej i Prawna odbyły 12 posiedzeń:

30. 1. 1934 posiedzenie połączonych Komisyj Prawnej i Polityki Gospodarczej z nast. porządkiem obrad:
  - 1) projekt nowelizacji prawa przemysłowego;
  - 2) projekt nowelizacji dekretu o Izbach Przem. Handl.;
  - 3) sprawa unormowania w drodze międzynarodowych umów sytuacji prawnej spółek rozciągających swą działalność zagranicę;
11. 5. 1934 posiedzenie połączonych Komisyj Prawnej i Polityki Gospodarczej w sprawach: projektu rozp. Min. P. i H., w sprawie rejestru handlowego i sprawozdania z obrad komisji prawnej Związku Izb;
12. 6. 1934 posiedzenie połączonych Komisyj Prawnej i Polityki Gospod. w sprawach:

- 1) projektu ustawy o zapobieganiu upadłości;
  - 2) noweli do prawa przemysłowego;
  - 3) sprawy godzin handlu;
22. 6. 1934 posiedzenie połączonych Komisyj w sprawach:
- 1) projektu ustawy upadłościowej;
  - 2) projektu ustawy o zapobieganiu upadłości;
3. 7. 1934 posiedzenie połączonych Komisyj Prawnej i Polityki Gospod. w sprawach:
- 1) projektu ustawy upadłościowej;
  - 2) projektu ustawy o sądach pracy;
26. 7. 1934 posiedzenie Komisji Polityki Gospodarczej w sprawach:
- 1) stałej wystawy prób i wzorów w Gdyni;
  - 2) umów o naukę uczniowską;
13. 8. 1934 posiedzenie Komisji Prawnej w sprawie projektu ustawy o emitowaniu obligacyj;
31. 8. 1934 posiedzenie Komisji Prawnej w sprawach:
- 1) projektu noweli do ustawy karno-skarbowej;
  - 2) ujednostajnienia regulaminów sądów polubownych poszczególnych Izb;
  - 3) rejestrowania umów o naukę z uczniami przemysłowymi przez Izby Przemysłowo-Handl.;
  - 4) eliminowania czynnika prywatnego przy oddawaniu w dzierżawę przedsiębiorstw komunalnych;
  - 5) zaliczania elektromonterstwa do rzemiosła;
  - 6) konkurencji straży pożarnych z przemysłem kominiańskim;
10. 10. 1934 posiedzenie Komisji Prawnej z nast. porządkiem obrad:
- 1) Omówienie projektów:
    - 1) prawa upadłościowego i prawa o postępow. układowym;
    - 2) projektu ustawy aptekarskiej.
  - 2) Omówienie spraw:
    - 1) zakresu inwentarza z § 65 rozp. z dnia 1. 7.
    - 2) opłaty ogłoszeń w Monitorze dot. wpisów do rejestru handlowego;

- 3) ustalania zwyczajów handlowych przez Izby;
- 3) Sprawozdania o:
  - 1) projekcie ustawy o polskich normach przemysłowych;
  - 2) projekcie rozporządzenia o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej;
  - 3) projekcie rozporządzenia o zielerstwie;
  - 4) projekcie ustawy karno-skarbowej;
- 20. 11. 1934 posiedzenie Komisji Prawnej w sprawie rozp. dot. oddłużenia rolnictwa i samorządu terytorjalnego;
- 30. 11. 1934 posiedzenie Komisji Polityki Gosp. z porządkiem obrad:
  - 1) zajęcie stanowiska w sprawie tez dotyczących polityki targowej i wystawowej Polski;
  - 2) sprawa systemu rabatów w cennikach fabrycznych;
  - 3) zmiany w systemie pomocy dla eksportu;
  - 4) nowelizacja rozp. o kosmetykach;
  - 5) oddłużenie w rolnictwie;
  - 6) sprawa przymusowych zrzeszeń przemysłowych;
- 19. 12. 1934 posiedzenie połączonych Komisji Prawnej i Socjalnej w sprawach:
  - 1) projektu ustawy o układach zbiorowych pracy;
  - 2) projektu noweli do ustawy o ochronie lokatorów.

Komisja Socjalna odbyła 4 posiedzenia:

- 31. 1. 1934 porządek obrad obejmował:
  - 1) sprawę spółdzielania Związku Izb przy wprowadzeniu w życie ustawy scaleniowej;
  - 2) projekt ustawy o likwidacji zaległości na rzecz Zakładów Ubezpieczeń Społecznych;
  - 3) projekt nowelizacji rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych;
  - 4) sprawę centralizacji zakupów dla ubezpieczalni społecznych;
- 31. 5. 1934 rozpatrzono sprawy:
  - 1) tryb postępowania w zakresie ubezpieczenia wypadkowego;

- 2) ulgi w zakresie zaległości na rzecz ubezpieczeń społecznych;
22. 8. 1934 omówiono sprawę reformy ubezpieczeń społecznych;
31. 8. 1934 obradowano nad:
  - 1) sprawozdaniem z ankiety o ubezp. społ.;
  - 2) projektem podstawowych wytycznych stanowiska Związku Izb w sprawie reformy ubezpieczeń.

Komisja Statutowo-Regulaminowa odbyła 1 posiedzenie:

16. 5. 1934 w sprawie projektu statutu Związku Izb Przem.-Handlowych i w sprawie włączenia okręgu Izby Handlowej i Przemysłowej w Bielsku do okręgu Izby Handlowej w Katowicach.

Komisja Komunikacyjna odbyła 1 posiedzenie

1. 10. 1934 w sprawach:
  - 1) dodatku przestrzeniowego do stawek konferencyjnych z Gdyni—Gdańska do Indyj Brytyjskich i Afryki Połudn.;
  - 2) połączeń kolejowych w Woj. Śl.;
  - 3) podwyżki tar. kolej. na rudę cynkową importowaną;
  - 5) obniżki tar. kolej. na eksport blachy cynkowej.

INNE POSIEDZENIA

Poza posiedzeniami komisyj Izby odbyły się:

9. 1. 1934 posiedzenie w sprawie opracowania programu wzmoczenia eksportu wyrobów przemysłów przetwórczych;
7. 2. 1934 posiedzenie komisji w sprawie zwiększenia zbytu produktów górnośląskiego przemysłu na kresach północno-wschodnich;
13. 2. 1934 posiedzenie komisji w sprawie remontu gmachu Izby;
1. 3. 1934 posiedzenie w sprawie Instytutu Przysp. Szkol.;

9. 3. 1934 posiedzenie z udziałem p. dyr. Kandla i radcy Kozarskiego z Min. Przem. i Handlu w sprawie zaopatrzenia przemysłu metalowo-przetwórczego w potrzebne mu surowce;
14. 3. 1934 posiedzenie w sprawie stosunków handlowych polsko-sowieckich;
23. 4. 1934 konferencja w sprawach turystycznych;
4. 4. 1934 posiedzenie młynarzy w sprawie koncesyj na prowadzenie przemysłu młynarskiego;
18. 5. 1934 posiedzenie w sprawie ustalenia listy znawców dla opracowania norm średniej zyskowności i w sprawie ustawy o jednolitem sądownictwie pracy;
22. 5. 1934 posiedzenie w sprawie akcji propagandowej na rzecz bonów Funduszu Inwestycyjnego;
23. 5. 1934 posiedzenie informacyjne w sprawie premjowania eksportu;
23. 5. 1934 posiedzenie Komisji Rewizyjnej Rady Izby dla zbadania zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1933;
13. 6. 1934 posiedzenie Komisji dla rozdziału stypendjum Izby na r. 1934;
15. 6. 1934 posiedzenie w sprawie obniżki taryfy przewozowej na blachę cynkową;
20. 6. 1934 posiedzenie w sprawie finansowania eksportu;
27. 7. 1934 posiedzenie w sprawie importu cegły magnezytowej;
1. 8. 1934 posiedzenie w sprawie pomocy dla powodziń;
12. 8. 1934 posiedzenie w sprawie zryczałtowania podatku przemysłowego od obrotu;
17. 10. 1934 posiedzenie w sprawie obniżki taryfy pocztowej;
26. 10. 1934 posiedzenie w sprawie premjowania eksportu pyłu cynkowego;
5. 11. 1934 posiedzenie w sprawie obniżki cen żelaza;
11. 12. 1934 posiedzenie w sprawie form nieuczciwej konkurencji.

Niezależnie od wymienionych posiedzeń odbywały się w roku sprawozdawczym posiedzenia innych komisyj, a mian.: co

tydzień posiedzenia Komisji Notowań Cen Nabiału, co miesiąc posiedzenia Komisji dla Ustalania Cen Materiałów Budowlanych oraz w miarę potrzeby posiedzenia komisji dla opinjowania wniosków o koncesje na przewóz osób i towarów pojazdami mechanicznymi i komisji opinującej wnioski o wydanie koncesyj na prowadzenie instalacyj wodociągowych i elektrycznych. Sprawy te są szczegółowo omówione w osobnych działach.

Poza wyżej wymienionemi posiedzeniami przedstawiciele Izby Handlowej uczestniczyli w następujących posiedzeniach odbywanych poza jej siedzibą:

- 1) W zebraniach plenarnych Związku Izb Przemysł.-Handlowych R. P. 13 razy.
- 2) „ Rady Polityki Kompensacyjnej 14 razy.
- 3) „ Komisji do Spraw Obrotu Towarowego 15 razy.
- 4) „ Rady Traktatowej 6 razy.
- 5) „ Międzyizbowej Komisji Skarbowej 11 razy.
- 7) „ Międzyizbowej Komisji Prawnej 6 razy.
- 8) „ Międzyizbowej Komisji Turyst. i Uzdrowisk. 4 razy.
- 9) „ Centralnej Komisji Przywózowej 8 razy.
- 10) „ Państwowej Rady Komunikacyjnej 2 razy.
- 11) „ innych, dot. organizacji Izby, spraw eksportowych, celnych, budżetowych, podatkowych i t. p. 18 razy.

Ogółem przedstawiciele Izby wzięli udział w 107 tego rodzaju posiedzeniach.

Dyrektor Izby brał pozatem żywy udział w posiedzeniach i pracach Giełdy Zbożowo-Towarowej w Katowicach.

AKCJA NA RZECZ POWODZIAN

W związku z katastrofalną klęską powodzi, jaka dotknęła południowe województwa Polski, Izba Handlowa w ramach Wojew. Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi w Katowicach przeprowadziła na swym terenie, w porozumieniu z lokalnymi organizacjami gospodarczymi, akcję w sprawie opodatkowania się życia gospodarczego na rzecz powodzian.

W tej sprawie odbyło się w dniu 1 sierpnia r. 1934 posiedzenie w Izbie przy udziale przedstawicieli organizacji gospodarczych, na którem powzięto następujące uchwały:

- a) wszystkie zakłady i przedsiębiorstwa przemysłu przetwórczego, handlu i bankowości opodatkują się na rzecz powodźian w wysokości 5—10% sumy subskrybowanej na Pożyczkę Narodową;
- b) pracownicy firm wymienionych pod a) płacą przez 3 miesiące od 1—2% swoich zarobków miesięcznych;

O ile chodzi o ciężki przemysł, to opodatkował się on następująco:

- 1) przedsiębiorstwa ciężkiego przemysłu opodatkowały się w wysokości 2% od kwot, subskrybowanych na Pożyczkę Narodową z tem jednak, że prócz tego przemysł górniczo-hutniczy, zrzeszony w „Unji Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutn.” wpłacił za pośrednictwem Dyr. Dep. Górniczo-Hutniczego p. Pechego wprost do Ogólnopolskiego Komitetu kwotę 30.000 zł, a ponadto kwotę 20.000 zł do rąk Min. Eugenjusza Kwiatkowskiego na rzecz Miejsk. Kom. Pom. Ofiar. Powodzi w Mościcach;
- 2) wszyscy pracownicy ciężkiego przemysłu płacą przez 3 miesiące 1% przy pensjach do 350,— zł, przy pensjach zaś przekraczających tę sumę — 2% miesięcznie.

Izba Handlowa wpłaciła na rzecz powodzi jednorazowo 500,— zł, zaś pracownicy jej płacili przez 3 miesiące przy pensjach do 350,— zł 1% od pensji brutto, przy pensjach przekraczających tę sumę — 2%. Te same normy zastosowane zostały w stosunku do personelu zatrudnionego w szkołach prowadzonych przez Izbę.

Niezależnie od powyższego Izba Handlowa rozesłała w tej sprawie do wszystkich firm przemysłowych i handlowych jej okręgu (ca. 17.000 firm) specjalną odezwę, podpisaną przez Izbę i wszystkie organizacje gospodarcze jej okręgu.

Ponadto Izba rozesłała organizacjom gospodarczym wyda-
ne przez Wojew. Komitet Pom. Ofiar. Pow. znaczki w cenie 10, 20, 50 gr i 1,— zł, które przez firmy naklejane były na rachunkach, fakturach i korespondencji.

W ten sposób Izba wciągnęła w obręb opodatkowania na powodziarzyste wszystkie należące do niej zakłady i przedsiębiorstwa jak i osoby w nich zatrudnione.

Niezależnie od powyższego Izba Handlowa współpracowała stale z Sekcją Finansową Wojewódzkiego Komitetu Pomocy Ofiarom Powodzi, informując ją bieżąco o postępach i wynikach prowadzonej akcji.

Wyniki tej akcji świadczą o tem, iż sfery gospodarcze woj. śląskiego swój obowiązek obywatelski spełniły w zupełności, czego dowodem jest suma ofiar, która wyraża się cyfrą przeszło miliona złotych, nie licząc ofiar w naturze, jak materiały budowlane, blacha cynkowa, zboże, pasza, odzież i inne.

PRACE IZBY W ZAKRESIE USTAWODAWSTWA

W dziedzinie ustawodawstwa prace Izby polegały w roku sprawozdawczym:

- 1) na opinjowaniu projektów ustaw i rozporządzeń;
- 2) na ustalaniu norm interpretacyjnych przepisów poszczególnych ogłoszonych ustaw i rozporządzeń;
- 3) na ocenie ich znaczenia dla przemysłu i handlu.

Zasadniczo wszystkie te prace prowadzone były przez Izbę na terenie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P., który przez koordynującą swą działalność, jak w latach ubiegłych, tak i w okresie sprawozdawczym, nadawał wystąpieniom samorządu gospodarczego, reprezentowanego przez Izby, jednolity charakter ogólnopanstwowy i przyczyniał się przez to do faktycznej unifikacji polskiego życia przemysłowo-handlowego w ważnej dziedzinie ustawodawczej.

W okresie sprawozdawczym przepracowane zostały przez Izbę sposobem powyższym m. in. następujące ustawy i rozporządzenia:

a) z dziedziny prawa o Izbach Przemysłowo-Handlowych:

nowela do rozporządzenia z dnia 15. VII. 27. o Izbach Przemysłowo-Handlowych, projekt statutu Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. oraz projekt rozporządzenia o izbach polsko-zagranicznych;

b) z dziedziny prawa przemysłowego:

nowela do rozporządzenia z dnia 7. VI. 27 r. o prawie przemysłowym, projekt rozporządzenia o przemyśle ludowym,

domowym i pracy chałupniczej, projekt rozporządzenia wykonawczego do art. 17 i 44 prawa przemysłowego, projekt rozporządzenia o umiejętności zawodowej do prowadzenia przemysłu wyrobu syntetycznych barwników organicznych, interpretacja noweli do art. 66 prawa przemysłowego, interpretacja przepisów zrzeszeniowych prawa przemysłowego oraz sprawa współzawodnictwa straży pożarnych z kominiarstwem;

c) z dziedziny prawa handlowego:

sprawa mocy obowiązującej ogólnopolskiego kodeksu handlowego w górnośląskiej części województwa śląskiego, projekt noweli przepisów o sprzedaży na raty, projekt noweli przepisów o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, projekt rozporządzenia o rejestrze handlowym, projekt rozporządzenia o dokonywaniu licytacji publicznej, przewidzianej w art. 510, 547 i 670 kodeksu handlowego, sprawa ogłaszania handlowych wpisów rejestrowych w Monitorze, sprawa przedkładania sądowi rejestrowemu bilansów i inwentarzy, projekt rozporządzenia w sprawie określenia przedsiębiorstw prowadzonych w większym rozmiarze oraz projekt prawa upadłościowego i układowego;

d) z dziedziny innych ustaw:

nowela do prawa górniczego, prawo oddłużeniowe, projekt prawa o sądach pracy, projekt prawa o układach zbiorowych, rozporządzenie kosmetyczne, projekt rozporządzenia o polskich normach przemysłowych, projekt rozporządzenia o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej, sprawa biegłych sądowych oraz sprawa dodatków do towarów.

Izba nie ograniczała się tylko do działalności opiniodawczej projektów poszczególnych ustaw i rozporządzeń. Nie wszystkie bowiem projekty Izba otrzymywała w czasokresach umożliwiających jej wydanie gruntownie opracowanej opinii. Niektóre projekty były przesłane z tak krótkim czasokresem do zaopiniowania, że mowy nie było nietylko o rozesłaniu projektu bezpośrednio zainteresowanym czynnikom okręgu Izby, ale nawet o odpowiednim gruntownym zaznajomieniu się z jego szczegółami przez biuro Izby. Niektóre znowu rozporządzenia ogłoszone zostały bez rozesłania ich projektów Izbom. We

wszystkich wypadkach, uniemożliwiających odpowiednie zaopiniowanie, Izba starała się przez Związek Izb o uwzględnienie słusznych jej postulatów terenowych drogą albo zapewnienia sobie udziału przy opracowaniu odnośnych rozporządzeń wykonawczych, albo też ustalenia odpowiednich norm interpretacyjnych poszczególnych przepisów prawnych, albo wreszcie nawet drogą spowodowania nowelizacji zakwestjonowanego przez nią rozporządzenia, wydanego bez uprzedniej opinii Izby.

W wypadkach otrzymania projektu naczas Izba opinię swoją ustalała, o ile możliwości przez rozpisanie ankiety do zainteresowanych organizacyj, poddanie sprawy obradom swej Komisji Prawnej i uzgodnienia tak osiągniętych swych wyników albo na plenum Związku Izb, albo na odnośnej Komisji Międzyizbowej.

W poszczególnych ogół interesujących sprawach Izba zajęła następujące stanowisko:

Definicja przemysłu ludowego, domowego i pracy chałupniczej

Ustęp ostatni art. 2 znowelizowanego prawa przemysłowego z dnia 10. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) przewiduje, że rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej, po wysłuchaniu opinii Izb Przemysłowo-Handlowych i Rzemieślniczych oraz Rolniczych, określi istotne cechy przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej jako zatrudnień zarobkowych, wyłączonych spod przepisów prawa przemysłowego.

Projekt rządowy przewidzianego w tym przepisie rozporządzenia zawierał następujące definicje:

- 1) Przemysł ludowy polega na wytwarzaniu przez ludność wiejską przedmiotów użytkowych i zdobniczych o cechach etnicznych z własnych lub nabytych surowców we własnych warsztatach pracy, samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób należących do rodziny, albo do służby domowej.
- 2) Przemysł domowy stanowi jedynie uboczne zatrudnienie zarobkowe, wykonywane obok głównego zajęcia domowego lub zawodowego przez jedną osobę bez żadnej pomocy.

- 3) Pracą chałupniczą trudnią się osoby, które na mocy umowy zawartej z nakładcą lub nakładcami (fabrykantami, kupcami, pośrednikami i t. p.) zarobkowo wyrabiają, przerabiają lub wykończają przedmioty zamówione przez odnośnego nakładcę (nakładców), skoro praca ta jest wykonywana na rachunek zlecającego poza jego zakładami pracy (zazwyczaj we własnym mieszkaniu pracującego) i nie podlega kierownictwu i nadzorowi nakładcy.

Izba, zgadzając się na powyższą rządową definicję przemysłu domowego, w opinii swej zaproponowała nieco odmienne definicje przemysłu ludowego i pracy chałupniczej.

Do definicji rządowej przemysłu ludowego zaproponowała Izba wstawić słowa: „w celach zarobkowych“ tak, że definicja ta brzmiałaby:

Przemysł ludowy polega na wytwarzaniu w c e l a c h z a r o b k o w y c h przez ludność wiejską przedmiotów użytkowych i zdobniczych o cechach etnicznych z własnych lub nabytych surowców we własnych warsztatach pracy, samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób należących do rodziny albo do służby domowej.

Poprawkę swoją Izba uzasadniła tem, że podkreślenie celu zarobkowego przemysłu ludowego wynika z natury tej dziedziny, dla której projektowane rozporządzenie ma być wydane.

Do definicji rządowej pracy chałupniczej Izba zaproponowała zmiany następujące:

- a) słowo „zarobkowo“ zastąpić słowem „zawodowo“,
- b) słowo „zlecającego“ zastąpić słowem „nakładcy“,
- c) słowa „(zazwyczaj we własnym mieszkaniu pracującego)“ i „nie podlega kierownictwu i nadzorowi nakładcy“ zastąpić słowami: „we własnym mieszkaniu pracującego lub jakimkolwiek innym miejscu, w którym tryb pracy nie jest unormowany przez nakładcę“.

Przy uwzględnieniu zmian proponowanych przez Izbę definicja brzmiałaby:

Pracą chałupniczą trudnią się osoby, które na mocy umowy zawartej z nakładcą lub nakładcami (fabrykantami, kupcami, pośrednikami i t. p.) z a w o d o w o wyrabiają, przerabiają lub wykończają przedmioty zamówione przez odnoś-

nego nakładcę (nakładców), skoro praca ta jest wykonywana na rachunek nakładcy poza jego zakładami pracy we własnem mieszkaniu pracującego lub w jakimkolwiek innem miejscu, w którem tryb pracy nie jest unormowany przez nakładcę.

Zmiany proponowane przez siebie Izba uzasadniła jak następuje:

Chałupnictwo stanowi stałe i główne zajęcie osób niem się trudniących. Stanowi ono ich stały zawód. Powinno to być wyrażone w definicji, dlatego proponuje się zmianę słowa „zrobkowo“ na „zawodowo“. Niema istotnej potrzeby wplatania w tekst definicji słowa „zlecającego“, skoro w słowie „nakładca“ mieści się już pojęcie zlecenia. Chałupnik naskutek umowy zawartej z nakładcą zobowiązany jest stosować się do woli nakładcy wyrażonej w umowie. Chałupnictwo tem różni się od przemysłu ludowego i domowego, że w poważnym zakresie krępuje swobodę pracującego, który, w ramach umowy z nakładcą, wykonywać musi pracę w kierunku określonym umową oraz podpada co do wyników swej pracy pod nadzór nakładcy również w ramach umowy. Tą umową określona zależność chałupnictwa od nakładcy nakłada na chałupnika ściśle obowiązki co do ilości i jakości wytwarzanych przez niego przedmiotów. Cechą istotną chałupnictwa nie jest więc zupełna swoboda ustalenia ilości i jakości wytwarzanych przedmiotów. Cechą istotną chałupnictwa jest swoboda w trybie jego pracy. Dlatego ustęp ostatni projektowanej rządowej definicji winien ulec zmianie, wyrażającej swobodę chałupnictwa w trybie jego pracy.

Do końca okresu sprawozdawczego odnośne rozporządzenie jeszcze się nie ukazało.

Projekt rozporządzenia wykonawczego do art. 7 i 14 prawa przemysłowego

Znowelizowane prawo przemysłowe z dnia 10. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40 poz. 350) przewiduje w art. 7 i 44, że Minister Przemysłu i Handlu rozporządzeniem

- I. wskaże osobny prawne zobowiązane do przedstawienia władzy przemysłowej rodzaju przemysłu z możliwie dokładnem

określeniem przedmiotu przedsiębiorstwa, miejsca prowadzenia przemysłu, firmy przedsiębiorstwa, a ponadto jeszcze danych co do kapitału zakładowego przedsiębiorstwa z wskazaniem jego pochodzenia krajowego, czy zagranicznego, zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa oraz składu osobowego grona założycieli wzgl. pierwszego zarządu przedsiębiorstwa (art. 7),

- II. wskaże władzę przemysłową, której na jej żądanie i w terminach przez nią wyznaczonych zarządy zakładów przemysłowych są obowiązane przedstawiać do urzędowego użytku ogólne dane o stanie gospodarczym przedsiębiorstwa, informacje o składzie osobowym pracowników, o urządzeniach technicznych zakładów oraz, w przypadku unieruchomienia zakładu, bądź wznowienia ruchu, o przyczynach, jakie wywołały unieruchomienie lub wznowienie pracy w zakładzie (art. 44).

Projekt rządowy tegoż rozporządzenia jako osoby prawne, wymienione pod I, wymienia te osoby prawne, które rozpoczynają prowadzenie przedsiębiorstwa, podпадаjącego pod przepisy prawa przemysłowego;

- 1) jeżeli rodzaj przedsiębiorstw, do którego dane przedsiębiorstwo należy, jest wymieniony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20. XII. 1928 r. w sprawie wyszczególnienia rodzajów przedsiębiorstw mających znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 918), albo
- 2) jeżeli przedsiębiorstwo nabywa świadectwo przemysłowe:
  - a) dla przedsiębiorstw handlowych pierwszych dwóch kategorii,
  - b) dla przedsiębiorstw przemysłowych pierwszych czterech kategorii lub też
- 3) jeżeli przedsiębiorstwo to posiada kapitał zakładowy nie mniej niż 250.000 zł.

Jako władzę przemysłową, wymienioną wyżej pod II, projekt rządowy cytuje władzę przemysłową wojewódzką (II. instancji).

W sprawie tego rozporządzenia opinia Izby — zgodnie z opinią Związku Izb — idzie w tym kierunku, że wobec nałoże-

nia w punkcie 3 projektu obowiązku nadsyłania danych z art. 7 prawa przemysłowego na przedsiębiorstwa posiadające kapitał zakładowy od 250.000 zł wzwyż należałoby od obowiązku tego zwolnić przedsiębiorstwa handlowe wykupujące świadectwa przemysłowe II kategorii, gdyż wedle obowiązujących obecnie przepisów o wykupywaniu świadectw przemysłowych świadectwo II kategorii handlowej wykupują często przedsiębiorstwa drobne z racji gatunków sprzedawanych towarów.

Do końca okresu sprawozdawczego odnośne rozporządzenie się jeszcze nie ukazało.

Projekt rozporządzenia w sprawie umiejętności zawodowej do prowadzenia przemysłu wyrobu syntetycznych barwników organicznych oraz syntetycznych półproduktów organicznych

Na podstawie art. 9 ust. 2 znowelizowanego prawa przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego opracował projekt rozporządzenia, według którego umiejętność zawodową do prowadzenia przemysłu wyrobu syntetycznych barwników organicznych oraz syntetycznych półproduktów organicznych, służących do wyrobu barwników i materiałów wybuchowych wykazuje się:

- 1) przedłożeniem świadectwa ukończenia krajowej szkoły chemicznej lub chemiczno-technicznej stopnia conajmniej licealnego oraz
- 2) udowodnieniem odbycia po ukończeniu szkoły stopnia licealnego conajmniej 4-letniej, a po ukończeniu szkoły wyższej conajmniej 2-letniej praktyki w przemyśle wyrobu syntetycznych barwników organicznych oraz syntetycznych półproduktów organicznych.

Opinując powyższy projekt Izba stanęła na stanowisku, że zamierzone rozporządzenie winno być oparte na następujących zasadach:

- 1) Przemysł koncesjonowany wyrobu syntetycznych barwników organicznych oraz syntetycznych półproduktów organicznych, służących do wyrobu barwników i materiałów wybuchowych, winien być prowadzony tylko przez skończo-

nych dyplomowanych chemików z akademickim wykształceniem.

- 2) Umiejętność zawodową wykazać można również świadectwem ukończenia wydziałów chemicznych wyższych szkół zagranicznych pod warunkiem nostryfikacji dyplomu.
- 3) Czas praktyki winien trwać conajmniej jeden rok.
- 4) Rozporządzenie nie narusza praw nabytych.

Opinię swoją Izba motywuje jak następuje:

Doświadczenie śląskich zakładów branżowych uczy, że ukończenie szkoły chemicznej lub chemiczno-technicznej absolutnie nie wystarcza do prowadzenia przemysłu wyrobu syntetycznych barwników organicznych i półproduktów organicznych, służących do wyrobu barwników i materiałów wybuchowych. Należyte prowadzenie tych działów wymaga dokładnej znajomości chemii organicznej głównie ze względu na bezpieczeństwo pracy, gdyż wiele z odnośnych połączeń jest trujących i wybuchowych, wymaga więc znajomości całokształtu chemii organicznej jak także wiadomości fizyko-chemicznych. Praktyka śląskich zakładów branżowych wykazuje, że absolwenci szkół chemiczno-technicznych posiadają zbyt mało wiadomości, któreby umożliwiały im orjentowanie się wogóle w całokształcie zagadnień organicznych, nie mówiąc już o pracach syntetycznych. Izba jest zdania, iż wprowadzenie wymogu ukończenia studjów akademickich nie będzie praktycznie sprawiać żadnych trudności z uwagi na nadprodukcję i taniość takich sił na rynku pracy. W razie przyjęcia zasady, że prowadzenie przemysłu omawianego musi spoczywać w rękach dyplomowanych akademików, wystarczy w zupełności jednoroczna praktyka. Uzyskany dyplom daje bowiem rękojmię, że jednoroczna praktyka powinna wystarczyć do objęcia całokształtu gałęzi chemicznej danego przemysłu, choćby najbardziej skomplikowanej.

Do końca okresu sprawozdawczego odnośne rozporządzenie się jeszcze nie ukazało.

Interpretacja przepisów zrzeszeniowych prawa przemysłowego

Znowelizowane prawo przemysłowe z dnia 10. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) w art. 69 postanawia m. in., że prowadzący samoistnie przedsiębiorstwa przemysłowe jednego

lub więcej rodzajów przemysłu w rozumieniu prawa przemysłowego mogą w liczbie conajmniej 3 stowarzyszać się wyłącznie na podstawie przepisów prawa przemysłowego w zrzeszenia przemysłowe o celach niezarobkowych dla popierania rozwoju przemysłu pod względem technicznym i gospodarczym oraz pozyskiwania krajowych i zagranicznych rynków zbytu jak również dla ochrony interesów gospodarczych zrzeszonych.

W art. 76 i 77 zawarte są postanowienia mówiące o utworzeniu nowych wzgl. przekształceniu istniejących zrzeszeń w przymusowe zrzeszenia przemysłowe.

Dotychczasowa ogólnopanstwowa praktyka stosowania oddolnych przepisów zrzeszeniowych prawa przemysłowego narusza przedewszystkiem 2 wątpliwości:

- 1) czy statut zrzeszenia przemysłowego z art. 69 może zawierać przepisy o charakterze konwencyjnym,
- 2) kiedy powinny być powoływane do życia przymusowe zrzeszenia przemysłowe.

Izba — zgodnie z opinią Związku Izb — stoi tutaj na stanowisku następującem:

Izba uważa, że wprowadzenie przepisów konwencyjnych do statutów zrzeszeń przemysłowych, powoływanych do życia na podstawie art. 69, jest niedopuszczalne.

Przepisami konwencyjnemi są wszystkie te postanowienia statutu, które obowiązując członków zrzeszenia mają na celu kontrolę lub regulowanie produkcji, zbytu, cen czy warunków wymiany dóbr w dziedzinie przedsiębiorstw zrzeszonych.

Znowelizowane prawo przemysłowe nie zawiera wprawdzie żadnego wyraźnego zakazu pod tym względem. Zakaz taki jednak wynika po pierwsze z intencji noweli, a powtórnie z ustawy o kartelach. Z motywów ustawodawczych do projektu noweli wynika, że zrzeszenia przemysłowe z art. 69 nie mają mieć na celu jedynie interesów pewnej grupy stowarzyszonych „sprzecznych z ogólnymi interesami przemysłu“, lecz mają też służyć „zadaniom polityki gospodarczej, prowadzonej pod kątem widzenia powszechnej równowagi gospodarczej i potrzeb państwa“. Ustawa o kartelach z dnia 28. III. r. 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 270) w art. 16 powiada co prawda, że przepisów kartelowych nie stosuje się do zrzeszeń przedsiębiorstw, powsta-

łych na podstawie przepisów specjalnych. Jednak z motywów do tego artykułu wnioskować można, że odnosi się on tylko do t. zw. karteli przymusowych, czyli zrzeszeń przedsiębiorstw, stworzonych na podstawie ad hoc wydawanych przepisów legistatycznych, jak np. na podstawie rozporządzenia z dnia 6. IV. r. 1932 w sprawie uregulowania obrotu węglem (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 294), na podstawie ustawy z dnia 18. III. r. 1932 w sprawie uregulowania stosunków w przemyśle naftowym (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 306), lub wreszcie na podstawie ustawy z dnia 11. VII. r. 1932 o monopolu spirytusowym (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 586).

W sprawie powoływania do życia przymusowych zrzeszeń przemysłowych Izba uważa, że tworzenie ich powinno być uzależnione od równoczesnego zaistnienia dwóch następujących warunków:

- 1) cel, któremu ma służyć projektowane przymusowe zrzeszenie przemysłowe, musi wynikać z ogólnopaństwowego interesu gospodarczego,
- 2) forma dobrowolna zrzeszenia przemysłowego jest niewystarczającą do osiągnięcia celu wymienionego wyżej pod 1).

Z brzmienia art. 76 i 77 prawa przemysłowego i z motywów ustawodawczych wynika, że przymusowe zrzeszenia przemysłowe przemysłane są przez ustawodawcę jako specjalne instrumenty ogólnopaństwowej polityki gospodarczej. Ostateczny i bezapelacyjny głos przy ich powstawaniu drogą pierwotną (art. 76) czy pochodną (art. 77), jak i przy ich likwidowaniu ma zawsze Minister Przemysłu i Handlu. W wypadku pochodnego powstania przymusowego zrzeszenia inicjatywa wyjść musi od walnego zebrania dotychczasowego dobrowolnego stowarzyszenia w formie wniosku, uchwalonego większością obecnych. W wypadku pierwotnego powstania inicjatywa wnioskodawców uzasadniona być musi potrzebą zaopiniowaną uprzednio przez Izbę Przemysłowo-Handlową.

Jeżeli uwzględni się przytem motyw ustawodawczy, który bardzo silnie podkreśla ogólnopaństwowy cel zrzeszeń przemysłowych w ogólności, to staje się jasnem, że do utworzenia przymusowego zrzeszenia przemysłowego nie wystarcza ani ambicja poszczególnych jednostek, ani też tylko interes branżowy. Muszą przeciwnie zaistnieć racje wyższego rzędu: względ

na ogólnopanstwowy interes gospodarczy i wzgląd, że dowolne zrzeszenie przemysłowe nie będzie w stanie sprostać należytemu urzeczywistnieniu tego ogólnopanstwowego interesu gospodarczego.

Współzawodnictwo straży pożarnych z kominiarstwem

W okresie sprawozdawczym Centralny Związek Korporacji Przemysłowców Kominiańskich RP. w Warszawie zwrócił się do Izb Przemysłowo-Handlowych z przedstawieniem, że straże pożarne stają się groźną konkurencją dla kominiarstwa na podstawie statutu ich organizacji, ogłoszonego w Monitorze Polskim Nr 298 z r. 1933, który w § 73 pkt. c przewiduje jako jedno ze źródeł dochodów straży pożarnych dochód z czyszczenia kominów, oraz na podstawie wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego, przyznającego strażom pożarnym prawo prowadzenia przemysłu kominiańskiego już z mocy samego statutu, który upoważnia je „do przedsięwzięcia środków zaradczych, zmierzających do zapobiegania pożarom“.

Wobec jednolitej opinii wszystkich Izb Związek Izb celem poparcia stanowiska Centralnego Związku Korporacji Przemysłowców Kominiańskich RP. wystąpił do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o skreślenie ze statutu Związku Straży Pożarnych postanowień o dochodzie za czyszczenie kominów, a temsamem o pozbawienie Związku Straży Pożarnych podmiotowego prawa ubiegania się o dopuszczenie do prowadzenia przemysłu kominiańskiego.

Związek Izb zmuszony był stwierdzić, że wymieniony wyrok N. T. A. wyraźnie koliduje z prawem przemysłowem, które dla zarobkowego prowadzenia przemysłu kominiańskiego wymaga koncesji od każdej osoby, przyczem nie czyni żadnych wyjątków dla takich osób prawnych, jak organizacje straży pożarnych.

Pozatem Związek Izb powodował się względami natury gospodarczej i bezpieczeństwa pożarnego. Nie widząc słusznych powodów do zniszczenia przez konkurencję straży pożarnych prywatnego zawodu kominiańskiego w Polsce, który spełnia swoje obowiązki sumiennie i starannie, doskonaląc się coraz bardziej i wszechstronnie z pożytkiem dla dobra publicznego,

— Związek Izb podniósł, że straże pożarne byłyby zmuszone nie tylko zakres swej działalności kominiarskiej ograniczyć do większych miast, lecz rozprzestrzenić go na mniejsze osiedla i wsie. Do takiego rozprzestrzenienia straże pożarne potrzebowałyby olbrzymiego i kosztownego aparatu, wskutek czego z konieczności zwiększyłyby się znacznie opłaty za wycier kominów. Straże pożarne bowiem nie byłyby w stanie wykonywać robót kominiarskich w odległych od siebie osiedlach wiejskich za opłatą kilku groszy od komina, jak to czynią obecnie kominiarze prywatni. Strażom pożarnym chodzi tu jedynie i wyłącznie o przysporzenie sobie dochodów. Jeżeli bowiem idzie o ważny w kominiarstwie moment bezpieczeństwa pożarnego, to straże pożarne nie dają w tym względzie większej rękojmi, aniżeli kominiarze prywatni. Zresztą ustawodawstwo i przepisy miejscowe, któreby nawet nie obowiązywały straży pożarnych, przewidują daleko idące sankcje i rygory — aż do utraty prawa wykonywania zawodu kominiarskiego włącznie — za jakiegokolwiek zaniedbanie kominiarzy w ich obowiązkach zawodowych.

*Moc obowiązująca kodeksu handlowego w Województwie
Śląskiem*

Wobec brzmienia art. 8 a Statutu Organicznego Województwa Śląskiego z dnia 15. VII. r. 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) nasuwały się wątpliwości, czy zunifikowany ogólnopolski kodeks handlowy z dnia 27. V. r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 502) obowiązywać będzie na Śląsku ipso iure, czy też potrzebna będzie do tego specjalna ustawa Sejmu Śląskiego, wyrażająca zgodę na wejście tego kodeksu w życie na obszarze Województwa Śląskiego.

Z inicjatywy Izby Wojewoda Śląski pismem z dnia 26. II. r. 1934 Nr. PH. 46/30 zakomunikował co następuje:

„Wobec wątpliwości, jakie zostały wysunięte przez niektóre ugrupowania gospodarcze zawiadamia się, że Ministerstwo Sprawiedliwości oznajmiło pismem z dnia 31. I. r. 1934 Nr. I b 1630/3/1/34, skierowanym do Pana Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach, że prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązuje, a kodeks handlowy

obowiązywać będzie na całym obszarze całego państwa. Ani art. 157 prawa o spółkach, ani art. 292 kodeksu handlowego nie uzależniają od zgody Sejmu Śląskiego wejścia w życie tych praw na obszarze województwa śląskiego. Stan ten zgodny jest z postanowieniami Statutu Organicznego, w szczególności art. 8 a. Przez zmianę ustawy rozumieć należy zmianę ustawy dzielnicowej, nie zaś wydanie nowej, jednolitej dla całego państwa ustawy. Nadto z ratio legis tego przepisu wynika, że dotyczy on ustaw administracyjnych z zakresu górnictwa, przemysłu i t. d. Prawo o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, odmiennie od prawa o spółkach akcyjnych (art. 4) przepisów takich nie zawiera“.

Ogłaszanie wpisów do rejestru handlowego w Monitorze Polskim

W myśl art. 22 kodeksu handlowego z dnia 27. VI. r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 502) wpisy do rejestru handlowego mają być ogłaszane w Monitorze Polskim.

W związku z tem stała się aktualną kwestja opłat za te ogłoszenia oraz sposobu ich publikacji.

Z inicjatywy Izby Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu kwestja powyższa znalazła się na forum Związku Izb.

Opłaty za ogłoszenia sądowe w Monitorze Polskim uregulowane są dotychczas rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości, ogłoszonym w Dz. Urzęd. Min. Spr. Nr. 20 z dnia 15. X. r. 1926 i wynoszą 50 gr. za wyraz.

Dotychczasowy sposób publikacji ogłoszeń w Monitorze Polskim jest zupełnie przypadkowy i mało przejrzysty.

Stanowisko Izby wyrażają wnioski następujące:

I. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, cytowane wyżej, winno ulec znowelizowaniu w kierunku wprowadzenia za rejestrowosądowe ogłoszenia w Monitorze Polskim opłat ryczałtowych, jak za ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości, według tabeli następującej:

Dział A.

1) firmy jednoosobowe (za każdy wpis)	.	.	.	zł 6,—
2) spółki firmowe (za każdy wpis)	.	.	.	„ 6,—

Dział B.

- 1) spółki z o. o. (za każdy wpis) . . . . . „ 25,—
- 2) spółki akcyjne (za każdy wpis) . . . . . „ 25,—
- 3) obwieszczenia o zmianach dot. wpisu do rejestru
handlowego do 13 wierszy druku . . . . . „ 12,—

II. Osoby, które w chwili wejścia w życie kodeksu handlowego były zarejestrowane jako kupcy, a nie odpowiadają w tej mierze wymogom kodeksu handlowego (art. XXX § 1 przepisów przejściowych do przepisów wprowadzających kodeksu handlowego) zostaną na swój wniosek bezpłatnie wykreślone z rejestru, a to zostanie bezpłatnie ogłoszone w Monitorze Polskim.

III. Ogłoszenia z rejestru handlowego w Monitorze Polskim będą drukowane w osobnym dwutygodniowym dodatku Monitora. Monitor co kwartał będzie publikował indeks firm w nim ogłoszonych.

Przedstawianie sądowi rejestrowemu inwentarza i bilansu

W myśl § 65 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 1. VII. r. 1934 o rejestrze handlowym (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 511) kupcy obowiązani są corocznie po upływie roku obrotowego przedstawić sądowi rejestrowemu inwentarz i bilans sporządzone na koniec roku obrotowego.

Przepis powyższy w niektórych sferach gospodarczych wzbudził wątpliwości idące w tym kierunku, czy przedstawianie sądowi rejestrowemu, zwłaszcza inwentarza, nie będzie połączone z dużym niebezpieczeństwem, grożącym stąd tajemnicy handlowej poszczególnych firm.

Sprawa ta była przedmiotem obrad Międzyizbowej Komisji Prawniczej, która ustaliła, że wedle prawidłowej wykładni postanowień § 65 i nast. omawianego rozporządzenia kupcy rejestrowi obowiązani są przedstawiać sądowi rejestrowemu inwentarz i bilans jedynie do zaświadczenia. Po zaświadczeniu, umieszczonem przez sąd rejestrowy na przedstawionych inwentarzu i bilansie, a stwierdzającym fakt i datę przedstawienia ich, sąd zwraca inwentarz i bilans, zatrzymując w aktach sądowych jedynie odpis bilansu.

Skoro w sądzie nie pozostawia się inwentarza, a jedynie odpis bilansu, przepis § 65 nie powinien nasuwać poważniejszych obiekcyj.

Prawo upadłościowe i prawo o postępowaniu układowem

Prawo upadłościowe z przepisami wprowadzającymi z dnia 24. X. r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 834 i 835) oraz prawo o postępowaniu układowem z dnia 24. X. r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 836) otrzymała Izba do zaopiniowania w formie projektów Komisji Kodyfikacyjnej.

Po przeprowadzeniu ankiety wśród zrzeszeń gospodarczych swego okręgu Izba, z ustalonemi na tej podstawie przez swoją Komisję Prawną poprawkami, wystąpiła na forum Związku Izb. Po ustaleniu stanowiska ogólnego Związku Izb Izba Katowicka samodzielnie wobec Komisji Kodyfikacyjnej występowała z temi swojemi wnioskami, co do których, wobec nieuwzględnienia ich przez Związek Izb, zgłosiła votum separatum.

W sprawie prawa upadłościowego poprawki Izby zmierzały przede wszystkim w kierunku wprowadzenia do projektu tych zasad z uprzednio na jej terenie obowiązującej niemieckiej ordynacji konkursowej, które na podstawie długoletniego stosowania w praktyce nie tylko nie budziły żadnych zastrzeżeń, ale okazały się zupełnie użytecznymi.

Pozatem poprawki Izby starały się uwzględnić ogólne inne spostrzeżenia, wynikające z doświadczeń codziennego życia handlowo-przemysłowego w dziedzinie rewindykacji zagrożonych wierzytelności.

Oдноśne wnioski Izby m. in. domagały się zatem:

- 1) nieograniczania postępowania upadłościowego tylko do kupców, a upowszechnienia go na wszystkich dłużników,
- 2) pozostawienia spraw upadłościowych w kompetencji sądów grodzkich, a nieprzenoszenia ich w kompetencję sądów okręgowych,
- 3) niekrępowania wierzyciela, stawiającego wniosek o ogłoszenie dłużnikowi postępowania upadłościowego, zbyt uciążliwemi do wykonania warunkami,
- 4) nieograniczania zbyt krótkimi czasokresami możliwości zaczeplenia czynności prawnych dłużnika upadłego, przed-

siębranych przez niego in fraudem creditorum przed wnioskiem o ogłoszenie upadłości,

- 5) deponowania gotówki, uzyskanej w postępowaniu upadłościowym, w kasach pupilarnej pewności,
- 6) postępowania z urzędu przy ujawnieniu upadłości w księgach hipotecznych i rejestrach oraz przy zarządzaniu aresztu pocztowego i transportowego,
- 7) ograniczania swobodnego zarządzania syndyka w wypadkach szczególnej wagi,
- 8) uprzywilejowania kosztów wzgl. roszczeń przedupadłościowego postępowania układowego.

Powyższe wnioski Izba uzasadniła jak następuje:

ad 1). Za rozpowszechnieniem postępowania upadłościowego na wszystkich dłużników, a nie za ograniczeniem go tylko do kupców, przemawiają względy następujące:

- a) **względ na interes wierzycieli:** celem postępowania upadłościowego jest możliwie równomierne zabezpieczenie i równomierny rozdział majątku dłużnika między jego wierzycieli, a więc rozłożenie strat na wszystkich wierzycieli dłużnika, który nie może podolać wszystkim swoim zobowiązaniom. Im bardziej skomplikowane są stosunki gospodarcze dłużnika, który zaprzestał płacenia swoich długów, tem większa jest potrzeba upadłości. Zazwyczaj są wprawdzie stosunki gospodarcze kupca bardziej skomplikowane, niż takie stosunki osoby, która nie prowadzi we własnem imieniu przedsiębiorstwa handlowego. Od tej reguły jednak zachodzą bardzo liczne wyjątki. Ileżto razy osoby niebędące kupcami znajdują się w stosunkach gospodarczych o wiele bardziej skomplikowanych, niż kupiec, prowadzący swoje przedsiębiorstwo zarobkowe w sposób całkiem prymitywny. Jaki może być powód ustawodawczy, by wierzycieli pierwszego skazać na podejmowanie wyścigu egzekucyjnego celem wyratowania swej pretensji z pośrednim uszczerbkiem dla innych wierzycieli, a wierzycielom drugiego zapewnić równomierne zaspokojenie ich wierzytelności przy o wiele mniejszym nakładzie kosztów postępowania;
- b) **względ na interes dłużników:** postępowanie upadłościowe przewiduje możliwość zawarcia układu z wierzycielami, na

podstawie którego dłużnik może wyjść wolny od wszelkich długów i może swoją pracę zarobkową rozpocząć na nowo nieobciążony przeszłością. Dłużnicy wyłączeni od powyższego dobrodziejstwa postępowania upadłościowego mogą natomiast być zrujnowani egzekucjami swoich wierzycieli, i to zrujnowani na zawsze, o ile egzekucja przeprowadzona do ich majątku nie doprowadziła do zupełnego zaspokojenia wierzycieli;

- c) **względ porównawczy:** wszystkie nowsze ustawodawstwa porzuciły już ograniczenie postępowania upadłościowego wyłącznie do kupców. Ograniczenie to początek swój wzięło z ustawodawstwa francuskiego. Jednak nawet we Francji nierzadkie są obecnie głosy wykazujące niewłaściwość takiego ograniczenia. Ustawodawstwo holenderskie, które było oparte na prawie francuskim, porzuciło w roku 1893 to stanowisko jako przestarzałe i wprowadziło upadłość jako instytucję powszechną. To samo uczyniła angielska ustawa upadłościowa już w r. 1861, a także angielska ustawa z dnia 25 sierpnia r. 1883 stosuje upadłość do kupców i niekupców. Również odpowiednie ustawy niemieckie, austriackie, węgierskie i dawna rosyjska wprowadzają wszystkie upadłość tak kupców jak i niekupców.

ad 2). Pozostawienie spraw upadłościowych w kompetencji sądów grodzkich wynika z rozważań następujących:

Postępowanie upadłościowe jest rodzajowo postępowaniem podobnem do postępowania egzekucyjnego. Ogólno-polski kodeks postępowania egzekucyjnego postępowanie egzekucyjne przekazuje sądom grodzkim. Dlatego postępowanie upadłościowe powinno należeć także do właściwości sądów grodzkich.

Za właściwością sądów grodzkich jako sądów upadłościowych przemawiają pozatem także jeszcze względy następujące:

- a) **względ na interes wierzycieli:** dla wierzycieli, mieszkających poza siedzibą sądu okręgowego, komunikowanie się z sądem okręgowym, mającym z natury rzeczy terytorjalnie nieraz bardzo znaczny okręg, połączone jest z wielką stratą czasu i kosztów, co nie miałoby miejsca w takim rozmiarze przy właściwości sądów grodzkich, których okręg jest znacznie mniejszy.

b) względ na nadzór sądowy postępowania upadłościowego: mniejszy terytorjalnie okręg sądu grodzkiego niewspółmiernie ułatwiłby sędziemu upadłościowemu wykonanie nadzoru nad postępowaniem upadłościowem.

ad 3). Projekt Komisji Kodyfikacyjnej przewidywał, że wierzyciel we wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnikowi winien m. i. wykazać stan majątkowy dłużnika z wymienieniem znanych wierzycieli oraz okoliczności zaprzestania płacenia długów i ich uprawdopodobnienie.

Należenie na wierzyciela obowiązku wykazania stanu majątkowego dłużnika oraz okoliczności zaprzestania płacenia długów może w wielu wypadkach uniemożliwić wierzycielowi postawienie wniosku, gdyż wierzyciel bardzo często nie będzie w stanie zadośćuczynić obowiązkowi spowodu braku odnośnych wiadomości.

Poprawka Izby domagała się zatem zwolnienia wierzyciela od tych 2 uciążliwych i z reguły niewykonalnych obowiązków domagając się w to miejsce jedynie, by wierzyciel uprawdopodobnił we wniosku tak swoją pretensję jak i fakt zaprzestania płacenia długów przez dłużnika.

ad 4). Projekt Komisji Kodyfikacyjnej stanowił, że czynności prawne dłużnika upadłego, zdziałane in fraudem creditorum, są bezskuteczne w stosunku do masy, o ile dokonane zostały przez upadłego w okresie dwóch miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości.

Te dwumiesięczne czasokresy wydawały się Izbie zbyt krótkimi. Poprawka Izby szła w kierunku rozszerzenia ich na okres jednoroczny.

ad 5). Projekt Komisji Kodyfikacyjnej domagał się, by sumy pieniężne, należące do masy, z zasady złożone były do depozytu sądowego, o ile nie są potrzebne na wydatki związane z postępowaniem upadłościowem, albo jeżeli nie ulegają niezwłocznemu wydaniu.

Chcąc uratować dla tych sum odsetki, Izba w poprawce swej wniosła o składanie tych sum z zasady do kas pupilarnej pewności.

ad 6). Ujawnienie upadłości w księgach hipotecznych i rejestrach oraz zarządzanie aresztu pocztowego i transportowego

projekt Komisji Kodyfikacyjnej przekazywał syndykowi (zarządcy konkursowemu).

Izba zażądała, by czynności te należały z urzędu do sądu upadłościowego z uwagi na konieczność dokonania ich o ile możliwości niezwłocznie po ogłoszeniu upadłości, co — jak uczy praktyka ziem zachodnich — jest w stanie najlepiej dokonać sąd upadłościowy.

ad 7). Projekt Komisji Kodyfikacyjnej cały szereg czynności syndyka uzależniał od poprzedniego zezwolenia rady wierzycieli.

Izba domagała się uzupełnienia tego przepisu tem, by w wypadku nieistnienia rady wierzycieli syndyk był zobowiązany otrzymać zezwolenie zgromadzenia wierzycieli.

ad 8). Projekt Komisji Kodyfikacyjnej nie wymieniał wśród uprzywilejowanych roszczeń kosztów i roszczeń przed-upadłościowego postępowania układowego.

Z uwagi na to, że, w myśl projektu ustawy o zapobieganiu upadłości, wszczęte na podstawie tej ustawy postępowanie układowe może zakończyć się, by być zastąpionem postępowaniem upadłościowym, należałoby, zdaniem Izby, roszczenia, które powstały z czynności dłużnika wzgl. nadzorcy sądowego w czasie samodzielnego postępowania układowego, zrównać z roszczeniami, które powstały z czynności syndyka.

Prawo upadłościowe w ogłoszonej obowiązującej redakcji z powyższych poprawek Izby uwzględniło:

- 1) zasadę niekrepowania wierzyciela, stawiającego wniosek o ogłoszenie dłużnikowi postępowania upadłościowego, zbyt uciążliwymi do wykonania warunkami,
- 2) zasadę nieograniczania zbyt krótkimi czasokresami możliwości zaczepiania czynności prawnych upadłego, dokonanych przez niego in fraudem creditorum przed wnioskiem o ogłoszenie upadłości,
- 3) zasadę uprzywilejowania kosztów wzgl. roszczeń przed-upadłościowego postępowania układowego.

W sprawie prawa układowego Izba domagała się wprowadzenia do projektu Komisji Kodyfikacyjnej m. i. zasad następujących:

- 1) skreślenia z wierzytelności, postępowaniem układowem nieobjętych, opłat skarbowych i komunalnych,
- 2) przelania z chwilą otwarcia postępowania układowego zarządu majątku dłużnika w całości na nadzorcę sądowego,
- 3) ścisłego określenia grona osób, z którego należy wyznaczać nadzorcę sądowego.

Prawo układowe w ogłoszonej obowiązującej redakcji uwzględniło jedynie zasadę pierwszą, skreślając z wierzytelności uprzywilejowanych opłaty skarbowe i komunalne.

Prawo oddłużeniowe rolnicze i samorządowe

W przeciwieństwie do prawa upadłościowego i układowego prawo oddłużeniowe rolnicze i samorządowe przed ogłoszeniem nie było przedmiotem działalności opiniodawczej Izby.

Izby zatem mogły się do prawa oddłużeniowego ustosunkować dopiero po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw tekstów rozporządzenia z dnia 24. X. r. 1934 o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 841) oraz rozporządzenia z dnia 24. X. r. 1934 o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 846).

Pomijając tutaj sprawę nienadesłania Izdom projektów tych rozporządzeń do zaopiniowania, Izba merytorycznemu stanowisku swemu odnośnie do omawianych rozporządzeń dała wyraz w następujących wnioskach przesłanych na forum Związku Izb:

I. Zgodnie z zapowiedziami czynników rządowych niewskazanem byłoby ze względu na poczucie pewności kredytowej i bezpieczeństwa obrotu prawnego przyznawać drogą interwencji ustawowej dłużnikom dalszych ulg, poza ulgami zawartymi w omawianych rozporządzeniach, które winny pozostać ostatecznymi aktami ustawodawczymi w dziedzinie oddłużeniowej.

Wskazanem byłoby odpowiednie silne wystąpienie w tym kierunku Rządu.

II. Celem złagodzenia ostrości omawianych rozporządzeń, nakładających olbrzymie ofiary na wierzycieli, należy samorządowi gospodarczemu, zorganizowanemu w Izbach Przemysłowo-Handlowych, dać możność conajmniej opiniodawczego współ-

działania przy redagowaniu rozporządzeń wykonawczych, ew. nawet do innych rozporządzeń, oraz instrukcyj dla urzędów rozjemczych.

III. Droga tych rozporządzeń wykonawczych wzgl. nowel do innych odnośnych rozporządzeń oraz instrukcyj dla urzędów rozjemczych należałoby uwzględnić następujące postulaty wierzycieli spośród handlu i przemysłu:

- 1) umożliwienie handlowi i przemysłowi lombardu po jaknajniższym procencie papierów wartościowych i listów zastawnych w jednym z banków państwowych,
- 2) dopuszczenie w szerszym zakresie handlu i przemysłu do korzystania z Banku Akceptacyjnego,
- 3) jaknajwęższe stosowanie ulg z dekretów oddłużeniowych wobec państwowych i samorządowych przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych,
- 4) umożliwienie wierzycielom handlowo-przemysłowym przejęcia części gospodarstwa wiejskiego dłużnika rolniczego,
- 5) wpłynięcie drogą odpowiednich instrukcyj na urzędy rozjemcze w kierunku:
  - a) ograniczania wypadków 14-letniego rozterminowania wierzytelności handlowych i przemysłowych,
  - b) ścisłego rozróżniania wśród tych wierzytelności wierzytelności powstałych z tytułu pożyczek gotówkowych, z tytułu dostawy towarów i z tytułu odszkodowawczego,
  - c) stosowanie ulg i rygorów rozporządzeń oddłużeniowych w ścisłej zależności od tytułu wierzytelności handlowo-przemysłowej,
  - d) w szczególności ustalanie przez urzędy rozjemcze, że przepisy prawne o korzyściach majątkowych z transakcyj pieniężnych nie odnoszą się do należności z umów handlowych, których zyskowność nie może być uważana jako korzyść majątkowa wyższa, aniżeli prawem dozwolona.

Kładąc silny nacisk we wnioskach powyższych na zasadę zagwarantowania Izdom udziału opiniodawczego przy opracowywaniu rozporządzeń wykonawczych, Izba przede wszystkim podkreślała konieczność definitywnego zaprzestania interwencji legislatywnej w dziedzinie kredytowej.

To stanowisko swoje Izba uzasadniła m. i. na forum Związku Izb w formie pisemnej, jak następuje:

„Izba z całą stanowczością podkreśla, że ostatnio ogłoszone dekrety oddłużeniowe, a zwłaszcza rozporządzenie o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych oraz rozporządzenie o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych, powinny pozostać ostatnimi aktami w dziedzinie oddłużeniowej.

Obstając przy zasadzie, Izba uważa, że potrzeba ustabilizowania warunków kredytowych, nieodzowna dla dalszego rozwoju całego życia gospodarczego Państwa, kategorycznie wymaga autorytatywnego nieodwołalnego zapewnienia, że dekrety z dnia 24. X. r. 1934 stanowią kres ustawodawczej opinii oddłużeniowej.

Wskazaniem byłoby odpowiednie silne wystąpienie w tym kierunku Rządu.

Zdając sobie sprawę z olbrzymich ofiar, nakładanych omawianymi dekretami oddłużeniowymi na przemysł i handel, Izba uznaje dekrety te jako twardą konieczność, wynikającą z zasadniczo słusznej obecnej akcji rządowej, podjętej w celu zwalczania krajowych skutków ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego. Izba jest zdania, że dekrety oddłużeniowe, jako instrument zwalczania skutków kryzysowych, spełnią swoje zadanie jedynie wtedy, jeżeli pozostaną ostatnimi ustawodawczymi aktami oddłużeniowymi.

Dalsze rozszerzanie akcji oddłużeniowej, poza wprowadzeniem dalszych momentów niepewności w stosunkach kredytowych, spychałoby jedynie ciężar, wytworzony zalegalizowaniem strat kredytowych i zamrożeniem kredytu, z jednej kategorii dłużników — wierzycieli na drugą tak, że w konsekwencji biłoby znowu w handel i przemysł z siłą wzmożoną o fatalne skutki zupełnego zdezorganizowania całego aparatu kredytowego.

Poza tym zasadniczym względem Izba nie widzi konieczności rozszerzania akcji oddłużeniowej na długi handlu i przemysłu i dlatego, że prawo o postępowaniu układowem z dnia 24. X. r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 93/34, poz. 836) stwarza możliwości dla indywidualnych dłużników spośród handlu i przemysłu łagodzenia zbyt ostrych dla nich konsekwencji oddłużeń rolniczych i samorządowej akcji oddłużeniowej“.

Prawo o sądach pracy

Ministerstwo Opieki Społecznej rozesłało projekt zunifikowanego prawa o sądach pracy Izdom do zaopiniowania.

Związek Izb wyznaczył Izbę Handlową w Katowicach jako izbę referującą.

W tym charakterze Izba przesłała Ministerstwu Opieki Społecznej swoje uwagi nad projektem w formie dwóch memoriałów z dnia 16. VII. r. 1934 i z dnia 30. VII. r. 1934.

W memoriałach tych Izba domagała się wprowadzenia do projektu m. i. następujących zasad:

- 1) ujednostajnienia czasokresów o sądach pracy z czasokresami kodeksu postępowania cywilnego,
- 2) pokrywania kosztów wszystkich sądów pracy przez Skarb Państwa,
- 3) stopniowego wprowadzenia sądów pracy w miejsce sądów kupieckich i przemysłowych ziem zachodnich,
- 4) rozciągnięcia na województwo śląskie rozporządzeń o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35/28, poz. 323) oraz o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35/28, poz. 324) przed rozciągnięciem na ten teren prawa o sądach pracy,
- 5) ujednostajnienia definicji prawnych prawa o sądach pracy z definicjami innych ustaw,
- 6) ograniczenia liczby kandydatów na ławników sądów pracy do liczby odpowiadającej podwójnej ilości miejsc wymagających obsadzenia.
- 7) ograniczenia możliwości wydawania nakazów zapłaty,
- 8) uelastycznienia postępowania pojednawczego przed sądem pracy,
- 9) nieograniczania prawa sądu pracy w zakresie wstrzymania wykonania wyroku.

Powyższe zasady Izba uzasadniła jak następuje:

ad 1). Czasokresy przewidziane w projekcie w przedmiocie zakładania środków prawnych powinny być zrównane z odpowiednimi czasokresami kodeksu postępowania cywilnego, wzgl. kodeksu postępowania karnego.

Wprowadzenie w prawie o sądach pracy odmiennych czasokresów zażaleniowych, odwoławczych wzgl. kasacyjnych wywołać może zamieszanie. Celem unifikacji powinno być także, o ile możliwości, ujednostajnienie wszystkich instytucyj prawnych, o ile takie ujednostajnienie nie sprzeciwia się istotnym celom ustawy. Nie sądzimy, by zrównanie czasokresów sądów pracy z odpowiedniami czasokresami sądów powszechnych mogło w czemkolwiek przyczynić się do istotnego opóźnienia toku spraw w sądach pracy. Zrównanie takie przeciwnie ułatwi niewątpliwie znacznie stronom korzystanie ze środków prawnych, przewidzianych dla postępowania przed sądami pracy.

ad 2). Wypowiadamy się przeciwko pokrywaniu przez gminy, które dotychczas utrzymywały w b. zaborze pruskim sądy przemysłowe i kupieckie, ogólnych kosztów sądów pracy aż do dnia 1. IV. r. 1940 w stosunku do ich dotychczasowych kosztów utrzymania sądów przemysłowych i kupieckich (art. 47 pkt. 5 projektu).

Przepis taki jest spreczny z przepisem art. 9 pkt 4 projektu. Nie widzimy powodu, dlaczego gminy b. zaboru pruskiego miałyby być nadal obciążone kosztami sądów pracy, o ile w reszcie Rzeczypospolitej koszty te ponosi Skarb Państwa.

ad 3). Na terenie b. dzielnicy pruskiej należałoby sądownictwo pracy wprowadzać w tempie wolnem drogą stopniowego przekształcania sądów kupieckich i przemysłowych na jednolite sądy pracy, dotychczasowe sądy kupieckie i przemysłowe działają bowiem na terenie b. dzielnicy pruskiej ku zadowoleniu stron. Wprowadzając w ich miejsce nowe sądownictwo pracy należy to uczynić w sposób taki, by nie zmarnować dobrej opinii, jaką sobie na terenie b. dzielnicy pruskiej wyrobiły dotychczasowe sądy kupieckie i przemysłowe.

ad 4). Projekt powołuje się na rozporządzenie Prezydenta R. P. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, z r. 1928, poz. 323) oraz o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35 z r. 1928, poz. 324) mówiąc o tem, do jakich kategorii pracowników, uczniów (terminatorów) i praktykantów prawo o sądownictwie pracy się stosuje.

Zwracamy uwagę, że wyżej przytoczone rozporządzenia nie obowiązują w górnosląskiej części województwa śląskiego,

gdyż Sejm Śląski nie wyraził dotychczas swej zgody na wprowadzenie tych rozporządzeń na Górny Śląsk. Ten stan prawny może projekt o sądach pracy, o ile dotyczy on spraw cywilnych, uczynić iluzorycznym na Górnym Śląsku odnośnie do pracowników umysłowych i robotników.

ad 5). Projekt definiuje pojęcie chałupnictwa odmiennie od definicji Związku Izb.

Opinując wobec Ministerstwa Przemysłu i Handlu projekt rozporządzenia o przemyśle ludowym, domowym i pracy chałupniczej, Związek Izb ustalił wyżej sformułowaną definicję chałupnictwa. Wobec konieczności ujednolicenia tej definicji we wszystkich aktach prawnych, w których jest ona przytaczana, wskazanem jest użycie w projekcie o sądach pracy definicji chałupnictwa w redakcji Związku Izb.

ad 6). Sprawa systemu przedstawiania list kandydatów na ławników sądów pracy jest sprawą bardzo doniosłą ze stanowiska kwalifikacyj kandydatów przedstawianych przez Izby. Przy dotychczasowym bowiem systemie — przedstawiania list kandydatów w ilości potrójnej w stosunku do liczby mandatów — Izby zmuszone były do umieszczania na listach obok kandydatów posiadających pełne kwalifikacje do objęcia odpowiednich stanowisk również kandydatów znacznie słabszych. Obniżało to poziom całej listy, a ponadto system ten utrudniał wyszukanie przez Izby poważniejszych kandydatów, którzy najczęściej odmawiali zgody na umieszczenie ich na liście wobec prawdopodobieństwa pominięcia ich w nominacji bez rzeczowej przyczyny, li tylko spowodu systemu układania list. Należy przytem nadmienić, że omawiany system jest w wykonaniu przez Izby niezmiernie uciążliwy, ilości kandydatów do przedstawienia bywają rzeczywiście bardzo znaczne. I tak np. w okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, wobec potrzeby obsadzenia 225 stanowisk ławników sądów pracy oraz podwójnej ilości następców, Izba przedstawić musi ogółem 2025 nazwisk. Podobnie rzecz się przedstawia w innych Izbach.

ad 7). Projekt przewiduje wydawanie nakazów zapłaty na podstawie książeczek obrachunkowych lub listy płacy.

To stanowisko projektu jest niewskazane z przyczyn natury prawnej.

Książeczki obrachunkowe i listy płacy są dokumentami, które nie mają tego rodzaju cech, jakie posiadają dokumenty wymienione w art. 458—468 K. P. C., t. j. czeki, weksle, dokumenty notarialne oraz notarialnie lub sądowo poświadczone. Ponadto przepis ten nie posiada praktycznego znaczenia, gdyż tylko w wyjątkowych wypadkach zachodzić będą równocześnie wszystkie okoliczności, umożliwiające wydanie takiego nakazu, a więc brak wątpliwości co do prawidłowości dokumentów, jak również co do faktu niezapłacenia należności oraz odpowiadająca przepisom prawa forma dokumentu.

ad 8). Projekt uzależnia moc ugody, zawartej na sesji pojednawczej sądu pracy, od decyzji sędziego.

To uzależnienie ugody od decyzji sędziego stawia pod znakiem zapytania celowość sądownictwa polubownego w sądach pracy. Wola stron, wyrażona w ugodzie, winna być decydującą tem bardziej, że do zawarcia ugody na sesji pojednawczej dojść może tylko w wypadkach, gdy powód o to wyraźnie prosi, lub jeżeli według oceny przewodniczącego sądu pracy sprawa ma charakter niewątpliwy.

ad 9). Projekt dopuszcza wstrzymanie wyroku tylko w wypadkach wyjątkowych.

Ograniczenie prawa sądu w zakresie wstrzymania wykonania wyroków jedynie do przypadków wyjątkowych jest niepożądane ze względu na interesy pracodawców, gdyż zasądzona należność z reguły zostałaby wyegzekwowana przed uprawomocnieniem się wyroku i, w razie uwzględnienia środka odwoławczego, odzyskanie wyegzekwowanej sumy byłoby w większości wypadków niemożliwe.

Prawo o sądach pracy z dnia 29. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 854) z powyższych zasad uwzględniło następujące:

- 1) zasadę ujednostajnienia czasokresów z K. P. C.,
- 2) zasadę pokrywania kosztów wszystkich sądów pracy przez Skarb Państwa,
- 3) zasadę stopniowego wprowadzenia sądów pracy w miejsce sądów kupieckich i przemysłowych ziem zachodnich,
- 4) zasadę rozciągnięcia na województwo śląskie rozporządzeń o pracownikach umysłowych i robotnikach,

- 5) zasadę uelastycznienia postępowania ugodowego przed sądem pracy,
- 6) oraz częściowo zasadę ograniczenia możliwości wydawania nakazów zapłaty przez skreślenie tej możliwości odnośnie do list płacy.

Projekt ustawy o ustaleniu polskich norm przemysłowych

Ministerstwo Przemysłu i Handlu przesłało Izbowi do zaopiniowania projekt ustawy ramowej, upoważniającej Ministerstwo Przemysłu i Handlu do uprawnienia norm Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Izba, naskutek ankiety rozpisanej wśród terenowych organizacyj gospodarczych, stanowisko swoje sprecyzowała jak następuje:

„Jakkolwiek uznajemy pożyteczność i konieczność znormalizowania wielu dziedzin wytwórczości, to jednak żywimy wątpliwości, czy zamierzona przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu droga wprowadzenia norm przymusowych, które będą musiały być stosowane pod rygorem karnym grzywny i więzienia, jest właściwa.

Normalizacja według przyjętej międzynarodowej definicji polega na zbiorowym porozumieniu między producentami, pośrednikami i konsumentami w celu uproszczenia i ujednolicenia rodzajów, gatunków, jakości i wymiarów różnych artykułów. Do istoty normalizacji należy zatem dobrowolne przyjęcie drogą umowy zbiorowej pewnych warunków wytwarzania. O ile nam wiadomo, w żadnym państwie kwestja stosowania norm przemysłowych nie jest uregulowana drogą przymusu ustawowego. Ten stan rzeczy wynika już z tej okoliczności, że w większości państw, przeprowadzających normalizację, instytucje, zajmujące się opracowaniem i ustalaniem norm, zostały powołane do życia przez zainteresowane organizacje przemysłowe, są zatem ich emanacją, nieopierającą się na żadnego rodzaju przymusie. Organizacje przemysłowe powołują do życia komitety normalizacyjne i stosują ustalone przez nie normy dlatego, że normalizacja przedstawia pewne korzyści gospodarcze. Sądzymy, że sprawa korzystania z norm powinna być pozostawiona nadal do-

wolnemu uznaniu zainteresowanych i nie powinno się w drodze ustawy nakładać żadnego przymusu.

Normy powinny być elastyczne. Powinna istnieć możliwość ich dostosowania do wymagań praktycznego życia. Obawiamy się, że nadanie normom ustawowej sankcji utrudni znacznie możliwość ich zmian i dostosowania do zmieniających się wymagań życia.

Wobec tego, że polskie normy obowiązywać będą tylko na terytorjum Polski, a w innych państwach mogą obowiązywać inne normy, wzgl. odbiorcy zagraniczni wymagają, aby dostawy danego towaru w odmiennej jakości, winno być w ustawie wyraźnie zastrzeżone, że normy te nie dotyczą zasadniczo produkcji odnośnych towarów eksportowych. Zastrzeżenie to nie dotyczyłoby towarów, odnośnie do których z tych czy innych względów wprowadzono już wzgl. wprowadzi się ich standaryzację. Stosownie do tego należałoby przeredagować odpowiednie przepisy projektu.

Specjalne zastrzeżenia nasuwają przepisy karne projektu, które przewidują kary za wytwarzanie nie podług norm materiałów lub przedmiotów, normowanych przez polskie normy przemysłowe. Mogą bowiem zajść wypadki, że producent np. cynku będzie musiał dostarczyć cynk na żądanie lub za zgodą odbiorcy w gatunku specjalnym, różniącym się od norm. Mogą również zachodzić wypadki, że bez wiedzy odbiorcy, jednak bez szkody dla niego, będzie wysłany cynk w gatunku nieodpowiadającym normom. Należałoby zatem do projektu wprowadzić dodatkowy przepis, dający producentowi możliwość wytwarzania specjalnych gatunków w określonych wyżej wypadkach.

Dla uniknięcia ew. ujemnych skutków zbyt pochopnego wzgl. niedokładnego rozpatrzonego przyznania niektórym normom sankcji obowiązujących, winno się przed ostatecznem przyznaniem jej wysłuchać bezwzględnie opinii wszystkich zainteresowanych sfer. W tym celu należałoby oprócz zasięgania opinii wzgl. współudziału przedstawicieli tych sfer przy opracowaniu wniosków zapewnić w przewidzianej w projekcie Radzie Opiniodawczej udział obok stałych członków tej Rady każdorazowo jeszcze także przedstawicielowi tych sfer wytwórców, konsumentów i kupiectwa, które są zainteresowane w rozpatrywaniu wniosku“.

W związku z powyższą opinią Izba zgłosiła szereg szczegółowo opracowanych poprawek do projektu, uwzględniających sformułowane w opinii zasady.

Do końca okresu sprawozdawczego odnośna ustawa nie została ogłoszona.

Rozporządzenie o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych

Ministerstwo Opieki Społecznej wydało rozporządzenie z dnia 25. VI. r. 1934 o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 523).

Rozporządzenie ukazało się bez przedłożenia go do opinii Izdom i bez uwzględnienia opinii Izb, wypowiedzianych w latach ubiegłych z okazji poprzedniego projektu rozporządzenia w tej sprawie.

Rozporządzenie, mające wejść w życie z dniem 18. I. r. 1935 spotkało się po ogłoszeniu z druzgocącą krytyką wszystkich zainteresowanych nim czynników gospodarczych, zorganizowanych w Radzie Związków Przemysłu Perfumeryjno-Kosmetycznego w Warszawie, Związku Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie, Związku Drogerzystów R. P. w Poznaniu, Związku Polskich Hut Żelaznych w Warszawie i Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, które w obszernych memorjałach, skierowanych do czynników rządowych i do Izb Przem. Handl., jako organów samorządu gospodarczego, wyczerpująco wykazały nieżyciowość i szkodliwość dla całokształtu życia gospodarczego omawianego rozporządzenia.

Izba, uważając argumenty i wnioski wymienionych memorjałów w pełni za uzasadnione i konieczne, dała wyraz pogładowi, że należałoby bezwzględnie za wszelką cenę dążyć do tego, by

- 1) albo omawiane rozporządzenie w całości uchylić jako niepotrzebne,
- 2) albo jego wejście w życie zawiesić celem gruntownego przereadowania całego rozporządzenia,
- 3) albo conajmniej znowelizować natychmiast najbardziej błędne jego postanowienia, w tem zwłaszcza postanowienie

art. 11, które w redakcji ogłoszonej nie jest do przyjęcia, ponieważ stosowanie jego wyrządzi bardzo poważne szkody czynnemu na terenie Izby przemysłowi blachy ocynowanej.

SPRAWY PODATKOWE

Najlepszy system podatkowy zawodzi, o ile techniczny sposób wprowadzenia jego w życie jest wadliwy, bo nawet większy ciężar podatkowy będzie dla płatnika mniej dotkliwy, jeżeli będzie sprawiedliwie rozłożony i wybierany.

O złagodzeniu obciążenia podatkowego podobnie jak i w latach poprzednich tak i w roku ubiegłym nie mogło być mowy, wpływy bowiem Skarbu Państwa, wskutek długotrwałego kryzysu gospodarczego, nie pozostawały w odpowiednim stosunku do zadań, które musiał i musi ten Skarb pełnić. Można więc było tylko pracować po linii racjonalnego rozdziału dotychczasowych i nowych obciążeń i w tym kierunku poszły prace Izby Handlowej w Katowicach.

Sposób rozłożenia i wybierania podatków w Polsce nie jest doskonały, stan ten jest w pełni przez Ministerstwo Skarbu zrozumiany, czego niezbitym dowodem jest, że większą część słusznych postulatów sfer gospodarczych stara się to Ministerstwo wprowadzić w życie.

Wadliwemu rozłożeniu ciężaru podatkowego ma zapobiec ordynacja podatkowa z dnia 15 marca r. 1934 (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 346). Trudno przewidzieć, czy ta ordynacja rzeczywiście da w praktyce spodziewane rezultaty, obowiązuje bowiem dopiero od 1 października ub. r., a więc do chwili obecnej *) zaledwie 3 miesiące. W każdym razie już dziś można jej przyznać jedną niewątpliwie dodatnią cechę, a to uporządkowanie formalnego prawa podatkowego, które do chwili jej wejścia w życie rozbite było na poszczególne ustawy i rozporządzenia, zawierało wielokrotnie sprzeczne ze sobą przepisy i stanowiło labirynt, w którym gubił się nie tylko płatnik, ale często i fachowiec — urzędnik administracji skarbowej.

---

*) Pisane w początkach stycznia r. 1935.

Księgi handlowe z punktu widzenia podatkowego

Izba Handlowa brała udział we wszystkich pracach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. związanych z ordynacją podatkową i z rozporządzeniem wykonawczem do niej, w szczególności zaś opracowała może najważniejsze w dzisiejszej sytuacji zagadnienie, t. j. sprawę ksiąg handlowych. Wynikiem tej pracy były wnioski zawarte w memorjale Izby z dnia 11 lipca r. 1934 treści jak poniżej:

„Ustawa z dnia 15 marca r. 1934 „Ordynacja podatkowa“ (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 346) poświęca księgom handlowym 10 artykułów, od art. 86 do art. 95 włącznie. Przepisy zawarte w powyższych artykułach nie usunęły chaosu panującego w postępowaniu administracyjno-podatkowym, a odnośne postulaty sfer gospodarczych nie zostały w nich prawie uwzględnione. Wskutek utrzymania dotychczasowego stanu rzeczy w tej dziedzinie pozostała nadal prawie zupełna możliwość odrzucania ksiąg i dokonywania w następstwie wymiaru szacunkowo, a zatem pole do bezustannych zatargów między płatnikami i władzami skarbowymi, dalsze ugruntowanie tak szkodliwego wzajemnego braku zaufania.

Ocena mocy dowodowej ksiąg handlowych należy w myśl art. 93 do organów wymiarowych władz skarbowych, a moc dowodową mają jedynie księgi, prowadzone prawidłowo i rzetelnie (art. 86). Jak z powyższego wynika władze skarbowe w ocenie mocy dowodowej ksiąg handlowych nie są skrupowane, a jednak skrupowanie organów rewizyjnych w ocenie mocy dowodowej ksiąg handlowych jest tak dla dobra życia gospodarczego, jak i w konsekwencji dla Skarbu Państwa konieczne, obecne bowiem nieprzychylnie dla ksiąg handlowych nastawienie organów rewizyjnych władz skarbowych z każdym dniem wyraźniej się uwypukla i przynosi nieobliczalne szkody przedsiębiorstwom.

Dezyderat, iż władze skarbowe winny współdziałać w rozpowszechnianiu ksiąg handlowych przez życzliwy stosunek do płatników, prowadzących księgowość handlową, został jedynie w małej mierze uwzględniony. Aczkolwiek dezyderat ten w odniesieniu do stosunków w tej dziedzinie panujących w Polsce jest najzupełniej uzasadniony, czego dowodem jest statystyka

z roku 1929, wskazująca że na 575.548 przedsiębiorstw zaledwie 31.345 prowadziło księgi handlowe, co stanowi 5,6% ogólnej ilości przedsiębiorstw, jest bardzo wątpliwem, czy w następnych latach stan się polepszył. W każdym razie daje się zaobserwować poważna ucieczka od prowadzenia ksiąg handlowych, co, rzecz prosta, odbija się bardzo ujemnie na stanie gospodarczym przedsiębiorstw, a w konsekwencji na stanie gospodarczym kraju.

Jeśli chodzi o kwestję „prawidłowości“ ksiąg handlowych, ordynacja podatkowa odsyła do obowiązującego kodeksu handlowego oraz zasad księgowości i zwyczajów handlowych (art. 87 § 1), co do ksiąg handlowych zaś uproszczonych, do zasad, które ustali Minister Skarbu po zasięgnięciu opinii samorządu gospodarczego (art. 87 § 2).

Ordynacja podatkowa utrzymała i podkreśliła, jak z powyższego wynika, znaczenie prawidłowości ksiąg handlowych, mimo, że zasadniczo prawidłowość ksiąg handlowych nie odgrywa żadnej roli w istocie wymiaru podatków, jeśli bowiem księgi handlowe są rzetelne, to końcowy ich rezultat będzie i tak rzeczywistym dowodem wzgl. obrotem przedsiębiorstwa bez względu na ich prawidłowość.

Ażeby wkorzenić w sfery gospodarcze świadomość o użyteczności ksiąg handlowych nie tylko jako środka racjonalnej gospodarki prywatnej przedsiębiorstw, lecz także, co ważniejsze, jako środka zmierzającego do racjonalnego podniesienia gospodarstwa kraju i gwarancji tak dla płatnika, jak i dla Skarbu Państwa, że podstawy wymiaru ustalane będą zgodnie z prawdą materialną, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. w zrozumieniu wagi tego zagadnienia proponuje, by w wydać się mającem rozporządzeniu wykonawczem do ordynacji podatkowej uwzględniono następujące tezy:

- 1) odnośnie art. 86, który postanawia: „księgi, prowadzone prawidłowo i rzetelnie, stanowią podstawę do wymiaru podatków“.

Ordynacja podatkowa rozróżnia pojęcie rzetelności od pojęcia prawidłowości ksiąg. Opierając się na dystynkcjach ustawowych, zawartych w art. 87 i 88, dochodzi się do wniosku, że intencją ustawodawcy było, by dwie odrębne kwalifikacje pociągały za sobą odmienne traktowa-

nie ksiąg pod względem ich wartości i znaczenia jako środka dowodowego.

- 2) Odnosnie art. 88, który postanawia: „Za rzetelne uważa się księgi prowadzone zgodnie z rzeczywistością“, stwierdzenie ponad wszelką wątpliwość nierzetelności ksiąg uprawnia władze do nieprzyjęcia ksiąg za podstawę wymiaru.

Śluszne jest zatem, by księgi, których nierzetelność została ponad wszelką wątpliwość stwierdzona, były przez władze wymiarowe odrzucone.

Za nierzetelne mogą być uznane tylko te księgi, w których zachodzą wady i uchybienia, wskazujące na złą wolę płatnika i zamiar fałszywego przedstawienia rzeczywistości celem wprowadzenia władzy w błąd.

- 3) Ale tak daleko idących konsekwencji nie można wiązać z uznaniem ksiąg za nieprawidłowe, ponieważ nieprawidłowość ksiąg nie odbiera tym księgom charakteru ksiąg rzetelnych, t. zn. prowadzonych zgodnie z rzeczywistością, np. brak alegatu na drobne pozycje w kosztach handlowych i t. p. Księgi handlowe można uznać za nieprawidłowe jedynie w wypadkach, gdy:

- a) poprawienie cyfr, zostawienie niezapisanych odstępów w księgach, brak numeracji stron, nosi charakter masowy.

Poprawienie bowiem paru cyfr bez zamiaru obejścia obowiązku podatkowego nie może, naszym zdaniem, od razu dyskwalifikować całej księgowości przedsiębiorstwa. Poprawianie cyfr musi mieć charakter raczej masowy. Również zostawienie przez przeoczenie jakiegoś odstępu w księgach i niezakreślenie tegoż nie może też od razu dyskwalifikować całości. Brak numeracji stron, o ile to jest zjawisko odosobnione, a z charakteru prowadzonej księgowości i przenoszonych podsumowań widać, że o braku stron nie może być mowy, również nie dyskwalifikuje ksiąg.

- b) Gdy niechronologiczność zapisów nie jest oparta na jakiejś metodzie.

Np. o ile jest parę kas podręcznych, z których rozchody są przenoszone do wspólnej kasy co pewien okres, to niechro-

nologiczność zapisów może być tolerowana, gdyż zapisuje się do wspólnej kasy na podstawie raportów kas podręcznych w kolejności, w jakiej one nadechdzą.

- c) Gdy alegaty i dokumenty wykazują inne kwoty, niż za-
księgowane, i gdy to niema charakteru przeoczenia
z nieznacznym wpływem na rezultaty roczne.

Jeśli wskutek nawału pracy księgując dokument buchalter weźmie w szybkości 3 za 5 lub naodwrot, to taka niezgodność alegatu z pozycją książkową nie może być podstawą do uznania ksiąg za nieprawidłowe.

- d) Gdy po rocznem zamknięciu ksiąg handlowych księgi pomocnicze nie są uzgodnione z odpowiedniami rachunkami księgi głównej.
- e) Gdy księgowania dokonano nie atramentem, ołówkiem chemicznym, lub maszyną, albo posługiwano się językiem nieustalonym ustawą.

Stwierdzona zatem nieprawidłowość nie powinna uprawniać władzy wymiarowej do pominięcia całego materiału książkowego przez odrzucenie ksiąg, lecz w tym wypadku może władza ustalić podstawy wymiaru odmiennie od stanu wykazanego księgami w zakresie tych zaszłości książkowych, których prawidłowość władza wymiarowa podała w wątpliwość.

- 4) Odnosnie art. 114 § 1, który postanawia: „Na poparcie twierdzeń odwołania płatnicy mogą składać wszelkie dowody pisemne, powoływać na koszt władzy świadków i biegłych, celem stwierdzenia ściśle określonych okoliczności, oraz przedstawiać do przejrzenia księgi handlowe, gospodarcze, zapiski, notatki, dokumenty, korespondencje i t. p.“.

Dla obrony płatnika należy mu przyznać prawo, w razie uznania ksiąg handlowych za nierzetelne lub nieprawidłowe, powodującego ich odrzucenie przy ustalaniu podstawy wymiaru, powołania przez płatnika zaprzysiężonego znawcy księgowego z właściwej terytorjalnie Izby Przemysłowo-Handlowej, którego opinia winna być dołączona do akt wymiarowych i nie może być pominiętą bez rozprawienia się z jej treścią przez Komisję Odwoławczą“.

Sprawa komisju zakupu

Z innych zagadnień podatkowych opracowała Izba Handlowa w Katowicach zagadnienie komisju, występując z memorjałem nast. treści:

„Art. 5 pkt. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym zawiera w ust. 2 postanowienie:

„Za komisowe w zrozumieniu niniejszej ustawy uważa się działające we własnem imieniu i na rachunek osób trzecich przedsiębiorstwa sprzedaży, które prowadzą księgi handlowe i udowodnią stosunek komisju oraz wysokość wynagrodzenia komisowego umową lub korespondencją, w przeciwnym razie winny być traktowane jako działające na rachunek własny“.

Ustawa zatem o państwowym podatku przemysłowym uznaje za komisowe jedynie przedsiębiorstwa sprzedaży we własnem imieniu i na rachunek osób trzecich i to pod warunkami wyżej wyszczególnionemi; nie uznaje natomiast za komisowe przedsiębiorstw zakupu we własnem imieniu i na rachunek osób trzecich w przeciwieństwie do obecnie na ziemiach zachodnich obowiązującego kodeksu handlowego, którego art. 383 opiewa: „Komisantem jest ten, kto we własnem imieniu zawodowo podejmuje kupno lub sprzedaż towarów lub papierów wartościowych na rachunek drugiego (komitenta)“. Kodeks handlowy więc uznaje pod pojęciem komisanta nie tylko tego, który w imieniu własnem, a na rachunek drugiego zawodowo podejmuje sprzedaż, lecz także, i to przede wszystkim, kupno.

Przeciwieństwo definicji przedsiębiorstwa komisowego zachodzi również między wspomnianą ustawą podatkową i nowym polskim kodeksem handlowym, który w art. 227 *) postanawia:

„Przez umowę komisju kupiec (komisant) podejmuje się kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych lub papierów wartościowych w imieniu własnem, a na rachunek innej osoby (komitenta)“.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 29. III. r. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 40/32, poz. 405) w § 24 nie uważa za komi-

*) W pierwotnej redakcji, obecnie art. 581.

sowe przedsiębiorstw, dokonywujących zakupu towarów w imieniu własnym na rachunek osób trzecich i nakazuje traktować tego rodzaju przedsiębiorstwa bądź jako przedsiębiorstwa skupu zawodowego, bądź jako przedsiębiorstwa handlu towarowego w zależności od ich charakteru.

Jak wynika z powyższego tak ustawa o państwowym podatku przemysłowym, jak i rozporządzenie Ministra Skarbu stoją w jaskrawym przeciwieństwie do przepisów ustaw zasadniczych, co tak z punktu widzenia prawnego, jak i gospodarczego nie jest uzasadnione, ponieważ:

- 1) jeżeli ustawa zasadnicza, jaką jest kodeks handlowy, uznaje pewne przedsiębiorstwa za komisowe, to druga ustawa obowiązująca nie powinna uważać tego samego przedsiębiorstwa za przedsiębiorstwo skupu zawodowego wzgl. za przedsiębiorstwo handlu towarowego.

Między pojęciem przedsiębiorstwa komisowego, a pojęciem skupu zawodowego, czy przedsiębiorstwa handlu towarowego zachodzi istotna różnica, tak bowiem skup zawodowy, jak i handel towarowy są handlem we własnym imieniu i na własny rachunek.

Nie istnieje więc powód, dla któregoby ustawa o podatku przemysłowym miała przekształcać komisanta na kupca pracującego we własnym imieniu i na własny rachunek wbrew rzeczywistości i kodeksem handlowym ulegalizowanemu jego stanowisku w świecie kupieckim. Wskutek tego rodzaju przekształcenia komisant podejmujący się kupna nie opłaca po myśli ustawy o podatku przemysłowym podatku przemysłowego od otrzymanej prowizji, jak komisant podejmujący się sprzedaży, lecz od całego obrotu, bo w zrozumieniu tej ustawy nie jest komisantem, co w konsekwencji krzywdzi go wysoce, mimo bowiem, że skup zawodowy, czy przedsiębiorstwo handlu towarowego płaci pozornie niższą stawkę podatkową, to w rzeczywistości opłaca on znacznie większy podatek, aniżeli winien opłacać.

- 2) Z punktu widzenia gospodarczego traktowanie przez ustawodawstwo podatkowe komisę zakupu w sposób mniej korzystny, aniżeli komisę sprzedaży, również nie jest uza-

sadnione, ponieważ komis zakupu jest identycznym przejawem życia gospodarczego, jak komis sprzedaży.

Opodatkowanie komis zakupu, który w głównej mierze obejmuje zakup surowca w ten sam sposób, jak komisowi sprzedaży, umożliwi komitentowi uzyskanie surowca po cenach niższych, aniżeli mogłoby mu dostarczyć przedsiębiorstwo skupu zawodowego, lub handlu towarowego, które w cenę towaru siłą faktu wkalkuluje i wysoki podatek przemysłowy i swój zysk oprócz kosztów handlowych, komisant zaś po myśli ustawy uczynić tego nie może, wobec tego komitent otrzyma surowiec po niższych cenach, co ułatwi mu możliwość konkurencji tak w kraju jak i zagranicą, co znów w konsekwencji odbije się dodatnio na eksporcie.

Jeżeli chodzi o interes Skarbu Państwa, to komisant po myśli ustawy o państwowym podatku przemysłowym, jeżeli chce uchodzić za komisanta, musi prowadzić księgi handlowe, a więc zaistnieje bezwzględna możliwość uchwycenia wszystkich jego obrotów, a w każdym razie utrudni się w dużej mierze nadużycia podatkowe, co przy skupie zawodowym, czy przy handlu towarowym, który nie musi prowadzić ksiąg handlowych, jest niejednokrotnie bardzo utrudnione.

Wprowadzenie do ustawy o państwowym podatku przemysłowym komis zakupu w tej formie, jak jest wprowadzony komis sprzedaży, nie przyniesie Skarbowi Państwa szkody także i z tego powodu, że to, co Skarb Państwa straci ewent. na wpływach z podatku przemysłowego ze strony komisantów, zyska w całej pełni ze strony komitentów, pomijając już to, co wspomniano wyżej, że władze skarbowe będą miały absolutnie ułatwione uchwycenie obrotów“.

Sprawa opłat od reklam

Poważnie zaciążyło na życiu gospodarczym wprowadzenie opłat od reklam ustawą z dnia 30 marca r. 1931 o Wojewódzkim Funduszu Drogowym (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 14) i z tego powodu Izba Handlowa w Katowicach wystosowała memorjał do Pana Wojewody Śląskiego następującej treści:

„Ustawa z dnia 30 marca r. 1931 o Wojewódzkim Funduszu Drogowym (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 14 rozdział IV opłata od

reklam, art. 16) oraz ustawa z dnia 17 maja r. 1933 w sprawie zmiany ustawy z dnia 30 marca r. 1931 o Wojewódzkim Funduszu Drogowym (Dz. U. Śl. Nr. 15, poz. 30), ustanowiły opłatę od reklam (znaków, szyldów, napisów umieszczanych wzdłuż dróg publicznych, na budynkach, słupach, kioskach i t. p.) poza granicami miast w wysokości 25,— zł rocznie za 1 m² powierzchni reklamy.

Dzięki tym opłatom, zresztą o przeważających celach niefiskalnych, gdyż chodzi tu raczej o względy estetyki i kontrolę nad umieszczonemi reklamami, niż o wydajność finansową, przedsiębiorstwa stosują coraz mniej reklamę przydrożną, opłaty bowiem są nieproporcjonalnie wysokie i w dzisiejszej sytuacji gospodarczej stanowią dla wielu firm zbyt wielki ciężar, co w konsekwencji odbija się znów niekorzystnie na przedsiębiorstwie, gdyż każda reklama powiększa koło odbiorców danego przedsiębiorstwa.

Zaniechanie reklamy przydrożnej odbija się również bardzo ujemnie na przemyśle graficznym, przemyśle wytwarzającym farby, blachy, dykty i inne materiały używane do tego rodzaju reklam.

Jeśli chodzi o korzyści, to opłaty te nie przyniosły niczego realnego, gdyż koszt związany z wymiarem opłat z pewnością nie pozostaje w odpowiednim stosunku do sum rzeczywistego wpływu, ale nawet gdyby sumy ściągane z tych opłat przewyższały koszty ściągania, to dochód jest zupełnie iluzoryczny, gdyż Skarb Śląski ponosi większe straty skutkiem zmniejszenia się wpływów z podatków opłacanych przez przedsiębiorstwa przemysłowe, wytwarzające reklamy, aniżeli wynoszą wpływy z opłat od reklam.

Z punktu widzenia estetyki korzyści właściwie nie istnieją, zanik bowiem reklam przydrożnych można uważać tylko za względną korzyść z tego punktu widzenia.

Jeśli chodzi o kontrolę, to opłaty nie stanowią jedyne go sposobu kontroli, gdyż władze administracyjne mają możliwość przeprowadzania kontroli reklam całym szeregiem innych sposobów, z których pierwszym jest służba drogowa.

Z tych wyżej wyłuszczonych powodów prosi Izba Handlowa o całkowite zniesienie opłat od reklam drogą nowelizacji na

wstępie wymienionych ustaw o Wojewódzkim Funduszu Drogowym, ponieważ opłaty te są nader szkodliwe dla życia gospodarczego, a nie przynoszą właściwych korzyści Wojewódzkiemu Funduszowi Drogowemu“.

*Sprawa umowy o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu
z Rzeszą Niemiecką*

W roku ubiegłym wypowiedziane zostały układy o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu z Rzeszą Niemiecką (t. zw. umowa drezdeńska), wskutek czego do chwili obecnej między Polską a Rzeszą Niemiecką nie ma w tej dziedzinie stosunków należycie uporządkowanych. Rozumiejąc, że zawarcie umowy o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu z Rzeszą Niemiecką będzie miało dla sfer gospodarczych Górnego Śląska poważne znaczenie, jak również że stan obecny dla stosunków wzajemnych dwóch ze sobą sąsiadujących państw nie jest korzystny, opracowała Izba wnioski przedłożone Wydziałowi Skarbowemu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w brzmieniu:

„Zawarcie umowy o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu z Rzeszą Niemiecką, zdaniem sfer gospodarczych Górnego Śląska jest, ze względu na obustronne korzyści, jakie z takiej umowy wypływają, rzeczą bardzo wskazaną, w chwili obecnej bowiem wobec wypowiedzenia ostatnio obowiązujących w tej mierze układów wytworzył się stan wielce niekorzystny i na porządku dziennym zachodzą wypadki podwójnego opodatkowania. Po głębszem przepracowaniu wspomnianego wyżej zagadnienia Izba Handlowa w Katowicach stoi na stanowisku recypowania w ewent. zawrzeć się mającej z Rzeszą umowie zasad, na których opiera się umowa polsko-gdańska z dnia 29 maja r. 1929 z wprowadzeniem nielicznych zaledwie zmian w poszczególnych artykułach wspomnianej umowy, a to:

- 1) W art. I do wyliczenia podatków z Rzeczpospolitą Polską należy dodać poz. 9 (daniny majątkowe).
- 2) W art. IX ust. 2 należałoby, zdaniem Izby, w miejsce postanowienia tego ustępu przyjąć zasadę pobierania podatku przez to państwo, którego płatnik jest obywatelem.

Uzasadnienie ad pkt. 1). Wyliczenie w art. 1 nie zawiera daniny majątkowej, ponieważ w chwili zawarcia umowy z W.

M. Gdańskiem daniny majątkowej w Rzeczypospolitej Polskiej jeszcze nie było, wobec wprowadzenia jej jednak w r. 1932 i obowiązywania obecnie, uzupełnienie tego wyliczenia jest konieczne i uzasadnione.

Ad pkt. 2). Znane są wypadki na Górnym Śląsku, że obywatele polscy posiadają dwa miejsca zamieszkania i przebywają zagranicą przez okres dłuższy, aniżeli w kraju, w myśl więc przepisu tego ustępu art. IX, zdaniem Izby, Skarb Państwa ponosiłby poważne straty, o wyrównaniu zaś nie może być mowy, jeśli chodzi o Górny Śląsk, ponieważ wypadki odwrotne nie są znane i, o ile Izbie wiadomo, niema tego rodzaju możliwości.

Przy zawieraniu umowy z Rzeszą Niemiecką wymaga specjalnego omówienia, w razie przyjęcia za podstawę umowy polsko-gdańskiej, art. VI, zwłaszcza jeśli chodzi o emerytury. Przemysł Górnego Śląska posiada bardzo wielu swych emerytów w Niemczech i w razie recypowania tego artykułu w obecnym jego brzmieniu szkody dla przemysłu polskiego wynikłyby niewątpliwie. Wobec powyższego emerytury winno opodatkowywać się w państwie, z którego się je pobiera; zachodziłaby jedynie trudność, jeśli chodzi o dodatki komunalne, nie wydaje się bowiem rzeczą słuszną, by emeryt opłacał dodatki na rzecz samorządu, z którego urządzeń w zupełności nie korzysta. Problem ten zdaniem Izby może być rozwiązany jedynie w czasie bezpośrednich pertraktacyj i definjowanie jakiegokolwiek wniosku konkretnego, prócz tej ogólnej uwagi, zdaje się być w obecnej chwili przedwczesne, zwłaszcza że Izba nie dysponuje ani odpowiednimi danymi statystycznymi, ani innymi materiałami.

Prócz powyższego umowa z Rzeszą Niemiecką winna bezwarunkowo objąć sprawę uchylenia dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stemplowych od weksli, jak również w zakresie danin na przypadek śmierci w oparciu o wzór analogicznych układów między Rzeczpospolitą a W. M. Gdańskiem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 409 i 410 z r. 1933), recypowanie bowiem zasad zawartych w tych umowach czyniłoby całkowicie zadość potrzebom wszechstronnie się zazębiających wzajemnych stosunków handlowych i gospodarczych obu państw“.

Tabela norm średniej zyskowności

Podobnie jak w latach ubiegłych współpracowała Izba Handlowa z Wydziałem Skarbowym Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego przy ustaleniu norm średniej zyskowności przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych dla celów wymiaru podatku dochodowego. Na posiedzeniu, odbytem w Wydziale Skarbowym, w czasie którego ostatecznie ustalono normy powyższe dla okręgu śląskiego, Izba Handlowa zdołała w większej części przeprowadzić słuszne i uzasadnione postulaty sfer gospodarczych swego okręgu, uzyskując w dużej mierze zniżkę poszczególnych norm.

W grudniu ubiegłego roku wzięła udział Izba Handlowa w Katowicach w konferencji w Ministerstwie Skarbu dotyczącej ustalenia norm obrotu i średniej dochodowości, przyczem ustosunkowała się do ustalenia norm obrotu negatywnie stojąc na stanowisku, że wprowadzenie norm obrotowych dla przemysłu i handlu może doprowadzić do bardzo poważnych powikłań w dziedzinie podatkowej.

Mianowanie członków Komisji Odwoławczej

Ordynacja podatkowa wprowadziła Komisje Odwoławcze w zwiększonym, aniżeli to było dotychczas, składzie. Komisja Odwoławcza przy Wydziale Skarbowym Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego składa się obecnie z 36 członków i tyluż zastępców, z czego 18 członków i tyluż zastępców mianuje Minister Skarbu na wniosek Naczelnika Wydziału Skarbowego, natomiast pozostałych członków z list kandydatów przedłożonych przez samorząd gospodarczy (Izby Przemysłowo-Handlowe, Rolnicze, Rzemieślnicze, Adwokackie i Lekarskie). Dla kandydatów Izby Handlowej w Katowicach przyznał Wydział Skarbowy 9 miejsc. W związku z tem Izba przedłożyła po porozumieniu się z organizacjami gospodarczami listę kandydatów.

Rozporządzenie o monopolu spirytusowym

W związku z rozporządzeniem w sprawie zmiany przepisów o monopolu spirytusowym i o sprzedaży napojów alkoholowych

wych wystąpiła Izba Handlowa z następującym memorjałem do Ministerstwa Skarbu:

„W związku z rozporządzeniem w sprawie zmiany przepisów o monopolu spirytusowym i o sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 863), które w art. 1 p. 3 wprowadziło zmianę w tym kierunku, że tryb zgłoszeniowy (rejestracji) rozciągnięto nie tylko odnośnie do sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości do 45 alkoholu, jak dotychczas, ale także odnośnie do sprzedaży piwa, rozporządzenie wykonawcze do wspomnianego wyżej rozporządzenia winno, zdaniem Izby, zawierać wyjaśnienie, że przez pojęcie zgłoszenia (rejestracji), należy rozumieć zgłoszenie (rejestrację) w czystym tego słowa znaczeniu, czyli podanie do wiadomości Urzędu Akcyz i Monopolów o sprzedaży piwa.

Jeśli bowiem zgłoszenie (rejestracja) wymagać ma zatwierdzenia, opinii powiatowej władzy administracji ogólnej i dzięki temu od chwili zgłoszenia do chwili rozpoczęcia sprzedaży ma upływać okres kilkomiesięczny, to tryb ten niczem się nie różni od systemu koncesji. Stan ten wynikał z § 317 rozp. z dnia 10. IX. r. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 746).

Izba Handlowa nie widzi uzasadnienia gospodarczego w utrzymaniu dotychczasowego stanu rzeczy i stoi na stanowisku zupełnego wyeliminowania piwa spod działania ustawy o monopolu spirytusowym wzgl. unormowania tej sprawy w ten sposób, by do sprzedaży piwa było potrzebne jedynie zgłoszenie bez potrzeby zatwierdzania tegoż“.

Pojęcie handlu hurtowego

W związku z postanowieniami zawartymi w załączniku do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, określającymi pojęcie hurtu jako „zbyt wszelkiego rodzaju towarów przeważnie w większych ilościach (partjami) głównie kupcom i przemysłowcom“, wysuwa się bezustannie konieczność ustalenia pojęcia „partji“ dla poszczególnych towarów. Ustalenie pojęcia „partji“ napotyka w Polsce na bardzo poważne trudności ze względu na to, że pojęcie „partji“ jest rozmaicie w poszczególnych dzielnicach państwa ujmowane.

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych ustalił zasadę, w myśl której zainteresowana Izba Przemysłowo-Handlowa roz-

pisuje ankietę do poszczególnych Izb Przemysłowo-Handlowych w sprawie ustalenia „partji“, Izby zaś w swoim okręgu rozsyłają tę ankietę do zainteresowanych sfer gospodarczych i dopiero na podstawie w ten sposób zebranego materejału ustala się „partję“.

Istnieją jednak artykuły, co do których ustalenie pojęcia partji jednolicie dla całego państwa jest niemożliwe. Typowym takim artykułem jest węgiel, przy którym, po zbadaniu stanu faktycznego i opinji kupiectwa, doszło się do przekonania, że ustalenie wielkości partji węgla jest rzeczą praktycznie niewykonalną. Partja taka nie może zawierać mniej, niż 1 wagon węgla, aczkolwiek ilość tę może sprzedawać również detalista swym większym odbiorcom; ustalenie większej ilości wagonów węgla jest pozytywnie niemożliwem, gdyż ładunków całopociągowych hurtownicy prawie nie sprzedają, sprzedaż zaś w ilościach kilku lub kilkunastowagonowych jednorazowo, aczkolwiek trafiają się sporadycznie, nie są typowemi. Zazwyczaj handel pokrywa swe zapotrzebowanie u hurtowników sukcesywnie, w miarę potrzeby, przyczem charakter umów o dostawę kilku lub setek wagonów jest jednaki.

Natomiast ustalono zgodnie, że hurtownik węgla sprzedaje zasadniczo węgiel kupcom i przemysłowcom celem dalszej sprzedaży, produkcji lub eksploatacji w ładunkach wysyłanych bezpośrednio pod adresem odbiorcy i w ilościach wynoszących jednorazowo conajmniej 1 wagon węgla. Firma I. kat. handlowej winna dokonać tego rodzaju sprzedaży conajmniej w ilości łącznej 100.000 tonn rocznie.

Ponieważ tego rodzaju określenie handlu hurtowego węglem niezupełnie odpowiada postanowieniem obecnie obowiązującym w dziedzinie podatku przemysłowego, należałoby dążyć do nowelizacji odnośnych przepisów w duchu omawianego określenia.

Z tego powodu byłoby pożądanem określenie, że za drobną sprzedaż węgla, na którą przedsiębiorstwo winno wykupić świadectwo III. kat., uważa się sprzedaż węgla bezpośrednio konsumentom w ilościach nieprzekraczających jednorazowo 2 tonn.

Świadectwa II. kat. handlowej wykupywałyby te firmy, które sprzedają ponad 2 tonny węgla jednorazowo, lecz których obroty nie noszą cech podanych w określeniu handlu hurtowego.

Izba Handlowa ustaliła w r. 1934 w swoim okręgu jako większą ilość, czyli partję, odnośnie do poszczególnych poniżej wymienionych artykułów następujące ilości:

- 1) kapelusz — jeden tuzin kapeluszy,
- 2) drzewa tartego — 2 wagony à 10 tonn,
- 3) kopalniaków — 5 wagonów à 10 tonn,
- 4) flaków solonych (jelita) — jedną beczkę wartości około 400 do 1200,— zł.
- 5) cukru — 75 tonn,
- 6) ryżu — 15 tonn,
- 7) śledzi — 15 tonn,
- 8) papieru — conajmniej 5 tonn.

*Zagadnienia z art. 7. ustawy o państwowym podatku
przemysłowym*

W sprawie ustalania zwyczajów handlowych dla celów podatku przemysłowego wydała Izba Handlowa w szeregu wypadków swoją opinię, a mianowicie:

- 1) sporządzenie mieszanki napędowej do motorów przez przedsiębiorcę drogą łączenia spirytusu, benzolu i gazoliny jest przerobem w rozumieniu art. 7 ust. 3 ustawy o państwowym podatku przemysłowym;
- 2) oliwienie zegarów, przeciąganie (wyreparowanie) oraz wkładanie kompletnych i gotowych mechanizmów zegarowych do również gotowych kopert do zegarków stanowi przygotowawczą czynność w przedsiębiorstwie handlowem;
- 3) mieszanie różnych roślin leczniczych celem „wyrobienia“ np. herbaty piersiowej (species pectoralis), składającej się z 5 gatunków roślin leczniczych stanowi przygotowawczą czynność handlową;
- 4) czyszczenie i prasowanie śliwek suszonych zapomocą pary przez przedsiębiorstwo handlowe, prowadzące handel tym artykułem, uważać należy za przygotowawczą czynność handlową;
- 5) czynności krawieckie, dokonywane przez firmę sprzedającą konfekcję damską czy męską przed skutecznieniem sprzedaży, stanowią przygotowawczą czynność handlową;

- 6) oddanie kłoców do przetarcia w obcym tartaku na deski i bale bez heblowania i wyrobu łat i t. p. należy w rozumieniu art. 7 ustawy o państwowym podatku przemysłowym uważać za przerób;
- 7) wędzenie śledzi w przedsiębiorstwach handlu śledziami, serami, marynatami i t. p. stanowi przygotowawczą czynność handlową;
- 8) czynności spełniane przy sprzedaży kapeluszy damskich, polegające na zmianie wstążek, przesuwaniu kwiatów lub innych ozdób, wszywaniu lub usuwaniu wkładek i t. p. stanowią przygotowawczą czynność handlową;
- 9) montowanie gramofonów, o ile kupiec detaliczny lub hurtownik otrzyma gotową skrzynkę z wbudowanym rezonansem, mechanizm z talerzem i ramię głosowe z membraną od wytwórcy, nie wymaga żadnej obróbki mechanicznej i stanowi przygotowawczą czynność handlową;
- 10) składanie rowerów w przedsiębiorstwach handlowych, trudniących się sprzedażą gotowych rowerów, z części sprowadzonych z fabryki jest czynnością przygotowawczą handlową, o ile dokonywane jest bez specjalnych urządzeń mechanicznych i warsztatowych, narzędziami zwyczajnymi i bez żadnych zmian ani uzupełnień poszczególnych części składowych (bez ich przeróbki oraz obróbki);
- 11) montowanie zegarków nadchodzących ze względów transportowych i celnych w stanie rozmontowanym, nie może być uważane za produkcję, lecz jest jedynie czynnością przygotowawczą handlową celem przywrócenia gotowemu wytworowi pierwotnej formy, której został pozbawiony nie w wykonaniu jakiejś fazy produkcji, lecz jedynie w celach czysto handlowych dla ułatwienia transportu i racjonalnego oclenia. W stosunku do właściwego procesu produkcyjnego zegarka zmontowanie jego poszczególnych części jest czynnością zupełnie prostą, mechaniczną i nie może być uważane za fazę produkcji, wymagającej bardzo precyzyjnych urządzeń i bardzo specjalnego wyszkolenia robotnika. Montowanie zegarków ma ten sam charakter, co np. butelkowanie napojów, składanie mebli, rowerów, aparatów różnego rodzaju, gdyż są to wszystko czynności mające na celu przeprowadzenie gotowego produktu z jego postaci trans-

portowej, w której nadchodzi od producenta do hurtownika, do jego postaci obrotowej, w której przechodzi od hurtownika do detalisty i konsumenta. Z tego powodu czynności te mają charakter czynności handlowych, a nie produkcyjnych i fakt, czy czynność ta została dokonana w przedsiębiorstwie własnem czy obcem, nie wywiera na nią żadnego wpływu;

- 12) tabletkowanie proszku chemicznego przez przedsiębiorstwo handlową w swem laboratorium stanowi przygotowawczą czynność handlową;
- 13) sporządzanie kefiru stanowi przygotowawczą czynność handlową.

Zryczałtowanie podatku przemysłowego od obrotu

Izba Handlowa wypowiedziała się za utrzymaniem w Polsce zryczałtowania podatku przemysłowego dla drobnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych wychodząc z założenia, że zryczałtowanie tego podatku jest bardzo korzystne tak dla drobnych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, jak i dla administracji skarbowej, jedynie sposób zryczałtowania, stosowany dotychczas, winien ulec radykalnej zmianie, zwłaszcza że dotychczasowy system wprowadza dysproporcję, i to z każdym rokiem większą, pomiędzy obrotem przeciętnym, a obrotem rzeczywistym, oraz że z każdym rokiem coraz więcej nowopowstałych przedsiębiorstw nie może korzystać z uproszczonego wymiaru.

Izba Handlowa w Katowicach wypowiedziała się za wprowadzeniem w Polsce trwałego systemu zryczałtowania w formie przyjętej we Francji, jak również, że zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu winien być stosowany w stosunku do przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, których roczny obrót nie przekracza 100.000 złotych.

Scalenie podatku przemysłowego

Izba Handlowa w Katowicach zajęła w stosunku do projektu rozporządzenia o poborze scalonego podatku przemysłowego od obrotów piwem, napojami winnemi, wódkami gatunko-

wemi, octem, kwasem octowym i drożdżami zasadniczo negatywne stanowisko, ponieważ projekt rządowy w brzmieniu ostatnim, dzięki przyjęciu anormalnie wysokich stawek podatku, przekreśla w zupełności korzyści, jakie przewiduje ustawa o państwowym podatku przemysłowym w art. 7, t. j. stawkę podatkową ruchomą, opadającą począwszy od roku 1934 do roku 1937, jak również i z tego powodu, że w dzisiejszej sytuacji gospodarczej scalenie podatku przemysłowego uważa Izba za wysoce niebezpieczne dla przemysłu, przerzucenie bowiem podatku na kupca wzgl. konsumenta nie będzie możliwe.

Inne sprawy

Prócz powyższych zagadnień zajmowała się Izba całym szeregiem spraw podatkowych, co najdokładniej ilustruje zestawienie ilości odbytych posiedzeń Komisji Podatkowej Izby oraz programów jej obrad w specjalnym dziale niniejszego sprawozdania.

Na żądania poszczególnych urzędów skarbowych oraz przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych wydała Izba około 30 zaświadczeń w sprawach istniejących zwyczajów handlowych, zasad prawidłowej buchalterji i t. p.¹⁾.

SPRAWY SOCJALNE

Cechą charakterystyczną ustawodawstwa socjalnego w Polsce jest stała tendencja do daleko idącej rozbudowy, przy czem bardzo często zapomina się o możliwościach naszego życia gospodarczego, dzięki czemu ustawy socjalne w Polsce niejednokrotnie wprowadzają przepisy dla tego życia gospodarczego niezmiernie ciężkie. Do jednych z tych ustaw należy ustawa o ubezpieczeniu społecznem z dnia 28 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396), t. zw. ustawa scalenkowa, oraz cały szereg wydanych do niej rozporządzeń wykonawczych.

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. rozumiejąc, że ustawa scalenkowa, której błędy wykazywał przed jej wejściem w życie, musi wyrządzić olbrzymie szkody życiu gospodarczemu,

¹⁾ Patrz również dział: Znaczący, asesorscy i t. d.

jak również, że jej nowelizacja, posunięta aż do granic zupełnej reformy, jest nieodwołalną koniecznością, przystąpił do opracowania projektu reformy.

W pracach tych wzięła udział i Izba Handlowa w Katowicach, która niezależnie od prac nad poszczególnymi problemami z dziedziny socjalnej, jak ubezpieczenie pracowników umysłowych, bezrobocie, główny nacisk w swych pracach położyła na ubezpieczenie od wypadków, jedyne, które uległo dzięki ustawie scaleniowej na terenie jej okręgu gruntownej nowelizacji.

Pierwsze zagadnienie, opracowane w roku ubiegłym przez Izbę, to projekt rządowy ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. W opinii swej zwróciła Izba specjalną uwagę na dodatek do art. 3 pkt. 1. d. tegoż projektu, dający Zakładowi Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych daleko idącą możność swobodnej interpretacji, a w ślad za tem i podciągania pod ubezpieczenie takich pracowników, którzy nie mają absolutnie warunków uzasadniających uznanie ich za pracowników umysłowych. Tendencja ta ze strony Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych jest uzasadniona, ponieważ przysparza mu znaczną liczbę ubezpieczonych, z punktu jednak widzenia gospodarczego jest wysoce szkodliwa, ponieważ nakłada na przedsiębiorstwa nowe więzy i ciężary, które w żadnym wypadku nie mogą być korzystne.

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 10 stycznia 1934 r. w sprawie oddziału Zakładu Ubezpieczenia od wypadków i oddziału Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 42), nasunęło jedynie uwagę co do składu Komisji i w tej sprawie wystąpiła Izba Handlowa z wnioskiem następującej treści: „W myśl § 5 wspomnianego wyżej rozporządzenia Komisja Oddziału Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków składa się z 7 członków, a to 3 przedstawicieli ubezpieczonych, z tego 2 przedstawicieli robotników i 1 przedstawiciela pracowników umysłowych, oraz 2 przedstawicieli pracodawców, wybranych na 5 lat. Pozostałych 2 członków mianuje Minister

Opieki Społecznej. Ze względu na to, że dominującą większość pracobiorców i pracodawców na Górnym Śląsku stanowią górnicy i hutnicy, uważa Izba za wskazane ustalenie wyraźnie, że pomiędzy 3 przedstawicielami ubezpieczonych znajdować się winien 1 przedstawiciel górnictwa i 1 przedstawiciel hutnictwa oraz 2 przedstawiciele pracodawców, 1 z górnictwa i 1 z hutnictwa. Identycznie i Komisja Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w myśl art. 6 rozporządzenia winna obejmować przedstawicieli ubezpieczonych jak i pracodawców, a mianowicie po 1 przedstawicielu z górnictwa i 1 z hutnictwa. Zgodnie więc z niniejszym postulatem należałoby skład Komisji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych powiększyć o 1 członka, a mianowicie spośród pracodawców“.

Tryb postępowania w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, przewidziany w art. 198 ustawy scaleniowej, dał się specjalnie na Górnym Śląsku bardzo dotkliwie odczuć i z tego powodu wystąpiła Izba ze szczegółowym memorjałem, który podaje poniżej w osnowie przedłożonej Ministerstwu Opieki Społecznej:

„W myśl art. 198 ustęp I ustawy o ubezpieczeniu społecznym z dnia 28 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 936) „o każdym wypadku w zatrudnieniu powinien pracodawca w ciągu 5-ciu dni od dnia wypadku, a w przypadkach przewidzianych w art. 137 ust. 2 i 3, w ciągu 5 dni od dnia zawiadomienia o wypadku przez poszkodowanego lub jego otoczenie — donieść ubezpieczalni społecznej miejsca zatrudnienia ubezpieczonego, przesyłając doniesienie w 4 egzemplarzach; ubezpieczalnia zaś przesyła niezwłocznie po jednym egzemplarzu doniesienia do powiatowej władzy administracji ogólnej, ew. do urzędu górniczego i do obwodowego inspektora pracy“.

Po półrocznem obowiązywaniu wyżej wspomnianej ustawy należy stwierdzić, że postanowienia art. 198 tejże ustawy przynoszą bardzo poważne szkody natury tak moralnej jak i finansowej zakładom pracy, nie przynosząc równocześnie żadnych korzyści ani pracownikom, ani Zakładowi Ubezpieczeń od Wypadków.

Skutkiem postanowienia art. 198 cytowanej ustawy, że każdy wypadek powinien być przez pracodawcę zgłoszony, —

każde najmniejsze choćby zadraśnięcie, czy skaleczenie w pojęciu większości robotników i zgodnie z brzmieniem ustawy stanowi wypadek. Wobec poważnej odpowiedzialności cywilnej, a także i karnej (art. 23) pracodawca obecnie nie ogranicza się, jak dawniej, do skierowania robotnika do opatrunku do sanitariusza zakładu, co pociągałoby za sobą minimalną stratę czasu, lecz posyła go do lekarza ubezpieczalni, wzgl. spółki brackiej; ze względu na procedurę udzielania świadczeń przez te instytucje robotnik w dniu wypadku, najdrobniejszego nawet, zazwyczaj do pracy już nie powraca, przyczem za całą dniówkę pobiera wynagrodzenie. W związku z powyższym należy stwierdzić, że robotnicy nagminnie wykorzystują sytuację i pod pozorem wypadku zupełnie legalnie uchylają się od pracy.

Jak dalece liczba zgłoszeń wypadków po wejściu omawianego przepisu ustawy scaleniowej wzrosła, dowodzi porównanie następujące. W dwóch wielkich przedsiębiorstwach zatrudniających poważną ilość robotników, a mianowicie w Hucie Pokój S. A. w Katowicach i Hucie Baildon S. A. w Katowicach liczba zgłoszeń o wypadkach w pierwszym kwartale r. 1933 wyniosła dla Huty Pokój 280 wypadków, zaś w pierwszym kwartale r. 1934 — 2 572, a więc blisko dziesięć razy więcej. Huta Baildon zaś w pierwszym kwartale r. 1933 zgłosiła doniesienia o 61 wypadkach, zaś w pierwszym kwartale 1934 r. — o 811, a więc przeszło 13 razy więcej.

Ilość rzeczywistych wypadków nie uległa przytem żadnej poważnej zmianie; stosunek zaś wypadków nic nieznaczących do wypadków rzeczywistych wyżej scharakteryzowany — potwierdzić mogą w całej pełni lekarze ubezpieczalni, dla których stan rzeczy, jaki się wytworzył wskutek wejścia w życie art. 198 ustawy scaleniowej, jest nieminiejszą plagą, jak dla pracodawców.

Łączy się z powyższem i strona finansowa, ponieważ:

- 1) Jeżeli zdrowy robotnik uchyla się od pracy pod pretekstem wypadku, pracodawca musi mu za ten okres zapłacić, warsztat pracy ponosi, zwłaszcza jeżeli chodzi o duże przedsiębiorstwa, poważne straty.
- 2) Ilość wypadków podlegających zgłoszeniu, mimo że warunki bezpieczeństwa pracy nie zmieniły się na gorsze, wzrosła do tego stopnia, że ubezpieczalnie będą zmuszone

poważnie podwyższyć liczbę lekarzy odpowiednio do znacznie zwiększonej pracy, powstałej skutkiem dziesięciokrotnego wzrostu liczby wypadków, wymagających w każdym razie zbadania osób rzekomo poszkodowanych przez lekarza. Pociągnie to, względnie już pociągnęło za sobą poważne podwyższenie wydatków ubezpieczalni, nie przynosząc nikomu żadnych korzyści.

- 3) Dzięki zawrotnemu wprost wzrostowi ilości r z e k o m y c h wypadków, poszczególne zakłady pracy będą w myśl ustawy o ubezpieczeniu społecznym przenoszone do wyższej kategorii niebezpieczeństwa, co w konsekwencji pociągnie za sobą wzrost ciężarów finansowych na rzecz ubezpieczeń społecznych.
- 4) Art. 198 nakazuje pracodawcy zgłoszenie każdego wypadku na 4 egzemplarzach druku „doniesienie o wypadku“. Powoduje to — w związku z niepotrzebną komplikacją i nadmiernem rozbudowaniem treści odnośnych formularzy — konieczność powiększania przez zakłady pracy liczby personelu biurowego. Oczywiście bowiem personel przedsiębiorstwa, który wypełniał przed wejściem w życie ustawy scaleniowej kilkaset sztuk krótkich formularzy doniesienia o wypadku na miesiąc, — nie może obecnie podołać w tym samym składzie pracy związanej z wypełnieniem blisko 10.000 sztuk egzemplarzy, 4-krotnie obszerniejszych i bardziej skomplikowanych. Do prac tych dochodzi jeszcze obowiązek wypełnienia niezmiernie zawilego formularza „wyciągu z listy płac“.

W rezultacie okazuje się w olbrzymiej większości wypadków, że przyczyna zgłoszenia nie jest w lekarskim tego słowa znaczeniu wypadkiem i że cała praca z nim związana była niepotrzebna, pociągnęła natomiast za sobą poważną stratę czasu i pieniędzy.

W świetle powyższych rozważań Związek Izby Przemysłowo-Handlowej R. P. ma zaszczyt prosić Ministerstwo o spowodowanie zmiany art. 198 ustawy o ubezpieczeniu społecznym w następującym kierunku:

Ponieważ ustalenie ścisłej definicji, co to jest wypadek, nastrocza bardzo poważne trudności, czego dowodem jest również to, że poprzednio obowiązujące ustawy z dziedziny ubez-

pieczeń socjalnych ścisłej definicji wypadku nie zawierały, Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. uważa za konieczne wprowadzenie do art. 198 kryterjum niezdolności do pracy jako podstawy obowiązku zgłoszenia wypadku przez nadanie temu artykułowi następującego brzmienia: „O każdym wypadku w zatrudnieniu, który powoduje conajmniej trzydniową niezdolność do pracy, powinien pracodawca w ciągu 5-ciu dni od dnia zgłoszenia wypadku przez poszkodowanego lub jego otoczenie donieść ubezpieczalni społecznej w miejscu zatrudnienia ubezpieczonego“.

W razie nowelizacji art. 198 w sensie przedstawionym powyżej, usunięte zostaną wszystkie dotychczasowe wady tego przepisu ustawy i wszystkie trzy zainteresowane czynniki t. j. pracobiorca, pracodawca i ubezpieczalnia odniosą poważne korzyści“.

W czerwcu ub. roku rozesłała Izba Handlowa ankietę do wszystkich związków i stowarzyszeń jej okręgu w sprawie ubezpieczeń społecznych. Ankieta dała wynik pozytywny i wskazała problemy, które, zdaniem zainteresowanych, winny znaleźć w pełni swój wyraz w zamierzonej reformie ubezpieczeń społecznych. Z największą ilością zarzutów spotkał się system, wprowadzony ustawą scaleniową, przeliczania zarobków miesięcznych na zarobek tygodniowy, art. 198 ustawy scaleniowej, dotyczący postępowania w sprawach o świadczenia wypadkowe, formularze doniesienia o wypadku i wyciąg z listy płac, terminy wpłaty składek, obowiązek ubezpieczenia od wypadków pracowników administracyjno-biurowych, kategorie niebezpieczeństwa, formalistyka, tendencje Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych rozciągania obowiązku ubezpieczenia także na pracowników, którzy zasadniczo nie są pracownikami umysłowymi. Przez każdą niemal odpowiedź na ankietę przewinęła się sprawa nadmiernego obciążenia przedsiębiorstw na rzecz ubezpieczeń społecznych.

Stosowanie ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i ustawy o funduszu pracy, jeśli chodzi o obliczanie wkładek, nastręcza przedsiębiorstwom poważne

trudności i z tego powodu Izba wystąpiła z następującym memorandumem do Ministerstwa Opieki Społecznej:

„W myśl art. 7 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 58 z dnia 11 lipca r. 1932, poz. 555) podstawą do wymiaru wkładek jest faktyczny zarobek robotnika. Wysokość wkładki, obliczanej od każdorazowo wypłacanych zarobków, wynosi 2% sumy, służącej za podstawę do wymiaru wkładek, przyczem suma poniżej 50 groszy zaokrągla się do 50 groszy, zaś suma powyżej 50 groszy zaokrągla się 1,— złotego.

Dla otrzymania zarobku dziennego, służącego za podstawę do obliczania wkładki, dzieli się sumę wypłaconego robotnikowi za ostatni okres płatniczy zarobku — bez uwzględnienia jakichkolwiek potrąceń — przez liczbę dni, za które zarobek ten został wypłacony.

Przypadającą za ubezpieczenie robotnika wkładkę dzieli się między pracodawcę a robotnika w ten sposób, że 1,5% płaci pracodawca z własnych funduszków, zaś 0,5% robotnik.

W myśl zaś ust. 1 art. 15 ustawy o funduszu pracy z dnia 16. 3. r. 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 22 z dnia 31 marca r. 1933 poz. 163) osoby, pobierające uposażenie służbowe, bądź stałe wynagrodzenie za najemną pracę, opłacają na rzecz Funduszu Pracy 1% pobranego całkowitego dochodu, osiągniętego z tych źródeł, w myśl zaś ust. 4 wspomnianego wyżej art. 15 pracodawcy uiszczają na rzecz Funduszu Pracy opłatę w wysokości 1% zarobków, uposażeń i t. p. wypłacanych pracownikom.

Przy obliczaniu wysokości opłat na rzecz Funduszu Pracy w myśl § 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca r. 1933 (Dz. U. R. P. Nr. 22 z dnia 31 marca r. 1933 poz. 176) nie bierze się pod uwagę kwot mniejszych od 1,— zł.

Jak z powyższego wynika w pierwszym wypadku potrąca się robotnikom $\frac{1}{2}\%$ od zarobków, przyczem grosze zaokrągla się na okrągłych 50 groszy, wzgl. na 1,— zł, w drugim zaś wypadku potrąca się 1%, ale tylko od całych złotych. W rezultacie ten 1% w drugim wypadku nie stanowi 2 razy $\frac{1}{2}\%$ pierwszego wypadku.

Zilustruje powyższe przykład:

Od wypłaty	26,92 zł jest 1% (Fundusz Pracy)	—	26 gr
„ „	26,92 zł na zab. na wyp. bezr. $\frac{1}{2}\%$	—	14 gr
Od kwoty	110,73 zł 1%	—	1,10 zł
	$\frac{1}{2}\%$	—	0,56 zł

Różnica w rezultacie wynosi kilka do kilkudziesięciu groszy, a w najlepszym wypadku przy dużej ilości robotników kilka złotych, zmusza to jednak urzędnika obrachunkowego do podwójnej pracy, musi on bowiem raz obliczać 1% według jednej zasady, a następnie $\frac{1}{2}\%$ według drugiej zasady.

Gdyby system obliczania wkładek tak dla Funduszu Bezrobocia, jak i dla Funduszu Pracy był jednakowy, praca urzędnika obrachunkowego byłaby znacznie uproszczona. Dzisiejszy system powoduje niepotrzebną zupełnie stratę czasu, nie przynosząc zupełnie korzyści jednemu czy drugiemu funduszowi.

Niezrozumiałem jest także, dlaczego Fundusz Pracy oblicza 1% pracodawcy inaczej, niż Fundusz Bezrobocia 1 i $\frac{1}{2}\%$. W pierwszym wypadku oblicza się 1% od całkowitej sumy wypłat, co oczywiście różni się od sumy w procentowych potrąceniach robotniczych (przy których nie uwzględnia się groszy).

Przykład:

Od 8.626,97 zł wypada 1% od robotników	zł 85,92
natomiast 1% firmy	zł 86,27

Zupełnie inaczej oblicza się udział pracodawcy przy Funduszu Bezrobocia, gdzie się poprostu mnoży przez 3 sumę potrąceń robotniczych i w ten sposób uzyskuje się 1 i $\frac{1}{2}\%$.

Tak Fundusz Pracy jak i Fundusz Bezrobocia wymagają miesięcznych szczegółowych obliczeń z listy wypłat robotniczych. Z łatwością można by potrzebny dziś czas pracy do tych wszystkich obliczeń skrócić o połowę, gdyby obydwa fundusze przyjęły jeden sposób obliczania i jeden wzór formularza odpowiednio skonstruowanego. Formularz tego rodzaju można by przysyłać w 2 egzemplarzach, a to jeden dla Funduszu Bezrobocia, a drugi dla Funduszu Pracy, bądź też przesłać szczegółowe obliczenie do jednej instytucji, a rezultat, t. j. kwoty 2%, przesłać do wiadomości drugiej instytucji.

Proponowane powyżej uproszczenie doprowadziłoby również do zaoszczędzenia pracy przy kontroli list płatniczych

w obydwu funduszach. W chwili obecnej bowiem jeden i ten sam urząd dostaje 20 każdego miesiąca jedną listę szczegółową, podającą drobiazgowo potrącenia i sumę globalną 2% zarobków, a w 10 dni później otrzymuje on nową listę, podającą w rezultacie znowu 2%, lecz obliczone zupełnie inną metodą i na zupełnie innych zasadach.

Skomasowanie obu formularzy, a więc formularza wymaganego po myśli § 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31. 3. 1933 „Odpis listy płacy i potrąceń na Fundusz Pracy“ oraz formularza, stosownie do § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 2. lipca 1932, zdaniem Izby, dałoby się z łatwością przeprowadzić i ułatwiłoby ogromnie z jednej strony zakładom pracy wypełnianie tych formularzy, z drugiej zaś strony właściwemu urzędowi przeprowadzenie kontroli tychże wykazów.

Jedno z przedsiębiorstw przemysłowych z okręgu Izby zawnioskowało wprowadzenie nowego klucza uzależniającego obciążenie przedsiębiorstw z tytułu składek ubezpieczeniowych od ich obrotów. Wniosek powyższy przepracowała Izba bardzo szczegółowo, opierając swe prace także i na materiałach zagranicznych, dostarczonych częściowo przez Austriacko-Polską Izbę Handlową w Wiedniu. Projekt powyższy okazał się po głębszem przestudjowaniu z wielu stron bardzo słuszny, niemniej jednak w stosunkach polskich, jak również i w dzisiejszej sytuacji gospodarczej, w praktyce nie do zastosowania.

W związku z memorjałem w sprawie zmiany trybu postępowania w ubezpieczeniu wypadkowym opracowała również Izba szczegółowe wnioski w sprawie uproszczenia formularzy doniesienia o wypadku tak dla przedsiębiorstw mniejszych jak i przedsiębiorstw większych. Wnioski te poszły w kierunku jaknajdalej idącego uproszczenia, a przedewszystkiem skreślenia zbyt wielkiej, zdaniem Izby, ilości rubryk, których wypełnienie nie przedstawia także i dla Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków żadnych realnych korzyści.

Wnioski Izby co do uproszczenia formularzy znalazły zrozumienie w Ministerstwie Opieki Społecznej do tego stopnia,

że zamierzone zostało powołanie specjalnej Komisji, której zadaniem będzie przepracowanie formularzy, zawierających zgłoszenia wypadku przy pracy dla celów społecznego ubezpieczenia wypadkowego. W skład tej Komisji, prócz innych przedstawicieli, wejdzie z ramienia Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. referent spraw socjalnych Izby Handlowej w Katowicach.

Prócz powyższych zagadnień opracowała Izba szereg spraw mniejszej wagi, których przedstawienie szczegółowe ze względu na ograniczoną ilość miejsca w niniejszym sprawozdaniu nie jest możliwe.

SPRAWY DOTYCZĄCE OBROTÓW Z ZAGRANICĄ

Eksport

Zagadnienia natury ogólnej

W roku sprawozdawczym dziedzina handlu zagranicznego, a szczególnie eksportowego, była przedmiotem specjalnego zainteresowania Izby, która w miarę swych możliwości finansowych i technicznych pracowała nad intensyfikacją wywozu ze swego obwodu.

W pracach swoich największy nacisk kładła Izba stale na utrzymanie czynnego salda bilansu handlowego, dążąc przede wszystkim do rozbudowy, a przynajmniej utrzymania polskiego eksportu. Nie pomijała Izba także równorzędnych, doniosłych zagadnień wzmożenia siły nabywczej rynku krajowego oraz wyeliminowania zbędnego importu, dającego się zastąpić produkcją krajową. Działalność Izby w sprawie aktywizacji bilansu handlowego przejawiała się nie tylko w akcji Izby z własnej inicjatywy, ale także w współpracy nad zagadnieniami eksportowymi w ramach Związku Izb.

W szczególności Izba wzięła żywy udział w rozpoczętej z końcem ubiegłego roku przez Związek Izb akcji, mającej na celu przygotowanie odpowiednich monografij zawierających analityczne opracowania w zakresie poszczególnych branż i rynków pod kątem naszych obecnych możliwości eksportowych. Na Izbę Katowicką przypadło w udziale opracowanie następujących monografij branżowych:

1) Cynk i produkty uboczne.

W referacie tym Izba, niezależnie od strony technicznej produkcji oraz wyczerpujących danych statystycznych odnośnie stanu produkcji i zbytu cynku na rynku krajowym i zagranicznym, dała także charakterystykę następujących rynków zbytu: niemieckiego, rosyjskiego, czeskosłowackiego, austriackiego, węgierskiego, krajów skandynawskich, angielskiego i rumuńskiego. Pozatem szczegółowo omówiony został problem surowcowy i sytuacja polskiego przemysłu cynkowego na tle obecnego położenia międzynarodowego w tej gałęzi produkcji.

2) Blacha cynkowa.

Poza scharakteryzowaniem poszczególnych rynków zbytu, a także szczegółowym omówieniem organizacji sprzedaży blachy cynkowej, Izba w referacie tym położyła główny nacisk na oświetlenie sytuacji transportowej naszych cynkowni, która w pierwszym rzędzie przyczynia się do naszej niekonkurencyjności na rynkach światowych. Konkretnie wnioski zgłoszone przez Izbę w dziedzinie blachy cynkowej dotyczyły konieczności obniżenia w interesie eksportu taryfy P. H. 6 co najmniej o 50% w stosunku do obecnego poziomu jak również zrównania w taryfie związkowej polsko-rumuńskiej stawek na blachę cynkową ze stawkami na blachę ocynkowaną.

3) Biel cynkowa.

W referacie tym Izba poruszyła następujące zagadnienia: organizację zbytu, zdolność konkurencyjną, warunki transportowe, problem surowców, półfabrykatów i materiałów pomocniczych, służbę informacyjno-propagandową jak również możliwości zbytu bieli na poszczególnych rynkach. Za najbardziej odpowiednie Izba uważała usunięcie trudności powstających przy eksporcie bieli cynkowej wskutek wprowadzonych przez poszczególne państwa importujące ograniczeń dewizowych, kontyngowania wwozu, względnie zakazów przywozu, podwyższenia ceł i t. p. w drodze porozumień indywidualnych z poszczególnymi państwami, w których byłaby zagwarantowana dla eksportu polskiego bieli cynkowej możliwość wywozu w ramach ogólnego układu. Pozatem Izba uważała za słuszne obniżenie stawki przewozowej dla bieli cynkowej do poziomu stawek dla minji i glejty.

4) Blacha ocynkowana.

Taksamo jak i w poprzednim referacie, w pracy swej na temat blachy ocynkowanej Izba omówiła zagadnienie organizacji sprzedaży tego artykułu, warunki transportowe, służbę informacyjno-propagandową, zagadnienie zbytu zagranicą i wewnątrz kraju oraz stan produkcji. Ze względu na silną konkurencję na rynkach krajów bałkańskich jak również Rumunii blach ocynkowanych belgijskich, angielskich i czesko-słowackich, którym blacha nasza pod względem cen nie może dorównać, Izba podniosła konieczność wzmocnienia naszej zdolności konkurencyjnej w drodze przyznania dla blachy ocynkowanej dodatkowej pomocy eksportowej.

5) Przemysł produktów węglo-pochodnych.

W pracy swej na temat produktów węglo-pochodnych Izba, niezależnie od problemów ogólnych jak: stan produkcji, zdolności konkurencyjne, organizacja zbytu zagranicą, zajęła się bardzo szczegółowo omówieniem warunków polityczno-handlowych i komunikacyjnej strony zagadnienia eksportu tych towarów, jako posiadającej decydujące znaczenie dla należytego postawienia akcji eksportowej w tej gałęzi przemysłu.

6) Nawozy azotowe.

Spośród artykułów należących do grupy nawozów azotowych, a wchodzących w zakres produkcji Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych w Chorzowie i Mościcach, Izba zobrazowała szczegółowo stan produkcji i możliwości zbytu w zakresie saletry wapniowej, azotniaku i siarczanu amonu, jako artykułów posiadających największe szanse eksportowe.

7) Związki azotowe.

Izba w referacie tym zajęła się omówieniem zdolności produkcyjnej oraz możliwości eksportu trzech najważniejszych artykułów eksportowych, należących do grupy związków azotowych, a mianowicie: salmiaku, węglanu amonu oraz saletry amonowej.

Jeżeli chodzi o monografie dotyczące poszczególnych rynków zbytu, to Izba opracowała zagadnienie eksportu polskiego do Rosji Sowieckiej w referacie p. t. „Z. S. S. R. j a k o r y n e k z b y t u d l a P o l s k i”. W pracy tej Izba dała przegląd produkcji i ogólnej polityki gospodarczej Rosji So-

wieckiej i jej handlu zagranicznego wogóle ze szczególnem uwzględnieniem obrotów polsko-sowieckich. Specjalną uwagę poświęciła Izba rozpatrzeniu nowych naszych możliwości eksportowych do Rosji, zwłaszcza zaś możliwości rozszerzenia nomenklatury naszego wywozu do Z. S. S. R., a w szczególności wprowadzenia do niej takich pozycji, które rokowałyby pewną trwałość wywozu.

Nadmienić wypada, że aczkolwiek opracowania powyższe jako dokonane w pewnym momencie s t a t y c z n y m ulegać będą stopniowej dezaktualizacji, niemniej jednak stanowią będą niewątpliwie użyteczny materiał pomocniczy dla planowej aktywizacji odnośnych gałęzi polskiego handlu zagranicznego i ustalenia najwłaściwszych środków wzmożenia naszej ekspansji handlowej.

Podnieść należy, że nad ustalaniem tych środków wogóle, które to zagadnienie było przedmiotem równoległych prac Związku Izb, współpracowała w bardzo dużej mierze Izba Kato-wicka, zdając sobie sprawę, że pomyślnie rozwiązanie tego rodzaju specjalnych problemów jak zasady i formy finansowania wywozu, obrotu kompensacyjnego, clearingu dewizowego i t. p., może przyczynić się do dalszego pogłębienia wywozu i zrationalizowania obrotu towarowego z zagranicą.

Spośród wspomnianych specjalnych zagadnień podnieść należy szczególnie doniosłość problemu pomocy finansowej dla wywozu czyto w formie stosowanego dziś systemu bezpośrednich dotacyj pieniężnych, czy też finansowania samej produkcji eksportowej, czy wreszcie ochrony i potanienia kredytu eksportowego.

W tym zakresie Izba opracowała referat p. t. „Premjowanie eksportu“ dając w nim przegląd środków pomocy dla eksportu stosowanych u nas i zagranicą, form wiązania importu z eksportem i aktualnych tendencji w dziedzinie zbliżenia polityki kontyngentowej do praktyki importowej.

Izba uważała, że w zakresie premjowania eksportu dążyć należy do dalszej rozbudowy wszystkich istniejących form bezpośredniej pomocy dla eksportu, a w szczególności zaś rozwijać system obciążania importu na rzecz eksportu w drodze

- a) zwiększenia ilości artykułów importowych obciążonych opłatami na rzecz eksportu;

- b) zwiększenia ilości artykułów eksportowych wykonanych, korzystających z dotacyj z tego źródła;
- c) ujednostajnienia stawek opłat od importu;
- d) uporządkowania obrotu zaświadczeniami kompensacyjnymi.

Za rzecz bardzo ważną Izba uważała zwiększenie pomocy eksportowej wogóle dla całej wytwórczości przemysłowej stosownie do roli, jaką ona odgrywa w naszym eksporcie, a która jest niewspółmiernie większą od roli eksportu produktów rolniczych, dla których dziś wskutek tendencji do reagraryzacji, obserwowanej w szeregu państw przemysłowych, jest niezwykle trudno znaleźć rynki zbytu.

W zakresie wiązania importu z eksportem, zdaniem Izby, niezbędne byłoby dla celów poparcia eksportu zastosowanie twardszej polityki importowej wobec naszych zagranicznych kontrahentów, które winno byłoby iść w parze z celowym i racjonalnym, a nie mechanicznym, ustalaniem kontyngentów przywozowych i mogłoby być osiągnięte przez skoncentrowanie całokształtu agend polityki importowej i eksportowej w jednym ośrodku dyspozycyjnym.

Izba wypowiedziała się również za obniżeniem cel oraz liberalnem traktowaniem pozwoleń przywozu tych towarów, a zwłaszcza surowców w kraju niewyrabianych, które są niezbędne do produkcji eksportowej. Jako zagadnienie równorzędne Izba uważała problem zbędnego importu jakoteż uzyskanie preferencji dla naszego eksportu w drodze przedstawienia się na zakup niezbędnych nam towarów z tych krajów, które przychylnie ustosunkowują się do naszego eksportu.

Niezależnie od powyższego, zdaniem Izby, dążyć należałoby do utrzymania stałości naszej polityki gospodarczej wogóle, a w szczególności na odcinkach premjowania i wiązania eksportu z importem w tym sensie, żeby wszelkie restrykcyjne zmiany przepisów i zarządzeń, dotyczących zwłaszcza wysokości pomocy i terminów jej ważności, nie zaskakiwały sfer przemysłowych i handlowych oraz nie pozbawiały ich przez to w wielu wypadkach praw już nabytych. Posunięcia bowiem takie, jak nagle i nieoczekiwane kasowanie pomocy, względnie jej redukowanie, lub też skrócenie terminu ważności, powodują

tylko raptowne zachwianie podstaw kalkulacyjnych, a temsamem nieobliczalne, a szkodliwe dla przedsiębiorstw eksportujących skutki oraz zniechęcają do wysiłków eksportowych.

W sprawie finansowania produkcji eksportowej drobnego i średniego przemysłu z inicjatywy Izby Katowickiej łącznie z Izbą Sosnowiecką w dniu 20 czerwca 1934 r. odbyła się w Katowicach specjalna konferencja, w której wzięli udział poza przedstawicielami obu wymienionych Izb reprezentanci samodzielnych instytucyj bankowych oraz zainteresowanych gałęzi wytwórczości Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Na konferencji tej referat w przedmiocie dotychczasowej akcji w zakresie kredytowania i finansowania eksportu wygłosił przybyły na specjalne zaproszenie do Katowic p. H. Taubenfeld, Naczelnik Wydziału Handlu Zagranicznego Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, który, po przeprowadzeniu analizy będącego przedmiotem obrad zagadnienia, zobrazował te trudności i potrzeby, jakie dają się odczuwać w zakresie finansowania skupu, przerobu i wywozu wytworów drobnego i średniego przemysłu, rzemiosła, handlu i rolnictwa, a którym to potrzebom banki prywatne nie mogą obecnie podolać spowodu małej odpowiedzialności materialnej eksporterów i niemożności czuwania nad rozwojem poszczególnych etapów przygotowywania produkcji.

W szczegółowej dyskusji nad przedstawionem zagadnieniem wniesiony był cały szereg nowych rzeczowych momentów, przyczem naogół ustosunkowano się pozytywnie do projektu ew. powołania do życia towarzystw powierniczych, mających na celu nie tylko kontrolowanie i usprawnianie czynności eksportowych kupców i producentów, ale także pośredniczenie w otwieraniu kredytów warsztatom produkcyjnym w miarę postępu poszczególnych faz produkcji eksportowej.

Z innych prac, w których Izba brała udział, w ramach Związku Izb względnie organów wyłonionych przez ten Związek, t. j. Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą lub też podkomisyj, powoływanych do zbadania względnie przestudjowania pewnych ściśle określonych zagadnień, wymienić należy następujące:

1) ustalenie wytycznych w zakresie premjowania wywozu.

W myśl uchwały Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą z dnia 3 lutego r. 1934 Izba Katowicka w sprawie tej przedłożyła Związkowi Izb następującą opinię:

„Zdaniem Izby, wobec sprzecznych i rozbieżnych poglądów w ocenie strat i korzyści, jakie przynieść może system premjowania poszczególnych towarów w czasie i w przestrzeni, nie wydało się możliwem ustalenie takich zasad premjowania, których nie można byłoby zakwestjonować, zwłaszcza pod kątem widzenia sumy korzyści, jakie dany eksport posiada dla całości gospodarstwa, na ocenę których wpływa tyle różnorodnych czynników. Nasunęłoby się tu, zdaniem Izby, za dużo zagadnień do rozstrzygnięcia, przyczem wiele z nich musiałoby dla braku materiału dokumentacyjnego pozostać w sferze teoretycznych tylko rozważań, np.: co uznać należałoby za bardziej korzystne przy jednakowej wysokości premji i wartości towaru, wywóz bekonów na rynek A., czy też wywóz na ten sam rynek lub też rynek B. — cukru czy masła. Wobec płynności dzisiejszych stosunków i najprzeróżniejszych trudności, jakie piętrzą się przed naszym wywozem, conajwyżej można byłoby tu postawić tylko pewne tezy o charakterze ogólnym, w szczególności zaś dążyć

- a) do uruchomienia przy pomocy premjowania eksportu możliwie najbardziej wykończonych wyrobów o szerokiej nomenklaturze wywozowej, zawierających przytem maksymalny stopień wewnętrznych procesów przetwórczych;
- b) do osiągnięcia jaknajwiększego efektu jaknajmniejszym kosztem“.

Zaznaczyć wypada, że tezy te znalazły wyraz w późniejszych uchwałach Związku Izb. Izba uważała, że o ile trudne byłoby wypośrodkowanie pewnych zasad, zmierzających do jednolitego premjowania przemysłowej produkcji eksportowej, o tyle możliwe byłoby, a nawet i pożądane ustalenie szkicu tych zagadnień, jakie musiałyby być wyczerpująco i podług jednolitych metod oświeclane we wnioskach o premje.

Izba była zdania, że w tym szkicu musiałyby być uchwycone takie okoliczności i momenty, które stanowić mogłyby do-

stateczne kryterjum do wyrobienia sobie poglądu o ciężarze gatunkowym danego artykułu. Wnioski o premje, zdaniem Izby, powinny byłyby zawierać:

- 1) nazwę towaru;
- 2) wchodzące w rachubę rynki wywozowe;
- 3) dokładną kalkulację kosztów własnych z wyszczególnieniem w cyfrach stałych i w stosunku procentowym kosztów stałych i zmiennych oraz ceny na rynku wewnętrznym;
- 4) określenie w cyfrach stałych i procentowo zawartości w kosztach własnych: surowców krajowych, zagranicznych i robocizny;
- 5) warunki kredytowe sprzedaży w kraju i zagranicą;
- 6) możliwą do osiągnięcia na poszczególnych rynkach cenę eksportową fob port względnie franco granica polska i porównanie jej z kosztami własnymi;
- 7) ew. wykazaną stratę i jej procentowy stosunek do ceny eksportowej;
- 8) obecną pomoc dla eksportu danego artykułu;
- 9) stan produkcji i zbytu — w cyfrach stałych i procentowo na rynku wewnętrznym i zagranicą — przedsiębiorstwa, ubiegającego się o pomoc;
- 10) wchodzące w rachubę firmy produkujące ten sam artykuł oraz stan ich produkcji i zbytu na rynkach krajowym i zagranicznym;
- 11) wysokość proponowanej premji;
- 12) przypuszczalne rozmiary eksportu;
- 13) przewidywaną ogólną sumę pomocy z tytułu premji w proponowanym okresie czasu;
- 14) formę pomocy (fundusz wywozowy, zaświadczenia kompensacyjne i t. p.).

Podnieść należy, że znakomita większość powyżej wymienionych propozycji została przyjęta przez Radę Polityki Kompensacyjnej na posiedzeniu w dniu 12. IV. 1934 r. i została włączona do opracowanego schematu, według którego miały być przez poszczególne przedsiębiorstwa składane wnioski o przyznanie pomocy dla eksportu.

2) Powołanie do życia Rady Polityki Kompensacyjnej. Regulamin Delegatury Rady.

Izba brała żywy udział w posiedzeniach, jakie w wymienionych sprawach odbyła Międzyizbowa Komisja do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą w dniach 3. oraz 10. II. 1934 r., zgłaszając cały szereg wniosków i poprawek, które częściowo lub całkowicie znalazły wyraz w regulaminach obu wspomnianych Instytucyj.

3) Reorganizacja obrotów kompensacyjnych.

W związku z krytyką, jaka zaczęła powstawać zarówno zzewnątrz, jakoteż i wśród samych organizacji gospodarczych w przedmiocie tych dróg, na jakie wszedł handel kompensacyjny w Polsce, na terenie Związku Izb oraz organizacji, przy współudziale których powołane zostało do życia Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego, w połowie roku sprawozdawczego powstała myśl doprowadzenia do jednolitego systemu pracy, brak którego był zasadniczym punktem wyjścia wspomnianej krytyki. Izba Katowicka czynnie współpracowała ze wszystkimi zainteresowanymi instytucjami, t. j. Związkiem Izb, Lewiatanem, Stowarzyszeniem Kupców Polskich oraz Centralą Związku Kupców nad doprowadzeniem do porozumienia, które istotnie doszło do skutku, a myślą przewodnią którego było scentralizowanie wszelkich zarządzeń z zakresu polityki kompensacyjnej w Związku Izb oraz stworzenie z Towarzystwa Kompensacyjnego wyłącznie tylko aparatu techniczno-wykonawczego.

4) Reorganizacja obrotu zaświadczeniami kompensacyjnymi.

Wobec specjalnej doniosłości tej sprawy dla obwodu Izby, brała ona udział we wszystkich posiedzeniach zwoływanych w tej sprawie przez Związek Izb, a mających na celu uzdrowienie obrotu temi dokumentami.

Izba wypowiedziała się, wobec licznych dodatkich stron systemu premjowania eksportu w formie zaświadczeń kompensacyjnych, za zachowaniem tego sposobu popierania eksportu w obecnym stanie rzeczy, uważając równocześnie za konieczne

wprowadzenie w nim zmian, idących w kierunku przywrócenia równowagi pomiędzy podażą i popytem na zaświadczenia, do czego mogłoby przyczynić się skoncentrowanie obrotu zaświadczeniami, które pozwoliłoby na prowadzenie jednolitej polityki cen tych dokumentów, leżącej w interesie zarówno importu jak i eksportu.

5) Reorganizacja Rady Polityki Kompensacyjnej.

W związku ze zbyt przewlekłym trybem załatwiania spraw premjowych, jaki wytworzył się spowodu tego, że wszystkie wnioski o premje musiały być w zasadzie uchwalane przez plenum Rady, na wniosek dyrektora Izby Katowickiej zostało postanowione, aby sprawy premjowe, jako pilne i poufne, powierzane były z reguły Prezydjum Rady z tem, że o posiedzeniach byłyby zawiadamiane wszystkie Izby, które mogłyby brać w nich udział zależnie od swego zainteresowania w ramach reprezentacji Związku Izb.

6) Unormowanie działalności istniejących Towarzystw Kompensacyjnych, w szczególności zaś działalności Polskiej Centrali Importu Kawy oraz Kompanji Handlu Zamorskiego.

Zdaniem Izby prace reorganizacyjne powinny byłyby pójść w kierunku stworzenia — zamiast obecnej chwiejnej — należytej przemyślanej podstawy prawnej istnienia obu towarzystw, przyczem za najważniejsze Izba uważała takie rozgraniczenie zakresu działalności Centrali i Kompanji, aby funkcje jednego towarzystwa nie tylko że nie zazębiały się lub kolidowały z zadaniami drugiego, a przeciwnie, wzajemnie harmonijnie się uzupełniały, tworząc zarazem całość, zdolną do pozytywnej pracy na określonych odcinkach działalności.

Zdając sobie sprawę z niektórych ujemnych stron organizacji K. H. Z. i P. C. I. K. Izba była zdania, że pełnego unormowania działalności obu tych towarzystw powierniczo-kompensacyjnych zgodnie z postulatami Izb P. H. tak długo nie da się osiągnąć, zanim nie zostanie uporządkowane zagadnienie premjowania eksportu wogóle, zwłaszcza zaś zaświadczeń kompensacyjnych. Ewent. bowiem zaprzestanie udzielania pomocy w zaświadczeniach kompensacyjnych i przejście na tak zwany wykup byłoby dalszym ciosem zarówno dla K. H. Z. jak i P. C. I.

K., gdyż eksporterzy, mając możność wykupu, automatycznie zaprzestaliby w bardzo wielu wypadkach korzystania z usług tych towarzystw, jako głównych odbiorców zaświadczeń, gwarantujących przytem eksporterowi otrzymanie za zaświadczenia. ceny bliskiej nominalnej.

W wyniku obszernej dyskusji, kontynuowanej na kilku kolejnych posiedzeniach Międzyizbowej Komisji dla Spraw Obrotu Towarowego, w których brała udział Izba, poglądy Izby zostały prawie w zupełności uwzględnione i znalazły wyraz w ostatecznym projekcie reorganizacji, opracowanym przez Związek Izb i przedłożonym do akceptacji Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

W myśl projektu tego P. C. I. K., pozostając spółką akcyjną, miałaby zachować nadal charakter instytucji powierniczej, reprezentującej na zasadach wyłączności interesy wszystkich importerów kawy. Odjęte miałyby być Polskiej Centrali Importu Kawy tylko wszystkie te funkcje, jakie dotychczas Centrala wykonywała w zakresie pomocy dla eksportu, mianowicie dokonywanie bezpośredniego eksportu, zaliczkowanie premji i t. p., funkcje te bowiem przejąć miałyby K. H. Z., którą winien byłby cechować charakter instytucji czysto handlowej. Zadaniem głównem Kompanji Handlu Zamorskiego miałyby być eksport wogóle, a przedewszystkiem wywóz pionierski na rynki zamorskie, a szczególnie te, z których pochodzi kawa, herbata, kakao. Kompanja mogłaby podejmować także próby wszelkiej działalności przekraczającej normalne ramy kalkulacji handlowej, mogącej przynieść korzyści dla eksportu, jak penetrować rynki, organizować ekspedycje handlowe, urządzać standy na targach i t. p. Funkcje powiernicze, jakie Kompanja dotychczas spełniała, przekazane miałyby być Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego względnie Polskiej Centrali Importu Kawy. Prowadzenie eksportu jakoteż finansowanie produkcji eksportowej lub zaliczkowanie eksportu, względnie wypłaty awansów na premje mogłaby Kompanja skutecznie albo z funduszków własnych, albo też z sum specjalnie przyznanych jej na te cele, z których jednakże musiałaby się „ex post“ wyliczać. W tym względzie przeszedł całkowicie pogląd Izby, która była przeciwna pozbawieniu Kompanji Handlu Zamorskiego funduszków, t. zw. własnych, względnie nieprzyznawaniu jej, tak samo jak każdemu innemu przedsiębiorstwu eksporto-

wemu, specjalnych funduszków na cele eksportowe. Odjęcie Kompanji prawa swobodnego dysponowania funduszami wogóle, jak było pierwotnie projektowane, zdaniem Izby, byłoby równoznaczne z zupełną utratą przez tę instytucję tej siły atrakcyjnej, jaką posiadała dla poszczególnych przedsiębiorstw dzięki możliwości natychmiastowego, nieraz telefonicznego, udzielania i realizowania różnego rodzaju promes na finansowanie względnie dodatkową pomoc dla wywozu.

Uznając zasadniczo rolę i działalność K. H. Z. za pozytywną i potrzebną w naszej działalności eksportowej, Izba wypowiedziała się przeciwko wszystkim tym propozycjom, któreby w konsekwencji mogły doprowadzić bądź do likwidacji K. H. Z., bądź do tak znacznego ograniczenia jej działalności, iż straciłaby ona swój pierwotny charakter pionierskiej instytucji eksportowej.

7) Sprawa dopuszczenia Izby dla Handlu Zagranicznego w Gdańsku do Rady Polityki Kompensacyjnej, oraz Rady Traktatowej jakoteż do Międzyizbowej Komisji do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą.

W związku ze stanem rzeczy, jaki wytworzył się wskutek zawarcia ostatnich umów polsko-gdańskich, Izba Katowicka wypowiedziała się w zasadzie za przyznaniem Izbie Gdańskiej tych samych uprawnień, jakie mają pozostałe Izby Przemysłowo-Handlowe w Polsce. Ze względu jednak na częstokroć b. poufny charakter obrad Komisji Obrotu Towarowego z Zagranicą oraz Rady Polityki Kompensacyjnej i Rady Traktatowej, Izba była za tem, aby delegaci Gdańska zapraszani byli na posiedzenia odnośnych instytucyj tylko w tych wypadkach, gdy na porządku dziennym znajdowałyby się sprawy mogące Gdańsk w sposób bezpośredni wzgl. nawet pośredni interesować.

Niezależnie od zagadnień powyższych, nad rozwiązaniem których Izba współpracowała w ramach działalności Związku Izb, z własnej swej inicjatywy Izba Katowicka wystąpiła w roku sprawozdawczym w następujących sprawach o charakterze ogólnym:

Ciężka sytuacja, w jakiej znalazły się niektóre gałęzie przemysłu i handlu górnośląskiego, zwłaszcza zaś przemysł cynkowy i drzewny, spowodowała wystąpienie Izby do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z obszernym memorjałem w sprawie rewizji polsko-niemieckich stosunków handlowych oraz zasadniczego ich uregulowania na zasadach zupełnie odmiennych od dotychczasowych.

Innym jeszcze momentem, który skłonił Izbę do tego wystąpienia, było zdecydowanie niekorzystne kształtowanie się dla nas obrotów handlowych polsko-niemieckich wogóle na podstawie istniejącego systemu układów z Niemcami, zwłaszcza zaś na tle t. zw. małej umowy kompensacyjnej z dnia 11 października r. ub., po której spodziewaliśmy się poprawy sytuacji. Aczkolwiek pod kątem bilansu handlowego eksport do importu w ramach tej umowy kształtował się jak 10 do 1 na korzyść Polski (dane z października r. ub. według Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego), to jednak aktywność tę, zdaniem Izby, należało uważać nie za realną, a za teoretyczną ze względu na niemożność, powodu braku importu, otrzymania pokrycia za wywiezione towary. W tych warunkach, wobec nikłych szans na zwiększenie przywozu niemieckiego, ponieważ lista kompensacyjna obejmowała takie kategorie towarów, na które w Polsce nie było odbiorców, zachodzić musiała nawet obawa, że cała nadwyżka eksportowa skazana zostanie na zamrożenie, co w efekcie groziłoby nam poważnymi stratami finansowymi.

Dalszym dowodem niekorzystnego kształtowania się wymiany towarowej z Niemcami była analiza cyfr importu i eksportu, która wykazywała, że w miarę wprowadzania w Niemczech coraz to ostrzejszej reglamentacji dewizowej, wywóz nasz na rynek niemiecki stale spadał, z miesięcznej przeciętnej w roku 1933 — 16 milj. złotych, obniżając się do 13 milj. złotych w sierpniu r. ub., a nawet jeszcze więcej, bo do 9,2 milj. złotych we wrześniu, w którym to miesiącu wystąpiło nawet saldo ujemne w obrotach z Niemcami w wysokości 1.750 tys. złotych.

Kształtowanie się naszych stosunków handlowych z Niemcami musiało budzić tem większy niepokój, że przywóz niemiecki posiadał wyraźną tendencję zwyżkową (import we

wrześniu stanowił, wobec najniższego przywozu w lutym r. ub., wzrost o przeszło 85%), podczas gdy eksport nasz załamywał się, wykazując spadek we wrześniu w porównaniu z sierpniem r. ub. dochodzący do 35%.

Przyjmując pod uwagę powyższe, sprawa stosunków handlowych polsko-niemieckich domagała się zasadniczego uregulowania, które zdaniem Izby, jeżeli chodzi o finansowanie eksportu importem, winno byłoby pójść przede wszystkim po linii znacznego rozszerzenia podstawy importowej, opartej na istniejącej u nas reglamentacji towarowej. Jeżeli chodzi o rozszerzenie bazy importowej, to przemawiał za niem stosunek ogólny towarów zakazanych i wolnych do przywozu z Niemiec, który kształtował się jak 45 : 55 na korzyść towarów nieobjętych wogóle reglamentacją, co wytwarzało dla Niemiec niesłychaną preferencję i stanowiło w pierwszym rzędzie podstawę dla tendencji do ujemnego kształtowania się salda naszych obrotów z Rzeszą Niemiecką.

Rozszerzenie listy zakazów przywozu z Niemiec połączone jednocześnie z dobrze obmyślanym systemem rozrachunku clearingowego, związanego z reglamentacją towarową, wydawało się być, zdaniem Izby, jedyną słuszną drogą, która przyczynić mogłaby się nietylko do wyrównania salda naszych obrotów z Niemcami, ale również do ich wzmożenia, co szczególnie leżało w interesie wytwórczości górnośląskiej, której ogólne straty w konsekwencji utraty niemieckiego rynku zbytu, jak wynikało z przeprowadzonych przez Izbę badań, szacować można było na kwotę ca 22 miliony zł, kwotę zatem bardzo poważną, wynoszącą bowiem ca 14% ogólnego naszego eksportu do Niemiec w roku 1933.

Wejście na drogę wprowadzenia pełnych zakazów przywozu z krajów o prohibicyjnej reglamentacji dewizowej tem więcej zdawało się być nieodzownem, ponieważ staliśmy w obliczu analogicznego prawie, jak z Niemcami, kształtowania się naszej wymiany towarowej także z innemi państwami, w pierwszym rzędzie z krajami Ameryki Południowej, a poniekąd również i z Rumunją. Izba nie sądziła, aby zastosowanie generalnego zakazu przywozu, podstawą prawną do wydania którego mogłyby być ust. 6 art. 2 prawa celnego, jako środka represyjnego w stosunku do krajów reglamentujących dewizy, mogło

wywołać poważniejsze komplikacje, ponieważ równocześnie można byłoby z własnej inicjatywy przyznać państwom, niestosującym zbyt rygorystycznej polityki walutowej, na których nam zależałoby, dostatecznie wysokie kontygenty autonomiczne tak, aby nowe zarządzenie nie spowodowało szkód dla eksportu.

Środek ten dałby nam atuty pertraktacyjne, pozwalające wykorzystać zasadę „do ut des“ w daleko większym stopniu w żywotnym interesie naszego handlu zagranicznego wogóle, a przede wszystkim w interesie rzeczywistego, a nie teoretycznego uaktywnienia naszego bilansu handlowego.

Niezależnie od powyższego, zdaniem Izby, należałoby się zastanowić, czy nie byłoby wskazaniem w interesie odmrożenia zablokowanych w Niemczech sum, wynoszących ca 12 milj. złotych, czyli kwotę, jak na nasze stosunki, bardzo poważną, wejść na drogę autonomicznego stosowania zniżek celnych do towarów importowanych z Niemiec poza listą zniżek, przyznanych Rzeszy w umowie październikowej. Zniżki takie musiałyby być jednakże stosowane generalnie w połączeniu z reglamentacją przywozu i pod warunkiem wpłat należności za import z tego tytułu do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego na osobne konto, przeznaczone specjalnie dla odmrożenia należności za dokonany już eksport. Odnośne zniżki w żadnym wypadku nie powinny byłyby być większe od obowiązujących już stawek konwencyjnych, przeciwnie, zdaniem Izby, mogłyby być nawet mniejsze, jednak musiałyby być wystarczające dla umożliwienia kalkulacyjności importowanych z Niemiec towarów, co dotychczas w licznych artykułach nie mogło mieć miejsca ze względu na zbyt wysokie autonomiczne stawki celne.

Naturalnie nomenklatura towarów, dla których mogłyby być przyznane zniżki celne, musiałaby być ograniczona i bardzo ogólnie ustalona. Obejmować mogłaby ona przytem tylko takie ilości towarów, które umożliwiłyby nam osiągnięcie wytkniętego sobie świadomie zresztą celu — odmrożenia należnych nam kwot. W żadnym wypadku bowiem nie można byłoby dopuścić, aby rozszerzenie zniżek celnych stało się identyczne z daniem Niemcom „za darmo“ ustępstw o charakterze trakta-

towym, mogących być precedensem do zastosowania klauzuli najw. uprzywilejowania wobec Niemiec.

W związku z kurczącymi się coraz bardziej możliwościami wywozowymi przemysłu cynkowego, będącego, jak wiadomo, w 80% przemysłem eksportowym, Izba przedstawiła Depart. Górniczo-Hutniczemu Ministerstwa Przemysłu i Handlu sytuację w dziedzinie górnośląskiej wytwórczości cynkowej.

Porównując spadek produkcji cynku w Polsce, która obniżyła się z 174.720 tonn w roku 1930 do 78.245 tonn w roku 1933, czyli o ca. 56,2%, ze spadkiem produkcji cynku w Belgii, Izba podniosła, że z natury rzeczy kilkakrotnie większe rozmiary spadku naszej produkcji musiały wywołać proporcjonalnie większy wstrząs w przemyśle cynkowym w Polsce w porównaniu z belgijskim, gdzie zamykanie zakładów i redukcje robotników nie przybrały tak groźnego, jak u nas, zjawiska. Opierając się następnie na danych statystycznych dotyczących ilości zatrudnionych robotników w kopalniach i hutach oraz produkcji miesięcznej cynku w latach 1929—1934, Izba wyprowadziła, że 1,3 tona cynku odpowiada mniejwięcej jednomiesięcznemu zatrudnieniu jednego robotnika, a zatem niewyprodukowanie względnie niewyeksportowanie każdej 1,3 tonny cynku pociąga za sobą pozbawienie pracy jednego robotnika w ciągu jednego miesiąca.

Zważywszy, że żaden koncern nie jest w stanie produkować na zapas, a dostosować musi wytwórczość swą do możliwości zbytu, przedsiębiorstwa cynkowe w związku z kurczącą się konsumpcją cynku zarówno w kraju jak i zagranicą zmuszone są w tych warunkach do stałego stopniowego zmniejszania swej załogi.

Jeżeli chodzi o ceny cynku, stwierdzić wypada, że wykazały one kolosalny spadek, obniżając się z Ł. pap. 37.14.3 w styczniu r. 1926 do Ł. zł 9.13.5 w styczniu r. 1934. Od stycznia r. 1934 obserwować można dalszy jeszcze spadek ceny cynku, która z Ł. zł 9.13.5 obniżyła się do Ł. zł 7.6.1 w grudniu r. 1934 (notowanie z dnia 31. 12. r. 1934).

Obecne ciężkie, wprost katastrofalne położenie naszego przemysłu cynkowego, jest bezpośrednią konsekwencją tych zmian strukturalnych, jakie zaszły w ostatnich latach w prze-

myśle cynkowym na terenie międzynarodowym, zwłaszcza zaś w krajach z nami sąsiadujących, a w pierwszym rzędzie przypisać to należy faktowi uruchomienia przez pewne państwa kilku nowych hut. Szczególniej dotknęło nas powstanie w roku 1930 huty cynkowej o produkcji rocznej około 40.000 t cynku w Norwegji, która dzięki korzystnemu swemu geograficznemu położeniu konkuruje z nami skutecznie na naszych dotychczasowych rynkach odbiorczych. Poważne konsekwencje miało powstanie w Rosji Sowieckiej, tym bliskim i dość dużym dla nas rynku zbytu, własnej wytwórczości cynku, wynoszącej przeszło 20.000 tonn rocznie, jak również przedstawienie się Sowietów na zakup brakujących im ilości cynku w innych państwach. Uruchomienie nowej huty w Anglii o produkcji rocznej 18.000 tonn szkolei utrudniło nam więcej jeszcze możliwości zbytu cynku na rynku angielskim, pomimo, iż producenci dominjów i kolonij angielskich i tak byli w korzystniejszym od nas położeniu, ze względu na wolny od cła przywóz do Anglii cynku, pochodzącego z kolonij angielskich.

Dłużej zatrzymała się Izba nad sytuacją w Niemczech, ze względu na specjalne znaczenie niemieckiego rynku zbytu dla naszej produkcji eksportowej. Dotychczasowy import niemiecki wynosił około 100.000 tonn cynku rocznie. Ponieważ nowo-utworzona huta w Magdeburgu będzie produkowała ca. 40.000 tonn, a pozostałe huty pod naciskiem sfer rządowych niemieckich, dzięki subwencji, mają podwyższyć swą wytwórczość o około 20.000 tonn — rynek niemiecki będzie w stanie importować zaledwie około 40.000 tonn — 50.000 tonn rocznie i to pod warunkiem, że konsumpcja niemiecka zostanie utrzymana na dotychczasowym poziomie.

O dostawę jednak tych 40.000 tonn ubiegać się będą równocześnie z nami Belgja, Norwegja oraz kraje zamorskie. W tych warunkach szanse nasze na eksport cynku do Niemiec są bardzo niewielkie, albowiem niemieccy odbiorcy skierowywani są przez władze nadzorcze (Ueberwachungsstelle) do dostawców belgijskich i norweskich, z którymi to krajami Rzesza ma bilans aktywny, a pozatem umowy clearingowe.

Aczkolwiek pewne ilości cynku polskiego będą nadal zapewne jeszcze przez pewien czas do Niemiec eksportowane, to jednak sytuacji naszej to nie zmieni, bowiem będą to ilości

niewielkie, wytopione wyłącznie z rud niemieckich. Lecz i ten nasz eksport do Niemiec może wkrótce ustać, gdyż Niemcy najprawdopodobniej wstrzymają wywóz surowca.

Opierając się na cyfrach eksportu cynku naszego do Niemiec, stwierdzić wypada, że grożąca nam utrata niemieckiego rynku zbytu musiałaby bardzo dotkliwie odbić się na rozmiarach naszej wytwórczości. Poważne rozmiary eksportu cynku na rynek niemiecki, stawiały nas wobec groźby utraty rynku niemieckiego w tem cięższem położeniu, że zastąpienie niemieckiego rynku zbytu innymi możliwościami wywozowymi natrafiało na bardzo duże trudności ze względu na nasze położenie geograficzne, zwłaszcza zaś ze względu na wysokie koszty transportu do Gdyni i Gdańska.

Wobec tego, że międzynarodowe porozumienie co do podziału rynków zbytu jest obecnie nieaktualne, ponieważ nowopowstałe przemysły starają się o zapewnienie sobie stałego odbioru, a rokowania z nimi i tak do celu doprowadzić nie mogą, a to spowodu przywilejów, z których każde przedsiębiorstwo korzysta w ramach swej gospodarki narodowej i na mocy porozumień międzynarodowych, należałoby, zdaniem Izby, niezależnie od rozbudowy konsumpcji cynku wewnątrz kraju, skierować wszystkie wysiłki w kierunku ulokowania na innych rynkach zbytu, tak zamorskich jak i niedostatecznie opanowanych europejskich, tych ilości cynku, jakie odpadną z eksportu do Niemiec.

Izba, czyniąc zadość dającej odczuwać się potrzebie bliższego zorientowania sfer przemysłowo-handlowych swego obwodu w nadzwyczaj zawikłanej technice handlu kompensacyjnego, opracowała referat na temat zagadnienia obrotu kompensacyjnego w Polsce p. t. „Handel kompensacyjny“ celem umożliwienia zapoznania się przedsiębiorstw z całokształtem tego problemu.

W odnośnym referacie, który został rozesłany do kilkudziesięciu najpoważniejszych firm zainteresowanych bądź to w imporcie, bądź w eksporcie, Izba przedstawiła genezę oraz powody i bezpośrednie przyczyny powstania tej formy handlu w stosunkach międzynarodowych, ze szczególnem uwzględnieniem stosunków polskich, systemy handlu kompensacyjnego

praktykowane w Polsce, wielce skomplikowaną stronę techniczną tego handlu, będącą bezpośrednią przyczyną powołania do życia w Polsce instytucji powierniczo-kompensacyjnych.

Ze względu na niezwykle intensyfikację handlu kompensacyjnego w Polsce jak również na przenoszenie się punktu ciężkości w handlu kompensacyjnym ze strony technicznej transakcji do dziedziny innych spraw i zagadnień, wchodzących w zakres polityki handlowej, Izba oświeciła poszczególne fazy ustosunkowania się do tego systemu wymiany handlowej Izby Przemysłowo-Handlowych, z inicjatywy których dla zagadnień handlu kompensacyjnego utworzona została spoczątku Międzyizbowa Komisja do Spraw Handlu Kompensacyjnego, przekształcona później w Radę Polityki Kompensacyjnej.

Referat Izby niezależnie od teoretyczno-historycznej strony zagadnienia handlu kompensacyjnego, zawierał także cały szereg wytycznych i praktycznych wskazówek w zakresie przyjętej lub nowoustalonej procedury postępowania przy kompensacyjnym imporcie, czy też eksporcie, względnie w dziedzinie spraw związanych z pomocą dla eksportu lub zaliczaniem wywozu do t. zw. obrotu kompensacyjnego morskiego.

Obok wyżej scharakteryzowanych zagadnień natury ogólnej w dziedzinie eksportu, ale także w ścisłym z nimi związku, Izba pogłębiała swoją bezpośrednią praktyczną działalność eksportową, która w stopniu najsilniejszym koncentrowała się około spraw związanych z pomocą dla eksportu.

Działalność w zakresie pomocy dla eksportu

W roku sprawozdawczym Izba poparła wniosek jednej z firm o przyznanie pomocy dla wywozu lontów na niektóre rynki zamorskie z uwagi na pionierski charakter tego eksportu, który mogłyby otworzyć możliwości eksportu dalszych partii lontów na te rynki. Innym momentem przemawiającym za przyznaniem pomocy tej firmie, zdaniem Izby, było wejście nasze na drogę bilateralnego wyrównania obrotów handlowych z krajami zamorskimi, z którymi saldo naszej wymiany towarowej kształtowało się wybitnie deficy-

towo ze względu na konieczność importu licznych surowców i artykułów konsumcyjnych pochodzenia egzotycznego.

Izba wystąpiła z wnioskiem o przyznanie pomocy eksportowej dla wywozu farb ziemnych z uwagi, iż farby ziemne są produktem fabrykowanym wyłącznie z surowców krajowych.

Wobec tego, iż pomoc przyznana dla wywozu siarczczanu miedzi w roku 1933 okazała się niewystarczającą do uruchomienia tego eksportu, Izba wystąpiła o odpowiednie jej zróżniczkowanie, pragnąc stworzyć dla producentów siarczczanu miedzi większe zainteresowanie dla eksportu tego produktu.

Ciężkie położenie, w jakim znalazł się przemysł cynkowy wskutek zmian, zaszłych w ostatnim czasie w konjunkturze światowej w cynku, spowodowało Izbę do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie pomocy dla wywozu cynku celem umożliwienia zbytu na nowych rynkach tych ilości cynku, jakie odpadły z dotychczasowego eksportu do Niemiec, a także do innych państw europejskich, przede wszystkim Rosji Sowieckiej.

Izba interwenjowała również na rzecz udzielenia pomocy eksportowej przy wywozie blachy cynkowej.

Wobec dalszego spadku ceny eksportowej na naczynia emaljowane Izba wystąpiła z wnioskiem o przyznanie dodatkowej pomocy przy wywozie tego artykułu, by nie dopuścić do utraty tych przynajmniej rynków zbytu, które były odbiorcami naczyń emaljowanych polskiej produkcji.

W związku z wytwarzaniem się, wobec niskiej konsumpcji krajowej, znacznych zapasów pyłu cynkowego, tracących przytem z dnia na dzień na wartości, ponieważ pył cynkowy, zwłaszcza w stanie nieprzesianym, ściślej mówiąc, zawarty w nim cynk metaliczny z biegiem czasu zmienia się w bezwartościowy tlenek cynku, — Izba wystąpiła również o przyznanie pewnej premji dla wywozu pyłu cynkowego, która umożliwiłaby przedsiębiorstwom wyeksportowanie przynajmniej części nagromadzonych zapasów pyłu cynkowego.

Ponieważ koszty produkcji cynku prasowanego, jak również kubków cynkowych utrzymują się w

granicach mniejwięcej takich samych jak koszty produkcji blachy cynkowej, Izba uważała za wskazane, aby wywóz odnośnych artykułów korzystał również z premii wywozowej.

Izba poparła starania hut odnośnie przyznania pomocy dla wywozu bednarki, blach stalowych okrętowych oraz bandaży, eksport których uniemożliwiał bardzo niski poziom światowych cen sprzedażnych.

Z tego samego powodu Izba przychylnie ustosunkowała się do pomocy dla wywozu walcówki na drut.

W związku z niższymi, niepokrywającymi kosztów własnych produkcji, cenami wyrobów hutniczych żelaznych, wywożonych do Rosji Sowieckiej, Izba wypowiedziała się za udzieleniem pomocy dla tego eksportu w wysokości umożliwiającej hutom częściowe przynajmniej pokrycie strat, wynikających z zawarcia transakcji po cenach niższych od cen z roku poprzedniego.

Izba interwenjowała na rzecz subsydjowania eksportu ferromanganu, którego wywóz począł natrafiać na trudności, wynikające z ostrej walki konkurencji zagranicznej.

Z uwagi na to, że rury produkcji jednej ze specjalnych firm były artykułem wysoce uszlachetnionym, zawierającym w sobie maximum procesów wytwórczych, dokonanych wewnątrz kraju, Izba ustosunkowywała się z reguły przychylnie do wszystkich wniosków odnośnej firmy o pomoc eksportową, temwięcej, że przedsiębiorstwo to na rynek wewnętrzny prawie nie pracowało i nastawione było w 100% na eksport, który uniemożliwiała przedewszystkiem konkurencja niemiecka, korzystająca z bardzo wydatnych subsydjów, dochodzących do 40 i więcej procent osiągalnych cen sprzedażnych.

Biorąc pod uwagę katastrofalny stan zamówień w hutnictwie, Izba otaczała szczególną opieką eksport różnego rodzaju wyrobów hutniczych żelaznych, występując w roku sprawozdawczym kilkakrotnie za przyznaniem pomocy przy wywozie tych artykułów.

Możliwości wydatnego rozbudowania eksportu litoponu uzasadniały, zdaniem Izby, w zupełności

przyjście z pomocą dla wywozu tego artykułu, w której to sprawie Izba wystąpiła z odpowiednim wnioskiem.

Działalność Izby w zakresie pomocy dla eksportu — niezależnie od spraw związanych z ubieganiem się poszczególnych przedsiębiorstw o premje, które były połączone z badaniem przez Izbę kalkulacyj produkcyjnych i eksportowych, uzgadnianiem wysokości pomocy, występowaniem z wnioskami na Radę Polityki Kompensacyjnej, względnie wprost do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, polegała również na rozwijaniu o d p o w i e d n i e j a k c y j w codziennej praktycznej działalności, która wyrażała się w udzielaniu przedsiębiorstwom eksportującym różnego rodzaju wiadomości i wyjaśnień z zakresu możliwości wogóle pozyskania pomocy, aktualnych zarządzeń w tym względzie miarodajnych czynników, należytego wystawiania dokumentów i t. p.

Spośród ważniejszych udzielonych w tej dziedzinie przez Izbę informacji względnie uskuteczniionych interwencji wymienić wypada następujące:

Jednemu z koncernów hutniczych Izba doniosła, że wniosek tej firmy o przedłużenie ważności pomocy na wywóz walcówki na drut nie mógł być przez Izbę poparty z tego powodu, że z wymienionego kontyngentu część wydzielona została w międzyczasie na rzecz wywozu drutu ciągnionego, pozostała ilość zaś wyczerpana. Jednocześnie Izba zwróciła uwagę wspomnianej firmie na analogiczną pomoc dla wywozu walcówki, z której mogłaby ona skorzystać.

Izba interwenjowała w sprawie możliwie jak najszybszego nadesłania jej zarządzeń w sprawie pomocy przyznanej w formie zaświadczeń kompensacyjnych dla dokonywanego przez jedną z hut w Katowicach wywozu szyn, jak również dla wywozu żelaza handlowego przez huty żelazne. Konieczność jak najszybszego nadesłania odnośnych zarządzeń Izba motywowała podjęciem eksportu przez wymienione firmy oraz chęcią uniknięcia niepożądanych komplikacyj, uważając za niemożliwe na dłuższą metę potwierdzanie zaświadczeń o kompensacyjnym

wywozie jedynie na podstawie ustnych w tym względzie dyspozycji.

W związku z możliwością w wypadkach umotywowanych, po przedstawieniu dokumentów wywozu, uzyskania zaliczek na poczet przyszłej pomocy, — Izba wystąpiła z wnioskiem o definitywne ustalenie już obecnie tak jednostkowej pomocy jakoteż dokładnej daty wypłaty przypadającej hutom pomocy, ewentl. o wypłatę na poczet tej pomocy zaliczki w wysokości 70%, motywując potrzebę wypłaty tej sumy dokonaniem przez huty odnośnego eksportu i przesłaniem wszelkiego materiału dowodowego w tym względzie do Izby Warszawskiej, co dawało możność w każdej chwili przeprowadzenia stosownej kontroli.

W związku ze sprawą pomocy dla siarczanu glinu Izba zwróciła się do Związku Przemysłu Chemicznego R. P. w Warszawie z prośbą o podanie norm zużycia kwasu siarkowego przy produkcji tego artykułu, ponieważ dla umożliwienia eksportu siarczanu glinu, niezależnie od pomocy eksportowej, nieodzowne było także zredukowanie kosztów, połączonych z zużyciem kwasu siarkowego.

Sprawa definitywnego załatwienia pomocy dla eksportu siarczanu glinu musiała ulec jednak zwłoce spowodu komplikacyj, jakie wynikły wskutek bardzo znacznego podwyższenia przez dostawcę glinki ceny tego najważniejszego środka przy produkcji siarczanu glinu.

W związku z niemożnością uruchomienia spowodu niedostecznej pomocy eksportu na rynki zamorskie siarczanu miedzi Izba zwróciła się do Kompanji Handlu Zamorskiego o dodatkowe wyjaśnienia celem uzgodnienia stanowisk co do niezbędnej wysokości pomocy dla siarczanu miedzi i jej procentowego stosunku do ceny sprzedażnej tego artykułu, ponieważ za punkt wyjścia mogłyby być tu przyjęte dwie cyfry, albo wartość fakturowa siarczanu miedzi podawana przez Kompanję, albo też faktyczna cena sprzedażna tego artykułu loco stacja nad., względnie fob Gdynia. Również zachodziła potrzeba wyjaśnienia, czy wnioszek o zafiksowanie pomocy dla eksportu siarczanu miedzi na rynki zamorskie w pewnej stałej jednostkowej wysokości miała postawić Kom-

panja jako firma eksportująca, czy też z wnioskiem podobnym miał wystąpić producent tego artykułu.

Komplikacje i niedogodności, jakie huty odczuwały wskutek konieczności jednoczesnego z deklaracjami celnymi wywozowi przedkładania również i zaświadczeń o kompensacyjnym wywozie, a to w myśl punktu 3 § 5. zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 29. 10. 1934 r. o warunkach uzyskania pozwoleń na zastosowanie zniżek celnych przy przywozie owoców południowych, towarów kolonialnych i olejów roślinnych (Monitor Polski Nr. 252, poz. 325), — spowodowały Izbę do wystąpienia z obszernie umotywowanym wnioskiem w sprawie zezwolenia na późniejsze przedkładanie zaświadczeń o kompensacyjnym wywozie. Izba podniosła, że jednoczesne z deklaracją celną przedkładanie zaświadczeń kompensacyjnych tylko wtedy nie nastęrcza żadnych trudności, o ile odprawa celna odbywa się nie w tem samym miejscu co i wysyłka towaru, ponieważ wówczas eksporter ma zazwyczaj dostateczną ilość czasu nietylko na wypełnienie i uzyskanie poświadczenia zaświadczeń kompensacyjnych przez właściwą Izbę, ale także na ich wysłanie, ewent. zapomoć listu expressu, naczas do mającego skutecznć odprawę celną urzędu.

Przyjmując pod uwagę, że wchodzi tu w rachubę w największej ilości wypadków Urząd Celny w Gdyni, do którego transport trwa conajmniej 2 dni, Izba nie kwestjonowała, że większość przedsiębiorstw może istotnie nie odczuwać trudności połączonych z jednoczesnem przedkładaniem przy odprawie celnej zaświadczeń kompensacyjnych.

Ze względu na to, że odprawa celna szyn, żelaza handlowego, blach i innych wytworów hutniczych w związku z istnieniem przy hutach ekspozytur celnych odbywa się zazwyczaj tuż po załadowaniu wagonów tak, aby dany transport mógł najbliższym jeszcze pociągiem odejść do Gdyni, Izba podniosła, że w tych warunkach eksporter nie może dysponować czasem, dostatecznym na wystawienie, zwłaszcza zaś na poświadczenie zaświadczeń kompensacyjnych przez Izbę, gdyż wymaga to conajmniej 24 godzin czasu.

Przyjmując pod uwagę z jednej strony, że czynność poświadczenia zaświadczeń przez Izbę, która jest odpowiedzialną za prawidłowe i zgodne z rzeczywistością wypełnienie wszystkich rubryk zaświadczeń, zwłaszcza zaś rubryki „wartość eksportowanego towaru“, musi również zająć pewien czas, z drugiej zaś strony licząc się z tem, że urzędowi celny, jak wykazuje praktyka, wobec bardzo szczegółowych danych w zgłoszeniu wywozowym, również zaświadczenia kompensacyjne nie są przy odprawie potrzebne, Izba uważała, że Ministerstwo Skarbu nie powinno mieć również obiekcji w tym względzie i powodów do negatywnego ustosunkowania się do wniosku Izby w sprawie zezwolenia na późniejsze, a nie jednoczesne ze zgłoszeniem wywozowym przedkładanie przy odprawie celnej zaświadczeń o kompensacyjnym wywozie. Ministerstwo Skarbu przychyłając się do wniosku Izby wyraziło zgodę na późniejsze przedkładanie zaświadczeń.

Nawiązując do będącej przedmiotem badań Komisji Polityki Kompensacyjnej w roku 1933 sprawy premjowania makuchów i swego negatywnego ustosunkowania się wówczas do tej sprawy, Izba była przeciwna przedłużaniu terminu ważności dla kwoty pomocy niewyzyskanej przy wywozie makuchów, uważając, że eksport makuchów nie powinien być subsydjowany z uwagi na to, że makuchy są produktem jeśli nie zupełnie ubocznym, to jednakże takim, koszt którego w znacznej przynajmniej części uwzględniany bywa przez olejarnie w kalkulacji cen końcowego produktu, jakim jest gotowy olej.

W związku z wystąpieniem jednej z olejarń o pomoc dla eksportu śrutu z soi, pomimo stosunkowo niewielkiej kwoty pomocy niezbędnej dla uruchomienia tego eksportu, która mieściłaby się zasadniczo w ramach pomocy niewyzyskanej przy wywozie makuchów, Izba oświadczyła zainteresowanej firmie, że do wniosku tego ustosunkowałaby się przychylnie tylko wówczas, gdyby firma ta nie mogła znaleźć zbytu na posiadane zapasy śrutu z soi w kraju, wyrażając zarazem gotowość zwołania specjalnej konferencji z udziałem zainteresowanej strony t. j. konsumentów, na której mogłyby być omówione i ustalone warunki sprzedaży śrutu z soi w kraju.

Z inicjatywy Izby konferencja odnośna doszła do skutku w dniu 3 października 1934 r. i odbyła się w Warszawie w lokalu Związku Izb i Organizacyj Rolniczych R. P., jednak nie przyczyniła się do wyjaśnienia realnych możliwości lokowania na rynku wewnętrznym śrutu z soi, ponieważ ślaska olejarnia nie dysponowała już poważniejszymi ilościami śrutu do sprzedaży na rynku wewnętrznym.

Wobec powyższego sprawa pomocy dla eksportu śrutu z soi stała się również nieaktualną.

Na terenie Rady Polityki Kompensacyjnej, przychylając się do wniosku hut, Izba poparła i referowała sprawę przedłużenia terminu, przewidzianego do przedkładania dowodów eksportu dla uzyskania pomocy eksportowej w postaci t. zw. zaliczenia do obrotu kompensacyjnego. Przedłużenie odnośnego terminu Izba uważała za wskazane z tego powodu, że dla hut niezawsze było możliwem przedkładanie w ustalonym terminie 2-miesięcznym naraz wszystkich niezbędnych dokumentów, gdyż niektóre z tych dokumentów, a mianowicie deklaracje celne względnie zaświadczenia eksportowe, przetrzymywane bywały niepomieranie długo w samych urzędach celnych, innych zaś dowodów jak np. konosamentów huty również nie mogły w przewidzianym czasie otrzymać, gdyż wydawanie konosamentów uzależniane często bywało przez linje okrętowe od dopełnienia przez przedsiębiorstwa eksportujące pewnych warunków natury finansowej, którym niezawsze w terminie 2-miesięcznym można było zadośćuczynić. Poza powyższemi względami natury zewnętrznej konieczność przedłużenia terminu Izba motywowała komplikacjami, jakie zarówno dla hut jak i dla Izby wywołuje składanie dokumentów na raty, zwłaszcza przy braku dostatecznie wykwalifikowanego personelu w hutach, przeciążonego przytem nieraz licznemi dodatkowemi pracami.

Na posiedzeniu Rady Polityki Kompensacyjnej w dniu 2. 8. r. 1934 w sprawie tej zapadła uchwała w tym sensie, że mianowicie mogło być zwykłe zgłoszenie eksportera bez jednoczesnego obowiązku przedkładania wszystkich wymaganych dokumentów.

Na prośbę jednej z fabryk celulozy Izba kilkakrotnie zwracała się do władz z prośbą o przyspieszenie decyzji w sprawie przyznania pomocy dla eksportu celulozy sodej. Konieczność przyspieszenia załatwienia tej sprawy Izba motywowała ekspirowaniem w końcu bież. roku kontraktów zawartych na dostawę celulozy i potrzebą spieszego powzięcia decyzji co do zawarcia nowych transakcyj, z których w razie nieprzyznania pomocy trzeba byłoby zrezygnować.

W związku z powstałą w połowie roku sprawozdawczego w łonie hut krytyką przyjętej procedury postępowania przy składaniu wniosków o premje jakoteż przy wypłacie pomocy z funduszu wywozowego Związku Izb, na wniosek Izby sprawa ta stała się przedmiotem szczegółowej dyskusji na posiedzeniu Rady Polityki Kompensacyjnej w dniu 7 lipca r. 1934, przyczem zapadła w tym względzie uchwała, jak się okazało z późniejszej praktyki, w znacznej mierze przyczyniła się do usunięcia najważniejszych z atakowanych niedomagań. W szczególności zniesiona została praktyka rozsyłania wniosków o pomoc z pełną kalkulacją produkcyjną i eksportową wszystkim członkom Rady Polityki Kompensacyjnej, którym odtąd miały być przesyłane wnioski zawierające jedynie końcowe cyfry kalkulacji, pełną kalkulację zaś otrzymywać miała tylko Izba terytorjalnie kompetentna oraz Izba Urzędująca. Inne Izby, posiadające na swych terenach analogiczną produkcję, otrzymywałyby kalkulację dla ewent. sprawdzenia na swym terenie tylko na specjalne żądanie w razie zgłoszenia zastrzeżeń do przedkładanych wniosków.

Izba rozesłała przedsiębiorstwom swego obwodu wypracowany przez Związek Izb *schemat kalkulacji eksportowej*, według którego miała być przeprowadzana przez Izby, zgodnie z odpowiednim zarządzeniem Ministerstwa Przemysłu i Handlu, kontrola wysokości pomocy przyznanej poszczególnym przedsiębiorstwom bądźto w formie zaświadczeń kompensacyjnych, bądźto z rachunku wywozowego. Odośne pismo Izby zawierało również wyczerpujące wskazówki, w jaki sposób winien być *schemat kalkulacyjny* wypełniany, ponieważ

stanowić miał on zarazem wzór do składania wniosków o pomoc eksportową w przyszłości.

W związku z przyjęciem przy eksporcie zamorskim zasady, że pomoc z rachunku wywozowego ma być w pierwszym rzędzie wypłacana tym firmom, które wysyłać będą swe towary do krajów zamorskich pozaeuropejskich bezpośrednimi linjami okrętowymi, Izba zwróciła uwagę, że odnośny warunek stwarza dla linii okrętowych bezpośrednich po prostu monopol na transporty zamorskie, wyrażający się w tem, że linje te dyktują na przewóz towarów stawki, zazwyczaj niezmiernie wysokie, przyczem wszelkie usiłowania zmierzające do otrzymania od tych linii korzystniejszych stawek, jak to wynikało z relacyj zainteresowanych przedsiębiorstw górnośląskich, spełzały na niczem.

Przyjmując pod uwagę, że transporty niektórych artykułów, jak np. blachy ocynkowanej i cynkowej, przy korzystaniu z linii outsiderskich, uskutecznia się z przeładowaniem w Antwerpii, do której towary mogą być i są w praktyce dowożone przez polską linję „Żegluga Polska“, oraz mając na względzie, że eksport łamany z przeładunkiem w obcym porcie odbywa się również za konosamentem bezpośrednim, Izba była zdania, że w tych warunkach nie należy uprzywilejowywać eksportu dokonywanego za pośrednictwem linii bezpośrednich, a wprost odwrotnie, sprawę wypłaty pomocy eksportowej traktować liberalnie i nie uzależniać jej od obowiązku wywozu tylko bezpośrednimi linjami okrętowymi.

Nasutek licznych zapytań w sprawie kontroli kompensacyjnego obrotu zamorskiego, Izba w piśmie okólnem do przedsiębiorstw wyjaśniła, że w razie niemożności w obrocie kompensacyjnym wysłania towaru bezpośrednimi linjami okrętowymi wzgl. za bezpośrednimi konosamentami, do uznawania danego transportu za kompensacyjny, upoważniona została Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, a to na podstawie przedłożonych jej przez eksporterów bezpośrednio lub za pośrednictwem właściwej Izby terytorjalnej dokumentów (ksiąg, faktur, korespondencji etc.), z których wynikałoby, że dany towar istotnie dotarł do kraju przeznaczenia.

W związku z powołaniem do życia Delegatury Rady Polityki Kompensacyjnej i skoncentrowaniem w niej kontroli nad dokumentami wywozowymi, zgłaszaniem celem zaliczenia do obrotu kompensacyjnego wzgl. uzyskania pomocy z rachunków wywozowych, w piśmie okólnem Izba wyczerpująco poinformowała przedsiębiorstwa eksportowe swego obwodu o nowoustanowionej zarazem ujednoliconej praktyce przyjmowania oraz zgłaszania do Delegatury dokumentów wywozowych przez Izby oraz instytucje powiernicze na specjalnych w tym celu wypracowanych formularzach, t. zw. zgłoszeniach wywozu.

Wobec licznych wypadków stwierdzenia w urzędach celnych, przez które przechodzi znaczna część premjowanego wywozu, częstych niezgodności co do wagi i wartości towaru w danych, zawartych w zaświadczeniach o kompensacyjnym wywozie, wystawianych przez Izby, oraz w zaświadczeniach na zwrot cła, wystawianych przez organizacje branżowe, co utrudniało odprawę celną, narażając firmy eksportowe na zwłokę a nieraz i straty, Izba w piśmie okólnem poinformowała przedsiębiorstwa swego obwodu o konieczności unikania podobnych rozbieżności.

Izba przedłożyła Związkowi Izb uwagi w przedmiocie formularzy „zgłoszeń wywozu” mogące przyczynić się do uproszczenia strony technicznej przy wypełnianiu tych formularzy.

Izba podała do wiadomości organizacjom i przedsiębiorstwom swego obowodu okólnik M. P. H. w sprawie kierunkowości wywozu, w którym Ministerstwo wyjaśnia, że kompensata kierunkowa winna być rozumiana w tym sensie, że wywóz powinien mieć miejsce do tego kraju, z którego towar pochodzi, przyczem nomenklatura krajów jest uznana taka, jaka jest podana w miesięczniku handlu zagranicznego, wydawanym przez Główny Urząd Statystyczny R. P.

W związku ze skreśleniem z dniem 1 grudnia wywozu towarów na rynki europejskie z listy artykułów korzystających z pomocy w zaświadczeniach kompensacyjnych, Izba interwenjowała w Związku Izb za zastąpie-

niem pomocy w formie zaświadczeń europejskich dla wszystkich wchodzących w rachubę wyrobów górnośląskich inną formą pomocy, a mianowicie pomocą z funduszu wywozowego Związku Izb w wysokości niezmnieszonej, przewidzianej dotychczasowymi zarządzeniami.

Dla uzupełnienia obrazu swej działalności w zakresie pomocy dla eksportu, Izba pozwala sobie poniżej podać pewne najbardziej charakterystyczne dla tej działalności dane statystyczne.

W roku sprawozdawczym Izba opracowała ogółem ca. 54 wnioski o pomoc dla eksportu artykułów wytwórczości górnośląskiej. Z liczby ogólnej 22 posiedzeń, jakie odbyła Rada Polityki Kompensacyjnej, Izba brała udział w 19. Jeżeli chodzi o Międzyizbową Komisję do Spraw Obrotu Towarowego z zagranicą, na 18 posiedzeń, jakie odbyła Komisja ta w roku 1934, Izba reprezentowana była na ca. 11 posiedzeniach. W związku ze sprawami pomocy dla eksportu Izba brała udział także w ca. 12 zwoływanych w tym celu przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu konferencjach i posiedzeniach, w okręgu zaś Izby z własnej inicjatywy Izby odbyło się 19 posiedzeń i zebrań informacyjnych w sprawach eksportowych.

W roku sprawozdawczym Izba wystawiła zaświadczeń kompensacyjnych na wywóz ca. 59.701 tonn różnych artykułów o wartości ca. 14 milj. złotych, oraz przesłała 391 wniosków o wypłatę premij dla 43.812 tonn wyeksportowanych artykułów wytwórczości górnośląskiej o wartości 16.519.000 zł.

Akcja propagandowa oraz interwencyjna

W zakresie rozbudowy eksportu

Izba przesłała do wiadomości zainteresowanych firm swego obwodu odpisy 2 pism Poselstwa Polskiego w G u a t e m a l i, zawierających szczegółowe wskazówki co do możliwości zbytu w tym kraju wyrobów hutniczych żelaznych, w szczególności blach.

Firmy produkujące na eksport przetwory mięsne, Izba poinformowała o istnieniu w Guatemali polskiej firmy H. Kosak,

która interesowałaby się importem wszelkiego rodzaju konserw spożywczych mięsnych i jarzynowych.

Górn. Zjedn. Hutom Królewskiej i Laurze oraz Katowickiej Sp. Akc. jak również Hucie Pokój Izba podała informacje o dopuszczeniu do bezcelowego przywozu do Meksyku blach żelaznych i stalowych, służących do wyrobu opakowania meksykańskich towarów na eksport. Ze względu na bliższe zainteresowanie się hut odnośnym eksportem, Izba zwróciła się po informacje do Państwowego Instytutu Eksportowego oraz Izby Warszawskiej w sprawie cen oraz wykazu firm, sprowadzających blachy, celem zorjentowania hut naszych, będących w zasadzie konkurencyjnymi w blachach, o możliwościach konkurowania z cenami handlu międzynarodowego w Meksyku.

Przemysłowi hutniczemu żelaznemu podała Izba do wiadomości otrzymaną za pośrednictwem Państwowego Instytutu Eksportowego kopję raportu Poselstwa R. P. w Buenos Aires, z którego wynikało, że eksport nasz do Argentyny korzystać będzie obecnie ze szczególnie korzystnej konjunktury. Związkowi Koksowni w Katowicach Izba przesłała wyciąg z pisma Poselstwa Polskiego w Buenos Aires w sprawie możliwości eksportu do Argentyny produktów węglowo-pochodnych. Sprawą tą zainteresował się bliżej Związek Koksowni i wszedł z Poselstwem w bliższą korespondencję, mającą na celu wyjaśnienie niektórych danych.

Jednej z firm w Lublińcu Izba podała bliższe szczegóły dotyczące ilości, gatunków i sposobu opakowania jagód przy eksporcie do Anglii, przesyłając jednocześnie wykaz firm angielskich, importujących jagody w stanie świeżym oraz jako „fruit pulp“.

Tejże firmie Izba przesłała adresy importerów wszelkich owoców i jarzyn we Francji, jakoteż podała bliższe dane dotyczące struktury rynku francuskiego w branży owocarskiej, wskazując, iż należyta organizacja sprzedaży jagód wymagałaby zasadniczo obecności na rynku francuskim stałego przedstawiciela.

Interesującą się eksportem do Niemiec wyrobów szklanych firmie „Spółdzielnia Wytwórcza Szklarnia w Orzeszu“ Izba podała informacje o aktualnych możliwo-

ściach eksportu na rynek niemiecki tanich wyrobów szklanych, a mianowicie szkła stołowego i restauracyjnego.

Na życzenie Poselstwa Polskiego w Kairze Izba zwróciła się do jednej z firm w sprawie eksportu kopyt szewskich na rynek egipski, importem których interesowała się firma „Centrokomission“ w Kairze. Izba doniosła Poselstwu, że w danej chwili trudno było przewidzieć jeszcze, czy firmy te nawiążą jakiś ściślejszy kontakt handlowy, gdyż zależeć to będzie od zaakceptowania przez firmę egipską wzorów oraz cenników, które jej firma górnośląska przesyłała.

Fabrykom bekonów swego obwodu Izba przesyłała specyfikację zapytania na dostawę bekonów i szynek do Indyj Bryt., ze zwróceniem uwagi, że uzyskanie zamówień a zatem i stały odbiór większych ilości tych artykułów zależeć będzie w dużej mierze od dokładności opracowania ofert i od cen.

Izbie Lwowskiej, jako terytorjalnie kompetentnej, Izba przesyłała pismo firmy S. Paleologo w Atenach w sprawie ewent. eksportu produktów naftowych do Grecji do bezpośredniego załatwienia.

Dla jednej z firm w Katowicach Izba badała przy współudziale Konsulatu R. P. w Marsylii możliwości eksportu pasów transmisyjnych do Maroka.

Izba poinformowała przedsiębiorstwa eksportowe swego obwodu o zaliczeniu przez Rząd Salvadora Polski do rzędu krajów mogących przy imporcie korzystać ze stawek taryfy minimalnej.

Izba zwróciła uwagę firm zainteresowanych w eksporcie do Danji o przyznaniu przez to państwo Polsce w myśl układu polsko-duńskiego kontyngentów importowych na następujące artykuły: blachę cynkową, blachę żelazną, ligninę oraz wyroby żelazne emaljowane.

Jednej z firm obwodu Izba podała do wiadomości, iż rząd duński zobowiązał się przydzielać na import bieli ołowianej w myśl zawartego układu handlowego kontyngent dewiz w wysokości 10.000 koron duńskich w ciągu okresu czteromiesięcznego.

Zainteresowaną w eksporcie blachy cynkowej firmę „Bla-cha Cynkowa“ Izba poinformowała o ilości dewiz, które zobowiązał się rząd duński przydzielać na import blachy cynkowej.

Do użytku przedsiębiorstw eksportujących do Francji Izba przesłała wykaz przyznanych Polsce przez Francję kontyngentów.

Izba powiadomiła przedsiębiorstwa swego obwodu o skontyngentowaniu przez rząd hiszpański importu niektórych wyrobów drzewnych (podkłady kolejowe, kopalniaki, deski do 40 mm) oraz blach żelaznych i stalowych.

Poszczególne firmy zainteresowane w handlu z Estonją Izba poinformowała o wysokości przyznanych Polsce kontyngentów w zakresie artykułów obchodzących pojedyncze firmy.

Przemysłowi cynkowemu Izba podała do wiadomości zebrane przez Państw. Instytut Eksportowy informacje o aktualnych zmianach w niemieckiej polityce celnej i importowej w odniesieniu do cynku.

Na życzenie jednej z firm Izba podała do wiadomości obowiązujące w Ameryce stawki celne dotyczące materiałów opałowych.

Jednej z hut żelaznych Izba podała stawki celne na rury w Czechosłowacji, Francji i Niemczech.

Wyczerpujących wskazówek z zakresu ograniczeń wywozowych i formalności importowych jakoteż wysokości cła na blachę cynkową w Turcji i Grecji udzieliła Izba firmie „Bla-cha Cynkowa“.

Izba podała do wiadomości jednej z fabryk porcelany stawki celne obowiązujące w Anglii i Austrii na porcelanę stołową.

Firmom branży drzewnej oraz zbożowej Izba przesłała do bezpośredniego załatwienia szczegółowe zapytanie firmy Curt Ruschkiewitz z Wysp Kanaryjskich w sprawie złożenia oferty na dostawę deszczulek do pudełek oraz prasowanej słomy owsianej.

Nadesłaną Izbie przez firmę Breyvogel i Ska w Warszawie próbkę blachy białej, używanej na rynkach zamorskich do wyrobu kapsli do butelek, Izba przesłała Hucie Batorego celem ew. złożenia oferty na dostawę odnośnej blachy cif porty morza

Śródziemnego. Jak wyjaśniło się jednak, Huta Batorego w blasze tej nie byłaby konkurencyjną ze względu na zbyt wysokie, w porównaniu z produkcją angielską, koszty własne.

Otrzymane od Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zapytanie jednej z firm węgierskich o ewent. eksport do Węgier benzolu i paku Izba przesłała do bezpośredniego załatwienia Związkowi Koksowni, który, jeżeli chodzi o benzol, nadesłał firmie węgierskiej konkretną ofertę, w sprawie zaś paku doniósł, że eksport tego artykułu jest nieaktualny ze względu na wyczerpanie się starych zapasów i konieczność rezerwowania całej bieżącej produkcji, wobec zwiększonego zapotrzebowania, na zużycie wewnątrz kraju.

Na telegraficzne zapytanie nadeszłe od p. dyr. Waschki podczas jego bytności w Madrycie z okazji rokowań polko-hiszpańskich Izba również w drodze telegraficznej odpowiedziała, że oferta na węgiel górnośląski dla kolei hiszpańskich mogłaby być złożona jedynie tylko na gatunki zawierające około 30—35 części lotnych, ponieważ węgiel z zawartością około 20 części lotnych nie jest w Polsce produkowany. Konkretną ofertę na dostawę węgla dla kolei hiszpańskich przesłała p. dyr. Waschce jedna z firm śląskich.

W związku z depeszą, otrzymaną od Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej z Tel Aviv, Izba interwenjowała w hutach w sprawie złożenia oferty na dostawę wyrobów hutniczych żelaznych do Palestyny po cenach możliwie jaknajniższych ze względu na możliwości trwałego opanowania rynku palestyńskiego dla zbytu naszej produkcji hutniczej.

Pragnąc umożliwić jednej z firm zbyt ligniny na rynku rumuńskim Izba łącznie z Poselstwem Polskiem w Bukareszcie przeprowadziła wyczerpujące badania rynku rumuńskiego, przyczem okazało się, że na eksport ligniny do Rumunii niema żadnych szans.

W sprawie ligniny Izba za pośrednictwem Państwowego Instytutu Eksportowego interwenjowała także w Poselstwie Polskiem w Kopenhadze, podając odnośnej fabryce otrzymane od poselstwa wyczerpujące informacje tak co do cen, jakoteż doboru właściwego przedstawiciela na rynku duńskim.

W związku z otrzymanym od p. Brodatego, korespondenta Państwowego Instytutu Eksportowego w Szwecji, memorjałem

w przedmiocie rozbudowy możliwości eksportu artykułów polskich na rynek szwedzki Izba zwróciła się do wchodzących w rachubę przedsiębiorstw eksportowych swego obwodu z prośbą o zakomunikowanie jej możliwości eksportu poszczególnych artykułów do Szwecji. Szczegółowe odpowiedzi nadesłały dwie fabryki chemiczne, podnosząc duże trudności, na jakie natrafiały w usiłowaniach wejścia ze swemi produktami na rynek szwedzki ze względu na ostrą konkurencję niemiecką, która dysponując olbrzymimi kapitałami prowadzi na tym rynku bezwzględna walkę konkurencyjną i opanowała ca 80% szwedzkiego rynku chemicznego.

Naskutek zwrócenia się jednej z firm obwodu Izby w sprawie podania jej cen i formalności obowiązujących przy eksporcie do Niemiec i Czechosłowacji spirytusu, Izba zakomunikowała firmie tej informacje otrzymane od poselstw naszych w Berlinie i Pradze.

Państwowemu Instytutowi Eksportowemu Izba doniosła, że na Górnym Śląsku niema firm trudniących się eksportem tych licznych artykułów (materiały włókiennicze, wyroby drzewne, szkło, porcelany, obuwie, perfumy, drut kolczasty i t. p.), jakie były wymienione w obszernem piśmie Instytutu w sprawie możliwości rozbudowy eksportu naszego do wielkich domów towarowych w U. S. A. Jeżeli chodzi o drut kolczasty, Izba powiadomiła Instytut jednocześnie, że artykuł ten również nie jest produkowany przez huty śląskie.

Jednej z firm w Żorach Izba podała niezależnie od stawek celnych na wapno także wyczerpujące wyjaśnienia w sprawie obowiązujących w Niemczech przepisów dewizowych, wyrażając powątpiewanie, aby w obecnych warunkach udało się tej firmie uzyskać przydział dewiz za ewentualny eksport wapna do Niemiec.

W związku z zapytaniem Poselstwa R. P. w Helsingforsie w sprawie eksportu siarczanu glinu do Finlandji Izba doniosła Poselstwu, że dotychczas przedsiębiorstwom jej okręgu nie udało się na rynek finlandzki wyeksportować ani jednej tony siarczanu glinu, ponieważ spowodu wysokich kosztów transportu nie mogą one konkurować z innemi krajami korzystniej transportowo położonemi.

Wobec tego, że zestornowanie zamówień przyjętych przez jedną z firm śląskich od importerów greckich na naczynia emaljowane w ilości ca 30 tonn nie byłoby możliwe z tego względu, że część towaru została już załadowaną, a reszta jest już częściowo w drodze, częściowo gotowa do wysyłki, a także i z tego powodu, że wszystkie zamówienia obejmują sortyment specjalnie dla greckich konsumentów fabrykowany, sprzedaż którego na innych rynkach byłaby połączona ze znacznymi stratami, — Izba kilkakrotnie interwenjowała zarówno w Ministerstwie Przemysłu i Handlu jak i Państwowym Instytucie Eksportowym w sprawie trudności, na jakie natrafiała legalizacja świadectw pochodzenia w Konsulacie Greckim w Warszawie, który od pewnego czasu począł odmawiać wizowania nadsyłanych mu w tym celu świadectw pochodzenia. Ze względu, że zdobycie rynku greckiego dla naszych naczyń emaljowanych odbyło się kosztem dużych ofiar w cenach oraz wymagało dodatkowych instalacyj celem dostosowania się do wymagań tamtejszych odbiorców, Izba uważała za wskazane podjęcie stanowczych kroków, które doprowadziłyby do zmiany stanowiska Konsulatu w myśl naszego interesu gospodarczego, gdyż, zdaniem Izby, nie można było dopuścić, aby włożony przez firmę śląską wysiłek organizacyjny i materialny został zmarnowany i rynek grecki został dla nas spowodu trudności z legalizacją znowu na dłuższy okres stracony.

Zarówno w Ministerstwie Przemysłu i Handlu oraz Państwowym Instytucie Eksportowym jakoteż w Poselstwie Polskiem w Bukareszcie Izba wielokrotnie pisemnie i ustnie interwenjowała na rzecz uzyskania większych kontyngentów importowych dla eksportu cynku, podając dokładną statystykę eksportu tego produktu, z której wynikało, że przyznane nam kontyngenty były niewspółmiernie małe, niestojące w żadnym stosunku do faktycznego eksportu cynku, jaki w ostatnich czasach miał miejsce do Rumunji.

Izba poinformowała przedsiębiorstwa obwodu o powstaniu w Sao Paulo mieszanej firmy polsko-brazylijskiej dla handlu z Polską, bądźto w drodze reprezentacji, bądź na zasadzie prowizyjnej, i to tak w dziedzinie eksportu jak i importu. Firma ta, której nazwa brzmi: A. Borba & Cia Ltda, Sao Paulo (Rua

Sao Bento 36 lub Caixa Postal 1769) posiada swego reprezentanta na Polskę w osobie swego współnika p. Józefa Łakińskiego, którego zadaniem jest nawiązanie kontaktu handlowego z poważnymi domami eksportowymi w Polsce.

Izba podała do wiadomości firm swego okręgu o zamiarze stworzenia w Londynie placówki dla eksportu polskich towarów na rynek angielski, która była pomyślana jako spółka udziałowa, posiadająca stałą wystawę i pewien niewielki skład polskich artykułów eksportowych. O zainteresowaniu się sprawą tej placówki Związku Rzemieślników i Drobnych Przemysłowców w Katowicach Izba poinformowała Izbę Warszawską, podając zarazem że odnośny Związek interesuje szczególnie sprawa statutu tej placówki, ilości oraz wysokości udziałów, sposobu regulowania należności jak również inne szczegóły, które pozwoliłyby wyrobić należyte zdanie co do faktycznych możliwości w zakresie eksportu powstać mającej placówki.

W zakresie cen surowców, półfabrykatów i materiałów pomocniczych dla produkcji eksportowej przemysłu przetwórczego

W roku sprawozdawczym Izba interwenjowała za obniżką cen stali nierdzewnej, oleju sojowego oraz niektórych wyrobów z bawełny dla produkcji eksportowej przemysłu przetwórczego, wyrażając równocześnie zgodę swą na obrót uszlachetniający zarówno stałą jak i olejem na wypadek, gdyby ceny krajowe tych artykułów uniemożliwiały kalkulację eksportową towarów, do wyrobu których miały być zużyte.

W zakresie działalności eksportowej poszczególnych firm

W związku z reklamacjami czyto poszczególnych Konsulatów względnie Poselstw, czy też bezpośrednio zagranicznych firm Izba przeprowadziła w roku 1934 w 9 wypadkach szczegółowe dochodzenia, dot. skarg i zażaleń na poszczególne firmy swego obwodu, przesyłając każdorazowo wyczerpujące wyjaśnienia naszym placówkom konsularnym. Stwierdzić wypada, że większość reklamacyj była nieuzasadniona, gdyż firmy

eksportujące obwodu Izby starały się jaknajbardziej iść na rękę swoim zagranicznym odbiorcom, a te nieporozumienia, jakie miały miejsce, w żadnym wypadku nie dawały podstaw do wytwarzania się niewłaściwego mniemania o poziomie istniejących u nas zwyczajów handlowych.

Reklamacje dotyczyły jakości towarów wysyłanych, nieprzestrzegania warunków kupna-sprzedaży, jak również terminów dostaw i t. p.

W zakresie procedury postępowania przy eksporcie

Izba podała do wiadomości zainteresowanych eksporterów bliższe informacje dotyczące nowego zarządzenia, dotyczącego znakowania towarów importowanych do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Na życzenie Konsulatu R. P. w Bombaju Izba podała do wiadomości firm eksportowych, że przy wysyłanych do Indyj Brytyjskich wzorach i próbkach należy obowiązkowo dołączać faktury z wyszczególnieniem prób i wzorów oraz podaniem ich wartości, gdyż brak faktury powoduje clenie przesyłek w wysokościach nieodpowiadających istotnym wartościom próbek.

Izba zakomunikowała przedsiębiorstwom eksportującym węgiel o istniejącym w łonie rządu austriackiego zamiarze podwyższenia obecnie obowiązującego procentu przymusowej domieszki węgla austriackiego do zagranicznego węgla opałowego.

Wobec rozwijającego się eksportu artykułów wytwórczości górnośląskiej do Chin Izba zainteresowała przedsiębiorstwa swego obwodu wyjazdem do tego kraju p. radcy Pindora, doskonałego znawcy Chin z tytułu długoletniej swej pracy w tym kraju. Wejściem w bliższy kontakt z p. radcą Pindorem zainteresowała się Unja Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego, której Izba podała bliższe szczegóły dotyczące terminu wyjazdu do Chin i adresu p. radcy Pindora.

Izba podała do wiadomości sfer przemysłowych i handlowych swego obwodu okólnik Państwowego Instytutu Eksportowego, zawierający wskazówki co do sposobu nawiązywania i utrzymywania kontaktu z firmami indyjskimi.

Wobec zaszłych trudności w zakresie eksportu na rynek łotewski Izba poinformowała przedsiębiorstwa swego obwodu o konieczności zachowywania ostrożności, w szczególności zaś o potrzebie każdorazowego przed zawarciem transakcji zasięgnięcia szczegółowych informacji o przyszłym kontrahencie.

Izba zwróciła uwagę firm eksportowych, interesujących się rynkiem palestyńskim, na zarządzenia rządu palestyńskiego o znakach handlowych, przesyłając równocześnie do wiadomości tekst wprowadzonych w tym względzie w Palestynie przepisów.

Firmom, interesującym się eksportem konserw mięsnych do Palestyny i Egiptu, Izba podała do wiadomości, że import tych artykułów nie podlega w krajach tych żadnym ograniczeniom.

Izba zorientowała fabrykę litoponu, jak na tle dzisiejszego stanu naszych stosunków z Turcją przedstawiałby się eksport tego artykułu na rynek turecki.

Przedsiębiorstwom dostarczającym swe towary do Chin Izba zwróciła uwagę na konieczność powiadamiania Poselstwa R. P. w Szanghaju o trudnościach czy reklamacjach powstałych przy odbiorze towaru i o wszelkich propozycjach arbitrażu, związanych z dostawami towarów polskich. Firmom utrzymującym stosunki handlowe z rynkiem kanadyjskim Izba podała do wiadomości, że przy eksporcie do Kanady obowiązuje przymus załączania faktur i że ten obowiązek przestrzegany jest bardzo ściśle przez władze celne Kanady, przyczem brak faktury (invoice) uniemożliwia kanadyjskiemu odbiorcy podjęcie towaru z komory celnej, narażając go na kosztu składowego i wpływając temsamem ujemnie na dokonywanie transakcyj eksportowych. Izba zwróciła uwagę na konieczność przysyłania niezależnie od faktur kanadyjskim odbiorcom wraz z rachunkiem zaświadczeń walutowych według specjalnego wzoru, którym Izba na życzenie każdorazowo służyć mogła.

Celem uchronienia przedsiębiorstw od niepotrzebnych strat przy eksporcie do Francji, Izba zawiadomiła eksporterów swego obwodu o konieczności przestrzegania obowiązku znakowania towarów eksportowanych do tego kraju, zaznaczając zarazem, że wykaz odnośnych towarów można znaleźć w wydawnictwie „Przepisy importowe w krajach europejskich“.

Import

Działalność w zakresie polityki reglamentacyjnej i kontyngentowej

Ze względu na zbyt mały kontyngent orzechów, jaki został przydzielony firmom górnośląskim, Izba kilkakrotnie interwenjowała zarówno na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu jak też Centralnej Komisji Przywozowej na rzecz podwyższenia kontyngentu importowego na orzechy, motywując konieczność przychylnego załatwienia tej sprawy zbliżającym się sezonem przedświątecznym. Izba podniosła przytem, że kontyngent orzechów włoskich nie mógł być wykorzystany ze względu na wysokie ceny orzechów w Italji, co również w niemałym stopniu przyczyniło się do braku tego artykułu w wolnym obrocie.

W roku sprawozdawczym Izba zmuszona była ponownie interwenjować za podwyższeniem, w interesie normalnego funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłowych, kontyngentu na masło kakaowe, używane do produkcji wyrobów cukierniczych. W szczególności Izba wystąpiła przeciwko zbyt wielkiemu partycypowaniu firm handlowych w kontyngencie na masło kakaowe, uważając, że artykuł ten, służący prawie wyłącznie dla celów produkcyjnych, powinien być w 90% przydzielany zainteresowanym przemysłom, t. j. cukierniczemu i aptekarskiemu. Izba uważała, że nie można dopuścić do tego, aby wspomniane przedsiębiorstwa ponosić musiały dodatkowe koszty za pośrednictwo lub też ubiegać się o kontyngenty na warunkach specjalnych na zasadzie kompensaty, znacznie podrażających koszty importu, podczas gdy firmy handlowe miałyby ułatwiony import masła kakaowego na warunkach normalnych. Na potwierdzenie, iż istotnie słusznem byłoby zmniejszyć przydziały na masło kakaowe dla firm handlowych, Izba przytoczyła podany jej przez jedną z fabryk fakt, iż handel może odstępować masło po cenie 2,43 zł, gdy tymczasem kosztuje ono firmy przemysłowe, jeżeli sprowadzają masło na kompensatę 2,66 zł za 1 kg. Uwzględnić, zdaniem Izby, ponadto należałoby jeszcze ten moment, iż firmy handlowe sprzedają swój towar tylko pewnym fabrykom, przez co podwójnie pokrzywdzone zostają inne fabryki, które skazane są na import masła w drodze kompensaty.

Przy sposobności przesyłania rekursu jednej z firm w sprawie ponownego rozpatrzenia jej wniosku o pozwolenie przywozu obrazów religijnych z Niemiec Izba wypowiedziała się za koniecznością podwyższenia obecnych kontyngentów na ten artykuł do rozmiarów pozwalających na zaspokojenie realnych zapotrzebowań przedsiębiorstw, zaznaczając, że obrazy religijne, jako artykuł w Polsce w lepszym wykonaniu nieprodukowany, uważać należy za towar niezasługujący na rygorystyczne traktowanie przy imporcie.

W interesie uniezależnienia się od firmy Krupp, posiadającej prawie monopolistyczne stanowisko w zakresie dostawy płytek ze stopu „Vidia“, która odrzuciła propozycję firmy polskiej odnośnie sprzedaży samych tylko płytek, chcąc zmusić wspomnianą polską firmę do odbioru także i koronek wiertniczych, Izba wystąpiła do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o przyznanie Szwajcarji kontyngentu na płytki ze specjalnego stopu, odpowiadającego stopowi „Vidia“, co pozwoliłoby nie tylko uniezależnić się od importu niemieckiego, ale także stworzyć pewne możliwości zarobkowe dla krajowego robotnika, gdyż przy wykonywaniu koronek i obsadzaniu ich płytkami mogłoby znaleźć zatrudnienie około 15 ludzi.

W związku z trudnościami czynionemi hutom przy imporcie cegły magnezytowej z Niemiec Izba, po odbyciu z zainteresowanemi przemysłami specjalnej konferencji, doniosła Ministerstwu, że import cegły magnezytowej nie mógłby być w danej chwili zmniejszony, gdyż stałaby temu na przeszkodzie tak ogólna umowa zawarta przez Związek Hut, jak i indywidualne porozumienia poszczególnych przedsiębiorstw z Międzynarodowym Syndykatem. Wymówienie zaś odnośnych umów pociągnęłoby za sobą nie tylko skasowanie dotychczasowych rabatów, z jakich korzystają huty, ale także i zasadnicze podwyższenie ceny cegły magnezytowej. Podnosząc, że hutnictwo nie ma innego źródła pokrycia swego zapotrzebowania na cegłę magnezytową jak tylko w Syndykacie Magnezytowym, Izba wypowiedziała się za koniecznością liberalnego traktowania tego importu także i z tego powodu, że daje on możność hutom śląskim, w związku z trudnościami dewizowemi w Niemczech, łatwiejszego otrzymywania należności za dostawy do Niemiec, uskuteczniane w myśl zawartego z przemysłem niemieckim po-

rozumienia. Przychylając się do wniosku Izby, Ministerstwo Przemysłu i Handlu podwyższyło, poczynając od dnia 1 lipca, dotychczasowy kontyngent przywozu cegły z Niemiec do poziomu importu magnezytu w roku 1931.

W wyniku przeprowadzonych na swoim terenie badań i zanalizowania przyczyn, jakie wpływają na tendencje importerów do przerzucania się przy przywozie towarów z Belgii i Holandji z drogi morskiej na drogę lądową, Izba doniosła Związkowi Izb, że najgłówniejszej przyczyny tego stanu rzeczy dopatrywać się należy w krótszym czasie trwania transportu koleją niż okrętem, a ponadto także i w tem, że przy imporcie drogą lądową towar nie musi być kilkakrotnie przeładowywany, co ma miejsce przy imporcie drogą morską. Odnośne manipulacje przeładunkowe powodują częste uszkodzanie towaru, zwłaszcza przy transportach najwięcej z Belgii i Holandji importowanych w porze letniej warzyw i owoców, ulegających i tak szybkiemu zepsuciu, co powoduje, że importerzy tych artykułów wolą wysyłać je pociągami osobowymi za frachtem pośpiesznym, gdyż przy transporcie kolejowym nie są ponadto krępowani terminem odejścia pociągów, kursujących, w przeciwieństwie do okrętów, dość często, pozatem przewóz koleją kalkuluje się taniej, niż drogą morską.

W roku sprawozdawczym przedmiotem wyczerpujących badań Izby było również zagadnienie wprowadzenia zakazu przywozu smół surowych i preparowanych, ewent. z równoczesnem obciążeniem przywozu tych artykułów opłatami na rzecz Funduszu Wywozowego Związku Izb. W związku jednak z konferencją, jaka odbyła się w tej sprawie z inicjatywy Ministerstwa Przemysłu i Handlu, podczas której zainteresowana firma śląska uzyskała zapewnienie w przedmiocie bardzo rygorystycznego traktowania podań o pozwolenia na przywóz za cłem ulgowem smół preparowanych, sprawa ewentl. wprowadzenia zakazu przywozu, jak również obciążenia smół na rzecz eksportu, stała się chwilowo nieaktualną.

Ze względu na przyznany Danji kontyngent importowy na śrutę sojową Izba w roku sprawozdawczym ponownie interwenjowała w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, uważając, iż należałoby w sposób jaknajbardziej kateryczny przeciwstawić się importowi tego artykułu z zagranicy. Wobec istnienia

w kraju dostatecznej liczby zakładów mogących przerobić każdą ilość nasion soi Izba uważała, że bardziej gospodarczo uzasadnionem byłoby udzielenie pozwolenia na przywóz surowego produktu, t. j. nasion soi, celem wyprodukowania z nich w kraju śrutu, ponieważ import nasion soi, jako najbardziej pierwotnej formy surowca byłby bardziej pożądanym z punktu widzenia bilansu handlowego, aniżeli import produktu gotowego, za jaki uważać należało śrut z soi. Znaczne zapasy śrutu z soi w kraju dawały pozatem pewność, że żądane przez organizacje rolnicze ilości tego artykułu mogą być dostarczone rolnictwu bez konieczności jego przywozu z zagranicy.

Biorąc pod uwagę możliwość nabycia w kraju w dostatecznych ilościach krochmalu, nieustępującego w niczem zagranicznemu pod względem jakości, Izba życzliwie ustosunkowała się do starań firmy Polska Chiozza, zmierzających do ograniczenia importu tego produktu.

Z uwagi na krajową produkcję boraksu Izba wypowiedziała się przeciwko importowi tego artykułu z Argentyny, temwięcej że krajowe fabryki boraksu są w stanie nie tylko pokryć z łatwością całe zapotrzebowanie wewnętrzne na boraks, ale mogłyby same w bardzo sprzyjających warunkach podjąć się eksportu tego artykułu.

Ze względu na podjęcie w wystarczających rozmiarach przez jedną z firm okręgu produkcji różnego rodzaju pasów oraz artykułów skórzanych i technicznych Izba zwróciła się zarówno do Centralnej Komisji Przywozowej jak i do pozostałych Izb z prośbą o uwzględnienie odnośnej produkcji przy opinjowaniu podań składanych o przywóz z zagranicy artykułów wyrabianych przez wspomnianą firmę.

W roku sprawozdawczym przez dyrektora Izby został również opracowany projekt nowego regulaminu Centralnej Komisji Przywozowej. Potrzeba reorganizacji CKP, w której znakomitą większość posiadają wolne organizacje gospodarcze, dawała się już dawno odczuwać i uważana była na terenie Związku Izb za celową zwłaszcza po utworzeniu samorządu gospodarczego na terenie całego Państwa. Jeśli się bowiem uwzględni ciężar gatunkowy interesów reprezentowanych przez izby przemysłowo-handlowe i wolne organizacje gospodarcze, to niewątpliwie układ stosunków w łonie CKP tem więcej na-

leżało uważać za niepożądany, ponieważ zgodnie z regulaminem obecnym 3 wolne organizacje posiadały prawie tę samą liczbę głosów, co wszystkie Izby, a zatem miały faktyczny wpływ na CKP, podczas gdy w rzeczywistości całą odpowiedzialnością za działalność Centralnej Komisji Przywozowej obarczone były Izby.

Podział kontyngentów przywozowych

Znaczne rozszerzenie ram zakazów przywozu w roku 1933, którymi zostało objęte prawie 50% naszego importu, jak również najrozmaitsze ograniczenia w zakresie możliwości przywozowych, będące wynikiem stosowania zasad handlu kompensacyjnego w obrotach międzynarodowych, w wielkiej mierze utrudniały, a niejednokrotnie wręcz uniemożliwiały w roku sprawozdawczym przywóz nawet takich towarów, których krajowa produkcja nie była w stanie dostarczyć. Najrozmaitsze zarządzenia, zmierzające do ograniczenia importu w interesie zachowania równowagi bilansu handlowego, sprawiały importerom duże trudności, pozbawiając ich nieraz praw już nabytych, a przez to samo narażając na szkody i straty, wynikające głównie z tego rodzaju posunięć jak nagłe i nieoczekiwane kasowanie lub redukovanie kontyngentów, przyznanych poszczególnym państwom. Na tle panującej płynności stosunków i warunków w handlu zagranicznym oraz konieczności stosowania się do ciągle zmieniających się przepisów w roku 1934 rola Izb Przemysłowo Handlowych wzrosła na znaczeniu, gdyż, ze względu na współudział Izb w kształtowaniu się stosunków w zakresie handlu zagranicznego, stały się one tym ośrodkiem, który mógł istotnie udzielać najbardziej źródłowych informacji, po które zwracały się sfery przemysłowo-handlowe, gubiące się w wciąż zmieniających się formalnościach, wprowadzanych niemal z dnia na dzień.

Jeżeli chodzi o zapotrzebowanie firm okręgu Izby na towary zagraniczne, stwierdzić wypada, że w roku sprawozdawczym zgłoszenia importowe mieściły się naogół w kontyngentach i były w miarę możliwości, jeżeli nie całkowicie, to przynajmniej w dużej mierze pokrywane. W związku ze znacznym rozszerzeniem się reglamentacji powiększyła się znacznie ilość

składanych w Izbie podań o pozwolenia na przywóz, wynosząc w roku 1934 — 3.743 szt., podczas gdy w roku 1933 wynosiła ca. 3.300, a w roku 1932 — 2.300 szt. Ogólna ilość spraw związanych z pozwoleniami na przywóz w roku sprawozdawczym wyniosła 4.837, co wykazuje wzrost o ca. 440 spraw w porównaniu z rokiem poprzednim, w którym załatwiono 4.397 spraw.

W liczbie spraw załatwionych przez Izbę w roku sprawozdawczym mieści się również dodatkowa korespondencja związana z załatwianiem i obsługą składanych podań, zaznaczyć bowiem należy, iż Izba przy opinjowaniu podań miała na względzie przede wszystkim możliwość pokrycia zapotrzebowania na rynku krajowym, względnie dążyła do przestawienia się z importem na kraje przychylnie odnoszące się do naszego eksportu, co powodowało konieczność kilkakrotnego nieraz komunikowania się z poszczególnymi importerami. W związku z powyższym udzielała Izba również informacji o źródłach krajowych nabycia różnych artykułów, komunikując w miarę potrzeby fabrykom krajowym swoje uwagi i spostrzeżenia w zakresie możliwości podjęcia produkcji pojedynczych artykułów w kraju dotychczas niewyrabianych.

Do dziedziny spraw związanych z obsługą składanych o pozwolenia przywozu podań odnieść należy korespondencję w ilości ca. 95 pism, związaną z przyspieszeniem udzielania pozwoleń względnie wydawaniem tychże w drodze wyjątku, lub też awansem, a także ze zwrotami podań, nadsyłanych Izbie do opinii przez Centralną Komisję Przywozową. Izba udzieliła również w ca. 93 wypadkach różnego rodzaju pisemnych informacji z zakresu obowiązujących przy składaniu podań formalności, z zakresu wysokości opłat manipulacyjnych, wysokości kontyngentów przyznanych poszczególnym firmom na różne artykuły i t. p. Niezależnie od trybu normalnego przysyłania wniosków praktykowanego w zasadzie raz na tydzień z takim jednak obliczeniem, aby mogły być rozpatrzone na odbywających się co tydzień posiedzeniach Komisji Ścisłej Centralnej Komisji Przywozowej, Izba na życzenie poszczególnych firm, ze względu na pilny charakter importu, przysyłała także podania o pozwolenia na przywóz indywidualnie, co miało miejsce w roku 1934 w ca. 300 wypadkach. Ilość korespondencji połączonej z wezwaniem firm bądźto do uzupełnienia złożonych

podań fakturami, bądź też do złożenia podań o pozwolenia na przywóz na przepisowych formularzach, względnie nadesłania brakujących znaczków stemplowych, wyniosła ogółem ca 105 pism.

Spośród artykułów importowanych przez obwód Izby najważniejszy odsetek stanowiły surowce, artykuły techniczne oraz maszyny, na drugim planie znajdował się przywóz towarów konsumcyjnych, wśród których dominowały owoce południowe i towary kolonialne, ze względu iż na Górnym Śląsku mają swe siedziby najpoważniejsze nawet w skali ogólnopolskiej importerzy owoców, trzecie miejsce wreszcie zajmował przywóz artykułów galanteryjnych, włókienniczych, papierniczych i t. p. W procedurze postępowania przy składaniu, opinjowaniu i załatwieniu podań o pozwolenia przywozu zaszła zmiana w tym sensie, że punkt ciężkości, jeżeli chodzi o sam przydział kontyngentów, przesunął się na Centralną Komisję Przywozową, podczas gdy w latach poprzednich bardzo znaczny procent kontyngentów dzielony był bezpośrednio przez Izby w ramach kwot przydzielanych na plenarnych posiedzeniach Centralnej Komisji Przywozowej na poszczególne obwody. Główną przyczynę tej zmiany dopatrywać się należy w przejściu z systemu kontyngentów trzechmiesięcznych na dwu- a nawet jednomiesięczne, w konsekwencji którego nastąpiło rozdrobnienie kwot kontyngentowych nieraz w takim stopniu, że czyniło nieracjonalnym podział danego kontyngentu między poszczególne Izby.

Działalność informacyjna w zakresie importu

Spośród ważniejszych informacji, udzielonych przez Izbę poszczególnym firmom swego obwodu w sprawach importowych w zakresie każdą z tych firm interesujących artykułów, wymienić należy następujące:

- 1) o konieczności podawania w podaniach o pozwolenia przywozu wartości towarów cif porty polskie lub franco granica lądowa w wysokości zgodnej z faktycznym stanem rzeczy, a nieodbiegającej częstokroć od rzeczywistości;

- 2) o prolongowaniu przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu pozwoleń przywozu za cłem ulgowem owoców południowych, towarów kolonialnych i olejów roślinnych na okres nie dłuższy, jak 3 miesiące;
- 3) o możliwości wpłacania opłat manipulacyjnych od pozwoleń przywozu oraz opłat na rachunek wywozowy, poza trybem przyjętym dotychczas, również i drogą przelewu z konta importera na konto Ministerstwa Przemysłu i Handlu lub Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie;
- 4) o cenach, jakie brane są za podstawę przy obliczaniu opłat manipulacyjnych i na rachunek wywozowy od nasion oleistych oraz wysokości stawek na Fundusz Wywozowy;
- 5) informacje, że prolongaty pozwoleń przywozu, które dotychczas Ministerstwo Przemysłu i Handlu udzielało bez żadnych ograniczeń na dalszy okres trzymiesięczny, uległy obecnie znacznym ograniczeniom. Kraje, które w umowach nie mają wyraźnie zastrzeżonych praw do prolongaty pozwoleń przywozu, prolongat takich nie otrzymają (bliższe dane uzyskać każdorazowo można było w biurze Izby Handlowej);
- 6) że do podań na barwniki winny być dołączane dane co do ich przynależności grupowej według tablic Schultza a także podawana powszechnie przyjęta nazwa handlowa odnośnych barwników;
- 7) że do podań na lój kostny winni importerzy obowiązkowo przedkładać faktury, wskazujące dokładnie rodzaj tłuszczu;
- 8) że do podań na wyroby hutnicze wymagana jest specyfikacja poszczególnych wyrobów z wyszczególnieniem profilów, grubości, szerokości i t. p.;
- 9) że na każdą pozycję taryfy celnej, a nawet i na punkty z poz. T. C., posiadające odrębne kontyngenty, składać należy oddzielne podania;
- 10) że podania na skóry garbarskie należy składać na początku każdego czasokresu dwumiesięcznego z tem, iż kontyngent byłby dzielony tylko raz na dwa miesiące;
- 11) że import kawy niebrazylijskiej, herbaty i kakao, poczynając od 1 czerwca 1934 r., winien być kompensowany wyłącznie wywozem na rynki zamorskie pozaeuropejskie;

- 12) że wpłaty na rachunek wywozowy Związku Izb, dopuszczone w wypadku niemożności wykazania się przez firmy wywozem na rynki zamorskie pozaeuropejskie, a wynoszące 35% wartości nominalnej zaświadczeń o kompensacyjnym wywozie, pokrywających dany import i stwierdzających wywóz na rynki europejskie, mogą być uskuteczniane bądź w formie wpłat gotówkowych na rachunek wywozowy Związku Izb, bądź w formie zwiększonego o 35% pokrycia zaświadczeniami o kompensacyjnym wywozie, stwierdzającymi wywóz na rynki europejskie;
- 13) o warunkach, na jakich może się odbywać przywóz jabłek z U. S. A.;
- 14) o warunkach, na jakich będą udzielane pozwolenia na import bananów niedojrzałych za cłem ulgowem;
- 15) o konieczności, wobec posiadania przez Rumunję odrębnych kontyngentów na orzechy w łupinach i orzechy bez łupin, podawania w podaniach o pozwolenia przywozu gatunku orzechów importowanych z Rumunii;
- 16) że do podań o przywóz z Austrii, Czechosłowacji, Niemiec i Węgier wyrobów hutniczych z poz. 928, 929, 930 i 932 taryfy celnej winny być dołączane zaświadczenia Syndykatu Polskich Hut Żelaznych Sp. z o. o. w Katowicach, ul. Lompy 14, stwierdzające, że wywóz danego artykułu nie sprzeciwia się umowie o wzajemnej ochronie hutnictwa, zawartej między Polską a wyżej wymienionymi państwami. Zaświadczenie Syndykatu winno zawierać ścisłą terminologję w języku polskim towarów, o które chodzi, oraz powołanie się na załączoną do zaświadczenia oryginalną zagraniczną fakturę;
- 17) o warunkach, na jakich udzielane będą pozwolenia na import jabłek świeżych za cłem ulgowem, przywożonych w okresie od 16. 12 r. 1934 do 15. 3. r. 1935;
- 18) że wszystkie pozwolenia na przywóz towarów z Hiszpanii wydawane będą przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu z klauzulą „ważne tylko przy transporcie drogą morską przez porty polskiego obszaru celnego“;
- 19) że podania o pozwolenia przywozu towarów z zagranicy należy składać oddzielnie nie tylko na każdy punkt i po-

zycję taryfy celnej, ale także, o ile lista kontyngentów zawiera — oprócz wagi — ilości przedmiotów w sztukach, w podaniach winna być wskazana również ilość sztuk (ewent. par). Pozatem Izba zwróciła uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania, aby nazwa towarów na podaniach podawana była zgodnie z brzmieniem nazwy towarów w listach kontyngentów;

- 20) o warunkach obowiązujących przy imporcie jelit z Argentyny i Chin;
- 21) o warunkach, na jakich będą udzielane pozwolenia na przywóz za cłem ulgowem korzeni, objętych punktami 3, 4 i 5 poz. 82 taryfy celnej;
- 22) o warunkach, na jakich odbywać się będzie mógł przywóz jabłek świeżych z Węgier z zastosowaniem ulgi celnej;
- 23) o warunkach importu razorytu z U. S. A.;
- 24) o wprowadzeniu warunku bezpośredniości importu przy udzielaniu pozwoleń przywozu za cłem ulgowem towarów kolonialnych, owoców południowych i olejów roślinnych;
- 25) o warunkach importu celuloideu.

Ogółem telefonicznych i pisemnych informacji i wyjaśnień w zakresie spraw importowych udzielono ca 260.

Handel kompensacyjny

W związku z wystąpieniem jednego z przedsiębiorstw obwodu Izby o pozwolenie przywozu z Niemiec koksyku wzamian za eksport cynku Izba sprecyzowała w opinii swojej, skierowanej do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w tej sprawie, wszystkie te momenty, jakie zdaniem jej należało w pierwszym rzędzie wziąć pod uwagę przy ewent. decyzji.

Jeżeli chodzi o interes krajowej produkcji, to nie ulega wątpliwości, że trzeba byłoby do importu koksyku ustosunkować się w zasadzie negatywnie, gdyż Polska produkuje koksyk w dostatecznych ilościach oraz gatunkach identycznych prawie jak w Niemczech.

Inaczej sprawa przedstawiałaby się, zdaniem Izby, w wypadku uwzględnienia interesów podtrzymania eksportu. W tym wypadku śmiało można było postawić, zdaniem Izby,

twierdzenie, że im nasz przywóz będzie mniejszy, tem trudniej będziemy mogli wywozić.

Ze względu na to, że utrzymanie aktywnego salda w bilansie handlowym w warunkach naszych stało się koniecznością i postulatem bezspornym, uznawanym przez wszystkich, a wynikającym z konieczności utrzymania stałości kursu waluty, a także ze względów socjalnych (kwestja bezrobocia), — Polska musi dążyć wszelkimi środkami do utrzymania nadwyżki eksportu nad importem, co w warunkach obecnej konjunktury światowej oraz panującej powszechnie „inflacji reglamentacyjnej“ może być robione najbardziej skutecznie w drodze posunięć polityczno-handlowych, zmierzających do podtrzymywania wywozu.

Biorąc pod uwagę, że cynk jest jednym z naszych najgłówniejszych artykułów eksportowych, w ca 40% wywożonym przytem na rynek niemiecki, wątpić, zdaniem Izby, należało, abyśmy mogli w niedługim czasie zrekompensować utratę rynku niemieckiego taką rozbudową eksportu cynku na inne rynki, która wchłonęłaby te ilości cynku, jakie odpadłyby z eksportu na rynek niemiecki.

Na tle niezwykle ciężkiej sytuacji eksportowej cynku, aczkolwiek zgłoszone zapotrzebowanie koksiku niewątpliwie było bardzo znaczne, pomimo to, zdaniem Izby, nie wyglądało ono jednak tak groźnie dla krajowej produkcji tego artykułu, jak mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka, gdyż z jednej strony importowany koksik nie byłby dalej odsprzedawany, z drugiej zaś można byłoby uzależnić ewent. udzielenie pozwolenia na import niemieckiego koksiku od jednoczesnego obowiązku zakupu pewnej zgóry w cyfrach stałych określonej ilości krajowego koksiku, odpowiadającej zakupom tego przedsiębiorstwa z lat ubiegłych.

Jeżeli chodzi o szkodliwe skutki importu zagranicznego koksiku dla krajowej produkcji, to, zdaniem Izby, niezależnie od sposobów wyżej przytoczonych, znaleźć dałoby się jeszcze i inne środki, przy pomocy których można byłoby złagodzić i uczynić bardzo mało niebezpiecznym przywóz koksiku obcego dla własnej wytwórczości tego produktu.

Dość znaczna aktywność charakteryzująca nasze obroty z Niemcami w pierwszym kwartale roku sprawozdawczego,

nie powinna być również, według opinii Izby, przeceniana, gdyż zaostrome trudności w utrzymywaniu należności za nasz eksport do Niemiec datowały się od niedawna, a zatem skutki ich, aczkolwiek już dają się w praktyce odczuwać, z natury rzeczy nie mogą mieć jeszcze potwierdzenia w danych statystycznych ogólnych, wychodzących, jak wiadomo, z pewnem opóźnieniem.

Zdając sobie sprawę, że uwagi i spostrzeżenia powyższe nie wyczerpują wszystkich momentów przemawiających za pozytywnem wzgl. negatywnem ustosunkowaniem się do sprawy importu koksiku wzamian za eksport cynku, Izba sądziła, że należałoby z załatwieniem tej sprawy nie zwlekać, a już obecnie zastanowić się nad sprawą kształtowania się naszych obrotów z Niemcami, naturalnie pod kątem widzenia utrzymania rynku niemieckiego dla eksportu artykułów naszej wytwórczości, a w pierwszym rzędzie cynku, do załamania się eksportu którego nie można było dopuścić zarówno ze względów polityczno-gospodarczych jak i socjalnych.

Z uwagi na możliwości eksportu celulozy sodowej do U. S. A. przez jedną z firm obwodu Izba zwróciła się do Ministerstwa o informacje, czy ewent. celuloza nie mogłaby być artykułem eksportowym, upoważniającym do kompensacyjnego importu jelił ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Jedną z większych firm drzewnych, interesującą się kompensacyjnym eksportem do Węgier drzewnych materiałów tartych, Izba skierowała do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego w Warszawie jako instytucji, mogącej udzielić tych szczegółowych informacji, o jakie chodziło tej firmie.

Izba skontaktowała z Kompanją Handlu Zamorskiego holenderską firmę Van Vloten w Holandji, która wyraziła życzenie wejść w stosunki handlowe z firmami polskimi celem kompensacyjnego eksportu artykułów polskich.

Do wiadomości importerów kawy, herbaty i ziarna kakaoowego Izba podała, że import odnośnych artykułów może być pokrywany zaświadczeniami o kompensacyjnym wywozie z jednoczesną wpłatą na rachunek wywozowy opłaty w wysokości 10 groszy od 1 kg każdego z tych artykułów.

W obliczu trudności, na jakie napotykał eksport tych ilości cynku, jakie odpadły z wywozu do Niemiec, jak również wobec ponownego zainteresowania się przemysłu cynkowego możliwością eksportu cynku na rynek węgierski, Izba wystąpiła do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego z prośbą o wydatniejsze, aniżeli dotychczas, popieranie przy tranzakcjach kompensacyjnych z Węgrami, a także z innymi państwami bałkańskimi, eksportu cynku, ewent. kosztem wywozu nawet innych artykułów. Za preferowaniem cynku przemawiała, zdaniem Izby, w zupełności ciężka sytuacja tej gałęzi przemysłu ze względu na trudności, na jakie napotykał eksport cynku wogóle, zwłaszcza zaś na rynki zastępcze zamorskie. Izba zwróciła się w tej sprawie także do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą o wydanie w tym względzie Polskiemu Tow. Handlu Kompensacyjnego odpowiedniej instrukcji.

Jedną z firm w Rybniku, pragnącą eksport surowego kamienia gipsowego kompensować importem z Niemiec, Izba skontaktowała z firmami swego obwodu, które wyraziły chęć wejścia w porozumienie z polskimi eksporterami celem wzajemnej pomocy w regulowaniu należności.

Izba skontaktowała jedną z firm w Katowicach z firmami trudniącymi się importem ryb świeżych z Estonji celem umożliwienia wywozu łontów do Estonji, ewent. w drodze nawet kompensaty za przywóz ryb.

Wobec tego, że prawie wszystkie solidniejsze firmy importujące większe ilości towarów z Niemiec Izba już oddawna skontaktowała z eksporterami swego obwodu, a mimo to eksport z obwodu Izby do Niemiec nie mógł być pokryty bieżącym importem towarów niemieckich, Izba nie mogła zadośćuczynić życzeniu Izby Sosnowieckiej w przedmiocie podania jej poważniejszych firm swego obwodu dla transakcyj kompensacyjnych z Niemcami. Przemysł ciężki bowiem nie wchodził w rachubę, gdyż przeprowadzał kompensatę z Niemcami we własnym zakresie.

Jednej z firm interesującej się kompensacyjnym eksportem wag do Persji Izba podała adresy importerów towarów pochodzenia perskiego.

Izba podała do wiadomości firmom trudniącym się importem herbaty, że import tego artykułu za cłem ulgowem dozwolony będzie tylko w wypadku skompensowania importu herbaty wywozem zamorskim pozaeuropejskim.

Izba przychylnie ustosunkowała się do tranzakcji kompensacyjnej — eksport cegieł do Niemiec wzamian za import krochmalu z dodatkiem boraksu, — popierając ją wobec Ministerstwa, ponieważ dojście do skutku tej tranzakcji umożliwiłoby firmie polskiej nie tylko odmrożenie posiadanych w Niemczech należności za poprzednie dostawy, ale także otrzymanie należności za bieżący eksport cegieł.

Wobec zawarcia z Niemcami t. zw. małej umowy kompensacyjnej z dnia 11 października r. 1934 Izba podała do wiadomości przedsiębiorstw swego obwodu bliższe szczegóły dotyczące procedury postępowania przy imporcie, wzgl. eksporcie kompensacyjnym z Niemiec.

W związku z zamierzoną transakcją kompensacyjną z Jugosławią — import tytoniu wzamian za eksport soli, Izba Katowicka wspólnie z Sosnowiecką wysłała do Pana Ministra Przemysłu i Handlu depeszę treści następującej:

„Prosimy jaknajusilniej Pana Ministra o stanowcze przeciwstawienie się zrealizowaniu tranzakcji kompensacyjnej z Jugosławią — import tytoniu wzamian za eksport soli. Ze względu na niską cenę sól nie może być obiektem kompensacyjnym. Nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do ceny soli koszty transportu wogóle, zwłaszcza zaś na obcych kolejach, spowodują do minimum efektywne korzyści, jakie mogłoby odnieść z tej tranzakcji nasze gospodarstwo. Za jedyny najbardziej pożądaný artykuł kompensacyjny uważamy wyroby hutnicze żelazne. Dopuszczenie do wywozu wzamian za tytoń jakiegokolwiek innego artykułu zamknąć mogłoby bowiem dla naszej wytwórczości hutniczej rynek jugosłowiański, zdobyty kosztem tak olbrzymich ofiar przez hutnictwo polskie“.

W odpisach powyższa depesza skierowana również została zgodnie z uchwałą konferencji, jaka odbyła się w Izbie w przedmiocie eksportu wyrobów hutniczych do Jugosławji, do Ministerstwa Skarbu, Komitetu Ekonomicznego Prezydium Rady Ministrów oraz Państwowego Instytutu Eksportowego.

Działalność informacyjna w zakresie handlu zagranicznego

W roku sprawozdawczym Izba otrzymywała, jak zwykle, zapytania z zagranicy o możliwości eksportu wzgl. importu różnych towarów z i do Polski.

Ogółem otrzymano nast. ilości ofert i zapytań firm zagranicznych:

Z Ameryki otrzymano 3 listy, ofiarujące sprzedaż różnych towarów oraz w sprawie objęcia zastępstwa na wyroby amerykańskie i polskie.

Z Afryki otrzymano 6 zapytań, z czego 2 dotyczyły możliwości nabycia różnych towarów w Polsce, reszta zaś były oferty na banany, włókna roślinne i korek.

Z Austrii nadeszło 12 (10)¹⁾ listów, przyczem 3 zapytania dotyczyły możliwości eksportowych z Polski nasion, zbóż, ceraty i wyrobów żelaznych, 4 zawierały oferty owoców i wyrobów złotniczych, 1 zapytanie dotyczyło objęcia zastępstwa na metal łożyskowy, reszta to zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Anglii otrzymano 14 (10) listów, z czego zastępstw do oddania w Polsce na chemikalja, narzędzia pneumatyczne, elewatory i bębny dla kopalń dotyczyły 4 listy, zapytań o źródła nabycia świec, drutu, metali pólslachetnych, litoponu było 4, pozostałe zaś były ofertami sprzedaży towarów angielskich m. in. maszyn, włóczki i przyborów dla przemysłu graficznego.

Z Belgii nadeszły 3 (8) zapytania, z tego jedno dotyczące możliwości nabycia produktów węglpochodnych, zaś 2 w sprawie objęcia przedstawicielstwa wyrobów belgijskich, m. in. włóczki wełnianej i wyprawionych skórek króliczych.

Z Brazylii otrzymano 4 (3) listy, z tego 3 w sprawie eksporterów żelaza, drutu, blachy żelaznej, cynkowej, ocynkowanej, łańcuchów i rur, zaś 1 zapytanie w sprawie objęcia zastępstwa polskiej fabryki wyrobów metalowych.

Z Bułgarii otrzymano 1 (2) list w sprawie możliwości eksportowych naszych wyrobów.

Z Czechosłowacji otrzymano ogółem 23 (20) zapytań, przyczem o źródła nabycia w Polsce, m. in. papieru celofanowe-

---

¹⁾ Cyfry w nawiasie za rok 1933.

go, naczyń kuchennych i maszyn zapytywano w 8 wypadkach, 2 zapytania dotyczyły wyszukania zastępców na wyroby szklane i konfekcyjne, 2 zapytania zawierały propozycje zbycia licencji na wyrób środka spożywczego i na automatyczny rusztowy aparat do pieców fabrycznych, reszta to oferty na sprzedaż różnych artykułów czechosłowackich.

Z Danji wpłynęło 9 (14) listów, a mian. 2 zapytania o możliwości eksportu blachy i szmat, 4 listy w sprawie odbiorców na surowce dla przemysłu tłuszczowego oraz 3 zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Egiptu otrzymano 1 zapytanie w sprawie eksportu rur lanych.

Z Francji nadesłano ogółem 18 (19) zapytań, z tego 6 zapytań o importerów stali nierdzewnej, drobiu, dzierzyny i wina, 4 zapytania w sprawie możliwości eksportowych żelaza szpuntowego i królików, 2 w sprawie wyszukania przedstawicieli na wyroby szklane i stopy metalowe, reszta — zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Grecji otrzymano 16 (2) listów, a mian. 2 w sprawie możliwości eksportowych węgla bunkrowego, boraksu i blach ocynkowanych, 8 zapytań o importerów owoców, galasówki, win, dywanów i tkanin jedwabnych, 4 listy w sprawie zastępców na koryntki, figi, skóry surowe oraz 2 propozycje w sprawie objęcia zastępstwa wyrobów polskiego przemysłu hutniczego.

Z Holandji nadeszły 4 (13) listy, z czego 2 zapytania w sprawie możliwości eksportu drzewa, węgla i maku, 1 list o importerów sera oraz 1 zapytanie w sprawie objęcia zastępstwa wyrobów polskich.

Z Indyj otrzymano 2 zapytania w sprawie eksporterów mydła, stearyny, cynku i ocynkowanej blachy falistej.

Z Włoch otrzymano 20 (15) zapytań, z tych 9 w sprawie importerów soków owocowych, marmuru, lukrecji, futer, szmat, starego żelaza, płyt i tygli z węglanu magnezji, 5 zapytań w sprawie eksporterów drobiu, węgla, drzewa i rur, 3 zapytania w sprawie wyszukania zastępców na artykuły sportowe, ser i wędliny oraz 2 zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Japonji otrzymano 3 (1) zapytania, a mian. 1 w sprawie importerów towarów krótkich, biżuterji, zabawek i zegar-

ków oraz 2 zapytania w sprawie możliwości eksportowych różnych towarów polskich.

Z Norwegji otrzymano 3 (2) listy, 1 w sprawie importerów skór surowych oraz 2 zapytania w sprawie wyszukania zastępców na narzędzia i różne maszyny.

Z Niemiec otrzymano 67 (25) zapytań, z czego 28 zapytań dotyczyło źródeł nabycia różnych towarów w Polsce, 11 zapytań w sprawie importerów stopów żelaza, śledzi, armatur, instrumentów chirurgicznych, wyrobów koszykarskich i różnych maszyn, 10 zapytań dotyczyło wyszukania zastępców na przyrządy i urządzenia do korkowania butelek, dla aparatów rysunkowych, wyrobów tekstylnych, wyrobów papierowych, maszyn dla fabryk obuwia i motocykli. Reszta zapytań miała charakter ogólnoinformacyjny.

Z Szwajcarji otrzymano 2 (3) zapytania o importerów zegarków i biżuterji.

Z Jugosławji otrzymano 3 (9) listy w sprawie możliwości eksportowych witrjolu miedzi i szyn żłobkowych.

Z Rumunji nadesłano 6 (28) listów, z czego 3 zapytania w sprawie eksporterów cynku, blachy krzemionkowej i żelaza taśmowego, 2 zapytania o importerów owoców i nasion oleistych i 1 zapytanie ogólnoinformacyjne.

Z Szwecji wpłynęło 13 (8) listów, a mian. 2 w sprawie eksporterów koksu i elektrod, 6 listów w sprawie importerów nasion, paszy, chemikaljów, instrumentów chirurgicznych i ostrzy do golenia, 2 zapytania w sprawie wyszukania zastępców na silniki systemu Diesla i żarówki samochodowe, 2 propozycje objęcia zastępstwa wyrobów polskich jak: włókienniczych, sportowych i konfekcji męskiej, 1 zapytanie ogólnoinformacyjne.

Z Portugalji otrzymano 3 (1) listy, a mian. 1 zapytanie w sprawie możliwości eksportowych wyrobów żelaznych, papieru, celulozy, żarówek i produktów chemicznych oraz 2 zapytania w sprawie importerów drzewa korkowego, wina, sardynek, oliwy, czosnku i cebuli.

Z Węgier nadeszły 2 (6) listy, z czego 1 dotyczył możliwości eksportowych śrub i nitów, oraz 1 zapytanie o odbiorców wyrobów fajansowych.

Z Hiszpanji wpłynęło 8 (7) listów, z czego 2 zapytania w sprawie źródeł nabycia witrjolu miedzi i wyrobów galanteryjnych, 4 zapytania o importerów owoców, towarów kolonialnych, wina i artykułów sportowych oraz 1 ogólnoinformacyjne.

Z Gdańska otrzymano 15 (22) listów, a mian. 5 zapytań o źródła zakupu różnych artykułów w Polsce jak formy stalowe dla przemysłu gumowego, narzędzia piekarskie i cukiernicze, 1 zapytanie dotyczące importerów skór surowych, 2 zapytania w sprawie wyszukania przedstawicieli na towary kolonialne i przędzę kokosową, 2 propozycje objęcia zastępstwa wyrobów polskich (przemysłu chemicznego), pozostałe zapytania ogólnoinformacyjne.

Z Kolumbji otrzymano 1 zapytanie w sprawie możliwości eksportowych maszyn rolniczych, nasion i preparatów farmaceutycznych.

Z Turcji otrzymano 1 (4) list w sprawie eksportu drutu.

Z Peru otrzymano 1 zapytanie w sprawie eksportu kopalniaków, żelaza betonowego i budowlanego oraz śrub i nitów.

Z Syrii nadeszło 1 zapytanie w sprawie eksportu rur stalowych do wyrobu łóżek.

Z Palestyny otrzymano 7 (9) zapytań, a mian. 3 w sprawie możliwości eksportowych rur, papieru, blachy żelaznej, materiałów budowlanych i maszyn elektrycznych, 2 zapytania w sprawie importerów owoców oraz 2 propozycje w sprawie objęcia zastępstwa wyrobów polskich na Palestynę.

Ogólna ilość zapytań otrzymanych z zagranicy w sprawach informacyjnych wynosiła 272.

Jak z powyższego widać, w praktycznej działalności Izby w zakresie czyto importu, czy eksportu, a także i w dziedzinie handlu kompensacyjnego poważne miejsce zajęła również służba informacyjna rozwijana równolegle z działalnością propagandowo-informacyjną. Izba pragnie podnieść, że fakt ten jest nie tylko naturalną konsekwencją tego, że Izby w roku sprawozdawczym stały się ośrodkiem źródłowych informacji dla sfer przemysłowych i handlowych, ale także bezpośrednim skutkiem wezwania Izb do specjalnego pogłębienia dotychczasowych prac na polu aktywizacji obrotów towarowych z zagranicą.

W tym względzie Izba z jednej strony rozwijała akcję mającą na celu udzielanie informacji aktualnych, szybkich i wyczerpujących, z drugiej zaś strony działalność Izby obejmowała prace o charakterze konstruktywnym, mogące przyczynić się do wykorzystania przez przedsiębiorstwa obwodu Izby pomyślnych konjunktur dla rozbudowania eksportu.

Podnieść należy, że niezależnie od utrzymywania ścisłego kontaktu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Państwowym Instytutem Eksportowym a także większością naszych placówek konsularnych zagranicą w zakresie najprzeróżniejszych informacji handlowych, — Izba popularyzowała także inicjatywę eksportową na łamach redagowanego przez siebie dwutygodniowego organu p. t. „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“.

W czasopiśmie tem uwzględniane były zagadnienia, dotyczące zwiększenia naszego eksportu, wzgl. możliwości wiązania importu z eksportem tak w części artykułowej, jak i w prowadzonej specjalnej rubryce, gdzie podawane były wszelkie aktualne wiadomości treści ogólnej i specjalnej, dotyczące naszego handlu zagranicznego.

Wizyty konsularne

Doceniając doniosłą rolę, jaką odgrywają w stosunkach handlowych bezpośrednie koneksje osobiste oraz naoczne zapoznanie się z możliwościami produkcyjnymi poszczególnych warsztatów przemysłowych, oraz przywiązując specjalną wagę do zagadnienia bezpośredniego kontaktu pomiędzy przedsiębiorstwami obwodu Izby a przyjeżdżającymi na Górny Śląsk bądźto przedstawicielami naszej służby konsularno-dyplomatycznej, bądź też reprezentantami poszczególnych przedsiębiorstw zagranicznych, Izba starała się zawsze w taki sposób wyzyskać odnośne przyjazdy, aby powstać mogły z tego tytułu prędzej czy później jaknajwiększe korzyści dla naszego eksportu.

W okresie sprawozdawczym odwiedzili Izbę:

p. V. Reiser, przedstawiciel znanej firmy Beckett Sons & Comp Ltd. w Londynie,

p. konsul Kolankowski z Medjolanu,

p. H. E. Boddè, dyrektor znanego w Holandji Tow. Akc. „Holland China Handels Co.“ w Rotterdamie,

p. K. Łutowicz, prezes Polskiej Izby Handlowej w Szanghaju,

p. Hermann Borchardt, kupiec z Kairo,

p. Bobrowski z Konsulatu ze Strassburga,

p. Groer z Konsulatu w Paryżu,

p. Marczewski z Konsulatu w Marsylji,

p. Z. Vetulani, radca handlowy przy Poselstwie R. P. w Bukareszcie,

p. J. Marlewski, konsul R. P. w Montrealu,

pp. Pigotte i Jones z delegacji handlowej angielskiej,

p. Stefan Łubieński, referent Konsulatu R. P. w Amsterdamie.

W zależności od celu przyjazdu oraz charakteru zainteresowań poszczególnych osób przybywających na Śląsk Izba urządziła albo ogólne konferencje, albo też indywidualne, umożliwiając prawie zawsze nawiązanie bezpośredniego kontaktu przyjeżdżających z poszczególnymi firmami w drodze ich wizytacji na miejscu, połączonej prawie zawsze ze zwiedzaniem samych zakładów produkcyjnych.

Jeżeli chodzi o przedstawicieli naszej służby konsularno-dyplomatycznej, to na konferencje z nimi Izba z reguły zapraszała firmy eksportujące wzgl. mające możliwości eksportu do tych miejscowości wzgl. krajów, skąd przybywali poszczególni urzędnicy konsularni. Podczas bezpośrednich rozmów omawiane bywały zazwyczaj nietylko ogólne możliwości pogłębienia lub zracjonalizowania naszej ekspansji na poszczególne rynki, ale także szereg konkretnych zagadnień dotyczących widoków zbytu tych lub innych artykułów, jak np. wskazówki i uwagi co do aktualnych cen sprzedażnych, co do wymagań poszczególnych rynków odnośnie gatunków, wysokości prowizji, cła i innych opłat, obowiązujących przy imporcie i t. p.

Podnieść należy, że wizyta p. V. Reisera przyczyniła się do uruchomienia eksportu blachy cynkowej do krajów Afryki Połudn. oraz na Daleki Wschód. Dzięki nawiązanemu stosunkowi z firmą Beckett Sons & Comp. w Londynie rozpoczął się

również na te rynki eksport cynku surowego i elektrolitycznego.

Nawiązując do odbytej w roku sprawozdawczym w Państwowym Instytucie Eksportowym konferencji w sprawie objazdów urzędników służby zagranicznej oraz w odpowiedzi na pismo Instytutu Izba doniosła, że za najbardziej pożądane uważałyby odwiedzenie swego okręgu przez urzędników zatrudnionych na placówkach w Madrycie, Amsterdamie, Casablance, Capewton i Buenos Aires. Izba doniosła pozatem Państwowemu Instytutowi Eksportowemu, że nie widzi trudności i mogłaby zawsze udostępnić przyjeżdżającym zwiedzenie zakładów przemysłowych znajdujących się także poza obrębem Katowic, podnosząc jednocześnie, że pobyt na Górnym Śląsku nie mógłby trwać mniej jak dwa dni, w pewnych zaś wypadkach pożądaniem byłoby nawet pozostanie i na trzeci dzień.

Izba zamierzała zainteresować objazdem przede wszystkim przemysł cynkowy, hutniczy żelazny, materiałów wybuchowych, produktów węglo-pochodnych oraz naczyń emaljowanych.

W załatwieniu pisma Państwowego Instytutu Eksportowego, dotyczącego nadesłania opinii na temat objazdów przez urzędników konsularnych ośrodków produkcyjnych w kraju, Izba podała do wiadomości Instytutu następujące uwagi i spostrzeżenia:

Izba podzieliła w zupełności pogląd Instytutu co do użyteczności objazdów, zwłaszcza jeżeli chodzi o naszą zagraniczną służbę konsularną, gdyż objazdy takie niewątpliwie przyczyniają się do usprawnienia działalności naszych placówek, ponieważ poszczególni urzędnicy mają możność zapoznać się np. podczas zwiedzania zakładów nie tylko z techniczną stroną produkcji tych lub innych artykułów, ale także mają okazję do wzbogacenia swego doświadczenia i wiadomości fachowych pod kątem istotnych potrzeb i konkretnych życzeń naszego handlu eksportowego.

Opierając się na obserwacjach z własnego terenu, czynionych z punktu widzenia potrzeb i zainteresowań przedsiębiorstw eksportowych górnośląskich, posiadających, jak wiadomo, w przeciwieństwie być może do firm z innych obwodów, dobrze zorganizowane działy sprzedaży, obsługiwane przez fa-

chowy personel, doskonale obeznany ze stosunkami w branży w kraju i zagranicą, — Izba doniosła Instytutowi, że nie mogłaby się wypowiedzieć o korzyściach, jakie odnosiła druga zainteresowana strona, t. j. przemysł lub handel górnośląski, w sposób tak pozytywny, jakiemu dała wyraz, jeżeli chodzi o korzyści dla naszej służby konsularnej.

Jak wynikało bowiem z obserwacji poczynionych przez Izbę, rzadko który z objeżdżających urzędników był w stanie przedsiębiorstwom górnośląskim udzielić bardziej szczegółowych wyjaśnień i informacji w tych dziedzinach, które je najbardziej interesowały, a które dotyczyły zagadnień tego rodzaju, jak najdogodniejszych połączeń kolejowo morskich, najtańszych kosztów przewozu oraz wszelkiego rodzaju zakulisowych manipulacji, zwłaszcza konkurencji zagranicznej, znajomość których przesądza nieraz pomyślnie załatwienie danej transakcji.

Izba miała okazję stwierdzić, że w tych warunkach zarówno przyjazdy, jak i sposobność do bezpośrednich rozmów nie wywoływały przeważnie większego zainteresowania przedsiębiorstw górnośląskich, rzecz traktowana była raczej formalnie, czego zewnętrznym wyrazem było częstokroć delegowanie na urządzane przez Izbę konferencje, nawet indywidualne, urzędników zajmujących drugorzędne stanowiska, podczas gdy kierownicze jednostki brały w nich udział tylko w niewielu wypadkach.

Dlatego, żeby objazdy mogły dawać możliwie jaknajlepsze rezultaty, Izba uważała w pierwszym rzędzie za konieczne takie ich zorganizowanie, aby pobyt poszczególnych urzędników nie nosił charakteru dorywczego, wyrażającego się w przyjeździe do danego ośrodka na bardzo krótki przeciąg czasu.

Jeżeli chodzi o przyszłość, to nie przywiązując dużego znaczenia do wszelkiego rodzaju informacji natury ogólnej, Izba była za tem, aby każdy z urzędników zgłębił i opracował jaknajdokładniej możliwości wywozu kilku przynajmniej towarów z całej Polski, przyczem musiałyby tu wybrane być takie artykuły, które albo nie były eksportowane wogóle, albo takie, których wywóz został zaniechany, choć pod pewnymi warunkami mogłby być dalej kontynuowany.

Izba kładła dlatego tak duży nacisk na kompletne we wszelkich szczegółach i detalach orjentowanie się urzędników konsularnych w warunkach zbytu przynajmniej kilku artykułów, ponieważ z jednej strony uważała za niemożliwe należyte przepracowanie większej liczby towarów, z drugiej zaś sądziła, że nic tak nie może zachęcić firm do zainteresowania się wzgl. do wznowienia zaniechanego eksportu, jak posiadanie dokładnych informacji, dających możność wyrobienia sobie odrazu zdania co do realnych perspektyw eksportu danego towaru na dany rynek.

Pozatem Izba wypowiedziała się przeciwko systemowi urządzania zbiorowych konferencji z referatami o ogólnych stosunkach handlowych, uważając za bardziej odpowiadający celowi system indywidualnych rozmów z poszczególnymi przedsiębiorstwami, który miał tę zaletę, że dawał możność poufnego omówienia szczegółowych celów i rzeczy najistotniejszych dla eksporterów.

Sprawy traktatowe

W związku z kontynuowaniem w roku sprawozdawczym zapoczątkowanych w roku 1933 prac, zmierzających do oparcia naszej wymiany towarowej z poszczególnymi państwami na nowych zasadach, odpowiadających aktualnym tendencjom międzynarodowej polityki, Izba zgłosiła cały szereg zarówno defensywnych jak i ofensywnych postulatów przemysłu i handlu swego obwodu w odniesieniu do 11 państw, z którymi zamierzaliśmy rozpocząć lub byliśmy w toku pertraktacji o umowy handlowe lub kontyngentowo-celne.

Dezyderaty swe, będące wyrazem ścisłej współpracy z zainteresowanymi sferami przemysłu i handlu, Izba przysyłała do Biura Rady Traktatowej, powołanej, jak wiadomo, przez samorząd gospodarczy i wolne organizacje do współpracy z rządem w dziedzinie spraw traktatowych.

W stosunku do Anglii Izba zakomunikowała Radzie Traktatowej, że podtrzymuje i uważa za realne wszystkie zgłoszone w roku 1933 do rokowań angielsko-polskich postulaty sfer przemysłowo-handlowych swego obwodu. Izba w paż-

dzienniku roku sprawozdawczego przesała Radzie zestawienie najważniejszych postulatów hutnictwa żelaznego w zakresie stali szlachetnej, drutu, pił, blachy białej oraz maszyn i instalacyj w kraju niewyrabianych. Ze względu na szczególne niebezpieczeństwo, jakie groziłoby jednej z firm w razie przyznania Anglii żądanej zniżki na piły, Izba specjalnie interwenjowała co do tego artykułu na terenie Rady, wypowiadając się w sposób jaknajbardziej stanowczy za nieudzielaniem Anglii zniżek na piły, gdyż mogłoby to doprowadzić do unieruchomienia fabryki pił i pozbawienia pracy 150 robotników.

W sprawie rokowań z Węgry Izba zgłosiła postulat przemysłu cynkowego dotyczący włączenia cynku do obrotu kompensacyjnego. Na wypadek, gdyby przyszła wymiana z Węgry miała być oparta na kontyngentach, Izba zastrzegała wyjednanie odpowiednio wysokich kontyngentów dla benzolu i zasad pirydynowych celem umożliwienia kontynuowania eksportu tych artykułów na rynek węgierski.

W odniesieniu do Turcji Izba zwróciła uwagę na konieczność uzyskania kontyngentów wywozowych na cynk surowy, blachę cynkową, oleje smołowcowe, naftalinę, zapalniki elektryczne oraz zapalacze lontów. Jeżeli chodzi o przemysł węglowy, Izba wysunęła jedynie dezyderat natury ogólnej, idący w tym kierunku, aby dowóz węgla był dopuszczony bez ograniczenia do posiadłości tureckich, względnie aby Turcja zapewniła, że nie wyda zarządzeń, które stawiałyby węgiel i koks polski w gorszej sytuacji od tychże artykułów innego pochodzenia.

W stosunku do Grecji Izba uważała za niezbędne zapewnienie możliwości eksportu cynku, blachy cynkowej i środków zapalczych w drodze przyznania nam odpowiednio wysokich kontyngentów na wwóz odnośnych artykułów do Grecji. Za najbardziej aktualne Izba uważała usunięcie trudności czynionych w ostatnim czasie przez Poselstwo Greckie przy wizowaniu świadectw pochodzenia.

Przy pertraktacjach z Łotwą usiłowania nasze, zdaniem Izby, powinny byłyby pójść po linii zapewnienia możliwości eksportu bądźto w drodze klauzuli największego uprzywilejowania, bądź też przez zapewnienie sobie kontyngentów wwozowych następujących artykułów: cynku i blachy cynkowej, ma-

terjałów wybuchowych, siarczanu glinu oraz stopów żelaza. Izba podniosła, że zarówno przemysł cynkowy jak i przemysł produktów węglo-pochodnych zastrzegają się przeciwko udzieleniu z naszej strony jakichkolwiek udogodnień przywozowych na wszelkiego rodzaju produkty przez te przemysły wyrabiane. W odniesieniu do farb ziemnych, czerwieni i tlenków żelaznych Izba wysunęła żądanie umieszczenia artykułów tych na liście towarów kompensacyjnych, a na wypadek umowy o kontyngentach, o wystaranie się odpowiednio wysokich kwot kontyngentowych. Ze strony przemysłu węglowego Izba wysunęła postulat związania Łotwy w zakresie importu węgla polskiego na zasadzie dotychczasowego stanu posiadania, przytem na możliwie najdłuższy okres czasu. Wskazaniem ponadto byłoby wzięcie od Łotwy zobowiązania, że węgla polskiego nie będzie traktowała gorzej, niż węgiel innego pochodzenia jak również, że zapewni nam przydział dewiz w wysokości zapewniającej całkowite pokrycie należności. Ze względu na konieczność uzyskania jaknajwiększej swobody w posunięciach za kardynalny postulat Izba uważała doprowadzenie do tego, aby rozdział kontyngentów na węgiel pozostawiony był stronie polskiej, dotychczasowe bowiem doświadczenie uczyło, że w wypadku przeciwnym przedsiębiorstwa ponoszą poważne szkody materialne. Izba podniosła, że ze względu na pozycję, jaką wywalczył sobie węgiel polski na rynku łotewskim i potrzebę jej utrzymania, choćby w celu zmuszenia konkurencji do prób porozumienia, uważać należy węgiel i koks za zasadnicze artykuły strony polskiej.

W związku z rokowaniami z Łotwą Izba interwenjowała, by wzamian za przyznać się mający Łotwie kontyngent przywozowy na minję i glejtę ołowianą, przeciw udzieleniu którego za-interesowany przemysł nie protestował, przyznane nam zostały przez Łotwę w odpowiedniej wysokości kontyngenty na blachę cynkową oraz cynk elektrolityczny, sprawa uzyskania których nabierała specjalnego znaczenia, w związku ze skurczeniem się możliwości zbytu cynku na rynku niemieckim, najgłówniejszym dotychczasowym odbiorcą naszego cynku.

Jeżeli chodzi o Włochy, Izba przyłączyła się do uwag i dyderatów zgłoszonych przez Unję Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego, dotyczących zapewnienia możliwości zbytu

na rynku włoskim pyłu ołowianego, blachy cynkowej oraz produktów węglo-pochodnych.

Z uwagi na dużą pojemność rynku włoskiego oraz w związku z niepomysłną sytuacją w zakresie wywozu węgla Izba zgłosiła także cały szereg postulatów w odniesieniu do węgla i koksu, zmierzających do ułatwienia a zarazem umownego zagwarantowania nam możliwości zbytu tych artykułów we Włoszech.

Izba podała do wiadomości Rady Traktatowej, że o ile chodzi o cynk i jego pochodne, środki zapalcze i artykuły węglpochodne, to zainteresowane przedsiębiorstwa nie zgłosiły żadnych konkretnych postulatów w związku z ewent. umową z Kolumbją. Przedsiębiorstwa, które już interesowały się eksportem do tego kraju twierdzą, że liczne ich próby, zmierzające do nawiązania stosunków handlowych z Kolumbją i wogóle z innymi państwami Ameryki Południowej, wykazały, iż powodu znacznych różnic w kosztach przewozu na naszą niekorzyść nie mogą one liczyć narazie na skuteczną konkurencję na tych rynkach z produktami pochodzenia z państw bliżej wzgl. nad morzem położonych, jak np. Anglii, Belgii, Ameryki Północnej i t. p. Jeżeli chodzi o przemysł węglowy, to Konwencja Węgłowa też nie zgłosiła żadnych dezyderatów specjalnych pod adresem Kolumbji, z tem jednak zastrzeżeniem, aby na wszelki wypadek w odniesieniu do towarów, których układ specjalnie nie wymienia, a w szczególności do węgla, znalazła zastosowanie klauzula największego uprzywilejowania i artykuł ten w przywozie nie uległ, bez zgody strony polskiej, żadnym ograniczeniom. Taka klauzula dałaby możność wyzyskania okazji do wywozu, gdyby się nadarzała, i zabezpieczałaby węgiel polski przed gorszym traktowaniem.

W związku z pertraktacjami kontyngentowemi z Rumunią Izba przedłożyła postulat przemysłu węglowego idący w tym kierunku, aby dołożyć wszelkich starań, by kontyngenty na węgiel, jakie ustalone zostaną na następne miesiące, zostały znacznie podwyższone, a to w miarę możliwości do poziomu z roku 1930, oraz, by nie zostały wydane żadne zarządzenia, które traktowałyby paliwo polskie gorzej, niż paliwo innego pochodzenia.

W związku z poważnemi zamówieniami, jakie spodziewała się jedna z firm otrzymać na lonty od przemysłu estońskiego, Izba interwenjowała za podwyższeniem przez Estonję kontyngentu wwozowego na lonty, ponieważ zachodziła obawa, iż o ile kontyngent nie będzie podniesiony, wywóz naszych eksplozywów do tego kraju może bardzo poważnie ucierpieć, a nawet stać się niemożliwym.

Wobec zbyt małego kontyngentu przyznanego nam przez Francję na przywóz naczyń emaljowanych Izba wystąpiła z wnioskiem uzyskania znacznej podwyżki przyznanej nam kwoty kontyngentowej, która była śmiesznie mała, przynajmniej do wysokości kwot przyznanych przez Francję Niemcom i Czechosłowacji, gdyż, zdaniem Izby, nie było celowem i racjonalnem rozpoczynanie jakiegokolwiek akcji, mającej na względzie powiększenie naszego eksportu naczyń emaljowanych, w szczególności do Algieru, który jest b. dobrym rynkiem zbytu i na którym można byłoby ulokować ilości naczyń emaljowanych kilkakrotnie większe od przyznanego nam kontyngentu.

Ze względu na ciężką sytuację przemysłu cynkowego i jego charakter eksportowy, Izba uważała za konieczne, aby przy pertraktacjach ze Szwajcarią uzyskany został odpowiedni kontyngent na cynk, uzyskanie którego było nieodzownem z tego powodu, że przemysł cynkowy zmuszony był do poszukiwania nowych rynków zbytu dla lokowania na nich nadwyżek swej produkcji.

Sprawy celne

W roku sprawozdawczym w dziedzinie spraw celnych Izba zajmowała się opinjowaniem projektu przepisów wykonawczych do prawa celnego. Ze względu na to, iż przemysł ciężki, jako najbardziej zainteresowany we wszelkich zmianach postanowień celnych, zrzeszony jest w organizacjach miarodajnych tak dla przedsiębiorstw położonych na Górnym Śląsku jak i Zagłębiu Dąbrowskiem (Unja Polskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego oraz Związek Hut Żelaznych), dla uproszczenia i uniknięcia podwójnej roboty Izba postanowiła opracować swe wnioski i postulaty do projektu przepisów wykonawczych

wspólnie z Izbą Sosnowiecką. Po przeprowadzeniu odpowiedniej ankiety przez każdą z Izb na swoim terenie, projekt przepisów wykonawczych do prawa celnego był następnie przedmiotem obrad na kolejno w ciągu ca 2 tygodni odbywających się posiedzeniach odpowiednich Komisji obu Izb bądź w Sosnowcu, bądź w Katowicach z udziałem rzeczoznawców ze strony poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu.

Wobec tego, że projekt przepisów wykonawczych zawierał tylko postanowienia rozszerzające i wyjaśniające w pewnym stopniu prawo celne, a ponadto kumulował dotychczasowe luźne przepisy postanowień celnych w jedną całość, przy rozpatrywaniu nie nasunął on większych wątpliwości, które wymagałyby przedstawienia Ministerstwu Skarbu specjalnych uwag w tym względzie.

Jak wynikało z treści wzgl. ujęcia projektu, dotychczasowe specjalne instrukcje, omawiające pewne dziedziny służby celnej, jak np. instrukcja pocztowo-celna, instrukcja kolejowo-celna, instrukcja morsko-celna, instrukcja lotnicza i t. p. pozostawałyby nadal w mocy, stanowiąc uzupełnienie przedłożonych do opinii przepisów wykonawczych. Należy zauważyć, że prawo celne jak też projekt przepisów wykonawczych konsumowały zupełnie dotychczasowe rozporządzenie do taryfy celnej oraz przepisy o postępowaniu celnem, wejście zatem w życie zarówno prawa celnego jak i przepisów wykonawczych stanowiłoby dla polskiej administracji celnej datę niezwykle ważną, bo z dniem tym cały kompleks dotychczasowych przepisów celnych zostałby skodyfikowany i otrzymałby jednolity charakter dla całego państwa.

Do projektu zgłoszone zostały liczne uwagi i poprawki zarówno merytoryczne jak i stylistyczne w odniesieniu do ca 69 paragrafów, z których najważniejsze dotyczyły wstępnych badań towarów przez strony, zakresu działalności dyrekcji cel oraz urzędów celnych, kar za zwłokę przy odprawach warunkowych, odpowiedzialności za niedobory celne, i innych. Nadmienić wypada, że znaczna część uwag i wniosków Izby została przyjęta przez Międzyizbową Komisję, wyłonioną w celu uzgodnienia nadesłanych przez poszczególne Izby opinii i przedłożenia Ministerstwu Skarbu jednolitego stanowiska Izb.

Z uwagi na kruchość elektrod, a przytem na bardzo duży ich ciężar, Izba poparła prośbę jednej z firm o udzielenie jej stałego zezwolenia na clenie elektrod w wagonie bez każdorazowego przeładowywania, co umożliwiłoby znacznie szybsze i sprawniejsze dokonywanie odprawy celnej zwłaszcza przy terminowych dostawach.

Izba podała do wiadomości przedsiębiorstw swego obwodu zawarte w piśmie Urzędu Celnego w Gdyni szczegółowe uwagi i wskazówki dotyczące należytego wypełniania przez strony zgłoszeń celnych, zwracając jednocześnie uwagę na konieczność ścisłego stosowania się do obowiązujących przepisów celnych celem uniknięcia niepożądanych trudności i komplikacyj przy odprawie celnej towarów.

W związku z trudnościami, zachodzącymi przy odprawie celnej przez Urząd Celny w Katowicach owoców suszonych oraz orzechów importowanych z Włoch, istota których polegała na tem, iż Urząd Celny w myśl instrukcji nie mógł honorerować zaświadczeń o włoskiem pochodzeniu tych towarów, ponieważ nadchodziły one ze strefy wolnocłowej portu w Trieście, Izba interwenjowała w Ministerstwie Przemysłu i Handlu za wydaniem urzędowi celnemu instrukcji, zalecającej liberalne traktowanie sprawy, tem więcej że nadchodził okres przedświąteczny, w którym odbywa się zwykle wzmożony import tego rodzaju artykułów. Na wniosek Izby Ministerstwo Przemysłu i Handlu pismem z dnia 19. 11. 1934 Nr. HZ. XIII 1/1935 wydało w tym względzie stosowne wyjaśnienia, idące po linii postulatów Izby.

Wobec wypadków niedopuszczania do wolnego obrotu etykietek nadsyłanych przez zagraniczne firmy przedsiębiorstwom górnośląskim celem nalepienia tychże na towarach krajowych wywożonych zagranicę na zamówienia odbiorców zagranicznych Izba interwenjowała w Ministerstwie Skarbu na rzecz zasadniczego w sensie liberalnym załatwienia tej sprawy. Pismem z dnia 26. 10. 1934 Nr. B. IV. 34046/1/34 Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu zezwoliło, celem uniknięcia wypadków zwracania spowrotem zagranicznych przesyłek pocztowych z etykietami, na dokonywanie przez Urząd Celny we własnym zakresie warunkowej odprawy w ramach art. 12 rozporządzenia o taryfie celnej etykiet-

tek nadsyłanych przez zagranicznych odbiorców celem oznaczenia towaru eksportowanego z Polski na podstawie odpowiedniego zaświadczenia Izby Handlowej w Katowicach.

W związku z trudnościami, na jakie natrafiała odprawa celna owoców w dniе świąteczne, Izba wystąpiła do Dyrekcji Cel z wnioskiem o upoważnienie Urzędu Celnego w Katowicach do dokonywania odpraw owoców w niedziele i święta, uzyskując przychylne załatwienia tego postulatu (Pismo Dyrekcji Cel z dnia 4. 9. r. 1934 Nr. II. 158/1/107/34).

W związku z ankietą Izby Urzędującej Zw. Izb P. H. w sprawie szpatu ciężkiego i talku w stanie mielonym Izba, na podstawie opinii zainteresowanych sfer, wypowiedziała się za koniecznością dopuszczenia do przywozu tych artykułów za cłem ulgowem w stanie zmielonym, gdyż w kraju, wobec braku odpowiednich technicznych urządzeń, nie mógł być osiągnięty tak doskonały stopień przemiału szpatu i talku, jakiego wymaga nieodzownie produkcja litoponu i całego szeregu wysokogatunkowych farb cynobrowych.

Wobec sporadycznych, rzadko powtarzających się wypadków, otrzymywania przez firmy próbek i wzorów o wadze ponad 250 gr, Izba negatywnie ustosunkowała się do wniosku jednej z firm swego obwodu, dotyczącego zmiany obowiązujących w tym względzie przepisów, wyrażając natomiast gotowość do każdorazowych indywidualnych interwencyj w Urzędzie Celnym.

Na życzenie Sądu Okręgowego w Katowicach Izba wydała opinię w sprawie taryfikacyj tłuszczów ustalonych w latach 1929—1931.

Po przeprowadzonych badaniach Izba podała Ministerstwu Przemysłu i Handlu cyfry dotyczące stosunku wagowego i metrażu poszczególnych gatunków jelit w stanie surowym, zdatnych do bezpośredniego użytku, oraz jelit w stanie surowym sprowadzanych do oczyszczenia, szlamowania i przesortowania w krajowych zakładach, w celu ustalenia zróżniczkowanych stawek celnych dla obu wspomnianych gatunków jelit.

Niezależnie od spraw powyżej omówionych Izba w roku sprawozdawczym zaopiniowała 48 podań firm swego obwodu w sprawach ulg celnych, z których ca 90% dotyczyło różnego

rodzaju maszyn i urządzeń w kraju niewyrabianych, sprowadzanych do zrationalizowania, potanienia, względnie zainstalowania nowych działów produkcji.

Na żądanie Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwa Skarbu Izba wydała 4 opinie o firmach ubiegających się o dopuszczenie ich do załatwiania formalności w urzędach celnych na Górnym Śląsku.

Izba poparła 16 wniosków firm swego obwodu dotyczących zezwolenia na obrót uszlachetniający i reparacyjny, w tem 6 wniosków na obrót bierny, resztę na obrót czynny.

W roku sprawozdawczym Izba udzieliła licznych informacji z zakresu taryfikacji towarów i warunków uzyskania ulg celnych. Ze względu na specjalny charakter niektórych artykułów Izba w 8 wypadkach zwróciła się po orzeczenia taryfikacyjne do Ministerstwa Skarbu.

Śledzie

W związku z powołaniem do życia w Katowicach Syndykatu Przetwórców Śledzia Świeżego pod nazwą „Zjednoczony Polski Przemysł Rybny Sp. z o. o.“, Izba w sprawozdaniu swem, skierowanem do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o działalności tego Syndykatu podniosła, że wysiłki, zmierzające do uporządkowania stosunków tej gałęzi przemysłu siłami samych tylko zainteresowanych zakładów w drodze dobrowolnych ich porozumień, nie wydają się możliwemi do zrealizowania w praktyce, a jednej z najważniejszych przyczyn tego stanu rzeczy dopatrywać się należy w tem, że porozumienia dobrowolne nie obejmują bezwzględnie wszystkich przedsiębiorstw, a tylko pewną ich część, która nie jest w stanie zazwyczaj w ciągu dłuższego czasu przeciwstawić się destrukcyjnej polityce przedsiębiorstw niezrzeszonych, dążących wszelkimi środkami do utracenia każdego wysiłku organizacyjnego. Pozatem niemałą przeszkodą na drodze do powstania silnej organizacji było, zdaniem Izby, ciągle tworzenie się przedsiębiorstw nowych, dezorganizujących tylko rynek zbytu, czemu sprzyjał brak jakichkolwiek przepisów jak również stosunkowo bardzo niski poziom wyro-

bieńia społecznego u olbrzymiej większości producentów i przetwórców śledzia świeżego.

Z powyższego nie wynikało wszakże, aby, wobec istotnie ciężkich warunków w tym przemyśle, zorganizowanie jego było bezcelowe lub nie leżało w interesie ogólnogospodarczym. Dla wyeliminowania chociażby obcego zbędnego pośrednictwa oraz zorganizowania stałego importu śledzi przez Gdynię, nie mówiąc o ewent. stworzeniu własnej floty do dalekomorskich połowów śledzi, winno byłoby nastąpić uporządkowanie stosunków w tej branży, którego nie da się jednakże osiągnąć inaczej jak tylko w drodze ograniczenia możliwości powstawania zakładów nowych, niefachowo prowadzonych, oraz powołania do życia przymusowej organizacji, zrzeszającej wszystkie poważniejsze zakłady czynne-przetwórcze.

Jeżeli chodzi o firmy ściśle górnośląskie, z grona których wyszła poparta później przez Izbę inicjatywa powołania do życia odnośnego Syndykatu, to Izba stwierdzić musiała, że na firmach górnośląskich się nie zawiodła, gdyż wykazały one daleko więcej karności organizacyjnej od innych zrzeszonych przedsiębiorstw.

Eksperyment katowicki z powołaniem do życia Syndykatu, chociaż tak samo jak i wszystkie poprzednie próby zorganizowania tej branży, się nie udał, wykazał jednak, zdaniem Izby, że forma organizacji przyjęta w Katowicach, musiała być w porównaniu z dotychczasowymi widocznie najzdrowszą i najbardziej zwartą skoro mogła dłuższy okres czasu przeciwstawić się skutecznie atakom zzewnątrz, a nawet destrukcyjnej działalności uprawnianej wewnątrz samej organizacji.

Uznając całkowicie słuszność obaw wyrażonych przez przemysł przetwórczo-rybny zachodnio-połudn. Polski co do sprawnego funkcjonowania organizacji importu śledzi świeżych drogą morską w okresie letnich miesięcy I z b a p o p a r ł a wobec Ministerstwa Przemysłu i Handlu ponowny memoriał fabryk przetwórczo-rybnych swego obwodu w sprawie wstrzymania stosowania klauzuli morskiej w pozwoleniach na prawo przywozu śledzi świeżych z Niemiec na czas miesięcy letnich lipiec—wrzesień, prosząc jednocześnie Ministerstwo o przyjęcie delegacji tego przemysłu, udającej się do

Warszawy celem bezpośredniego przedłożenia i wyczerpującego umotywowania Ministerstwu odnośnego postulatu.

W związku z dojściem do Izby wiadomości o zrzeszeniu się kilku firm gdyńsko-gdańskich w celu wyeliminowania od bezpośredniego udziału w imporcie śledzi angielskich olbrzymiej większości firm polskich Izba w szczegółowym memorjale przedstawiła Ministerstwu niebezpieczeństwa tego stanu rzeczy, wypowiadając się za koniecznością niedopuszczenia wzgl. pokrzyżowania zamiarów firm śledziarskich gdyńsko-gdańskich, zmierzających do stworzenia sobie monopolistycznego stanowiska w handlu śledziami i osiągnięcia tym sposobem dużych zysków kosztem najbiedniejszych rzesz ludności.

Artykuły standaryzowane

Jaja

Wywóz jaj z okręgu Izby w roku sprawozdawczym miał miejsce tylko w ruchu przygranicznym w rozmiarach przewidzianych w taryfie celnej-wywozowej. Jeżeli chodzi o eksport jaj z Górnego Śląska, który miał miejsce w latach poprzednich, a załamał się zupełnie w roku 1933, to podnieść należy, co zresztą zaznaczyliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu, że eksport jaj z Górnego Śląska nie był nigdy eksportem we właściwym tego słowa znaczeniu, gdyż nie był kierowany do miejsc dalszych, a był typowym eksportem w ruchu przygranicznym, polegającym na zaopatrywaniu w jaja Śląska niemieckiego w razie sprzyjającej rozpiętości cen. W roku sprawozdawczym, zgodnie z wnioskiem Izby, została skreślona z rejestru firm uprawnionych do wywozu zagranicę kurzych jaj ostatnia z czterech zarejestrowanych firm, posiadających tego rodzaju uprawnienie.

Pierze i puch

Zgadzaając się z nadesłanym projektem zmian w przepisach standaryzacyjnych, odnoszących się do wywozu pierza i puchu, Izba wypowiedziała się jedynie za uzupełnieniem projektu i zgeneralizowaniem zasady kontroli, spod której nie powinny

być wyjęte również pierze i puch wywożone na innych, aniżeli przewidzianych w instrukcji Ministerstwa P. H. z dnia 2. 11. 1931 podstawach, jak np. pierze wywożone obecnie z tytułu udzielonego specjalnie kontyngentu na wywóz tego artykułu w stanie nieczyszczonym.

W sprawie pobieranej przez Ogólnopolski Związek Eksporterów Pierza i Puchu opłaty od pierza kurzego, Izba doniosła Związkowi Izb, że uważa tę opłatę istotnie za wygórowaną ze względu na niskie ceny pierza kurzego, proponując zarazem ustalenie jej maximum w wysokości 0,5 groszy od 1 kg.

Wobec możliwości łatwego w razie uzasadnionej potrzeby uzyskiwania kontyngentów na wywóz pierza nieoczyszczonego do poszczególnych krajów Izba nie widziała potrzeby złagodzenia obowiązujących przepisów standaryzacyjnych, w szczególności zaś odstąpienia od warunku prania pierza.

W związku z podnoszonymi przez eksporterów obwodu Izby obawami w zakresie możliwości dowolnego postępowania Związku Eksporterów Puchu i Pierza, Izba zapewniła przetwórcie pierza, że dzięki zmianom poczynionym przez Związek Izb P. H. w statucie Związku E. P. P. została prawie wykluczona możliwość dowolnego wzgl. krzywdzącego postępowania ze strony władz tego Związku w stosunku do poszczególnych jego członków.

Po przeprowadzeniu dochodzeń w związku z zatrzymaniem przez Urząd Celny w Zbąszyniu kilku transportów pierza wywożonego przez jedną z oczyszczalni śląskich, Izba doniosła Urzędowi Celnemu w Zbąszyniu, że uznanie przez kontrolę odnośnych transportów pierza za odpowiadające przepisom standaryzacyjnym nastąpiło przedewszystkim wskutek i w okresie istniejącego przez pewien czas wśród zainteresowanych sfer także i w innych obwodach mniemania, że, wobec ukazania się rozporządzenia z dnia 25. IV. r. 1934 (Dz. U. Nr. 39, poz. 348) o cłach wywozowych, straciło moc obowiązującą obwieszczenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 31. V. r. 1930, gdyż podstawą prawną do wydania tego obwieszczenia było pierwotne rozporządzenie o ustanowieniu cła wywozowego od pierza i puchu (Dz. U. Nr. 49/30 poz. 354). Osobną rolę w liberalnem potraktowaniu tego eksportu przypisać należy również

względem natury ogólnogospodarczej, w szczególności utrudnieniom, na jakie napotykał w ostatnim czasie eksport wogóle pierza w stanie kompletnie oczyszczonym. Niemniej Izba zaznaczyła, że wydane zostały już przez nią kontrolerowi stosowne instrukcje co do wzmocnienia kontroli nad eksportem pierza i puchu z obwodu Izby.

W roku sprawozdawczym z okręgu Izby zostały wywiezione następujące ilości puchu i pierza:

K r a j	Pierze gęsie kg.	Pierze kacze kg.	Pierze kurze kg.	Puch kg.
Szwajcaria	180	—	—	200
Dania	899	2.115	—	300
Palestyna	30	—	—	—
Belgia	2	—	—	—
Niemcy	132.456,5	445	48.603,5	8.043
Austria	2.515	—	—	486
U. S. A.	630	—	—	443
Czechosłowacja	17.730,5	—	—	3.658,5
Anglia	2.085	—	—	269
Francja	6.717	—	—	946,5
Holandja	—	—	10.870	—
Ogółem	163.245	2.560	59.473,5	14.346

Ogólny eksport pierza i puchu w roku 1934 wyniósł 239.624 kg, podczas gdy w roku 1933 wywiezione zostało 385.849 kg. Spadek eksportu jest bezpośrednią konsekwencją wprowadzonych przez szereg państw przepisów utrudniających eksport puchu i pierza w stanie oczyszczonym. Największe załamanie wykazuje eksport do Niemiec, dokąd w roku 1933 wywiezione zostało 292.227,26 kg puchu i pierza, podczas gdy w roku sprawozdawczym zaledwie 189.547 kg. Spadek ten jest rezultatem utrudnień dewizowych stosowanych w Niemczech.

Obrót zbożem na zasadzie konwencji genewskiej

Izba Handlowa w roku sprawozdawczym, analogicznie jak w roku ubiegłym, na podstawie porozumienia z Urzędem Wojewódzkim Śląskim opracowała wzory podań dla firm ubiegających się o zezwolenia na import wzgl. eksport zboża w myśl artykułu 218 konwencji genewskiej. Zgodnie z ustalonymi wytycznymi uprawnione zostały do wnoszenia podań te firmy,

które wykazać się mogły conajmniej 8-letniem istnieniem i w przeciągu tego czasu faktycznie trudniły się handlem zboża wzgl. jego przerobem.

Ogółem w roku sprawozdawczym ubiegało się o wciągnięcie na listę przedsiębiorstw uprawnionych do obrotu zbożem na zasadzie konwencji genewskiej 41 firm. Podań złożono w Izbie 72, z czego 37 na import, zaś 35 na eksport zboża. Podania te Izba Handlowa, po zasięgnięciu jaknajszczegółowszych informacji o każdej poszczególniej firmie, przesłała wraz z swoją opinią do Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego celem ostatecznego uskutecznienia przydziału.

Różne

Naskutek zwrócenia się do Izby jednego z zakładów przemysłowych w sprawie zbyt wysokich cen liczonych przez wyłącznego zastępcę koksowni czechosłowackich za koks Izba interwenjowała w tej sprawie u odnośnego dostawcy, uzyskując obniżkę ceny koksu czechosłowackiego.

W związku z projektowaniem utworzeniem organizacji centralizującej obrót krajowymi nasionami oleistymi, Izba w odpowiedzi na ankietę Izby Warszawskiej doniosła, że w zasadzie uważa za słuszne i celowe żądanie Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, by przemysł olejarski skupywał całe zbiory krajowego rzepaku i siemienia lnianego po cenach dogodnych dla rolnictwa, gdyż zachęciłoby to rolników do zwiększenia uprawy tych nasion, a temsamem przyczyniłoby się nie tylko do odciążenia naszego bilansu handlowego, ale także do większego uniezależnienia się naszego importu nasion oleistych od zagranicy.

Wychodząc z założenia, że przemysł olejarski jest w stanie płacić dostateczne ceny za nasiona krajowe, bez znacznej ujemy dla zbytu wyprodukowanych z tych nasion olejów, Izba uważała, iż wydawanie pozwoleń na przywóz surowców zagranicznych w interesie zwiększenia konsumpcji nasion krajowych winno być wprost uzależnione od obowiązku wylegitymowania się zakupem pewnych określonych ilości nasion pochodzenia krajowego. Repartycja krajowej produkcji nasion oleistych

między poszczególne olejarnie mogłaby być dokonana według pewnego zgóry ustalonego klucza podziału przez Związek Przemysłu Olejarskiego we własnym zakresie, a powoływanie do życia specjalnej organizacji, centralizującej obrót krajowymi nasionami oleistymi mogłoby być nawet zbędne, gdyby obie zainteresowane strony, t. j. przemysł olejarski i rolnicy, doszły do porozumienia w sprawie najniższych cen nasion, gdyż w tym wypadku przemysł olejarski mógłby kupować niezbędne mu nasiona albo wprost od rolników, albo też od handlarzy, dla których ustaliliby się odpowiednią procentową stawkę zarobku.

Nie przecząc, iż podział nasion byłby również możliwy przez centralę handlową, Izba uważała jednak ten sposób za bardziej skomplikowany i trudniejszy, a co najważniejsze, wpływający na podrożenie towaru bez jakiegokolwiek korzyści bezpośredniej dla rolnictwa.

Jeżeli chodzi o podział nasion krajowych pomiędzy poszczególne olejarnie, Izba sądziła, że za najsluszniejszy uznać należałoby podział procentowy w stosunku do importu zagranicznych surowców w roku poprzednim.

Uważając, iż uruchomienie przez firmę „Emteha“ w Warszawie zakładu uszlachetniającego śliwki i owoce suszone przyczyniłoby się do osłabienia prawie monopolistycznej pozycji firmy Fetter w Gdyni, Izba przychylnie ustosunkowała się do projektu uruchomienia takiego zakładu, wypowiadając się jedynie przeciwko powiększaniu kontyngentu przywozowego śliwek amerykańskich ponad istniejącą kwotę, gdyż zdaniem Izby, przydział dla firmy „Emteha“ mógłby pomieścić się w ramach dotychczasowego kontyngentu przemysłowego na śliwki amerykańskie.

Jeżeliby firma „Emteha“ zamierzała również uszlachetniać śliwki i owoce pochodzące z krajów bałkańskich, to w tym kierunku zasługiwałaby ona na całkowite poparcie, ponieważ, zdaniem Izby, import owoców z krajów bałkańskich mógłby przyczynić się do pokrycia kompensacyjnego naszego eksportu do tych krajów.

Będąc zdania, że z punktu widzenia interesów naszego eksportu w naszym interesie gospodarczym leży przedstawianie się na zakup w Austrii tych artykułów, których kraj ten mógł-

by nam dostarczyć na warunkach kompensacyjnych, Izba przesłała konsulowi austriackiemu w Katowicach zestawienie towarów, sprowadzanych przez górnośląski przemysł górniczo-hutniczy i chemiczny z zagranicy, oraz zestawienie maszyn i urządzeń elektrotechnicznych w kraju niewyrabianych i importowanych przez przemysł górniczy.

Wobec nadchodzących do Izby reklamacyj spowodu rygorystycznego traktowania podań o pozwolenia przywozu na łopaty, zapotrzebowania na które rzekomo nie można było zaspokoić na rynku wewnętrznym, Izba zwróciła się do Huty Pokój, jako producenta tego artykułu, z prośbą o wyjaśnienie faktycznego stanu rzeczy.

Izba zainteresowała firmy swego obwodu organizowanym przez Państwowy Instytut Eksportowy konkursem p. t. „Dobry eksport“, jednak żadna z firm obwodu Izby nie wyraziła życzenia wzięcia w konkursie tym udziału.

SPRAWOZDANIE Z PRAC REFERATU KOMUNIKACYJ- NEGO IZBY W R. 1934

a) Komunikacja samochodowa

Stosownie do postanowień rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 6. 7. r. 1932 o koncesjonowaniu zarobkowego przewozu osób i towarów samochodami była Izba Handlowa wzywana przez Urząd Wojewódzki Śląski do wydawania opinij o potrzebie uruchomienia komunikacji osobowej autobusami i towarowej samochodami ciężarowymi w obrębie wojew. śląskiego, jak i w komunikacji między województwami. W r. 1934 wpłynęło do Izby 79 zapytań ze strony urzędów wojewódzkich wzgl. izb przemysłowo-handlowych.

W każdym poszczególnym wypadku Izba zasięgała informacyj o petencie, badając jego stan majątkowy, solidność kupiecką, jak również potrzebę uruchomienia komunikacji na

danych liniach wzgl. obszarach. Zebrane przez biuro Izby informacje zostawały przedkładane specjalnej Komisji Opiniodawczej Izby, która wydawała ostateczną opinię Izby. W skład powyższej Komisji Opiniodawczej wchodził: dr St. Kłodnicki z ramienia Polskiego Związku Zrzeszeń Gospodarczych, p. J. Labisz z Polskiego Związku Kupców Podróżujących i Agentów Handlowych, p. P. Szczesny z Pol. Związku Towarzystw Kupieckich, p. dr A. Gawlik ze Zjednoczenia Gospodarczego, dyr. A. Ślósarczyk ze Związku Górnośląskiego Przemysłu Przetwórczego i inż. L. Żmigrod ze Stowarzyszenia Kupców G. Śląska. Posiedzenia komisji, których ogółem w roku sprawozdawczym było 8, odbywały się w miarę wpływu zapytań władz administracyjnych; zaznaczyć przytem należy, że w komisji zarysowywała się dość duża różnica zdań co do opinjowania zarobkowego przewozu towarów.

Z ogólnej ilości 79 podań zaopiniowała Izba negatywnie 33 podania, pozytywnie zaś 41; w 4 wypadkach Izba nie mogła zebrać dostatecznych informacji, które służyłby mogły do wydania ugruntowanej opinji.

Większość wpływających podań dotyczyła próśb o koncesję na obszarze województwa śląskiego. O ile informacje o solidności petenta nie nasuwały zastrzeżeń, Izba wydawała z zasady opinię pozytywną. Następnemi pod względem ilości były podania na trasę Katowice—Łódź; co do tej trasy Izba miała cały szereg zastrzeżeń i począwszy od sierpnia r. 1934, abstrahując od opinji o petencie, ustosunkowywała się do nich negatywnie, uważając że nasilenie ruchu przewozowego na tej linii jest dostateczne. Na linię Katowice—Kraków wpłynęło 12 podań, na linię Katowice—Poznań — 2 podania.

Jeśli chodzi o podania w sprawie przewozu zarobkowego osób, podań takich Izba rozpatrywała 2, przyczem w obu wypadkach opinja Izby wypadła pozytywnie.

Na zapytanie Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Izba zaopiniowała wysokość taryfy dla taksówek w obrębie województwa śląskiego, zwracając równocześnie uwagę na konieczność ustalenia wysokości t. zw. kilometrowego, t. j. w czasie jazdy z zamkniętym licznikiem na dłuższych turach, oraz na konieczność ustalenia opłaty od

większego bagażu, która dotychczas była dowolnie pobierana przez szoferów.

b) Sprawy morskie

W związku z eksportem całego szeregu artykułów drogą morską biuro Izby zajmowało się stale ewidencją stawek frachtowych morskich, jak również połączeniami morskimi. Co do ostatnich referat komunikacyjny, posiadając wszystkie rozkłady jazdy statków z portów polskich, dawał wielokrotnie informacje o datach odjazdów statków z Gdyni/Gdańska.

Rozwijający się eksport do Indyj Bryt. i Afryki Połudn. skłonił Izbę do bliższego zajęcia się kwestją dodatkowych dopłat do stawek konferencyjnych na tych liniach. W dłuższym memorjale do Departamentu Morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu Izba, podając cały szereg przykładów, przedstawiła, jak wielkiem utrudnieniem w kalkulacji eksportowej są powyższe dopłaty. W memorjale swym Izba prosiła Ministerstwo, aby zechciało interwenjować w Konferencjach do Indyj Bryt. i Afryki Południowej o zniesienie, lub przynajmniej niższenie dodatkowych dopłat, co ściśle wiąże się z uznaniem Gdyni za port zasadniczy (basis-port). Odpis powyższego memorjału przesłała Izba Państwowemu Instytutowi Eksportowemu, Związkowi Izb Przem. Handl. i Urzędowi Morskiemu w Gdyni z prośbą o poparcie. W Konferencji interwenjowały Izba Warszawska i Państwowy Instytut Eksportowy, jednak z wynikami negatywnymi. Z uwagi na możliwość załamania się eksportu do powyższych krajów, Izba nie mogła uznać takiego stanu rzeczy za zadawalniający i w dalszym ciągu prowadziła rozmowy z przedstawicielami linii, będących członkami powyższych Konferencji. Z rozmów tych wyłoniła się koncepcja wystąpienia 2 linii z Konferencji; ponieważ Konferencja do Indyj Bryt. ma zamiar podwyższyć dotychczasowe stawki od 1. 3. r. 1935, co w znacznej mierze odbije się na ilości transportów na liniach morskich, wystąpienie tych linii z Konferencji jest wysoce pożądane.

We wrześniu 1934 r. została powołana do życia Komisja Opiniodawcza do Spraw Ekonomicz-

nych z Zakresu Polityki Morskiej przy Departamencie Morskim Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Jako delegat Związku Izb wszedł do powyższej Komisji dyrektor Izby Handlowej w Katowicach. W związku z wyznaczeniem terminu pierwszego posiedzenia powyższej Komisji w początkach r. 1935, Izba w grudniu r. 1934 zajmowała się zbieraniem danych co do postulatów Związku Izb na powyższą Komisję.

Za najważniejsze postulaty, które będą przedłożone do dyskusji na Komisji Opiniodawczej, zostały uznane: wyodrębnienie portu gdyńskiego z budżetu M. P. i H. i stworzenie z niego autonomicznej jednostki oraz uznanie Gdyni za port zasadniczy.

Ponieważ importerzy wzgl. eksporterzy przedkładali stale w roku sprawozdawczym Izbie skargi na cały szereg trudności celnych, kolejowych i załadunkowych w porcie gdyńskim, Izba, chcąc sobie stworzyć ogólny obraz tych trudności, rozpisała w tej sprawie ankietę do zainteresowanych przedsiębiorstw; napływający materiał dał Izbie cały szereg ciekawych danych, z których większa część będzie mogła służyć jako podstawa do dyskusji w łonie Komisji.

Cały szereg możliwości eksportowych skłaniał zainteresowane przedsiębiorstwa do zapytywania Izby o wysokość frachtów morskich, jako jednego z czynników kalkulacyjnych. We wszystkich wypadkach Izba udzielała odpowiedzi na postawione jej zapytania, korzystając w tej mierze ze współpracy przedstawicieli linii żeglugowych w Katowicach.

W miarę nadsyłania przez linje żeglugowe wzgl. Państwowy Instytut Eksportowy komunikatów co do zmian w stawkach frachtowych, Izba podawała je do wiadomości w swym organie wzgl. komunikowała je wprost zainteresowanym przedsiębiorstwom.

Izba podała do wiadomości wszystkim związkom gospodarczym pismo Izby P. H. w Gdyni, w którym Izba ta zawiadamiała, że jej referat komunikacyjny udziela wszelkich informacji w zakresie kosztów związanych z przeładunkiem towarów w porcie gdyńskim, frachtów morskich, połączeń okręto-

wych i taryf eksportowych, bądź importowych przez porty polskie.

c) Sprawy pocztowe

W roku sprawozdawczym należy podkreślić stałą współpracę Dyrekcji Okręgowej Poczty i Telegrafów z Izłą, która dawała bardzo dobre wyniki.

W 1934 r. została uruchomiona w Katowicach centrala automatyczna telefonów. Nowy cennik dla abonentów, przewidujący opłatę za pewien kontyngent rozmów i opłaty jednostkowe od rozmów dodatkowych, spotkał się z nieprzychylnym przyjęciem przez sfery przemysłowe i handlowe okręgu Izby, jako znacznie podnoszący dotychczasowe koszty telefoniczne. Sfery te podnosiły stałe zwiększanie się wydatków na telefony, prosząc Izłą o interwencję w sprawie podwyższenia kontyngentu rozmów wzgl. o zniżenie opłat od rozmów ponadkontyngentowych. Z przeprowadzonych rozmów wynikało jednak, że wnioski Izby w tej sprawie byłyby przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów rozpatrzone negatywnie. W związku z powyższym Izba zebrawszy pełny materiał w sprawie kosztów telefonicznych i opracowawszy projekt taryfy szczeblowej przedłożył swoje wnioski Komisji Usprawnienia Manipulacji przy M. P. i T.

Konieczność zmian technicznych w budowie sieci i aparatów przy dołączeniu do sieci automatycznej powodowała duże koszty w przedsiębiorstwach przemysłowych w okręgu Izby. Na wniosek tych przedsiębiorstw Izba interwenjowała w M. P. i T. o zachowanie „status quo“, t. zn. o pozostawienie własnych central w przedsiębiorstwach przemysłowych bez konieczności przyłączania poszczególnych aparatów wewnętrznych do ogólnej sieci i o pozostawienie dotychczasowych aparatów. Interwencja Izby odniosła w tym wypadku pozytywny skutek.

W dniu 1 października 1934 r. została zreformowana taryfa pocztowo-telefoniczno-telegraficzna. Ogłoszenie tej taryfy nastąpiło niespodziewanie, toteż Izba mając zebrany cały szereg wniosków w spra-

wie wysokości taryf pocztowych i będąc postawioną wobec faktu dokonanego zrewidowała swoje wnioski i znalazłszy w nowowprowadzonej taryfie szereg pozycy, co do których ma zastrzeżenia, przekaże swe nowe wnioski wyżej wymienionej Komisji Usprawnienia Manipulacji.

Niemniej Izba opierając się na nowej taryfie wniosła o rozciągnięcie taryfy miejscowej na następujące urzędy pocztowe wraz z podległymi im agenturami: Bielszowice, Brzeziny Śląskie, Chebzie, Chorzów I, II, III i IV, Chropaczów, Dąbrówka Mała, Giszowiec, Godula, Wielkie Hajduki, Katowice I do VII, Kochłowice, Kończyce k/Rudy Śl., Kostuchna, Lipiny Śl., Łagiewniki Śl., Łaziska Górne, Łaziska Średnie, Makoszowy, Michałkowice, Mikołów, Mokre k/Mikołowa, Murcki, Mysłowice, Nowa Wieś k/Chorzowa, Nowy Bytom, Orzegów, Pawłów k/Bielszowice, Piotrowice k/Katowic, Podlesie, Radzionków, Ruda Śl., Siemianowice Śl., Strzybnica, Szarlej, Szopienice, Świętochłowice I i II, Wełnowiec i Wiry. W memorjale swym Izba podając cały szereg przykładów pomijania właściwej drogi przesyłania listów, jaką jest poczta, udowadniała, że zniżenie taryfy pocztowej do poziomu taryfy miejscowej w najbardziej uprzemysłowionej części województwa śląskiego powinno przynieść pocztom znacznie wzmożony obrót, a co zatem idzie i zyski.

W 2 tygodnie po ogłoszeniu nowej taryfy pocztowej Izba zorganizowała konferencję, podczas której przedstawiciele Dyrekcji Poczt i Telegrafów objaśniali licznie zebranych przedstawicielom sfer przemysłowych i handlowych znaczenie nowowprowadzonych służb pocztowych i korzyści, płynące z nowej taryfy.

W roku sprawozdawczym powstała przy Min. Poczt i Telegrafów Komisja Usprawnienia Manipulacji. Komisja ta zwróciła się do Związku Izb Przem. Handl. z prośbą o współpracę. Komunikując o tem Izbie, Związek Izb P. H. prosił o przeprowadzenie ankiety w okręgu Izby, dotyczącej usterek w manipulacjach pocztowych. Wyniki ankiety dały dużo materiału dot. bolączek pocztowych w okręgu Izby, mniej natomiast odnośnie usprawnienia manipulacji ogólnopocztowej. Materiał doty-

czący spraw pocztowych okręgu Izby został przekazany Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Katowicach.

Przy układaniu rozkładu jazdy pociągów na rok 1935 okazało się, że proponowany przez Izbę przebieg pociągów między Warszawą i Katowicami koliduje z biegiem ambulansów pocztowych. Sprawa powyższa została uzgodniona z Katowicką Dyr. P. i T. i Izba wysłała do Ministerstwa P. i T. memoriał, w którym przedłożyła propozycję co do biegu ambulansów pocztowych między Warszawą a Śląskiem, prosząc jednocześnie o poparcie ułożonego przez siebie przebiegu pociągów w Ministerstwie Komunikacji.

Dążenia Dyr. P. i T. w ubiegłym roku do najlepszego obsłużenia klientów rozciągnęły się m. i. na otwarcie całego szeregu urzędów pocztowych wzgl. agencji w wojew. śląskim. Izba zapytywana o zdanie zaopiniowała, że w obrębie miasta Katowic pożądanym jest otwarcie urzędów pocztowych przy ul. Żwirki i Wigury, ul. Marsz. Piłsudskiego w okolicy Starostwa, ul. Gliwickiej i koło Parku Kościuszki, jak również w Mysłowicach w dzielnicy Janów — Miejski.

Na zapytanie Dyr. P. i T. Izba wydała dwukrotnie opinię co do solidności firm w związku z zakupem przez firmy maszyn do frankowania listów.

Izba interwenjowała parokrotnie w wypadkach opóźnienia w nadawaniu telegramów wzgl. doręczania listów wskutek uchybień w manipulacji pocztowej.

Nadsyłane przez Dyrekcję Poczty i Teleg. komunikaty w sprawie uruchamiania nowych agencji pocztowych wzgl. rozszerzania ich dotychczasowej działalności były ogłaszane przez Izbę w jej organie i podawane do wiadomości związków gospodarczych.

W związku z wprowadzeniem przez Ministerstwo Poczty i Telegr. inkasa pocztowego, Izba w paru wypadkach poleciła ten sposób inkasa bankom i firmom prywatnym.

d) Sprawy kolejowe

Prace referatu komunikacyjnego Izby w dziedzinie prac kolejowych można podzielić na 5 grup: 1) sprawy taryfowe, 2) rozkładów jazdy, 3) Państwowa Rada Komunikacyjna, 4) Biuro Kolejowe Izby, 5) sprawy ogólne.

Sprawy taryfowe

Na zapytanie Dyr. Okr. Kolei Państw. w Katowicach (D. O. K. P. w Kat.) Izba zaopiniowała, że jest rzeczą niepożądaną udzielenie zniżki taryfowej na przesyłki węgla i koksu z Dolnego Śląska niemieckiego do państw bałtyckich ze względu na konkurencję tych produktów z polskim eksportem na powyższych rynkach.

W związku z opracowaniem nowego wydania polsko-czechosłowackiej taryfy związkowej Izba wniosła o włączenie przy transporcie pierza, jako stacyj nadawczych z Polski, Chorzowa, Hajduk i Katowic oraz jako stacyj odbiorczych w Czechosłowacji: Bohumin, Praha, Nysko, Desenice, Brno, Plzeň i Podmokly.

Dyr. O. K. P. w Krakowie zwróciła się do Izby z prośbą o wnioski uzupełniające do opracowania taryfy polsko-czechosłowacko-dunajowego związku komunikacyjnego. W odpowiedzi Izba zgłosiła następujące wnioski: o włączenie do zniżonych opłat przewozowych na cynk i ołów blachy cynkowej, o rozszerzenie tej taryfy na transporty kierowane w górę Dunaju, o зниження контингентів вдол річки Дунаю з 2.500 тонн на 1.500 тонн і о узнанням тимчасової тарифу улгової за сталю. Ze względu na możliwości eksportowe blachy cynkowej do Bułgarii Izba wniosła o zrównanie stawki na blachę cynkową ze stawką na blachę żelazną ocynkowaną i o uzupełnienie taryfy Nr. 10 stacją Dziedzice, jako stacją nadawczą. Odnośnie produktów węglopochodnych, jak smoły, pak, oleje smołowe, benzol, mieszanki z benzolem i naftalina, Izba przedłożyła kalkulację przewozów do Bułgarii, które uniemożliwiały eksport, i wniosła o obniżkę taryfy na te produkty. To samo dotyczyło przemysłu

związków azotowych przy eksporcie do Jugosławji i Rumunji i przemysłu litoponowego przy eksporcie do Bułgarji.

Izba interwenjowała w Min. Komunikacji o wydanie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz kopalniaków ze stacyj położonych na obszarze Dyrekcyj Kolei Państwowych w Wilnie, Radomiu i Lwowie do stacyj kopalnianych górnośląskich.

Pomimo memorjałów Izby w sprawie taryfy na nasiona oleiste w latach ubiegłych (patrz sprawozdanie Izby za rok 1933, str. 113) sprawa powyższa nie była załatwiona w Ministerstwie Komunikacji. W roku sprawozdawczym Izba wystąpiła powtórnie w tej sprawie, podtrzymując wszystkie swe wnioski z roku ubiegłego i obrazując w całej pełni groźny stan dla przemysłu olejarskiego w swym okręgu w razie pozostawienia taryf bez zmian. Starania Izby odniosły pożądany skutek i Ministerstwo Komunikacji obniżyło taryfę P G 3 o zł 1,75.

Zdobycie rynków eksportowych przez firmę Lignoza S. A. dla swych wyrobów, jak spłonki, lonty i t. d. doznało w maju 1934 r. nagłego zahamowania przez rozporządzenie Minist. Komunikacji, którem stacja Gdynia została wyeliminowana od przyjmowania tego rodzaju przesyłek, przyczem przyjęcie ich zostało uzależnione od każdorazowej zgody Urzędu Morskiego w Gdyni. Ponieważ zarządzenie takie mogło doprowadzić do niepunktualnego wywiązywania się z dostaw przez firmę Lignoza w już zawartych transakcjach i stracenia zdobytych rynków zbytu, Izba interwenjowała w Ministerstwie Komunikacji i w Urzędzie Morskim w Gdyni w tej sprawie, przyczem interwencja Izby odniosła pożądany skutek i powyższe ograniczenia dotyczące stacji Gdynia zostały zniesione.

Naskutek zapytania Związku Izb Przem.-Handl. z czerwca 1934 r. w sprawie uzupełniających wniosków w dziedzinie taryf eksportowych i wewnętrznych, zgłosiła Izba nast. wnioski: a) w taryfach eksportowych: 1) ustalenie specjalnej taryfy eksportowej na eksport kwasu siarkowego z poz. 532 wraz ze zniżką stawki przewozowej o 50% i rozciągnięcie ważności taryfy na stacje nadawcze Chebzie, Dąbrówka Mała, Katowice-Bogucice, Szar-

lej, Szopienice oraz na wszystkie stacje graniczne oraz Gdynię/Gdańsk, jako stacje odbiorcze. 2) O rozszerzenie stawek taryfy aneksowej H 11 na przewóz szyn do Łotwy długości poniżej 18 m. b) W taryfach wewnętrznych: 1) o przeszerzeganie blachy żelaznej ocynkowanej z klasy 6 do 8 oraz z klasy przesylek drobnicowych PI i PII do 3-ciej i 2) o obniżenie stawek na cement o 40%. Wszystkie powyższe wnioski były szeroko umotywowane.

Na zapytanie D. O. K. P. w Katowicach co do przyznania ulgi taryfowej na przewóz kapusty ze stacji Godów do stacji Katowice, Chorzów i Mikołów Izba wypowiedziała się za przyznaniem powyższej ulgi w okresie przednowkowym.

Izba poparła wniosek firmy Dr. H. Zeumer w sprawie przyznania taryfy ulgowej na siarczan miedzi ze stacji Mikołów do Gdyni — Gdańska na transporty o wadze 5 i 10 tonn motywując, że eksport tego produktu nosi narazie charakter pionierski, gdzie tranzakcje są dokonywane mniejszymi partjami.

W związku z ponownem opracowaniem czechosłowacko-polskiej taryfy związkowej na przewóz produktów rolniczych Izba, po rozpisaniu odpowiedniej ankiety, zgłosiła wniosek o wstawienie do taryfy stacyj Katowice i Szopienice przy eksporcie makuchów i stacyj Katowice i Żory przy eksporcie otrąb.

W związku z pracami nad polsko-sowiecką taryfą bezpośrednią na zapytanie D. O. K. P. w Katowicach Izba przedłożyła w imieniu zainteresowanego przemysłu szereg wniosków o włączenie poszczególnych towarów, jak superfosfat, cynk, ołów, blacha cynkowa, pył cynkowy, kadm przy eksporcie oraz rudy cynkowej przy imporcie do taryf artykułowych, podając jednocześnie nazwy stacyj, które powinny być objęte taryfą i przypuszczalną ilość tonn w międzypaństwowych obrotach.

Przemysł młynarski na G. Śląsku prosił Izbę o poparcie jego starań o niżenie stawki przewozowej na hreczkę o 40%. Izba, jak i w latach poprzednich, wniosek ten poparła, a wobec negatywnego stanowiska Ministerstwa w latach ubiegłych wniosła powyższą sprawę za po-

średnictwem Związku Izb do Komitetu Taryfowego Państw. Rady Komunikacyjnej.

W związku ze staraniami o snízenie stawek przewozowych przy eksporcie na blachę cynkową o 10,— zł Minist. Komunikacji chciało połączyć powyższą zniżkę z podwyżką przewoźnego na rudę z portów polskich. Izba, po odbyciu konferencji ze wszystkimi zainteresowanymi przedsiębiorstwami, w dłuższym memorjale wykazała, że pomiędzy zagadnieniem obniżki taryfy na blachę cynkową a zagadnieniem podwyżki frachtu na przewóz rud niema żadnego junctim i obie te sprawy należy traktować osobno. W szczególności Izba stwierdziła, że podwyżka przewoźnego na rudy musi się odbić wysoce na kosztach produkcji cynku, co w konsekwencji utrudni konkurencję cynku polskiego na rynkach zagranicznych, która i tak sprowadza ceny do minimum. Dodatkowo Izba objaśniła, że wskutek otwarcia huty cynkowej w Magdeburgu w Niemczech jest wysoce prawdopodobnem, że 1) dotychczasowe zapotrzebowanie Niemiec na cynk w Polsce skończy się i 2) Niemcy, które były dotychczas głównymi dostawcami rudy cynkowej dla Polski, wskutek uruchomienia powyższej huty nie będą mogły eksportować, a, co za tem idzie, huty polskie zostaną skazane na import rud zamorskich. W tym ostatnim wypadku podwyżka przewoźnego na rudę idącą przez porty polskie odbije się wdwójnasób na kosztach produkcji, która po zamknięciu eksportu do Niemiec znajdzie się w bardzo ciężkiej sytuacji. W konsekwencji Izba prosiła o nietraktowanie łącznie tych 2 spraw i o obniżkę przewoźnego przy eksporcie blachy cynkowej oraz o zaniechanie projektu podwyżki przewoźnego na importowaną rudę przez porty.

Pod koniec 1934 r. przystąpiło Ministerstwo Komunikacji do generalnej rewizji taryfy towarowej. Prace Ministerstwa dotyczą samego układu taryf w Cz. II Tt., jak i wysokości taryf. Dotychczasowe taryfy wyjątkowe będą się nazywały taryfami specjalnemi, taryfy zaś aneksowe — taryfami wyjątkowemi. Kryterjum odróżniającem w tym wypadku byłby czasokres trwania poszczególnych taryf. Jest również projektowane przegrupowanie rzeczowe w taryfach specjalnych. Ministerstwo Komunikacji projektowało również

przeniesienie niektórych dotychczasowych taryf aneksowych do taryf stałych. Spowodu zbyt krótkiego czasu, jaki otrzymał Związek Izb Przem. Handl. do zaopiniowania powyższego projektu układu taryf, projekt ten został zaopiniowany generalnie przez Izbę Urzędującą, przyczem Związek Izb zastrzegł sobie możliwość złożenia dodatkowych wniosków po nadesłaniu ich przez Izby. Po zasięgnięciu zdań zainteresowanych sfer gospodarczych Izba wniosła, aby następujące taryfy aneksowe były zaliczone do taryf stałych:

taryfa	1)	b	19	na siano
„	2)	b	20	„ słomę
„	3)	c	7	„ mleko
„	4)	d	4	„ drzewo
„	5)	e	11	„ naftalinę surową
„	6)	h	1	„ rudę niskoprocentową
„	7)	h	2	„ rudy wysokoprocentowe, siarkowe, manganowe i wypałki piritowe
„	8)	h	3	„ rudy cynkowe
„	9)	h	4	„ wypałki piritowe
„	10)	h	5	„ żużle etc.
„	11)	h	6	„ surówkę żelazną, ferromangan
„	12)	h	7	„ „ „
„	13)	h	8	„ bloki podwalcowane i t. d.
„	14)	h	9	„ żelazo i stal sztabowe, lemieszowe
„	15)	h	10	„ blachy żelazne
„	16)	h	10a	„ blachę ocynowaną
„	17)	h	12	„ szyny etc.
„	18)	h	14a	„ rury żelazne i stalowe
„	19)	h	16	„ złom żelazny
„	20)	j	2a	„ kwas siarkowy
„	21)	k	2	„ piasek, żwir i glinę
„	22)	k	5	„ cegły budowlane
„	23)	m	7	„ nawozy azotowe
„	24)	d	9	„ kopalniaki.

Do całego szeregu taryf wniosła Izba poprawki, jak np. rozszerzenie ważności na poszczególne stacje i inne. W szczególności w sprawie taryfy e 11 na naftalinę wniosła Izba, aby przy jej stosowaniu odstąpić od systemu minimalnego kontyngentu i od stosowania tej taryfy w drodze zwrotu, o ustalenie

stawki przewozowej dla przesyłek o wadze 10 t, o rozszerzenie ważności taryfy na eksport przez lądowe punkty graniczne i o rozszerzenie powyższej taryfy na wszystkie produkty z poz. 264 K. t. Ponadto wniosła Izba szereg poprawek do taryfy towarowej część I B, dotyczących przewoźnego za przesyłki, opłat postojowych i opłat za zmianę dyspozycji. Oddośnie wykorzystywania ulgi taryfowej w drodze zwrotu Izba wniosła, aby jako dowód uskutecznienia danych przewozów były dopuszczone nietylko wtórники, ale i oryginalne listy przewozowe.

W sprawie wysokości samych taryf Izba za pośrednictwem Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jako referującej zgłosiła wnioski co do zmian wzgl. obniżki następujących taryf: A) w t a r y f a c h w e w n ę t r z n y c h :

- 1) Hreczka. Sprawa ta omawiana była już powyżej.
- 2) Cegła. Izba przychyliła się do wywodów Związku Fabrykantów w Poznaniu, skierowanych do Minist. Komunikacji w sprawie taryf na cegłę, drewno i dachówki.
- 3) Siarczan magnezu.
- 4) Drzewo kopalniane — wniosek o zniżkę taryfy.
- 5) Rudy cynkowe — stosowanie specjalnej ulgi już przy przewozie 150 tonn.
- 6) Tlenek cynku do dalszej przeróbki hutniczej — o zniesienie dodatku przewoźnego w wysokości 10% za przewóz w wagonach krytych.
- 7) Łupek palony i mielony — o rozszerzenie ulgi z taryfy wyjątkowej K 3 na łupek ogniotrwały palony w kawałkach albo mielony.
- 8) Kwas solny — o przeniesienie z klasy 12 do klasy 14, o ustalenie specjalnej taryfy wyjątkowej ze stacyj nadawczych Chebzie i Katowice-Ligota do stacyj Łódź, Warszawa i Białystok z opłatą klasy 15 i o obniżenie taryfy wyjątkowej J 8 na eksport kwasu solnego z klasy 14 do klasy 16.
- 9) Kwas siarkowy — o przyznanie specjalnej taryfy wyjątkowej na przewóz ze stacji nadawczej Chebzie z klasy 16, o obniżenie normalnej klasy 11 do klasy 13.

- 10) Kwas azotowy — o umieszczenie w taryfie wyjątkowej J 7 jako nowej stacji odbiorczej stacji Warszawa Główna.
- 11) Sól glauberska — o ustalenie specjalnej taryfy wyjątkowej dla tego produktu ze stacji Katowice-Ligota do stacji Łódź i do szeregu większych stacyj położonych na wschód od linii Warszawa — Wilno z opłatą klasy 13.
- 12) Siarczan sodu kwaśny — o obniżenie opłaty przewozowej o 40%, ustalenie specjalnej taryfy wyjątkowej od stacji Katowice-Ligota do stacyj Białystok, Bydgoszcz, Gniezno, Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Radom, Stanisławów, Warszawa i Wilno z opłatami klasy 9.
- 13) Siarczan cynku — stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej od stacji Katowice-Ligota do stacyj Łódź, Warszawa i Tomaszów Mazowiecki z opłatami klasy 9.
- 14) Cynk surowy — o stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej od stacyj Chebzie, Karolina, Katowice-Bogucice, Roździeń i Szopienice do stacyj Warszawa i Włocławek z opłatami klasy 9, obniżenie stawki taryfy wyjątkowej H 8 do klasy 10 przy eksporcie.
- 15) Pył cynkowy — stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej od stacyj Chebzie, Katowice-Bogucice, Karolina do stacyj Łódź i Zgierz z opłatami klasy 9, obniżenie taryfy eksportowej H 8 do klasy 10.
- 16) Blacha cynkowa — zaszeregowanie blachy cynkowej do klasy 9 wzgl. do tej klasy, jaką uzyska przemysł żelazny dla swoich wyrobów, lub o stworzenie dla niej taryfy wyjątkowej od stacyj Chebzie, Karolina, Roździeń i Szopienice do wszystkich stacyj położonych na wschód od Wisły.
- 17) Smoły węglowe surowe — o obniżenie taryfy E 5 z klasy 15 do klasy 17.
- 18) Smoła destylowana i preparowana, smoła drogowa — obniżenie stawek przewozowych z klasy 14 do 16 wzgl. o stworzenie specjalnej taryfy wyjątkowej na odległość powyżej 300 klm z stawkami klasy 16, przy eksporcie paku zaliczenie go do klasy 17.
- 19) Oleje smołowcowe, impregnacyjne, kreozotowe — przesunięcie w ramach taryfy wyjątkowej E 6/A z klasy 13 do

- 15, obniżenie stawek taryfy wyjątkowej E 6/B z klasy 14 do kl. 16 przy eksporcie.
- 20) Benzol, toluol i solwentnafta surowe — obniżenie stawek na benzole przy adresowaniu do rafinerji benzolu z klasy 7 do klasy 12 wzgl. o przyznanie taryfy wyjątkowej, skonstruowanej w ten sposób, jak taryfa wyjątkowa E 5 dla smół surowych z przydziałem stawek klasy 12.
- 21) Benzol, toluol, solwentnafta oczyszczone oraz mieszanki benzyny, benzolu i spirytusu z solwentnaftą, toluolem i tetraliną — o obniżenie stawek z klasy 7 do klasy 10 przy eksporcie, przyznanie stawek conajmniej klasy 11 do wszystkich punktów granicznych i Gdyni - Gdańska.
- 22) Ryby morskie, świeże i mrożone — o wprowadzenie ulgowej taryfy drobnicowej dla przesyłek towarowych pociespiesznych ryby świeżej w lodzie i ryby mrożonej, zniżenie stawek o 50% i zniesienie dodatkowej dopłaty w wysokości 25% w przewozie pociągami osobowymi.
- 23) Armatury i odlewy żelazne — przeniesienie spowrotem do klasy 3.

B) W taryfach eksportowych:

- 1) Naftalina surowa prasowana — nadanie charakteru stałego czasowej uldze na eksport w części II poz. e 11, skreślenie warunków stosowania taryfy tylko w drodze zwrotu.
- 2) Materjały wybuchowe zapalające — Izba wniosła, aby przy przesyłkach eksportowych materjałów wybuchowych grupy 2 wymagana waga minimalna wynosiła tylko 1.000 kg zamiast 3.000 kg.
- 3) Blacha cynkowa — sprawa była omawiana wyżej.

Ożywiony ruch budowlany w okręgu warszawskim w r. 1933 i wyższa cen cegły z tem związana skłoniły Ministerstwo Komunikacji do przyznania zniżki taryfowej na przewóz cegły z Górnego Śląska do okręgu warszawskiego z ważnością do 1.1. r. 1934. Zniżki taryfowe przyczyniły się do znacznych zakupów cegły w cegielniach śląskich i do zawarcia dłuższych kontraktów na jej dostawę. Ze względu na fakt, że cały szereg zakontraktowanej cegły nie mógł być przewieziony w czasie trwania ulgi,

jak również, że cegielnie śląskie przygotowały się produkcyjnie na następny sezon licząc na przyznanie ulgi taryfowej i na następny sezon budowlany, Izba zwróciła się z memorjałem do Ministerstwa Komunikacji prosząc o wprowadzenie na stałe powyższej ulgi taryfowej, a przynajmniej o przedłużenie jej ważności. Ministerstwo Komunikacji przychyliło się do drugiej prośby Izby i przedłużyło ważność taryfy ulgowej do 31 marca r. 1934 określając jednocześnie kontyngent cegły, która może być przewieziona wg. taryfy ulgowej na 18.000 tonn i prosząc Izbę o rozdział powyższego kontyngentu między cegielnie śląskie. Po odbyciu konferencji z zainteresowanymi przedsiębiorstwami powyższy kontyngent został rozdzielony między 6 zainteresowanych firm.

Starania Izby o przedłużenie zniżki taryfowej o dalsze 6 tygodni spotkały się z odmową Ministerstwa Komunikacji.

W związku z trudną sytuacją eksportową blachy cynkowej Izba poparła wniosek firmy „Blacha Cynkowa“ o zniżkę taryfy DH 6 na przewóz blachy cynkowej o 50%, jak również o rewizję taryfy związkowej polsko-rumuńskiej.

Sprawy rozkładów jazdy P. K. P.

Na zapytanie D. O. K. P. w Kat. Izba wydała opinię, że pożądanem byłoby, aby wagon sypialny I/II kl. między Krakowem i Gdynią kursował w sezonie zimowym w niedzielę, wtorek, czwartek i sobotę, w sezonie zaś letnim stale.

Izba poparła wniosek Izby Przem. Handl. w Sosnowcu co do przedkładania przez Ministerstwo Komunikacji projektów rozkładów jazdy Izbom do wejrzenia wzgl. uczynienia pewnych poprawek przed ich ostatecznem wydaniem.

Prace nad rozkładami międzynarodowych pociągów pospiesznych skłoniły Izbę do postawienia wniosku o wprowadzenie bezpośredniego wagonu Wiedeń — Gdynia i o wprowadzenie popołudniowego pociągu pospiesznego z Wiednia do Warszawy.

Izba w porozumieniu z Urzędem Wojewódzkim Śląskim przejrzała dokładnie stan połączeń kolejowych na Śląsku. Wynikiem wspólnych prac była konferencja w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim pod przewodnictwem p. wojewody dr Grażyńskiego, dotycząca ulepszeń komunikacji na Śląsku, podczas której zostały wysunięte pozytywne żądania wobec przedstawicieli Ministerstwa Komunikacji i Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych w Katowicach i Krakowie. Podczas konferencji Izba podkreślała specjalnie złą komunikację między Katowicami a Głębcami. Po wyjaśnieniach delegata Ministerstwa Komunikacji, że tylko pociągi motorowe mogłyby zaradzić tej złej sytuacji, Izba wystosowała do Ministerstwa Komunikacji memorjał z prośbą o uwzględnienie pociągów motorowych na tej linii. Akcję tę Izba poparła przez swego delegata w Państwowej Radzie Komunikacyjnej.

W związku z pracami nad ułożeniem rozkładów jazdy w ruchu wewnętrznym P. K. P. na rok 1935 Izba po rozpisaniu odpowiedniej ankiety zgłosiła szereg wniosków o zmianę dotychczasowego stanu rzeczy. W szczególności Izba, podkreślając znaczenie Beskidów dla Górnego Śląska, prosiła o usprawnienie komunikacji na odcinku Katowice—Wisła—Głębce, przedstawiając dokładnie obecny rozkład jazdy pociągów, przy którym podróż trwa niewspółmiernie długo, jak również niekorzystne połączenia, utrudniające przebywanie w Beskidach ludziom pracy na Górnym Śląsku i prosząc w konsekwencji o wprowadzenie trakeji motorowej na tej linii.

Co do pociągów na odcinku Katowice—Kraków. Izba prosiła o unormowanie przebiegu pociągu *Lux-Torpeda* w kierunku nadania mu większej regularności, lub posiadania na tej linii drugiego wozu motorowego, który mógłby dublować *Lux-Torpedę* w razie jej zepsucia.

W sprawie komunikacji między Warszawą a Katowicami Izba wniosła o późniejsze nadchodzenie pociągów do stacyj docelowych, wychodzących koło północy z Warszawy i Katowic, gdyż przybycie ich koło 6-ej

rano do Warszawy i Katowic nie odpowiadało potrzebom kół gospodarczych, jako za wcześnie.

Izba zauważyła również, iż między Katowicami i Sosnowcem mimo bardzo ożywionego ruchu gospodarczego między temi dwoma miastami niema połączeń od godz. 24-ej do 3-ej i wniosła o uruchomienie jednej pary pociągów w tym czasie. Wobec negatywnego ustosunkowania się D. O. K. P. w Kat. do powyższego żądania, Izba starała się zaradzić temu stanowi przez zwrócenie się do Śląsko-Dąbrowskiego Towarzystwa Eksploatacyjnego o wprowadzenie nocnego tramwaju między Katowicami i Sosnowcem, co też zostało urzeczywistnione.

Pozatem Izba wniosła o cały szereg poprawek w ruchu ściśle lokalnym, jak Katowice—Żory i t. d. oraz o przywrócenie kilku skasowanych przystanków kolejowych.

Biorąc pod uwagę ścisłą współpracę gospodarczą między Górnym Śląskiem a Zagłębiem Dąbrowskiem, Izba brała kilka razy udział w konferencjach informacyjnych w sprawie rozkładów jazdy P. K. P. odbywających się w Sosnowcu.

Państwowa Rada Komunikacyjna

Wskutek zmian personalnych w Izbie opróżniło się miejsce zastępcy delegata Izby do Państwowej Rady Komunikacyjnej. Na posiedzeniu Rady Przybocznej Izby, odbytem w dniu 6. 6. r. 1934 delegatem Izby do P. R. K. wybrany został radca Izby p. inż. L. Szefer, generalny dyrektor fy. „Lignoza“ S. A., zastępcą delegata dyrektor Izby — p. M. Drozdowski. Przedstawiciel Izby zgłosił swój akces do Komitetu Eksploatacyjnego i Komitetu Drogowego P. R. K.

W roku sprawozdawczym odbyły się po 3 posiedzenia powyższych komitetów. Na porządku dziennym posiedzeń był cały szereg spraw, któremi Izba zajęła się bliżej, opracowując je szczegółowo. Ważniejsze zagadnienia były następujące:

- 1) kwestja oddania przez Jaworznickie Komunalne Kopalnie Węgla prywatnej linii kolejowej Ja-

worzno-Szczakowa do użytku publicznego; sprawa ta była dla okręgu Izby bardzo ważna, gdyż temsamem Jaworzno zostałoby wciągnięte w orbitę interesów handlowych Katowic, zamiast jak dotychczas Krakowa, co ma miejsce obecnie wskutek krótszego czasu trwania przejazdu mimo dalszej odległości. Przez uruchomienie linii Jaworzno—Szczakowa czas trwania jazdy do Katowic uległby znacznemu skróceniu;

- 2) wskutek uchwały Komisji Chłodniczej Komitetu Eksploatacyjnego P. R. K. Izba zajęła się ankietą w sprawie praktycznego stosowania wagonów — chłodni. Zebrany materiał, który wykazał na ogół zadowolenie z obecnego stanu rzeczy, został przekazany Związkowi Izby i Organizacyj Rolniczych R. P.;
- 3) trwające od paru lat bez zmian przepisy o korzystaniu z bocznic i opłat bocznicowych skłoniły Komitet Eksploatacyjny P. R. K. do zajęcia się powyższą sprawą. Wyloniona Komisja Komitetu poczyniła cały szereg poprawek do istniejących przepisów zgodnych z obecnymi warunkami gospodarczymi z którymi Izba, po rozpisaniu odpowiedniej ankiety, w zupełności się zgodziła.

Na ostatniem posiedzeniu Komitetu Dróg Kołowych rozpatrywane były sprawy dróg publicznych i motoryzacji kraju. Obie te kwestje, niezmiernie ważne, były szczegółowo rozpatrywane przez Izbę i delegat Izby w P. R. K. wniósł w imieniu Izby cały szereg poprawek do mających zapaść uchwał. Specjalnie w sprawie motoryzacji kraju Izba, wychodząc z założenia, że dotychczasowa polityka motoryzacyjna nie przyniosła zadawalających rezultatów i że nie zostały w niej dotychczas uwzględnione możliwości produkcyjne kraju w tej dziedzinie, zgłosiła następujący wniosek:

„Z uwagi na konieczność przystosowania produkcji krajowej do przemysłu samochodowego celem przygotowania go szcześnie do zastąpienia importu zagranicznego, Komitet Publicznych Dróg Kołowych P. R. K. wnosi, aby zbadano zdolności polskiego przemysłu hutniczego i przerobczego w ramach możliwej współpracy jako producentów części składowych“.

Pozatem delegat Izby zwrócił się z prośbą do Komitetu Taryfowego P. R. K. o rozpatrzenie wniosków w następujących sprawach:

- 1) o rozszerzenie stawek taryfy aneksowej h 11 na przewóz szyn do Łotwy o długości poniżej 18 m,
- 2) o obniżenie stawek frachtowych dla blachy żelaznej ocynkowanej przez przeszerogowanie jej z klasy 6 do klasy 8.

Wnioski Izby w sprawie rozkładów kolejowych wewnętrznych na rok 1935 zostały przesłane przez delegata Izby P. R. K. do Podkomisji Rozkładowej przy Komitecie Drogowym Państwowej Rady Komunikacyjnej.

Biuro Kolejowe Izby

Biuro Kolejowe Izby Handlowej w marcu r. 1934 przestało współpracować z Polskim Związkiem Zrzeszeń Gospodarczych przeprowadzając reklamację listów przewozowych i egzekwując nadpłacone sumy we własnym zakresie.

W roku sprawozdawczym Biuro sprawdziło 27 reklamacyj, z których 13 zostało przedłożonych i uznanych za słuszne przez D. O. K. P. w Katowicach, Bydgoszczy i Warszawie. W 8 wypadkach przewoźne obliczone było prawidłowo, w 6 wypadkach reklamacje są jeszcze w toku załatwienia.

Sprawy różne

Izba poparła wniosek Rady Zrzeszeń Chrześcijańskich Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych R. P. o wprowadzenie 3-miesięcznych biletów z określoną ilością kilometrów jazdy i o 50%-ową zniżkę taryfy dla bagażu zawierającego próbki handlowe.

Wyznaczony czas dla ulgowego przejazdu na Targi Poznańskie był dla sfer gospodarczych zbyt krótki i Izba zwróciła się do Ministerstwa Komunikacji z wnioskiem o przedłużenie czasokresu pobytu na Targach za ulgowymi biletami kolejowymi, co zostało uwzględnione.

Uznając w całej pełni korzyści, jakie daje p r z e w ó z d r o b n i c y w k o n t e n e r a c h Izba zajęła się bliżej tym problemem. Opierając się na publikacjach i taryfach zagranicznych Izba opracowała broszurę „Przewóz drobnicy w kontenerach“, która, po jej wydaniu przez Poradnię Stosowania Żelaza, została rozesłana wszystkim Izdom, członkom P. R. K. i zainteresowanym przedsiębiorstwom.

W związku z przemianowaniem nazwy miasta Królewska Huta na Chorzów zachodziły stale omyłki w nadawaniu towarów do tego miasta, gdyż szły one do dawnej stacji Chorzów (Fabryka Związków Azotowych). Izba zwracała się dwukrotnie do Ministerstwa Komunikacji o przemianowanie tych dwóch stacyj w ten sposób, aby uniknąć nieporozumień, co zostało w końcu roku uwzględnione.

Wskutek przebudowy stacji Żory po włączeniu do niej linii Rybnik—Żory, Izba delegowała swego przedstawiciela w osobie p. Fr. Mikołajca, Prezesa Rady Miejskiej w Żorach do dochodzenia komisijnego w tej sprawie.

Skargi przedsiębiorstw przemysłowych na przetrzymywanie w kolejowych ekspedycjach towarowych zainkasowanych zaliczek skłoniły Izbę do wystosowania do Ministerstwa Komunikacji pisma, w którym Izba prosiła, aby termin wyznaczony rozporządzeniem do przekazania zaliczek, a mian. 21 dni, nie był przekraczany.

Nadsyłane komunikaty D. O. K. P. w sprawie uzupełnień taryf, zmian w ruchu pociągów i innych, Izba przysyłała do wiadomości związkom gospodarczym i umieszczała w swym organie.

Wskutek zawiadomienia Polsko-Francuskiej Izby Handlowej o wycieczce do Tunisu Izba podała do wiadomości powyższe pismo sferom gospodarczym.

Wskutek zażaleń nadawców przesyłek na Ekspedycji Towarowej P. K. P. w Katowicach Izba wyjaśniła stan faktyczny i zaleciła przedsiębiorstwom wcześniejsze nadawanie przesyłek, a nie w godzinach najbardziej natężonego ruchu.

RÓŻNE WYSTĄPIENIA IZBY W SPRAWACH PRZEMYSŁU I HANDLU

Badanie stosunków w kupiectwie żelaznem i wpływu zniżek cen żelaza i reorganizacji Syndykatu Polskich Hut Żelaznych na rynek żelaza w Polsce

Akcja Rządu, zmierzająca do zniżki cen i uporządkowania rynku wewnętrznego w Polsce, objęła skoiei stosunki w dziale żelaza. Akcja ta w porozumieniu z Syndykatem Polskich Hut Żelaznych doprowadziła do gruntowej reorganizacji systemu sprzedaży żelaza przez S. P. H. Ż. i do zniżki cen. Reorganizacja ta doprowadziła do zupełnej zmiany w dziale handlu żelaza, wywołując pewne zaburzenia w dziedzinie cen i w stosunkach kupiectwa branży żelaznej.

Urząd Wojewódzki Śląski zwrócił się do Izby z zapytaniem, jak przedstawia się rynek żelazny po reformie dokonanej przez Syndykat i czy nastąpiła wydatna zniżka cen. Chcąc dać dokładną odpowiedź Urzędowi Wojew. Śląsk. Izba rozpisała ankietę do wszystkich izb przem.-handl. na terenie Polski z prośbą o zobrazowanie warunków w handlu żelazem w ich okręgach, do związków żelazniaków jak również zapytywała o zdanie najwybitniejszych fachowców z tej branży. W odpowiedzi Izba otrzymała kilkadziesiąt listów z całej Polski, które pozwoliły Izbie zobrazować obecny stan rynku żelaznego.

Zebrawszy wszelkie dane w formie memorjału, Izba rozesłała je członkom swej Komisji Polityki Gospodarczej do przearzenia, a następnie zwołała zebranie Komisji, zapraszając na nie przedstawicieli Syndykatu Polskich Hut Żelaznych jako organizacji, która przeprowadziła reformę, jak również przedstawiciela Związku Hurtowników Żelaza, jako strony przeciwnej Syndykatowi. Na konferencji obie strony wypowiedziały cały szereg cennych uwag, które rzuciły nowe światło na wyżej wymieniony problem. Na temże zebraniu Komisji Polityki Gospodarczej została wyłoniona ścisła komisja, która ułożyła ostateczne brzmienie odpowiedzi do Urzędu Wojewódzkiego.

Odpowiedź ta, w formie kilkunastustronicowego memorjału, zawierała krytyczne rozpatrzenie zarządzeń organizacyjnych Syndykatu i wytworzonej sytuacji na rynku żelaza

z punktu widzenia gospodarki ogólnopaństwowej, dane porównawcze cen żelaza przed i po niższe cen i została zakończona następującymi wnioskami:

- 1) Obie zniżki cen dokonane przez Syndykat nie przyniosły zamierzonego celu, czyli znacznego wzrostu konsumpcji żelaza w Polsce. W porównaniu do lat ubiegłych daje się zauważyć pewien wzrost zamówień w Syndykacie, jednak Izba nie podejmuje się określić, co wpłynęło na ten wzrost. Należy bowiem zauważyć, że reorganizacja przesunęła w znacznej mierze czas t. zw. sezonów i zwiększenie zamówień w miesiącach jesiennych można przypisać tej okoliczności jak również faktowi, że rok 1933 był rokiem, w którym kupcy powstrzymywali się od zakupów wobec pogłosek o zamierzonej reorganizacji rynku i że obecnie zaopatrują swe zakłady w sortymenty.
- 2) W obniżce cen rzuca się w oczy udział hurtowników, którzy dzięki konkurencji, wypływającej ze zniesienia rejonów, poświęcają prawie cały swój zarobek na walkę konkurencyjną i dzięki temu obniżają ceny.
- 3) Sfery przemysłowe, budowlane i bezpośredni konsument odnieśli się obojętnie do ułatwień stosowanych przez Syndykat.
- 4) Zmiana organizacji zbytu przez Synd. P. H. Ż., brak wyszkolonego kupiectwa i brak organizacji kupieckiej spowodowały obniżkę marży zarobkowej w branży żelaznej, doprowadzając do zawierania transakcyj bez zysku.
- 5) Specjalny rabat stosowany na kresach wschodnich nie przyczynił się do poprawy interesów kupiectwa w tych dzielnicach. O ile z jednej strony zniesienie rejonizacji bezwzględnie umożliwiło lepsze zaopatrzenie konsumenta na kresach wschodnich w żelazo, to z drugiej jednak strony sytuacja kupiectwa na kresach wschodnich, słabego finansowo i odznaczającego się brakiem elastyczności, uległa znacznemu pogorszeniu.
- 6) Badając dla porównania dawną organizację sprzedaży Syndykatu P. H. Ż. Izba doszła do przekonania, że reforma stosunków w handlu żelazem była konieczna. Nie przesądzając wyników obecnej reorganizacji, lecz przewidując, że przyniesie ona prawdopodobnie duże przesunięcia

w handlu żelazem, aż do możliwości likwidacji całego szeregu firm, Izba sądzi, że wyjdzie ona na korzyść polskiego rynku żelaznego jako całości.

Ponieważ akcja Rządu z Syndykatem opierała się na kilku wytycznych, Izba w memorjale swym starała się skonkretyzować, o ile praktyka życiowa po reorganizacji odpowiedziała wytycznym Rządu. Ponieważ Rząd w swej akcji chciał przede wszystkim przeprowadzić potanienie żelaza dla konsumentów, Izba w wyniku swych badań stwierdziła, że żelazo dla konsumentów potaniało o 20—25%. Jeśli chodzi o udostępnienie każdemu konsumentowi zakupu żelaza w Syndykacie z pominięciem zbytecznego pośrednictwa, Izba stwierdziła, że zakup taki został niewątpliwie udostępniony, jednak udogodnienie to nie zostało naogół wykorzystane. Jeśli chodzi o konkurencję między handlującymi, która miała zapewnić obsługę konsumenta po możliwie niskich cenach i na najdogodniejszych warunkach, Izba stwierdziła, że konkurencja taka niewątpliwie powstała i zamierzenia Rządu w tym zakresie zostały przeprowadzone, lecz nadmiar konkurencji spowodował poważne zaburzenia i dezorientację w handlu żelazem.

Powyższy memorjał został rozesłany, poza Urzędem Wojewódzkim Śląskim, Departamentom Handlu Wewnętrznego i Górniczo-Hutniczemu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, jak i wszystkim izbom przemysłowo-handlowym R. P.

W posiedzeniu Komisji Polityki Gospodarczej Izby w sprawie cen żelaza, o którym mowa wyżej, brał udział w charakterze gościa p. inż. Lewandowski, naczelnik Wydziału Górniczo-Hutniczego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Współpraca gospodarcza kresów północno-wschodnich i południowo-zachodnich

Prace Izby Handlowej nad zbliżeniem Wileńszczyzny i Śląska były w roku sprawozdawczym prowadzone dalej intensywnie. Powołana do życia Komisja, w skład której weszli przedstawiciele Izby Handlowej w Katowicach oraz izb przem.-handl. w Wilnie i Sosnowcu, jak też przedstawiciele sfer gospodarczych tych okręgów, ukończyła pierwszy etap studjów nad pod-

niesieniem stanu gospodarczego ziem północno-wschodnich. Zebrane zostały materiały dotyczące zwiększenia zbytu artykułów przemysłowych śląskich na kresach północno-wschodnich i opracowane zostały postulaty przemysłu śląskiego, zmierzające do ekspansji jego produktów na tych terenach.

Na posiedzeniu Komisji w lutym roku sprawozdawczego zapadły uchwały, że „Komisja współpracy nad podniesieniem stanu gospodarczego ziem północno-wschodnich przyjmuje do wiadomości sprawozdania z wyników przeprowadzonych akcji na terenach Śląska i Wileńszczyzny i stwierdza:

- 1) odnośnie żelaza: istnieją możliwości stworzenia na ziemiach północno-wschodnich specjalnych cen sprzedaży żelaza oraz konieczność dalszego pogłębienia zniżek taryf kolejowych dla przewozu żelaza na kresy północno-wschodnie. Kwestja organizacji zbytu żelaza jest przedmiotem dalszych studjów Komisji na obu terenach.
- 2) odnośnie węgla: istnieją możliwości przyznania rabatów kresowych w zakresie węgla opałowego oraz ich pogłębienia na odcinku węgla przemysłowego przy ścisłej współzależności tego zagadnienia z dalszą rozbudową zniżek taryfy przewozowej. Pozatem Komisja stwierdza celowość podjętej akcji w kierunku obniżek taryf kolejowych na drzewo kopalniane, umożliwiającą zaopatrywanie się Śląska w kopalniaki pochodzenia kresowego“.

Następnie Komisja zleciła swym organom wykonawczym dalsze prace nad zrealizowaniem powyższych możliwości oraz rozszerzenie akcji w czasie najbliższym w oparciu o analogiczne zasady w odniesieniu do rur, cynku, kwasu siarkowego i nawozów sztucznych. Wreszcie Komisja stwierdziła konieczność szybkiego zunifikowania prawodawstwa cywilnego na Kresach Wschodnich jako niezmiernie ważnego czynnika ułatwiającego wzajemne stosunki handlowe i kredytowe.

W związku z tem Izba Handlowa kilkakrotnie interwenjowała w odnośnych zakładach przemysłowych wzgl. organizacjach sprzedaży w sprawie sprzedaży ołowiu na Kresy Wschodnie, w sprawie sprzedaży żelaza pozasyndikatowego oraz w sprawie specjalnego cennika węgla dla przemysłów przetwarzających, m. in. dla hut szklanych, o ile ich wyroby miałyby być eksportowane zagranicę.

Badania nad konwencją genewską

Uplywający w maju r. 1937 czas trwania konwencji genewskiej skłonił Izbę do zbadania spraw gospodarczych związanych z konwencją genewską i ścisłego określenia, jaką rolę przepisy te odegrały w życiu gospodarczem Górnego Śląska. W zakres badań Izby wchodziły sprawy obrotu uszlachetniającego, obrotu produktami rolnymi, sprawy elektryczności i wody, sprawy rud importowanych przez Polskę z Niemiec i cały szereg rzeczy drobniejszych. Z przeprowadzonych badań i rozmów Izba doszła do przekonania, że wygaśnięcie konwencji genewskiej przejdzie dla życia gospodarczego Górnego Śląska bez wstrząsów, a pewne nieodzowne dla życia gospodarczego porozumienia między Polską a Niemcami mogą być doskonale ujęte w ramach normalnego traktatu handlowego między temi dwoma państwami.

Sprawy przemysłu turystycznego

Bardzo ważnym czynnikiem w rozwoju turystyki w każdym współczesnym państwie jest przemysł turystyczny. W swej ważności nie ustępuje on z całą pewnością znaczeniu np. warunków komunikacyjnych, a jeżeli chodzi o znaczenie przemysłu turystycznego dla gospodarstwa narodowego, to może i powinien on odegrać u nas bardzo poważną rolę.

Izba Handlowa w Katowicach w roku ubiegłym intensywnie interesowała się zagadnieniami turystyki wogóle, a przemysłu turystycznego w szczególności. W kwietniu ubiegłego roku odbyła się w Izbie konferencja z przedstawicielami władz i reprezentantami przemysłu turystycznego. Na porządku obrad znalazła się sprawa koncesjonowania nowych biur podróży, sprawa t. zw. wydziałów turystycznych organizacji społecznych, sprawa utworzenia rady przemysłu turystycznego, sprawa liberalnej polityki paszportowej, sprawa organizacji ruchu autobusowego, sprawa specjalnych biletów turystycznych do Warszawy i większych miast, sprawa rewizji postanowień o kolejowych ulgach turystycznych, projekt ustawy o popieraniu turystyki. Niezależnie od powyższego dyskutowano i powzięto

uchwałę na temat rozkładu jazdy kolejowej na linii Katowice—Wisła i Wisła—Katowice.

Sprawę ostatnią, t. j. komunikacyjną, wniosła Izba Handlowa na porządek obrad Zjazdu Turystycznego w Jaremczu, urządzonego przez Ministerstwo Komunikacji. Wniosek Izby został w pełni zrozumiany i znajdzie swój wyraz w rozkładzie jazdy kolejowej na rok 1935.

Izba Handlowa bierze przez swojego delegata udział w Komisji Turystycznej Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, przy czem delegat ten jest przewodniczącym Sekcji Przemysłu Turystycznego.

Prócz powyższego współpracowała Izba Handlowa w opiniovaniu projektu ustawy o uzdrowiskach, ustawy o popieraniu turystyki, ustawy o miejscowościach wypoczynkowych i turystycznych i t. p.

Wystąpienia w drobniejszych sprawach

Wobec zamiaru utworzenia Śląskiego Komitetu Chłodniczego Izba Handlowa po porozumieniu się z organizacjami delegowała doń jako kandydatów na członka i zastępcę inż. Józefa Dadleza oraz Roberta Szeję.

W związku z organizowanym kongresem producentów i handlarzy obuwia w Brukseli Izba, na życzenie Poselstwa Belgijskiego, zawiadomiła o tem interesowane firmy, w wyniku czego współwłaściciel firmy Blum i Binder wyraził zamiar wzięcia udziału w tym kongresie.

Na prośbę jednej z firm chemicznych swego okręgu Izba zawiadomiła wszystkie izby przem.-handlowe o rozpoczęciu produkcji przez tę firmę mas plastycznych, znanych dotychczas pod patentowaną nazwą bakelitu, prosząc o poparcie tej firmy przez polecenie jej wytwórniom wyrobów bakelitowych. Jednocześnie Izba zwróciła się do Ministerstwa Skarbu oraz kilku innych Ministerstw z prośbą, aby w przyszłych przetargach umieszczano klauzulę, stawiającą za warunek dostawy wyrób artykułów t. zw. bakelitowych z surowca polskiego. Interwencja Izby dała pozytywne rezultaty, o których zawiadomiono firmę wchodzącą w grę.

Również wystąpiła Izba do wszystkich izb z prośbą o poparcie jednej z firm okręgu w sprawie zbytu nowowprowadzonego wytworu tej firmy, mianowicie skórzanych hełmów strażackich oraz specjalnych pasów napędowych patentowanych.

W związku z zamiarami obniżenia taryfy kominiarskiej za wycieranie kominów w gmachach rządowych i samorządowych, Izba Handlowa, po zebraniu materiału w terenie, w szczególności zaś informacji od Korporacji Koncesjonowanych Przemysłowców Kominiarskich, wydała Związkowi Izb opinię, iż obniżenie kosztów wycierania kominów dla państwa wzgl. samorządów, o ile jest rzeczą niezbędną, należy przeprowadzić nie w drodze obniżania taryfy, lecz w drodze indywidualnych umów z kominiarzami, jak to już jest praktykowane na Śląsku, albowiem zachodzi obawa, że po ogłoszeniu zniżki taryfy dla państwa i samorządów inni obywatele zaczęną się domagać ponownego obniżenia taksy kominiarskiej, co wskutek obniżenia się dochodów przemysłowców kominiarskich nie jest rzeczą wskazaną.

Na prośbę Międzynarodowej Izby Handlowej Izba rozesłała broszurę o sposobie zwiększenia zysków detalisty w drodze wprowadzenia pewnej statystyki obrotów 20 przedsiębiorstwom swego obwodu z prośbą o wypowiedzenie się, czy podjęcie tego rodzaju badań byłoby wskazaniem w Polsce. Broszura ta wywołała minimalne zainteresowanie, albowiem Izba otrzymała 2 opinie, z których jedna tylko była przychylna.

Ponownie zbadała Izba sprawę konkurencji warsztatów więziennych, jednakże zebrane materiały nie dały właściwie żadnych konkretnych i nowych informacji, któreby pozwoliły na wystąpienie w tej sprawie.

Na życzenie prezydenta miasta Katowic Izba wyraziła przychylną opinię co do zamiarów urządzenia konkursu wystaw sklepowych w Katowicach przez jedno ze zrzeszeń gospodarczych.

Izba wydała odezwę do przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych obwodu w sprawie poparcia starań Dyrekcji Cel w Mysłowicach, zmierzających do utworzenia dla celów dydaktycznych muzeum towaroznawczego.

W związku z projektem wysuwany przez pewne sfery, koncesjonowania młynów, Izba Handlowa, po odbyciu konferencji z młynarzami okręgu, wystąpiła do Związku Izb z wnioskiem przeciwko koncesjonowaniu młynów, jednakże za ograniczeniem budowy nowych, rozbudowy starych i przeciw uruchomieniu młynów obecnie nieczynnych.

Izba Handlowa dwukrotnie interwenjowała w sprawie sprzedaży przemycanych wyrobów Maggiego z Niemiec, zwracając się w tej sprawie zarówno do odnośnych starostw, jak i Wydziału Przemysłu i Handlu Śl. Urzędu Wojewódzkiego.

Wobec skarg jednego z przedsiębiorstw hurtowych, iż biuro sprzedaży rur kamionkowych stosuje względem niego specjalną taktykę sprzedaży, uprzywilejowując temsamem drugą hurtownię, Izba Handlowa przeprowadziła za pośrednictwem Izby Warszawskiej interwencję w celu wyjaśnienia istotnych powodów tej polityki biura sprzedaży.

Izba Handlowa przeprowadziła specjalną ankietę na wniosek Izby Węgiersko-Polskiej w Budapeszcie co do jakości węgla myśłowickiego w porównaniu z węglem z jednej z kopalń na Śląsku Górnym niemieckim, której wyniki podała tej Izbie, jednocześnie zaś Izba zwróciła uwagę odnośnemu przedsiębiorstwu węglowemu na konieczność uniezależnienia się od przedstawicieli koncernów węglowych niemieckich, którzy nie dbają o interesy kopalń polskich, lecz zamiast żądanego węgla polskiego dostarczają inny, pochodzący z kopalń niemieckich.

W związku z wysuwany projektem skoncesjonowania zbiórki tłuczonego szkła w Polsce i udzielenia tej koncesji jednej z organizacji społecznych z kresów wschodnich Izba Handlowa, po przeprowadzeniu wśród hut okręgu ankiety, czy i w jakim stopniu są one zainteresowane w skupie zbitego szkła, wypowiedziała opinię, że nie jest w interesie przemysłu szklanego powierzanie skupu tłuczonego szkła jednej tylko organizacji zarówno ze względu na to, że dzięki monopolowi ten surowiec będzie najprawdopodobniej kalkulował się drożej, niż dotychczas, pozatem zaś

ponieważ przemawiają przeciwko temu względy socjalne, gdyż zbiórką szkła trudnią się dotychczas sfery najbiedniejsze, które w razie powierzenia zbiórki jakiejś organizacji zostaną pozbawione nawet tego nikłego zarobku, jaki posiadają.

Towarzystwu Popierania Przemysłu Ludowego w Katowicach przesłano opinię, jakie wyroby, zdaniem Izby, przedewszystkiem należałoby wyrabiać systemem chałupniczym, jak też informacje dotyczące literatury polskiej o przemyśle chałupniczym.

W związku z akcją koncernu Schichta, zmierzającą do całkowitego zmonopolizowania rynku mydlarskiego przez obniżkę cen mydła, Izba Handlowa wystąpiła w imieniu fabryk swego obwodu, które łącznie produkują około $\frac{1}{4}$ produkcji ogólnopolskiej mydła i około $\frac{1}{3}$ produkcji środków do prania, z prośbą do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o zniesienie zakazów przywozu olejów roślinnych z zagranicy dopóki koncern Schichta nie zniży odpowiednio cen olejów wysyłanych z olejarni gdyńskiej do granic uzasadnionych racjonalną kalkulacją produkcji w tej olejarni.

Wobec nowych zarządzeń Ministerstwa Skarbu o zaświadczeniach na zakup soli przemysłowej, w myśl których zaświadczenia te wydawać miały władze przemysłowe, Izba Handlowa wystąpiła do Związku Izb P. H. z wnioskiem o spowodowanie Ministerstwa Skarbu do wyjaśnienia w drodze okólnika, które władze przemysłowe są władne wydawać takie zaświadczenia. W wyniku tej interwencji został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu okólnik, upoważniający władze przemysłowe I. instancji do wydawania zaświadczeń na sól skażoną ogólnym środkiem skażania, zaś władze II. instancji w wypadkach udzielania zaświadczeń na sól skażoną szczególnymi środkami skażania wzgl. na sól nieskażoną.

Wobec unieruchomienia rafinerji spirytusu w Będzinie przetwórnice tego artykułu wyrażały kilkakrotnie skargi, że surowiec, wskutek odległości przewozowych, kalkuluje się im drogo. Na specjalne starania

Izby Ministerstwo Skarbu zapowiedziało uruchomienie rafinerji w Belku.

W związku z postanowieniami rozporządzenia wykonawczego do ustawy o obowiązku powszechnej służby wojskowej, w myśl którego uczniowie w przemyśle i handlu mają na podstawie zaświadczeń Izb Przemysł. Handl. prawo do odroczenia odbywania służby wojskowej, Izba Handlowa zwróciła się do Związku Izb z prośbą o wyjaśnienie, jaka władza ma poświadczać tego rodzaju zaświadczenia, ponieważ, zdaniem Izby, instytucje te nie podlegają żadnej władzy przemysłowej za wyjątkiem Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Natomiast rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wojskowych, zawierające obowiązek poświadczenia tych zaświadczeń przez władzę przemysłową, władzy tej nie określa.

Zmiana opłat manipulacyjnych w obrocie Pocztowej Kasy Oszczędności spotkała się z jednomyślnym protestem sfer gospodarczych w okręgu Izby; sfery gospodarcze wskazywały w swych memorjałach skierowanych do Izby na fakt, że nowe opłaty podrażają w znacznej mierze koszt obrót z P. K. O., jak również wymagają całego szeregu dodatkowych czynności.

Ponieważ podobne głosy niezadowolenia podnosiły się w całej Polsce, Związek Izb P. H. interwenjował u Prezesa P. K. O., prosząc o przywrócenie dawnego stanu rzeczy. W rezultacie konferencji postanowiono, aby Izby zwróciły się do sfer handlowych i przemysłowych swych okręgów z ankietą, której wyniki dałyby podstawę do wniosków co do praktycznego oddziaływania nowych przepisów P. K. O. w życiu gospodarczym i pozwoliły wysunąć skonkretyzowane żądania Związku Izb wobec P. K. O., których uwzględnienie w miarę możliwości zostało przez tę instytucję przyrzeczone.

Rozpisana przez Izbę ankieta dała bogaty materiał, który odpowiednio rozklasyfikowany został przesłany do Związku Izb. W memorjale tym Izba wskazywała na przesunięcia, jakie nastąpiły po wprowadzeniu nowych przepisów P. K. O.; do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- 1) przerzucanie opłat manipulacyjnych nadawcy na odbiorcę,
- 2) konieczność wprowadzenia dodatkowej buchalterji,

- 3) podwyższenie kosztów handlowych przez sfery gospodarcze wskutek podwyższenia opłat,
- 4) znaczne utrudnienie przy przekazywaniu zaliczeń kolejowych,
- 5) łączenie w handlu przez dłużników kilku drobniejszych kwot w jeden większy przekaz, przez co wierzyciele pozbawieni zostali normalnych ciągłych wpływów za wysłane towary,
- 6) częściowe przejęcie przez banki części dotychczasowych czynności P. K. O. po otwarciu przez nie kas dla wpłat w godzinach poobiednich i przez bezpłatne przekazywanie kwot do miejscowości, gdzie banki posiadają swoje oddziały.

Ponieważ w łonie Związku Izb zarysowała się niezgodność poglądów na powyższe kwestje, Związek Izb P. H. powierzył Izbie zareferowanie powyższej sprawy na jednym z pierwszych zjazdów Związku Izb P. H. w r. 1935.

ZWYCZAJE HANDLOWE

W okresie sprawozdawczym Izba wzywana była do stwierdzenia istnienia zwyczajów handlowych w sprawach następujących:

Normy amortyzacyjne beczek benzynowych i t. p.

Izba nie stwierdziła, by na jej terenie istniały zwyczajowe stawki amortyzacyjne beczek żelaznych i drewnianych do benzyny oraz stacyj (aparatów benzynowych) oraz stawki manka, nafty i benzyny w magazynach przetworów naftowych i stacjach benzynowych.

Tranzakcje materiałami włókienniczymi

Izba stwierdziła istnienie następujących zwyczajów:

Długość sztuk gotowych materiałów wynosi zazwyczaj 40 do 50 m, zależnie od jakości towaru. Szerokość materiałów wełnianych wynosi:

148—150 cm przy towarach jakościowo najlepszych,
 140—142 cm przy towarach jakościowo średnich,
 128—130 cm przy towarach damskich — łącząc skrawek.

Szerokość specjalnych towarów modnych bielskich wynosi 146—148 cm.

Jako sprzedaż hurtowną uważać należy minimum $\frac{1}{2}$ sztuki, poniżej $\frac{1}{2}$ sztuki jako sprzedaż detaliczną.

Reklamacje odnośnie jakości towaru wnoszone być muszą w ciągu 8 dni od daty faktury. Tak samo reklamacje odnośnie ilości, wagi, długości i szerokości towaru wniesione być muszą w ciągu 8 dni od daty faktury.

Jeśli w umowie nie określono bliżej terminu dostawy, zlecenie wykonywane jest w ciągu 3-ch dni od daty odbioru zamówienia.

O ile w umowie oznaczono dostawę stopniową, lecz określenia ostatecznego terminu nie ustalono, dostawca postępuje według własnego uznania; przy nowym wyrobie obowiązuje 3-miesięczny termin dostawy.

W razie istnienia kilku umów o dostawę i odbiór towaru, obowiązuje ostatnia z nich pod względem daty.

O ile dostawca nie dostarczył towaru w terminie, wzgl. odbiorca w terminie towaru nie odebrał, — termin ten przedłuża się o 14 dni.

W wypadkach zaistnienia siły wyższej obowiązują zwyczajnie ogólnie przyjęte.

Kupujący nie jest zobowiązany do przyjęcia towaru, nawet w wypadku bonifikacji ze strony dostawcy, jeżeli zamiast towaru o normalnej wadze i długości otrzyma towar o innej wadze lub długości.

Odbiorca zobowiązany jest do odbioru towaru bez bonifikacji ze strony dostawcy przy różnicy 5% in plus wzgl. 5% in minus.

W wypadku, gdy różnica wynosi powyżej 5% in plus wzgl. in minus, odbiorca nie jest zobowiązany do przyjęcia towaru.

Koszta tary ponosi dostawca.

Koszta zwyczajnego opakowania w papier lub jutę ponosi dostawca, kosztu innego opakowania — zależnie od umowy.

Rzeczoznawca orzeka, przy jakich odchyleniach w jakości towaru obowiązany jest zamawiający do jego odbioru bez bonifikaty wzgl. za bonifikatą.

W wypadku zasadniczych odchyień, stwierdzonych przez rzeczoznawcę, kupujący nie jest obowiązany do przyjęcia towaru; małe odchylenia są nieuniknione.

O ile reklamacja nie zostanie załatwiona w drodze wzajemnego porozumienia dostawcy i odbiorcy, reklamujący przedstawia sądowi zakwestjonowany towar oraz oryginalne próbki, które służyły za podstawę zamówienia, zamówienie etc.

W wypadku, gdy zamawiający kupuje towar nie według próbki, lecz wg. marki lub nazwy, dostawca zobowiązany jest dostarczyć towar, który pod daną marką (nazwą) w ciągu ostatnich 12 miesięcy sprzedawał.

Nie istnieje zwyczaj wymagający od sprzedawcy zaopatrzenia towaru kupowanego według wzorów w signum sprzedającego, by wykluczyć zamianę próbki wzgl. towaru.

Umowa zawierać winna postanowienia, kto zobowiązany jest do ponoszenia kosztów w razie nierozstrzygnięcia sporu.

Umowa postanawiać winna, czy w razie rozstrzygnięcia sporu przegrywający zobowiązany jest — oprócz kosztów sądowych (na rzecz sądu polubownego) — do uiszczenia dodatkowych świadczeń.

Przy zakupie całej sztuki należy się odbiorcy 20 cm całej szerokości, przy połowie sztuki 10 cm — na próbki.

Wysyłka następuje na koszt i odpowiedzialność odbiorcy.

Wysokość skonta i rabatu zależna jest od umowy.

O ile nie istnieje specjalna umowa, odbiorca zobowiązany jest do zapłaty towaru w ciągu 30 dni.

Zwyczajowy jest kredyt 3-miesięczny.

Jako normalny uważa się zysk w wysokości 15—20% przy sprzedaży hurtowej, zaś w wysokości 20—30% przy sprzedaży detalicznej.

Normalny czasokres udzielonego kredytu jest 90 dni.

Odstępne za lokal handlowy

Izba nie stwierdziła, by na jej terenie istniał zwyczaj wymawiania sobie umowę i opłacania odstępnego za ustąpienie praw najmu lub podnajmu lokali handlowych.

Umowa o podnajem lokalu handlowego za przyznaniem procentowego udziału w obrotach założyć się mającego przedsiębiorstwa, zdaniem Izby, nie uwłącza postanowieniu art. 10 śląskiej ustawy o ochronie lokatorów i nie podpada pod sankcje karne z art. 24 tej ustawy. Taka umowa musi jednak, zdaniem Izby, odpowiadać warunkom z art. 9 pkt. 4 cytowanej ustawy.

Stręczne przy sprzedaży nieruchomości

Izba stwierdziła, że na jej terenie stręczne przy sprzedaży nieruchomości wynosi według zwyczaju 1—2%, zależnie od wartości obiektu zapośredniczonego. Przy obiektach od 25—30.000 zł wynosi 2%, przy obiektach ponad 100.000 wynosi 1%.

Stawki powyższe należy traktować jako orientacyjne. Dziś częściowo brak podstaw do ustalenia jednolitego zwyczaju w sprawie prowizji pośrednika, gdyż sprzedają nieruchomości (domów) trudni się szereg przygodnych pośredników, bynajmniej niestosujących równomiernej praktyki.

Ser według klasyfikacji kolejowej taryfy towarowej

Izba stwierdziła, że pod poz. 124 klasyfikacji kolejowej taryfy towarowej winny podpadać nie tylko sery owcze, jak np. bryndza i bundz, lecz także wszelkie inne gatunki serów, jak np. ementalski, litewski, trapistów i t. d., które wyrabia się z mleka krowiego, ale które nie podpadają pod nazwę twarogu wzgl. sera białego (zwykłego), czyli otrzymanego drogą zwykłego wygotowania z mleka sernika bez użycia sztucznych lub naturalnych podpuszczek.

Prawo zatrzymania na filmach wypożyczonych

Izba stwierdziła, że na obszarze całego państwa istnieje zwyczaj handlowy, według którego wypożyczony film winien być zwrócony wypożyczalni niezwłocznie po upływie czasu, na który został wypożyczony, bez względu na pretensję wzajemną, jaka przysługuje wypożyczającemu do wypożyczalni. Na podstawie tego zwyczaju wypożyczającemu nie wolno wobec wy-

pożyczalni stosować na filmie wypożyczonym prawa zatrzymywania z tytułu jego pretensji wzajemnej do wypożyczalni. Wypożyczający w szczególności nie ma prawa zwracać wypożyczalni filmów za zaliczeniem celem zrealizowania w ten sposób swojej pretensji wzajemnej do wypożyczalni, chyba że strony wyraźnie omówiły, że wypożyczającemu przysługiwać ma takie prawo odnośnie do wypożyczalni.

Odprawa dla pracownika zwolnionego

Izba stwierdziła, że obecnie na jej terenie nie istnieje zwyczaj płacenia odpraw zwalnianym pracownikom w wysokości tyłu pensyj miesięcznych, ile lat pracowali w firmie.

Zwyczaj taki, polegający jedynie na swobodnem uznaniu dyrekcji wobec wyjątkowo zasłużonych wobec przedsiębiorstwa urzędników, był stosowany przez koncerny górnośląskie w okresie dobrej konjunktury, przy conajmniej 10 latach przepracowanych przez urzędnika.

Od paru lat jednak specjalne uchwały zarządów koncernów zwyczaj ten uchyliły.

Komisarz Demobilizacyjny w razie wniosków o redukcje pracowników umysłowych żąda czasami odpraw dla długoletnich pracowników przedsiębiorstw, ale w wysokości maksymalnie trzechmiesięcznych poborów i tylko w wypadkach, gdy zredukowany nie posiada żadnych innych dochodów (emerytury i t. p.).

Bezpłatna nadwyżka przy wysyłkach węgla koleją.

Izba nie stwierdziła, by przy wysyłkach wagonowych węgla, brykietów i koksu zwyczajowo był dodawany pewien procent towaru gratisowo.

Przeciwnie, obowiązujące przepisy kolejowo-taryfowe nie dopuszczają doładowywania bezpłatnej takiej nadwyżki.

Obowiązek kupca odpowiadania na listy

Izba stwierdziła, że na jej terenie istnieje zwyczaj, według którego kupiec odpowiada na listy handlowe adresowane do

niego i własnoręcznie podpisane przez wysyłającego. Niema obowiązku odpowiadania na różne mechanicznie powielane oferty, okólniki, zawiadomienia, prośby o datki pieniężne i t. d., o ile nie są podpisane ręcznie. Wszystkie poważne firmy odpowiadają natomiast na pisma podpisane ręcznie, o ile nie dotyczą one bezpośrednio spraw mających związek z działalnością przedsiębiorstwa. Wówczas albo posyła się nadawcy odpowiednie wyjaśnienia, albo odsyła pismo pod właściwym adresem.

SPRAWY WYSTAW I TARGÓW KRAJOWYCH ORAZ MIĘDZYNARODOWYCH

W roku sprawozdawczym Izba Handlowa prowadziła w dalszym ciągu akcję w kierunku werbowania wystawców na organizowaną przez Państwowy Instytut Eksportowy Wystawę Polską na Bliskim Wschodzie, która miała być wystawą napół wędrowną, albowiem zwiedzić miała Egipt i Palestynę. Po otrzymaniu z Państw. Instytutu Eksportowego sprawozdań o wynikach tej wystawy, Izba rozesłała poszczególne ich egzemplarze tym firmom, które mogłyby się tą sprawą zainteresować i wyciągnąć dla siebie jakieś korzystne wnioski.

Następnie Izba zajmowała się poważniej sprawą poparcia międzynarodowych Targów Poznańskich, rozsyłając nietylko materiały propagandowe, dotyczące tych targów, a otrzymane za pośrednictwem Rady Interesentów Targów Poznańskich wzgl. bezpośrednio z Urzędu Miejskiego, lecz również podjęła się wydawania kart uczestnictwa w Targach Poznańskich, na podstawie których poszczególne zwiedzający otrzymywali zniżki indywidualne na przejazd kolejami żelaznymi. Zniżek wzgl. kart uczestnictwa Izba Handlowa wydała ogółem 76. Ilość osób, które zwiedziły Targi z okręgu katowickiego była jednak znacznie większą, albowiem również miejscowe biura podróży wydawały takie same karty uczestnictwa wzgl. zniżki.

O ile chodzi o udział firm śląskich w targach tegorocznych, to na podstawie obserwacji delegata Izby na Targi wzięło w nich udział ogółem 27 firm śląskich, z czego 18 firm z Górnośląska. W branży elektrotechnicznej wystawiała 1 firma,

w branży wyrobów ślusarskich i metalowych 4 firmy, w dziale wag 1 firma, w dziale wyrobów drzewnych (kopyta szewskie) 1 firma, w dziale artykułów buchalteryjnych i biurowych 1 firma, w dziale porcelany 2 firmy, w dziale narzędzi 3 firmy, w dziale kas pancernych 1 firma, w dziale nożyków do żyłek 1 firma, w dziale szkła 1 firma, w dziale żarówek elektrycznych 1 firma i w dziale aparatów do gotowania kompotów 1 firma.

W końcu roku sprawozdawczego Izba rozesłała jednośnym organizacjom materiały w sprawie organizacji działu wynalazków oraz działu przemysłu ludowego na Targach Poznańskich w roku 1935.

W sprawie targów w Katowicach, które od kilku lat służą propagandzie przedewszystkiem wyrobów krajowych, konsumowanych na Górnym Śląsku, Izba Handlowa rozesłała do wszystkich Izb Przemysłowo-Handlowych w Polsce oraz Izb Rzemieślniczych i Wydziałów Przemysłowych Urzędów Wojewódzkich odezwę, w której prosiła o zwrócenie uwagi jednośnym firmom na korzyści, jakie mogą osiągnąć dzięki reklamie swych wyrobów wystawianych na Targach Katowickich. Niezależnie od tego Izba kilkakrotnie skierowała firmy, które zwracały się do niej o warunki wystawiania na tych Targach i inne informacje do zarządu Śląskiego Towarzystwa Wystaw i Propagandy Gospodarczej w celu bezpośredniego załatwienia tych spraw. Izba brała udział w posiedzeniach rady wymienionego towarzystwa.

W sprawie Targów Wschodnich we Lwowie oraz Targów Wołyńskich w Równem, Futrzarskich w Wilnie, Wystawy Lnu w Warszawie Izba Handlowa rozesłała licznym zrzeszeniom i niektórym firmom materiały informacyjne, udzielając poza-tem niejednokrotnie informacyj ustnych w biurze swem poszczególnym interesantom.

Również przeprowadzono ankietę w sprawie nieobecności szeregu firm śląskich na Targach w Poznaniu i we Lwowie, która, jako główny powód tej nieobecności, wskazała ogólnie ciężki stan finansowy przedsiębiorstw, jak też stosunkowo małe widoki zwiększenia ilości odbiorców dzięki wystawianiu na Targach dla tych firm śląskich, które sprzedają wyroby ciężkiego

przemysłu i które same prowadzą silną kampanję reklamową wzgl. posiadają bardzo dużo zastępstw w kraju i zagranicą.

Oprócz tego Izba zajęła się zainteresowaniem kupiectwa nabiałowego Śląska organizowaną przez Polską Ligę Nabiałową wystawą „Mleko dla wszystkich“, jak też propagowała wystawę „Polska i Polacy na Świecie“, urządzaną w Warszawie i rozesłała kilkadziesiąt zaproszeń na Targi Nasienne, urządzane na wiosnę przez Giełdę Zbożową w Katowicach.

W związku z organizacją przez Centralne Towarzystwo Popierania Wytwórczości Krajowej pociągu-wystawy, Izba Handlowa przesłała dwukrotnie swe uwagi dotyczące organizacji i budżetu pociągu-wystawy pod adresem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P., zajmując krytyczne stanowisko w stosunku do poszczególnych pozycji budżetowych jak też proponując pewne zmiany w trasie, którą ma przebiec pociąg-wystawa i wskazując na potrzebę takiego rozkładu postojów pociągu na poszczególnych stacjach, aby nie kolidowały one z odbywanymi w tych samych miejscowościach terminami targów i wystaw międzynarodowych wzgl. lokalnych

Pozatem Izba kilkakrotnie zabierała głos podczas dyskusji w tej sprawie na terenie Związku Izb, jak też przez Śląski Komitet Popierania Wytwórczości Krajowej wszczęła akcję nad spopularyzowaniem tego pociągu-wystawy na Górnym Śląsku i prowadziła rozmowy co do wzięcia udziału w charakterze wystawców z całym szeregiem firm śląskich. Akcja ta nie była jeszcze w roku sprawozdawczym skończoną.

W związku z powstaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Towarzystwa Stałej Wystawy Prób i Wzorów w Gdyni“, która zamierzała rozpocząć akcję wystawową na terenie Gdyni i przesłała preliminarz budżetu oraz program działalności i projektowany skład Komitetu Protektorów, Komitetu Honorowego, Komitetu Wielkiego, jak też składu osobowego władz spółki, Izba Handlowa w Katowicach przesłała Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. uwagi, jakie w niej wzbudziły poszczególne dokumenty załączone do wniosku spółki, które następnie miały być uwzględnione przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Gdyni, jako Izbę referującą daną sprawę z ramienia Związku Izb. W szczególności zakwestjonowano sprawę wysokości pozycji dochodowych preliminarza, poru-

szo na sprawę stosunków wymienionej wyżej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do Towarzystwa Wystaw i Targów S. A. w Gdyni, kwestję składu personalnego Komitetu Wielkiego i zakresu działania spółki, który był bardzo szeroko projektowany. Wobec tego, że w projekcie opinii, opracowanym przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Gdyni, niedostatecznie silnie były podkreślone sprawy wysokości preliminarza budżetu oraz prawie zupełnie nieuwzględnione zostały uwagi przesłane w pierwszym memorjale Izby Katowickiej, Izba po rozpatrzeniu tej sprawy przez Komisję Polityki Gospodarczej zwróciła się ponownie do Związku Izb i do Izby referującej z memorjałem, w którym podkreśliła, że zdaniem jej należałoby, aby wystawa była zorganizowaną w skromnych rozmiarach i że najlepiej byłoby, aby Izba Przem.-Handl. w Gdyni sama rozpoczęła jej tworzenie przez powolne stopniowe gromadzenie eksponatów, które mogłyby być ulokowane początkowo bądź w samej Izbie, bądź w jednej z wolnych ubikacyj Szkoły Handlu Morskiego. Sfery śląskie bowiem sądzą, że reklama wyrobów polskich za pośrednictwem tej wystawy nigdy nie da takich wyników, aby wystawcy chcieli płacić ceny projektowane za metraż przez spółkę warszawską, a przecież dochody z metrażu są jedną z podstaw budżetu całej imprezy. Po otrzymaniu tych uwag Związek Izb przesłał opinię opartą na projekcie Izby w Gdyni z dodatkiem, że Izby w Katowicach i Warszawie podkreśliły dodatkowo specjalnie konieczność racjonalnego przepracowania budżetu imprezy. Zdaniem tych Izb wpływy z opłat za stoiska po stronie dochodów są skalkulowane zbyt optymistycznie i zachodzi obawa, że wystawcy tak wygórowanych sum nie będą w stanie pokrywać. O ile chodzi o pozycje rozchodowe, winny ulec rewizji pozycje kosztów administracyjnych i propagandy. W sprawie zreformowanego budżetu należałoby zasięgnąć jeszcze raz przynajmniej opinii Izby Gdyniskiej.

Oprócz wystaw i targów, organizowanych w kraju, Izba Handlowa zajmowała się również wystawami i targami zagranicznymi. W szczególności Izba współpracowała z organizowanym przy Państwowym Instytucie Eksportowym Komitetem Targów i Wystaw, który miał na celu ustalanie, w jakich tar-

gach zagranicznych i w jakich rozmiarach winnaby wziąć udział Polska.

Z targów zagranicznych, którymi zajmowała się Izba, wymienimy Targi XV w Brukseli, Wystawę Światową organizowaną w roku 1935 w Brukseli, Targi w Lyonie, Targi Brytyjskie w Londynie i Birmingham, Targi Praskie, Targi w Utrechcie, Targi w Tunisie, Targi w Trypolisie, w Lipsku, w Królewcu, w Medjolanie, Wystawę Rolniczą w Budapeszcie oraz takąż wystawę we Wrocławiu, Wystawę Adrjatycką Rybołówstwa w Ankonie, Targi w Bazylei, Wystawę Rolniczo-Spożywczą w Lozannie, Targi Owocowe w Tighina (Besarabja), Targi Lewantyńskie w Bari, Targi w Lublanie, Targi w Salonikach, Wystawę Dziecka i Artykułów Dziecinnnych w Nicei oraz Targi w Rio de Janeiro. W sprawie niektórych z wymienionych targów Izba nie tylko rozsyłała materiały informacyjne, ale w niektórych wypadkach, jak np. w wypadku targów w Rio de Janeiro, w porozumieniu z Polsko-Brazylijską Izbą Handlową w Warszawie, zainteresowała nimi niektóre firmy swego obwodu.

W związku z organizowanymi Targami Lewantyńskimi w Tel Aviv w Palestynie Izba Handlowa rozesłała na podstawie otrzymanego z Konsulatu Angielskiego w Warszawie komunikatu informacje o sposobie wydawania wiz turystycznych osobom udającym się na te targi i w kilku wypadkach wydała poświadczenia, żądane przez ten Konsulat, właścicielom przedsiębiorstw śląskich.

Również na prośbę miejscowego Konsulatu Czeskiego Izba wyszukała zastępcę dla Targów Praskich.

W związku z prośbą Polsko-Australijskiej Izby Handlowej w Sidney Izba zwróciła się do szeregu przedsiębiorstw obwodu o wysłanie pod adresem Konsulatu Polskiego w tym mieście ich katalogów, cenników wzgl. także wzorów i próbek wyrobów dla użytkowania ich w organizowanej przez wymienioną Izbę stałej wystawie prób i wzorów przemysłu polskiego. Prośba Izby została przychylnie załatwioną przez kilka przedsiębiorstw z jej obwodu, które przesłały wzory swej produkcji i cenniki.

W sprawie organizacji podobnej wystawy prób i wzorów na terenie Konsulatu R. P. w Bombaju, Izba, po porozumieniu się z wysłannikiem Związku Izb p. Albińskim, zdecydowała,

że cały szereg eksponatów polskiej wystawy dla Bliskiego Wschodu po zakończeniu się targów w Tel Aviv może być zużyty na cel wystawy w Bombaju i w tym kierunku poszły jej starania o pozyskanie eksponatów dla Indyj Brytyjskich.

Ogółem zajmowano się 12 targami i wystawami urządzanymi w Polsce i 23 poza granicami Polski.

WSPÓŁPRACA Z WŁADZAMI PRZEMYSŁOWEMI

Sprawy targów gminnych

Polskie prawo przemysłowe, oficjalnie weszło w życie na Śląsku od 1 lipca 1933 r.

W związku z tem niektóre sprawy, co do których Izba Handlowa w roku poprzednim wyraziła już swą opinię Urzędowi Wojewódzkiemu Śląskiemu, wróciły do niej do ponownego zaopiniowania na podstawie przepisów polskiej ustawy przemysłowej ze starostw, które w myśl polskiego prawa wydają zezwolenia na urządzenie targów gminnych. Pozatem cały szereg drobnych miejscowości na Śląsku wszczął w odnośnych starostwach starania o udzielenie im uprawnień na urządzenie targów tygodniowych.

Wychodząc z założenia, iż zadaniem targów małych (gminnych, tygodniowych), jest zaopatrywanie ludności pewnych miejscowości przede wszystkim w artykuły pierwszej potrzeby, Izba badała każdorazowo nie tylko opinię przedstawicieli handlu osiadłego danych miejscowości, lecz także sprawdzała, na podstawie posiadanych przez jej biuro danych o wykupionych świadectwach przemysłowych w poszczególnych gminach, stan handlu pod kątem widzenia dostateczności zaopatrzenia tych gmin w artykuły pierwszej potrzeby i codziennego użytku, jak też odległości poszczególnych gmin od najbliższych miejscowości, w których już targi o podobnym zakresie odbywają się, poczem wydawała swą opinię odnośnej władzy przemysłowej.

W szczególności wezwana została Izba do wydania opinii, czy pożądanem jest urządzenie targów na bydło w Knurowie, przyczem Izba wypowiedziała się za przychylnem rozpatrzeniem tego wniosku, o ile targi tego rodzaju odbywać się będą najwyżej 1 raz w tygodniu.

Tak samo przychylnie zaopiniowano wniosek gminy Siemianowice Śl. o pozwolenie na urządzenie targów na konie 1 raz w tygodniu.

W sprawie targów tygodniowych w Piotrowicach Śląskich Izba wysłała dłuższą opinię, w której uzasadniła swój wniosek przeciw urządzeniu targów małych w Piotrowicach Śląskich.

Również wypowiedziano się negatywnie w stosunku do targów w Brzezinach Śląskich proponując, by ilość dni targowych w tej gminie zmniejszono do 1 dnia w tygodniu.

Negatywnie załatwiono wniosek gminy w Gierałtowicach oraz wniosek gminy Radlin na urządzenie targu małego w Bierutówkach.

W sprawie wniosku dotyczącego targu małego w Pawłowie wyrażono opinię negatywną, zaznaczając, że o ileby starostwo udzieliło, mimo tej opinii, pozwolenia na urządzenie targu małego, cały szereg postanowień regulaminu targowego musiałby ulec zmianie. Projektowane zmiany regulaminu podano do wiadomości władzom przemysłowym.

W sprawie targu małego w Szopienicach przesłano wnioski co do niektórych zmian w regulaminie targowym jak też proszono o obniżenie ilości dni targowych do 1 dnia w tygodniu ze względu na to, iż gmina ma dość przedsiębiorstw handlu osiadłego, aby zaspokoić najniezbędniejsze potrzeby mieszkańców.

Zaopiniowano również taryfę opłat targowych w Niedobczycach.

Opinie w sprawie koncesyj przemysłowych

Na podstawie polskiego prawa przemysłowego Izby Przemysłowo-Handlowe są wzywane do wydawania opinii w razie stawienia przez poszczególne osoby wniosków o udzielenie koncesji na rozpoczęcie przemysłów wymienionych w art. 8 prawa przemysłowego. W związku z tem Izba Handlowa otrzymywała w ciągu roku sprawozdawczego wnioski poszczególnych petentów od władz przemysłowych załatwiających te sprawy celem wydania opinii.

Wobec tego, że w wielu wypadkach wchodziły w grę kwestje, których wyjaśnienie wyłącznie na podstawie akt przesłanych Izbie było bądź utrudnione, bądź wogóle niemożliwe, Izba Handlowa wezwwała zrzeszenia gospodarcze do delegowania z ramienia tych zrzeszeń przedstawicieli do komisyj, które mogłyby pomóc Izbie w opinjowaniu poszczególnych wniosków. Na tej podstawie zorganizowaną została Komisja Opinująca wnioski o udzielenie koncesyj na przemysł instalacyj elektrycznych, w skład której weszli: inż. Litwiński, inż. Skrzywan, dyr. Ślósarczyk oraz z ramienia Korporacji Przemysłowców Elektroinstalacyjnych Woj. Śląskiego pp. Szmatoch, Kokot i Tschentschel. Komisja ta odbyła ogółem 8 posiedzeń, przy czem cały szereg petentów został wezwany celem zbadania posiadanych wiadomości w drodze colloquium, które obejmowało badanie zarówno wiadomości z dziedziny techniki instalacji, jak też znajomości przepisów bezpieczeństwa i zasad ratownictwa osób porażonych prądem.

Ogółem Izba otrzymała do zaopiniowania: 32 wnioski o koncesje elektroinstalacyjne, z których przychylnie załatwiono 20, 16 wniosków o koncesje na instalacje wodociągowe, kanalizacyjne, wzgl. gazowe, z których przychylnie załatwiono 12, 2 w sprawie wywiadowni handlowych, z których załatwiono 1 przychylnie, 4 wnioski na skup starego żelaza, 1 na skup starzyny, 3 dotyczące sprzedaży używanych mebli.

Różne opinie w związku z wykonaniem prawa przemysłowego

W związku z wykonywaniem prawa przemysłowego, które w wielu wypadkach odbiega od swego wzoru niemieckiego, Izba Handlowa była wzywana przez poszczególne urzędy do wydawania opinji, czy dany rodzaj przemysłu uchodzi według prawa polskiego za przemysł wolny, czy też zaliczony musi być do przemysłów koncesjonowanych.

W szczególności Izba otrzymała zapytania, jak należy traktować z punktu widzenia prawa przemysłowego zawodowe urządzenie strzelnic z wiatrówek i t. p. rozrywek i sprzedaż horoskopów w sieni domu. O ile chodzi o sprawę pierwszą, to Izba Handlowa zwróciła się do izb b. zaboru pruskiego o informację, na podstawie czego były kwalifikowane te czynności

przez władze przemysłowe ich okręgów do chwili wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta R. P. o przedsiębiorstwach rozrywkowych, t. j. do 1 stycznia r. 1934, albowiem prawo przemysłowe polskie tych spraw nie reguluje, a zdaniem Izby regulowane one winny być w drodze postanowień niemieckiej ordynacji przemysłowej, które przy przyjmowaniu prawa polskiego przez Sejm Śląski nie zostały uchylone. Ankieta ta stwierdziła słuszność zapatrywań Izby. Właściwe władze do chwili obecnej w sprawie tej nie zajęły stanowiska.

W sprawie horoskopów ankieta była rozpisana do wszystkich izb, przyczem część izb wypowiedziała się za tem, iż sprzedaż horoskopów w sieni domu należy traktować jako zwykły handel, niepodlegający żadnym formalnościom, a wymagający jedynie zgłoszenia władzom przemysłowym, inne zaś wypowiedziały się za traktowaniem tego handlu jako specjalnego rodzaju zajęcia zarobkowego. Izba Katowicka zajęła w tym wypadku stanowisko, że ten rodzaj zajęcia doskonale mieści się w postanow. art. 33 b niemieckiej ordynacji przemysłowej, albowiem nie jest to właściwy handel, lecz rodzaj zajęcia rozrywkowego, ponieważ horoskopy te nie przedstawiają większej wartości ani naukowej ani artystycznej.

Tak samo wskutek kilkakrotnych wniosków o koncesje na handel meblami używanymi Izba Handlowa spowodowała rozpisanie ankiety przez Związek Izb celem stwierdzenia, jak należy ustosunkować się do tego rodzaju przemysłu. Ponieważ handel starzyzną dotyczy przedmiotów z metali i tkanin, zachodziła wątpliwość, czy meble, które przeważnie są wykonane z drzewa, mogą być przedmiotem przemysłu koncesjonowanego. Większość izb stanęła na tem stanowisku, że handel używanymi meblami należy traktować jako przemysł wolny, albowiem nie jest wskazaną interpretacją rozszerzająca postanowień prawa przemysłowego, wymieniających rodzaje przemysłów wymagających uzyskanie koncesji. Opinię tę Izba Katowicka podzieliła z tem ograniczeniem, że zdaniem jej przemysłem wolnym jest tylko handel samymi używanymi meblami z drzewa, natomiast o ile dany przedsiębiorca zamierza prowadzić handel także meblami metalowymi i z tkanin oraz innymi używanymi przedmiotami z metalu i tkanin, wówczas możnaby mówić o potrzebie uzyskania koncesji.

Jednemu z urzędów udzielono opinii w sprawie kilku kwestyj związanych ze zgłoszeniem przemysłu.

Na wniosek Wydziału Przemysłu i Handlu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego Izba przesłała wymienionemu wydziałowi memoriał, zawierający spostrzeżenia co do wadliwości postępowania niektórych władz przemysłowych. Memoriał ten miał być wyzyskany na konferencji referentów przemysłowych, zwołanej przez Urząd Wojewódzki.

Również przesłała Izba Handlowa pod adresem Wydziału Przemysłu i Handlu memoriał, zawierający uwagi w sprawie postanowień listopadowego okólnika tegoż wydziału dotyczącego licencyj na przemysł okrężny, w szczególności zaś na przemysł okrężny handlu mlekiem. Zdaniem Izby cały szereg postanowień okólnika nie znajdował podstaw w obowiązującym na Śląsku ustawodawstwie i winien być być zmodyfikowany.

Również zwróciła się Izba Handlowa do Wydziału Przemysłu i Handlu o wyjaśnienie, czy rozporządzenie o dozorze nad mlekiem nie obowiązuje na Śląsku, albowiem ze strony kupiectwa nabiałowego, które przygotowało się do urządzenia swych zakładów zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, otrzymała Izba skargę, że rozporządzenie to rzekomo nie jest przestrzegane przez władze.

W związku z wykonywaniem prawa przemysłowego Izba Handlowa wypowiedziała się za zaliczeniem czynności wykonywania liter na nagrobkach do rzemiosła kamieniarskiego.

W sprawie wyprawiania futer wypowiedziała się Izba zgodnie z opinią izb, które posiadają w swym okręgu odnośny przemysł, za jego zaliczeniem do przemysłów wolnych.

Również wypowiedziano się za zaliczeniem betoniarstwa do rzemiosła, jak też w sprawie zaliczenia gorseciarstwa do rzemiosła.

Dyrekcji Policji w Katowicach wydano opinię, czy aparat, którego opis i fotografię przesłano Izbie, służyć może do uprawiania gry hazardowej.

W 3 wypadkach Izba wydała opinię w sprawie wyprzedaży likwidacyjnej przedsiębiorstw jej obwodu.

Pozatem w kilku wypadkach Izba udzieliła informacji dot. wymagań prawa przemysłowego stawianych niektórym prze-

mysłowcom, m. i. wyrabiającym artykuły pirotechniczne i kwargle.

Rejestr umów o naukę w handlu i przemyśle

W związku z rozciągnięciem na obszar województwa śląskiego mocy obowiązującej polskiego prawa przemysłowego, które w art. 116 nakazuje izbom przemysłowo-handlowym prowadzenie rejestrów umów o naukę w przemyśle i handlu, Izba Handlowa rozpoczęła rejestrację tych umów.

W roku sprawozdawczym sfery przemysłowo-handlowe nadsyłały umowy do rejestracji dopiero w ostatnim kwartale. Łączna ich liczba wynosi 35. Gros umów do rejestracji nadesłały 3 organizacje gospodarcze, a mianowicie: Związek Kupców Żelaza i Towarów Żelaznych Górnego Śląska w Katowicach, Związek Drogerzystów R. P. w Poznaniu, Oddział G. Śl. oraz Związek Restauratorów, Właścicieli Kawiarni i Hoteli Woj. Śl. w Katowicach.

O ile chodzi o poszczególne branże, to ilość zawartych umów zawiera poniższa tabelka:

Branża	Ilość zgłosz. umów
1. Handel żelaza i tow. żelaznych	11
2. „ art. drogeryjnymi (drogerzyści)	9
3. „ tow. spożywczych i kolonialnych	9
4. „ węglem	2
5. „ maszynami i art. dla przem. graficzn.	1
6. „ kolejkami wąskotorowymi	1
7. Przemysł restauracyjny (uczeń kelnerski)	1
8. „ maszynowy (uczeń tokarski)	1

SPRAWY REJESTROWE

Dział rejestrowy Izby Handlowej otrzymał w roku sprawozdawczym ogółem 708 zmian rejestrowych, z tego wpisano firm nowych 126, przeprowadzono zmiany w 402 wypadkach, zanotowano likwidację 58 firm, ukończono likwidację 18 firm i stwierdzono wygaśnięcie firm w 84 wypadkach. Z urzędu wykreślono 11 firm spowodu niemożności odszukania właścicieli firm. Oprócz tego zanotowano 7 zmian przy gwarec-

twach górniczych, 1 wniosek o likwidację i 1 o ukończenie likwidacji gwarectwa.

O ile chodzi o poszczególne rodzaje firm, to firm jednoosobowych zarejestrowano nowych 32, zmian w rejestrze firm jednoosobowych przeprowadzono 40, wykreślono na wniosek 51 firm, z urzędu zaś 8 firm.

W dziale spółek jawnych i komandytowych zarejestrowano nowych 29 firm, przeprowadzono zmiany rejestrowe w 23 firmach, zgłoszono rozpoczęcie likwidacji 3 firm, ukończono likwidację 2 firm, wykreślono na wniosek 18 i z urzędu 1 firmę.

W dziale spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wpisano nowych 61 firm, zmian rejestrowych przeprowadzono 139, zgłoszono likwidację 33 firm, ukończono likwidację 12 firm, wykreślono na wniosek 3 firmy i z urzędu 2.

W dziale spółek akcyjnych i komandytowo-akcyjnych zarejestrowano 1 firmę, zmian przeprowadzono 84, zgłoszono likwidację 5-ciu i wykreślono na wniosek 4 firmy.

W dziale rejestru spółdzielni zanotowano 3 nowe wpisy, 109 zmian, 16 zgłoszeń likwidacji, 4 ukończenia likwidacji, 8 wykreśleń z rejestru wskutek wygaśnięcia firmy.

Opierając się na postanowieniach § 126 niemieckiej ustawy o niespornem sądownictwie, Izba występowała do sądów o przeprowadzanie zmian w rejestrze, o ile stan zapisów rejestrowych nie odpowiadał stanowi faktycznemu. W szczególności Izba wysłała do Sądu Grodzkiego w Katowicach 129 wniosków o wykreślenie firm z rejestru handlowego wskutek ich likwidacji, z czego w ciągu roku sąd przeprowadził 29 spraw. Część wniosków prawdopodobnie jeszcze nie została definitywnie załatwiona. O zmiany w rejestrze handlowym Sądu Grodzkiego w Katowicach zwrócono się w 35 wypadkach, z czego sąd załatwił ostatecznie 3 wnioski. O wciągnięcie do rejestru nowych firm wystąpiono w 8 wypadkach, z czego sąd załatwił 4. Ogółem do Sądu Grodzkiego w Katowicach wystąpiono z 172 wnioskami, z których sąd załatwił definitywnie 36.

Do Sądu Grodzkiego w Chorzowie zwrócono się o wykreślenie firm w 23 wypadkach, z czego załatwiono 2, o zmiany w rejestrze w 11 wypadkach, i o zarejestrowanie nowych firm w 2

wypadkach, z czego załatwiono 1 wniosek. Ogółem do Sądu w Chorzowie pisano w 36 wypadkach, z czego załatwiono 3 wnioski.

Do Sądu Grodzkiego w Lublińcu zwrócono się o wykreślenie 2 firm, z czego załatwiono 1 wniosek, o zmiany rejestrowe 8 firm, z czego załatwiono 2 wnioski, i o zarejestrowanie jednej nowej firmy. Ogółem do Sądu w Lublińcu wystąpiono w 11 wypadkach, z czego uwzględniono 3 wnioski.

Do Sądu Grodzkiego w Mikołowie zwrócono się o wykreślenie 1 firmy i o przeprowadzenie zmian w 2 firmach. Razem postawiono 3 wnioski, z których dotychczas żaden nie został definitywnie załatwiony.

Do Sądu Grodzkiego w Mysłowicach zwrócono się w 4 wypadkach o wykreślenie firm, z czego 3 wnioski zostały już załatwione, i w 3 wypadkach o zmiany w rejestrze, jak też w 2 wypadkach (z czego 1 uwzględniono) o wciągnięcie nowych firm do rejestru handlowego. Razem do Sądu w Mysłowicach wysłano 9 wniosków, z których Sąd ten definitywnie załatwił 4 wnioski.

Do Sądu Grodzkiego w Pszczynie przesłano 5 wniosków o wykreślenie firm i 2 o przeprowadzenie zmian rejestrowych, czyli razem 7 wniosków.

Do Sądu Grodzkiego w Rudzie wysłano 3 wnioski o wykreślenie firm, 1 o przeprowadzenie zmian i 1 o pociągnięcie firmy do rejestracji, razem 5 wniosków.

Do Sądu Grodzkiego w Rybniku postawiono 5 wniosków o wykreślenie firm, 8 o przeprowadzenie zmian rejestrowych i 1 o pociągnięcie firmy do rejestracji, razem 14 wniosków.

Do Sądu Grodzkiego w Tarn. Górach wysłano 5 wniosków w sprawie wykreślenia firm, z których 1 załatwiono definitywnie, 3 wnioski w sprawie przeprowadzenia zmian, z których załatwiono również 1, i 1 o pociągnięcie do rejestracji nowej firmy. Razem do Sądu w Tarn. Górach wysłano 9 wniosków, z których załatwiono definitywnie 2.

Do Sądu Grodzkiego w Wodzisławiu wysłano 1 wniosek w sprawie wykreślenia i 1 w sprawie przeprowadzenia zmiany w rejestrze, razem wysłano więc 2 wnioski, których wyniki jeszcze nie są Izbie wiadome.

Ogółem wysłano do sądów rejestrowych 178 wniosków o wykreślenie firm z rejestru handlowego wskutek zaprzestania ich działalności, z czego uwzględniono definitywnie 36 wniosków, 74 wnioski o przeprowadzenie zmian rejestrowych, z czego załatwiły sądy 16, i 16 wniosków o pociągnięcie nowych firm do rejestracji, z których załatwiono 6 wniosków. Razem wysłano 268 wniosków w sprawie firm rejestrowanych, z których sądy definitywnie załatwiły 48.

Jest to ilość, o ile chodzi o definitywne załatwienie, niewielka, trzeba jednak w tym wypadku dodać, że załatwienie szeregu wniosków czeka w sądach wskutek tego, że strony, wezwane do wykreślenia firm wzgl. przeprowadzenia wpisów, zmieniających wpisy dotychczasowe, nie złożyły sądom zaliczek na opłaty ogłoszeń, bez czego sądy rejestrowe nie mogą załatwić ostatecznie tych wniosków.

W roku sprawozdawczym nastąpiła zmiana kodeksu handlowego, przyczem polski kodeks handlowy wprowadzając pojęcie kupca rejestrowego, jako prowadzącego przedsiębiorstwo w większym rozmiarze, udzielił Ministrowi Przemysłu i Handlu prawa wydania odpowiednich norm uzupełniających jego postanowienia. W związku z tem cały szereg przedsiębiorstw, które, korzystając z braku ścisłych kryteriów w prawie niemieckiem dotyczących pojęcia „Vollkaufmann“, zwlekaly z rejestrowaniem swych firm, zmuszony był stawić wnioski do sądu o wciągnięcie ich do rejestru handlowego. Ponieważ jednak firmy II. kat. handlowej powinny mieć powyżej 100.000 zł obrotu rocznego, ustalonego prawomocnem orzeczeniem władzy skarbowej, zaś przepisy wykonawcze i instrukcje w sprawach rejestrowych nie przewidywały, w jaki sposób to ustalenie ma nastąpić, przeto niektóre sekretarjaty sądowe zaczęły żądać przedkładania przez kupców II. kat. handlowej zaświadczeń właściwych urzędów skarbowych o prawomocnie ustalonych obrotach, czego urzędy skarbowe nie chciały wydawać wzgl. wymagały specjalnych wniosków, co pociągało za sobą dodatkowe koszta stemplowe. Uważając, iż kryterjum 100.000 zł jest tylko wtedy niezbędne, o ile zachodzi wypadek opierania się danej jednostki przeciwko wciągnięciu jej przedsiębiorstwa do rejestru handlowego, ponieważ, jej zdaniem, prowadzi ona przedsiębiorstwo w mniejszym zakresie, zaś nieistotnem jest ono

w wypadkach, gdy sama firma przyznaje się na podstawie prowadzonych ksiąg handlowych do obrotów przekraczających znacznie tę kwotę, Izba zwróciła się w końcu roku sprawozdawczego do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o polecenie sądom rejestrowym w drodze instrukcji, aby liberalniej traktowano wnioski tych kupców, którzy dobrowolnie zgłaszają się do rejestru handlowego i udowadniają, na podstawie nakazów płatniczych wzgl. innych dowodów skarbowych, że ich obrót przekraczał 100.000 zł w stosunku rocznym, i nie żądano zaświadczeń urzędów skarbowych o prawomocnem ustaleniu obrotów, których te urzędy bądź nie chcą udzielać, bądź których uzyskanie pociąga za sobą dodatkowe koszty. Pozatem Izba zwróciła się z prośbą o nowelizację odnośnego rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w tym kierunku, aby kwota 100.000 zł mogła być udowadnianą przez kupców stawiających wnioski do rejestru handlowego wprost księgami handlowymi. Odpis cytowanego memorjału przesłano Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych i Ministerstwu Przemysłu i Handlu do wiadomości i poparcia.

W związku z nowemi wpisami do rejestru handlowego, jak też na podstawie wykazów nowowykupionych świadectw przemysłowych, Izba przystąpiła do uzupełnienia kartoteki swych firm wysyłając 933 kwestjonariusze, z których 660 firmy zwróciły wypełnione, 227 nie zwróciły wogóle, 19 wróciło z dopiskiem poczty, iż adresat jest nieznany, 27 zaś z dopiskiem, że adresat już nie prowadzi przedsiębiorstwa.

Pozatem przeprowadzono rewizję i uzupełnienie katastru firm w związku z przygotowaniem wyborów do Izby Przem.-Handlowej w Katowicach.

UPADŁOŚCI I NADZORY

Rok sprawozdawczy, jak tego dowodzi statystyka upadłości, był lepszym od roku poprzedniego. Według bowiem tych danych w dziale firm zarejestrowanych jako jednoosobowe wzgl. jako spółki jawne lub komandytowe zanotowano 4 upadłości (w roku poprzednim 5), w dziale spółek z ograniczoną odpowiedzialnością zanotowano 7 (1), natomiast w działach rejestru spółdzielni oraz firm niezarejestrowanych, w których w ro-

ku poprzednim zanotowano 9 wypadków upadłości, w roku 1934 nie było żadnej, razem więc w roku 1934 zanotowano 11 upadłości, gdy w roku poprzednim ilość ich wynosiła 15.

O ile chodzi o nadzory, to liczba nadzorów firm zarejestrowanych w dziale A wynosiła 10 (w roku poprzednim 13), w dziale B — 5 (w roku poprzednim 3), w dziale spółdzielni 2 (w roku poprzednim 1), natomiast nadzorów nad firmami niezarejestrowanymi nie zanotowano żadnego. Ogółem nadzorów zanotowano 17, gdy w roku poprzednim ilość ich wynosiła 20.

Tak jak w latach poprzednich musi Izba zwrócić znów uwagę na to, że cyfry oficjalne, dotyczące nadzorów sądowych, nie pokrywają się z cyfrą ugód z wierzycielami zawartych po cichu wzgl. przeprowadzonych z pominięciem sądu.

OPINJE W SPRAWACH NADZORÓW SĄDOWYCH

W myśl rozporządzenia o nadzorach sądowych niektóre sądy grodzkie zwracały się do Izby o udzielenie im opinii o t. zw. użyteczności gospodarczej przedsiębiorstw ubiegających się o nadzór sądowy i odroczenie wypłat. Ogółem otrzymała Izba 19 podobnych zapytań z sądów grodzkich, przyczem w 3 wypadkach chodziło o firmy branży spożywczej, w 2 o firmy branży konfekcyjnej, w 4 o firmy branży żelaznej, w 1 o firmę branży galanteryjnej, w 1 o browar, 1 dotyczyło branży techniczno-handlowej, 1 branży maszynowej, 1 branży radjowej, 1 branży farb i lakierów, 1 przedsiębiorstwa przewozowego, 1 spółdzielni mieszkaniowej i 1 wniosku fabryki konserw mięsnych i sałatek.

Wśród przedsiębiorstw, które zgłaszały wnioski o nadzór w roku sprawozdawczym, figurowały m. in. 2 największe w Polsce spółki akcyjne przemysłu hutniczo-żelaznego.

We wszystkich wypadkach Izba przed wydaniem swej opinii sądowi przeprowadzała skrupulatne badania, jaką opinią cieszą się dane przedsiębiorstwa pod względem wywiązywania się z swych zobowiązań i prowadzenia interesów w ogólności, jak też, o ile było to jej dostępnem, badanie bilansów tych przedsiębiorstw.

REFERAT INFORMACYJNY

Poza informacjami piśmiennymi o firmach i produkcji okręgu Izby, omówionemi w dziale dotyczącym stosunków z zagranicą, biuro Izby udzielało ustnych, telefonicznych i piśmiennych informacji także firmom swego obwodu i innym firmom polskim.

Listów z kraju otrzymano 380, razem więc z zapytaniami zagranicznymi ilość zapytań informacyjnych o możliwościach zbytu i sprzedaży wynosiła 652.

O ile chodzi o zapytania z Polski, to zapytywano o źródła nabycia w kraju, m. in. nast. artykułów: filcu, narzędzi, tarcz szmerglowych i papieru szmerglowego, stali nierdzewnej, tekstury preparowanej do uszczelnień, maszyn piekarskich, okuć budowlanych, butli stalowych, lin stalowych, części rowerowych, lakierów, oraz różnych artykułów przemysłu metalowo-przetwórczego, elektrotechnicznego, papierniczego, garbarskiego, ceramicznego, spożywczego, drzewnego, chemicznego i innych.

Pozatem referat informacyjny udzielał różnych informacji władzom, urzędom i różnym firmom prywatnym, a mianowicie:

Urzędowi Opłat Stemplowych 53 informacji w sprawie adresów różnych firm wzgl. ich właścicieli, o ile dane te figurowały w kartotece Izby; Dyrekcji Okręgowej Kolei Państw. 13 informacji o solidności i fachowości różnych firm przemysłowo-handlowych; Dyrekcji Poczty i Telegr. 9 informacji o przedsiębiorstwach ubiegających się o zezwolenie na używanie maszyny do oznaczania na pocztowych przesyłkach listowych kwoty uiszczonej opłaty pocztowej; urzędowi skarbowemu 10 informacji o firmach ubiegających się o rozłożenie na raty zaległości podatkowych.

Różnych innych informacji udzielono 160, m. in. Urzędowi Woj. Śląskiemu, Dyrekcji Ceł, Wyższemu Urzędowi Górn., Państw. Instytutowi Eksportowemu, konsulatom państw obcych, sądom, izbom handlowym krajowym i zagranicznym, bankom i różnym firmom przemysłowo-handlowym w kraju i zagranicą.

W sumie ogólnej ilość udzielonych listownie informacji wyraża się cyfrą 897.

REFERAT STATYSTYCZNY

Prace tego referatu poza zbieraniem materiałów cyfrowych do sprawozdań miesięcznych eksportowych i gospodarczych Izby, których wysłano ogółem 15, jak też do sprawozdania rocznego, służyły w większości wypadków jako prace pomocnicze przy redagowaniu memorjałów w różnych wystąpieniach Izby. W szczególności referat ten przygotował zestawienia importu kopalniaków na Górny Śląsk w ciągu kilku lat z poszczególnych dyrekcji kolejowych celem uzasadnienia, że taryfa przewozowa na kopalniaki sprawia, iż zbyt tego artykułu z kresów wschodnich maleje.

W sprawie zestawienia cen detalicznych, którego zażądało Ministerstwo Przemysłu i Handlu od Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, Izba Handlowa w Katowicach przeprowadziła z Izbą Urzędującą korespondencję, w której wykazała konieczność bardziej szczegółowej nomenklatury towarów, o których notowania chodziło.

W związku z potrzebą ustalenia wartości importowanych towarów przy obliczaniu opłat manipulacyjnych za świadectwa pozwolenia przywozu Izba Handlowa zebrała dane co do cen koksu i antracytu importowanego z zagranicy na jej teren. Dane te zostały przesłane Związkowi Izb.

Dwukrotnie Izba Handlowa udzieliła informacji o spożyciu dolomitu surowego i palonego oraz o imporcie tego artykułu do Polski w ciągu kilku lat ubiegłych.

Dla jednego z przedsiębiorstw branży chemicznej zebrano materiały dotyczące ilości importowanej sadzy ze Stanów Zjednoczonych i Kanady w roku 1933.

Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Katowicach podano cyfry produkcji mydła i dane dotyczące jego cen na Śląsku.

W związku z opracowywaniem przez Główny Urząd Statystyczny statystyki produkcji za rok 1933 Izba opracowała dla tegoż urzędu zestawienie cen surowca drzewnego na Górnym Śląsku i materiałów tартych.

Izbie Przemysłowo-Handlowej w Wilnie przesłano statystykę wykupionych świadectw przemysłowych w okręgu Izby Katowickiej z podziałem na kategorie za lata 1929—1934.

Dla Izby Przem. Handlowej w Poznaniu opracowano zestawienie wywozu odlewów żeliwnych i stalowych z okręgu Izby na teren województwa poznańskiego.

Izba zbadała na życzenie władz kolejowych kilka cenników bufetów i restauracyj kolejowych na terenie dyrekcji katowickiej, aby orzec, czy ceny w nich odpowiadają przeciętnym cenom na rynku śląskim.

Kilkakrotnie Izba udzielała opinii w sprawie cen węgla i rabatów udzielanych kupcom na żądanie innych izb przemysłowo-handlowych wzgl. bezpośrednio sądom.

Tak samo udzielono informacji o cenach rur wiertniczych z Huty Batory za rok 1924 dla użytku jednej z izb, która została wezwana do tego przez sąd.

Pozatem zebrano kilkakrotnie informacje o cenach różnych artykułów za różne okresy czasu zarówno dla sądów, jak też na użytek niektórych izb przemysłowo-handlowych tak polskich, jak i zagranicznych.

Referent statystyczny prowadził dalej sekretarjat Komisji Cennikowej Materiałów Budowlanych, która odbyła 12 posiedzeń, w wyniku których zostało ułożonych 12 cenników materiałów budowlanych.

Również referent statystyczny prowadził przy pomocy Komisji Notowań Cen Nabiału notowania cen hurtowych, półhurtowych i detalicznych mleka na rynku katowickim, jak też cen masła i śmietany. Komisja ta odbyła ogółem 49 posiedzeń i wydała komunikaty o notowaniach cen, ogłaszane zarówno w dwutygodniku „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“, jak też w lokalnej prasie codziennej, Gazecie Handlowej i Tygodniku Mleczarskim. Zainteresowanie notowaniami temi było duże, czego dowodem jest, że biuro Izby kilkakrotnie otrzymywało zapytania z różnych miejscowości polskich, gdzie można by prenumerować cenniki tej komisji.

Jednej z firm, zamierzającej przystąpić do wykorzystania odpadków poubojowych, udzielono danych o wysokości uboju tygodniowego w rzeźniach w Katowicach, Chorzowie, Rybniku, Lublińcu, Tarn. Górach i Mysłowicach oraz o terminach czynności chłodni istniejących przy tych rzeźniach i temperaturach w nich uzyskiwanych.

Co miesiąc przesyłała Izba Handlowa Związkowi Izb Przem.-Handl. i Katowickiej Składnicy Dyrekcji Polskiego Monopoli Spirytusowego notowania cen benzyny sprzedawanej na stacjach benzynowych w obrębie Katowic. Notowań takich przesłano 12.

W związku z ankietą Izby Przem. Handl. w Krakowie co do niestosowności uprzywilejowania wyrobów niektórych firm na kwestjonariuszu Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie cen detalicznych, Izba Handlowa wypowiedziała opinię popartą przez Izbę Urzędującą Związku Izb, że obawy Izby Krakowskiej są niesłuszne, ponieważ kwestjonariusz G. U. S. oprócz paru powszechnie znanych artykułów, wymienionych z nazwy z podaniem firm je produkujących, zawiera rubryki wolne, w których można umieścić ceny innych artykułów tego samego gatunku, a w interesie możliwej porównalności statystyk postępowanie G. U. S. należy uznać za prowadzące do tego celu.

W związku z ukazaniem się pracy dr Malinowskiego p. t. „Rozdział kredytów bankowych w Polsce w 1931 i 1932 r.“ (Statystyka Polski serja B, zeszyt 23) Izba Handlowa zwróciła się do Gł. Urzędu Statystycznego w sprawie wyjaśnienia omyłek druku w tej pracy nieumieszczonych w erratach, co zostało przez G. U. S. załatwione w specjalnem piśmie, skierowanem do Izby.

Różnych informacji z dziedziny statystyki udzielono w ciągu roku 54 na piśmie. — Oprócz tego udzielono wielu informacji ustnie i telefonicznie.

Pozatem uzupełniono dane o rodzajach chłodni, ilości frygoryj i t. p. w zakładach przemysłowych na Śląsku dla Komitetu Chłodnictwa.

INTERWENCJE

O ile właściwe sądownictwo polubowne Izby nie było czynne w roku sprawozdawczym, to, jak zwykle, cały szereg spraw dotyczących niewywiązywania się płatników, posiadających swe przedsiębiorstwa na terenie Izby, z zaciągniętych zobowiązań Izba próbowała załatwić w drodze bezpośrednich interwencji. Ogółem zwrócono się do Izby w 21 wypadkach, przy czem interwencji na rzecz firm krajowych Izba zanotowała

tylko 3. We wszelkich innych wypadkach chodziło o wiarytelności firm zagranicznych.

Ze spraw, co do których Izba posiada pozytywne informacje o skutecznym wyniku interwencji, 2 dotyczyło wiarytelności firm niemieckich, 1 czechosłowackiej, 1 francuskiej. Skutek niewiadomy interwencji Izby, ale prawdopodobnie nie ujemny, ponieważ wierzyciele nie prosili o ponowne interwencje, zanotowano w następujących wypadkach: jednego wierzyciela z Niemiec, jednego z Węgier, trzech z Czechosłowacji, jednego z Włoch, jednego z Francji i jednego z Austrii. Wynik ujemny interwencji zanotowano w 2 wypadkach wierzycieli węgierskich, 2 niemieckich, 1 palestyńskiego, 1 czechosłowackiego oraz 2 wierzycieli krajowych. Izba nadmienia przytem, że w jednym wypadku próbowała załatwić spór między stroną niemiecką i stroną polską delegując rzeczoznawcę, wynik ekspertyzy którego miał rozstrzygnąć o dopełnieniu zobowiązania przez stronę dłużną.

ZAWIADOMIENIA O PRZETARGACH

Biuro Izby Handlowej otrzymywało stale zawiadomienia o przetargach na roboty i dostawy dla różnych władz i instytucyj państwowych i samorządowych. W szczególności otrzymano 18 zawiadomień z Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej w Poznaniu, 16 z D. O. K. P. w Katowicach, 1 z D. O. K. P. w Stanisławowie, 1 z Ministerstwa Komunikacji, 2 z Dowództwa V. Pułku Strzelców Konnych, 1 z Sądu Okręgowego w Tarnowie, 1 z Szefostwa Intendentury w Krakowie, 1 ze Składnicy Materiału Intendenckiego w Krakowie, 1 ze Związku Eksporterów Ziemiaków w Toruniu, 1 z Państwowego Funduszu Drogowego oraz 4 z różnych urzędów lokalnych. Razem otrzymano 47 zawiadomień o różnego rodzaju przetargach. Po zbadaniu, jakie artykuły dotyczą produkcji śląskiej wzgl. jakimi mogą się interesować lokalne firmy, Izba sporządzała odnośne ilości odpisów wzgl. wyciągów z list przetargowych i przesyłała wchodzącym w grę przedsiębiorstwom, podając jednocześnie termin składania ofert i inne posiadane informacje. Na podstawie otrzymanej korespondencji Izba może stwierdzić, że w bardzo licznych wypadkach przedsiębiorstwa jej okręgu skorzystały z tych zawiadomień i wzięły udział w przetargach.

ZAŚWIADCZENIA

Biuro Izby Handlowej wystawiło następujące ilości zaświadczeń dotyczących produktów wyrabianych względnie używanych przez firmy okręgu: 102 zaświadczenia dla urzędów pocztowo-celnych na otrzymane przez firmy wzory wyrobów, których produkcja miałaby być podjęta przez przedsiębiorstwa polskie, 1 zaświadczenie dla urzędu celnego w kraju zagranicznym, 4 zaświadczenia dla firm biorących udział w przetargach w Persji, Brazylii, Niemczech i Syrii, 3 zaświadczenia dla firm biorących udział w przetargach urządzanych przez różne urzędy krajowe, 14 zaświadczeń dla firm biorących udział w przetargach urządzanych przez dyrekcje kolei w Polsce i 8 w sprawie przetargów kolei zagranicznych. 2 zaświadczenia wystawiono firmom dla przedłożenia ich Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego, 8 zaświadczeń o firmach okręgu dla władz wojskowych i 2 dla władz zagranicznych, zaświadczeń dla sądów wydano 1, dla urzędów wojewódzkich 5, dla konsulatów 2, dla urzędów skarbowych 8, dla Dyrekcji Policji 1, dla Monitora Polskiego 4, dla Gazety Urzędowej Woj. Śląsk. 2, dla Magistratu 1, dla Ministerstwa Przemysłu i Handlu 2 i różnych innych zaświadczeń 18, razem wydano 190 zaświadczeń.

Oprócz wymienionych zaświadczeń Izba wystawiała zaświadczenia pochodzenia towarów wywożonych zagranicę, których statystykę podaje się w osobnej tablicy *), jak też wystawiała poświadczenia podpisów na fakturach towarów eksportowanych do niektórych krajów.

SPRAWY PATENTOWE

W roku sprawozdawczym Izba Handlowa została wezwana do wydania opinii o dawności używania znaków towarowych przez poszczególne zainteresowane firmy Urzędowi Patentowemu w 19 wypadkach. W szczególności chodziło o znak słowny „Nobiles“ na farbach i lakierach, o znak i wzór opakowania przyklepców kauczukowych (plastrów) „Zinkoplast“ i „Leukoplast“, znak słowny „Progress“ na niciach, znak rysunkowy wyobrażający barana i litery Ch. R. W. na wyrobach trykotażowych, napis „Solinger Stahl“ na wyrobach nożowniczych,

*) Patrz na str. 216.

Wykaz

zaświadczeń pochodzenia towarów w roku 1934
wystawionych przez Izbę Handlową w Katowicach

Kraje, do których wysta- wiono zaświadczenia pochodzenia	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
Ameryka St. Zjed. A. P.				1	2								3
Argentyna	5	4	9	4	1	4	3	2		2	12	3	49
Austria						3	2					1	6
Belgia											4	5	9
Brazylja	1									2	11	6	20
Bułgaria					1	1				5	1		8
Chile			1	1	18	3	3	7	1		1	4	39
Czechosłowacja								1	4	5			10
Egipt	1	1							1				3
Estonia												1	1
Finlandja	5	6	7	5	2	5	2	7	1	2	2	1	45
Francja		2		1							3		6
Grecja		8	12	5	9		1	4	10	8	1	1	59
Holandja							1					1	2
Hiszpanja	4	3	2	4	1							1	15
Indochiny					1								1
Indje Holend.						1							1
Jamaika			2										2
Japonja									3			3	6
Jugosławia	1		1	4	6	1	4	7	2	10	9	6	51
Kolumbia											1		1
Kraje bliskiego wschod.	2												2
Litwa			2										3
Łotwa		1	1	4	3						1	1	12
Niemcy	2			1									3
Palestyna					3							1	4
Peru												2	2
Portugalia							1			1	3		5
Rumunja	32	148	63	70	176	79	104	117	260	212	51	136	1.448
Syrja						2				1	6	2	11
Tunis												2	2
Turcja		1				3	4		1	3	17	5	34
Trypolitanja											1		1
Venezuela												1	1
Węgry		1		5			1	2	12	4		1	26
Włochy	3	22	1	2	1	9	7	2	1	7	12		67
Wyspy Kanar.										1	2	2	5
Zagłębie Saary										2		3	5
S-a 1934 r.	56	197	101	107	224	111	133	151	296	265	138	189	1.968
S-a 1933 r.	84	78	86	140	212	77	70	108	149	285	207	174	1.670

o znak słowny „Floreal“ na kosmetykach, znak słowny „Szaniewa“ na pończochach i trykotażach, znak „Koń“ wzgl. „Pegaz“ na mydle, znak „Sobieski na koniu“ na płótnach, znak „Lukusowe 1111“ i „1111“ na pończochach, znak „Komoł“ na artykułach kosmetycznych i farbach do włosów, znak obrazowy „Jeleń“ na wyrobach szmerglowych, znak słowny „Mage“ na wyrobach buljonowych, znak „Róża królewska“ na herbach, znaki „Osnowiczanka“ i „Stara Osnowiczanka“ na pończochach, o kolor opakowania wyrobów z cykorji i namiastek kawy, znak obrazowy i napis „Bebe“ na nożykach do żyłek oraz znak „Merkur“ z rysunkiem lwa na wyrobach lakierniczych i farbach, jak też o wzory puszków do pudrowania.

SĄDOWNICTWO POLUBOWNE

Sąd Polubowny (Rozjemczy) Izby Handlowej nie przeprowadził w roku sprawozdawczym żadnej sprawy. Natomiast Izba Handlowa była dwukrotnie proszoną o wyznaczenie sędziów polubownych w sprawach firm, które w swych umowach zastrzegły mianowanie sędziów polubownych przez Izbę Handlową. W szczególności Izba wyznaczyła sędziego polubownego w osobie radcy Mędlewskiego w sporze firmy Kruskopf Gesteinstaub Gesellschaft w likwidacji c/a Wilhelm Hinderscheidt w Katowicach.

W drugiej sprawie do wyznaczenia sędziego nie doszło, ponieważ adwokat jednej ze stron wyjaśnił, iż klauzula o sądzie polubownym już jest nieważna.

NOMINACJE SĘDZIÓW HANDLOWYCH

Wobec wygaśnięcia z końcem roku 1934 nominacji 24 sędziów handlowych w Wydziale Handlowym Sądu Okręgowego w Katowicach Izba, w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 24. XII. r. 1928 o trybie powoływania sędziów handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 939), wezwana została w okresie sprawozdawczym przez Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach do przedstawienia listy kandydatów na sędziów handlowych w potrójnej ilości stanowisk, które miały być obsadzone.

Z przedłożonej listy kandydatów Izby Minister Sprawiedliwości postanowieniem z dnia 17. XII. r. 1934 mianował na mocy art. 209 § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863 z r. 1932) sędziami handlowymi w Wydziale Handlowym Sądu Okręgowego w Katowicach z dniem 1. I. r. 1935 na okres trzech lat:

- 1) Dr Michała Alberga
- 2) Dawida Feliksa
- 3) Inż. Józefa Dangla
- 4) Inż. Stanisława Grygera
- 5) Inż. Józefa Iwickiego
- 6) Walentego Jerzykiewicza
- 7) Dyr. Henryka Kleina
- 8) Aleksego Kościelniaka
- 9) Tomasza Kowalczyka
- 10) Pawła Lazara
- 11) Inż. Felicjana Piotrowskiego
- 12) Inż. Władysława Podgórskiego
- 13) Roberta Ogorzała
- 14) Baltazara Szaflika
- 15) Władysława Strzałkowskiego
- 16) Adolfa Tomaszewskiego
- 17) Fryderyka Weichmana
- 18) Inż. Bolesława Malinowskiego
- 19) Inż. Zygmunta Widerę
- 20) Inż. Józefa Kmietowicza *
- 21) Inż. Stanisława Piaseckiego *
- 22) Inż. Marjana Lubowickiego *
- 23) Inż. Leona Zajączkiewicza *

KANCELARJA IZBY

W roku sprawozdawczym wpłynęło do Izby Handlowej w Katowicach 25.527 pism, z czego do dziennika głównego wpisano 16.533, do dziennika dla spraw przywozowych 4.837, reszta zaś pism wciągnięta została na arkusze zbiorcze, które obejmowały:

---

*) Ostatnich czterech spośród znawców górnictwa.

- 1) zaświadczenia pochodzenia towarów 2.708 *),
- 2) rejestr handlowy 708,
- 3) kwestjonariusze firm dla katastru 660,
- 4) dziennik eksportowo-importowy zboża 81.

W roku 1934 kancelaria Izby Handlowej wyekspedjowała ogółem 27.288 pism, w tem przesyłek:

- 1) zwyczajnych wolnych od opł. 9.284,
- 2) poleconych wolnych od opł. 1.161,
- 3) za opłatą wysłano 8.621,
- 4) doręczono przez gońców 8.161,
- 5) nadano paczek 54.

Oprócz powyższych danych uwierzytelniono około 500 świadectw przemysłowych dla firm importujących towary reglamentowane z zagranicy oraz wydano w 40 wypadkach potwierdzone rachunki z tem, iż ceny na nich wymienione odpowiadały cenom na tut. rynku.

Niezależnie od tego kancelaria Izby wysłała po kilkaset listów do urzędów skarbowych, władz gminnych i poszczególnych wyborców do przyszłej Izby Przemysłowo-Handlowej, w związku ze sporządzaniem i sprawdzaniem spisu wyborców.

ZNAWCY, ASESORZY i t. p.

W okresie sprawozdawczym Izba Handlowa ustanowiła 6 znawców dla poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu. Ustanowieni zostali pp.:

- 1) Romuald Knast, Katowice, ul. Andrzeja 11 dla handlu manufakturą, konfekcją, galanterją i branży meblowo-dekoracyjnej,
- 2) inż. Tadeusz Michejda, Katowice, ul. Poniatowskiego 19, dla spraw budowlanych i architektonicznych,
- 3) inż. Stanisław Długoborski, Welnowiec, ul. Kościuszki 11, dla spraw górniczych,
- 4) inż. Kazimierz Ziemia, Katowice, Różana 2, dla spraw górniczych i maszynoznawstwa,
- 5) inż. Witold Wójcik, Chorzów II, ul. 3-go Maja 13, dla spraw górniczych,

---

*) Z tego w roku sprawozdawczym firmy wykorzystały 1968.

- 6) Edward Stawicki, Katowice, ul. Szopena 18, jako znawca księgowości i rewizor ksiąg handlowych.

Z listy znawców zostali skreśleni pp.:

- 1) Witold Radziulewicz, Mała Dąbrówka, Piłsudskiego 4, znawca materiałów wybuchowych i broni palnej,
- 2) Zygmunt Pacześniowski, Katowice, Pl. Wolności 9, znawca księgowości i rewizor ksiąg handlowych,
- 3) Jan Dąbrowski, Katowice, Wita Stwosza 6, znawca księgowości i rewizor ksiąg handlowych.

Izba Handlowa podawała znawców w indywidualnych wypadkach poszczególnym urządóm i firmóm przemysłowo-handlowym. M. i. Izba Handlowa podała znawców nast. instytucjom:

- 1) Wydziałowi Skarbowemu Urzędu Wojew. w 12 wypadkach, a mianowicie w sprawach przemysłu cynkowego, elektrotechnicznego, cementowego i garbarskiego, graficznego, papierniczego, dla handlu drzewem, towarów spożywczych, z dziedziny budownictwa i bankowości.
- 2) Sądom grodzkim w 7 wypadkach, a mian. w sprawie handlu win, gazet i czasopism, wyrobu puszek blaszanych, budownictwa, urządzeń centralnego ogrzewania i przemysłu chemicznego.
- 3) Urzędóm celnym w 8 wypadkach, a mian. w sprawie handlu konfekcją damską i męską, parasolami, firankami, wyrobami gumowymi, zapalniczkami, handlu branży futrzanej i przemysłu mydlarskiego.
- 4) Firmóm przemysłowo-handlowym w 10 wypadkach, a mianowicie: znawców przemysłu drzewnego, papierniczego, maszynowego, skór surowych, urządzeń i utensyljów browarnianych, chemji, spółdzielni kredytowych, warsztatów telefonicznych i księgowości.

Również zaopiniowała Izba Handlowa 12 podań kandydatów na sądowych znawców, a mian. znawców przemysłu gastronomicznego, bankowości, wyrobu szczotek i pendzli, galanterji, towarów krótkich, centralnego ogrzewania, sanitarnych instalacyj i urządzeń mechanicznych. Ponadto Izba zaopiniowała 5 podań kandydatów na nadzorców sądowych w branży gastronomicznej, radjotechnicznej i grupy ogólnej.

Pozatem Izba Handlowa udzielała bądźto ustnie, bądź też telefonicznie informacji o warunkach ustanawiania znawców, jak również podawała zainteresowanym telefonicznie i ustnie adresy znawców poszczególnych branż.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA IZBY

Brak znajomości postanowień nowszego polskiego ustawodawstwa w dziedzinach gospodarczej, społecznej, podatkowej oraz szeregu zagadnień handlu aktualnych w chwili obecnej przez sfery przemysłowo-handlowe skłonił Izbę do zorganizowania cyklu odczytów. Odczyty, których w okresie sprawozdawczym (od listopada do grudnia) było ogółem 6, cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Pierwszy odczyt odbył się dnia 6 listopada r. 1934 i wygłoszony został przez dyrektora Izby p. Marjana Drozdowskiego na temat: „Organizacja, zadania i cele izb przemysłowo-handlowych R. P.“.

Drugi skolei odczyt wygłoszony został dnia 13. 11. r. 1934 przez referenta Izby mgr. Godlewskiego na temat „Reforma ubezpieczeń społecznych“.

Trzeci odczyt wygłoszony został dnia 20 listopada r. 1934 przez referenta Izby mgr. Ziemięckiego na temat „Zasadnicze informacje o ustroju władz przemysłowych i obowiązkach i uprawnieniach przemysłowców, wynikających z prawa przemysłowego“.

Czwarty skolei odczyt wygłosił w dniu 27 listopada r. 1934 referent Izby inż. Adam Rojewski na temat: „Handel kompensacyjny w Polsce“.

Piąty odczyt wygłosił w dniu 4 grudnia r. 1934 radca prawny Izby mecenas Grabski na temat „Nowa organizacja zrzeszeń przemysłowych i kupieckich“.

Szósty skolei i ostatni odczyt w okresie sprawozdawczym wygłoszony został w dniu 11 grudnia r. 1934 przez referenta Izby mgr. Ziemięckiego. Tematem odczytu był: „Rejestr handlowy według polskiego prawa handlowego“.

WŁASNOŚĆ NIERUCHOMA IZBY HANDLOWEJ

Izba Handlowa jest właścicielką dwóch nieruchomości, położonych w Katowicach przy placu Wolności pod nr. 8 i 12a.

Nieruchomość przy pl. Wolności 8 należy do Izby od r. 1927 i mieściła do dnia 15 kwietnia r. 1934 biura Izby. Wartość bilansowa tej nieruchomości wynosiła w roku sprawozdawczym zł 242.401,65.

Wobec konieczności rozszerzenia biur w związku z przemianą Izby Handlowej na Izbę Przemysłowo-Handlową i równoczesnem rozciągnięciem działalności nowej Izby na część cieszyńską województwa śląskiego — Izba zmuszona była, wobec niemożności zajęcia dalszych ubikacyj w domu przy pl. Wolności 8 na cele biurowe, rozglądać się za pomieszczeniem, któreby odpowiadało wymogom reprezentacyjnym. Korzystając z okazji, jaką nastąpiła likwidacja Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych, mieszczącego się przy pl. Wolności 12 a, wszczęto kroki celem nabycia tego domu, tem więcej, że wspomniany Związek reprezentował od lat interesy wielkiego przemysłu górnośląskiego, stanowiąc ośrodek ważny zarówno po względem gospodarczym, jak i politycznym.

Dzięki poparciu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego pertraktacje o zakupno wspomnianego domu doprowadziły do porozumienia i za aprobatą Ministerstwa Przemysłu i Handlu zaciągnęła Izba Handlowa w dniu 22 stycznia r. 1934 w Komunalnej Kasie Oszczędności Powiatu Katowickiego pożyczkę w wysokości zł 300.000,—, przeznaczoną na zakup i remont domu przy pl. Wolności 12 a. W tym samym dniu został podpisany kontrakt kupna — sprzedaży i nastąpiła wypłata całej sumy sprzedażnej w kwocie zł 280.000,—. Koszta zaciągnięcia pożyczki i nabycia nieruchomości wyniosły łącznie zł 8.634,25. Remont zakupionego gmachu kosztował zł 23.073,92. Zakupiono część dawnego urządzenia gmachu od sprzedawców za sumę zł 7.000,—, jakoteż sprawiono niezbędne przedmioty, jak: świeczniki, krzesła i t. p. oraz pokryto koszta transportu urządzenia z budynku przy pl. Wolności 8 za łączną kwotę zł 2.822,63. — Razem wydatki, połączone z nabyciem, remontem i urządzeniem zakupionego gmachu wyniosły kwotę zł 321.530,80.

W dniu 15 kwietnia r. 1934 zostały biura Izby Handlowej przeniesione do gmachu przy pl. Wolności 12 a.

Wydatki na konieczny remont domu przy pl. Wolności 8 wyniosły w roku sprawozdawczym łączną sumę zł 835,—.

Opróżnione po przeniesieniu biur Izby Handlowej ubikację w gmachu przy pl. Wolności 8, t. j. część parteru po prawej stronie i całe pierwsze piętro wynajęła Izba jak następuje:

na parterze (7 pokoi) Polskiemu Związkowi Stowarzyszeń Kupieckich Województwa Śląskiego od dnia 1 lipca r. 1934 za czynszem miesięcznym zł 250,—.

na pierwszym piętrze 13 ubikacyj Związkowi Gospodarczemu Lekarzy Polaków Województwa Śląskiego łącznie ze Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Woj. Śląskiego od dnia 15 października r. 1934 za czynszem mies. zł 600,—.

Łącznie z czynszem za mieszkania prywatne, zajmowane przez lokatorów wyniósł w roku 1934 dochód z czynszów kwotę zł 10.222,60.

Jak w poprzednich latach korzystały z sali posiedzeń na I piętrze budynku przy pl. Wolności 8 do chwili przeniesienia Izby w szerokiej mierze organizacje gospodarcze, urządzając w niej swoje zebrania i narady. To samo odnosi się do budynku przy pl. Wolności 12 a od czasu zajęcia go przez Izbę.

„GÓRNOŚLĄSKIE WIADOMOŚCI GOSPODARCZE“

Od r. 1924 wydaje Izba Handlowa dwutygodnik p. t. „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“ będący jej urzędowym organem. Mimo trudności finansowych, związanych z ogólnem położeniem gospodarczem, pismo utrzymywało się na dotychczasowym poziomie, informując, zgodnie z programem, o najważniejszych zagadnieniach życia gospodarczego.

Miesięczne sprawozdania o sytuacji gospodarczej w okręgu Izby, które wprowadzono na łamy pisma w r. 1932, dają przegląd położenia w przemyśle i handlu, stanowiąc cenne źródło informacyjne z tego terenu. — W Górnośląskich Wiadomościach Gospodarczych znajdują czytelnicy wiadomości z dziedziny ustawodawstwa gospodarczego, polityki gospodarczej, podatkowej, komunikacyjnej (kolejowej, pocztowej, telegraficznej i telefonicznej), celnej, importowej i eksportowej.

Rozbudowano w roku sprawozdawczym tak aktualne dla okręgu górnośląskiego działy informacyjne, jak kronikę węglową i żelazną, co spotkało się z uznaniem zainteresowanych

czynników. Kronika ta zawiera wyczerpujące dane, dotyczące przemysłu węglowego i żelaznego tak w kraju, jak i zagranicą.

Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze ogłaszały też, jak w ubiegłych latach, zasadnicze wyroki i tezy Najwyższego Trybunału Administracyjnego, dotyczące spraw podatkowych i celnych, specjalnie obchodzących sfery przemysłowo-handlowe okręgu Izby.

Z okazji Targów Katowickich, Poznańskich i Lwowskich wydano specjalne numery, omawiające znaczenie poszczególnych Targów i dające obraz ich działalności.

Ważnym działem pisma były dane z rejestru handlowego, zawierające zmiany wpisów do tego rejestru. Pozatem umieszczano w nim ceduły giełdy zbożowo-towarowej w Katowicach i dane o jej obrotach oraz miesięczne ceny cynku, ołowiu i t. p. i cenniki materiałów budowlanych.

W artykułach, omawiających aktualne zagadnienia gospodarcze, znajdowali czytelnicy przedstawienie żywotnych problemów gospodarczych. Artykuły te podawały w zwięzłej formie stanowisko zainteresowanych sfer w różnych bieżących sprawach, dotyczących przemysłu, handlu, ustawodawstwa socjalnego, podatków, cel, komunikacji, turystyki i t. d. ze specjalnem uwzględnieniem stosunków górnośląskich. W roku sprawozdawczym współpracowali z Górnośląskimi Wiadomościami m. in. pp.: inż. Julian Cybulski, dr Michał Alberg, dr Tadeusz Borkowski, sen. Jan Kowalczyk, dr Aleksander Dubieński, dyr. M. Drozdowski, dr Józef Pomianowski, dr Piotr Chorąży, mgr. Ignacy Grabski, Andrzej Jałowiecki, Michał Hałgas, dr Leon Lampel, inż. Adam Rojewski, mgr. Jerzy Godlewski, mgr. Jerzy Ziemięcki, mgr. Zbigniew Miłobędzki, dyr. Alfons Slosarczyk i inni.

Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze utrzymywały z prasą polską żywe stosunki, przysyłając poszczególnym pismom swe wydawnictwo w drodze wymiany. Pisma codzienne, zwłaszcza poważniejsze, przedrukowywały często informacje z Górnośląskich Wiad. Gospodarczych.

Prócz abonentów indywidualnych pismo otrzymywały poszczególne ministerstwa, izby przemysłowo-handlowe w kraju, izby handlowe polsko-zagraniczne, placówki konsularne polskie, biblioteki publiczne i t. d. — W drodze wymiany wysyłało

Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze także do całego szeregu poważniejszych pism gospodarczych zagranicą.

W związku z rozciągnięciem terenu działalności nowej Izby na okręg Śląska Cieszyńskiego, pismo zmienia od stycznia r. 1935 nazwę na „Śląskie Wiadomości Gospodarcze“. Oznacza to dalszy etap w rozwoju pisma, gdyż naskutek przyłączenia do Izby powiatów bielskiego i cieszyńskiego siłą rzeczy będą omawiane na łamach pisma kwestje dotyczące przemysłów rozwiniętych na tych terenach, w szczególności przemysłu włókienniczego.

SPRAWY PASZPORTOWE

Naskutek zastoju, spowodowanego ogólnym kryzysem gospodarczym, oraz utrzymania się wysokich opłat paszportowych liczba osób, starających się o ulgowe paszporty handlowe, była w roku sprawozdawczym niewielka. Zwiększyła się ona nieco od chwili zawarcia porozumienia z Rzeszą Niemiecką, osiągnęła jednak w rezultacie cyfrę 204, podczas gdy w 1933 wniosków w sprawach paszportowych złożono 238.

Izba poparła 101 wniosków o ulgowy paszport jednorazowy, odmówiła poparcia w 17 wypadkach. O wielokrotny ulgowy paszport złożono 86 wniosków, z czego Izba poparła 64 w całości, 12 częściowo (na jednorazowy paszport), zaś 10 wniosków nie poparła.

Nadto zaopiniowała Izba 7 wniosków o przepustki zagraniczne, z czego 2 przychylnie, zaś 5 odmownie.

W sprawie przyjazdu obywateli obcych do Polski wydała Izba opinię w 18 wypadkach (ta sama ilość wniosków, co w roku 1933), popierając 8 próśb o wizę wielokrotną i 5 próśb o wizę jednorazową. W 5-ciu wypadkach nie poparła Izba takich próśb.

Przy opinjowaniu wniosków o ulgowe paszporty handlowe wprowadzono w roku sprawozdawczym zasadę, iż każda osoba wyjeżdżająca zagranicę w sprawach handlowych, zobowiązana będzie zgłosić się w Poselstwie lub Konsulacie R. P. w danym kraju. Zgłoszenie to potwierdzi odnośny polski urząd zagraniczny na specjalnej ulotce, wręczonej petentom Izby Handlowej. Fakt takiej wizyty jest pożądaný ze względu na ułatwie-

nie polskim placówkom dyplomatyczno-konsularnym orientacji w zakresie rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a danym krajem. Z drugiej strony przedstawicielstwa te mogą udzielić nieraz petentom pożytecznych informacji lub interwenjować u władz miejscowych w razie potrzeby. Następne starania o ulgowy paszport handlowy nie będą przez Izbę poparte, o ile firma nie wykaże się potwierdzeniem wizyty w polskim urzędzie zagranicznym.

Pozatem brano pod uwagę, czy petent wykazał konieczność wyjazdu w sprawach handlowych, przyczem na decyzję wpływała przede wszystkim okoliczność, czy wyjazd jest pożyteczny ze stanowiska ogólnego-gospodarczego lub czy wchodzi w grę poważny interes firmy, względnie, czy sprawy nie można załatwić w drodze korespondencji.

KAPITALIZACJA RENT INWALIDZKICH

Urząd Opieki Społecznej miasta Katowic nadesłał w roku sprawozdawczym do Izby celem zaopiniowania 6 wniosków o skapitalizowanie rent inwalidzkich bądź całkowite, bądź częściowe. W każdym wypadku Izba badała wnioszek pod kątem widzenia, czy petent cieszy się dobrą opinią i czy jego osoba daje gwarancję celowego zużycia kwoty, uzyskanej z ewent. kapitalizacji renty inwalidzkiej.

Celem kapitalizacji był przeważnie zamiar uruchomienia przez petenta jakiegoś drobnego przedsiębiorstwa (np. sklepik, kiosk, lub kram), względnie rozszerzenie już istniejącego.

ŚLĄSKI KOMITET POPIERANIA WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

W roku sprawozdawczym sekcja informacyjna komitetu ukończyła prace nad zebraniem pełnych katalogów wytwórczości polskiej w działach: elektrycznym, papierniczym i szklarskim. Sekcja informacyjna udzieliła pozatem licznych odpowiedzi na zapytania o krajowe źródła zakupu i t. p., korzystając w tej mierze ze współpracy szeregu znawców polskiej produkcji przemysłowej.

Biblioteka komitetu została powiększona o szereg katalogów firm, przyczem Komitet z ubolewaniem zaznacza, że mimo

kilkakrotnych apelów do przedsiębiorstw o nadsyłanie wyczerpujących katalogów swej produkcji, wiele z przedsiębiorstw, mimo swego oczywistego interesu, katalogów nie nadesłało.

W r. 1934 komitet, współpracując z Centralnem Towarzystwem Popierania Wytwórczości Krajowej, prowadził ożywioną propagandę na rzecz organizowanego przez Centralne Towarzystwo Pociągu - Wystawy. Od lipca 1934 r. Komitet umieszczał w prasie śląskiej komunikaty o Pociągu-Wystawie, podnoszące jej znaczenie propagandowe i społeczne, jak również popierał na terenie śląskim prace akwizycyjne Centralnego Towarzystwa. Nadesłane przez Centralne Towarzystwo afisze reklamowe pociągu-wystawy komitet rozesłał do wszystkich związków gospodarczych, ważniejszych przedsiębiorstw przemysłowych na Górnym Śląsku i do instytucyj użyteczności publicznej.

Pozatem komitet brał udział w akcji Związku Obrony Kresów Zachodnich na rzecz popierania kupiectwa polskiego.

Skład zarządu komitetu i sekcij przedstawiał się w r. 1934 następująco:

- p. wicewojewoda w st. spocz. Z. Żurawski, przewodniczący,
- „ senator Jan J. Kowalczyk, zast. przewodniczącego,
- „ dr Fedor Weinschenk, zast. przewodniczącego,
- „ dyr. M. Drozdowski, sekretarz,
- pp. dyr. Adamecki, radca Juzwa, inż. Daniec, inż. Suszyński, jako członkowie Zarządu,
- p. inż. Przeszlakowski, przewodn. Sekcji Informacyjnej,
- b. radca wojewódzki p. Sawicki, przewodniczący Sekcji Propagandowej i p. dr Kudlicki, przewodniczący Sekcji Organizacyjnej.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI IZBY NA TERENIE OŚWIATY ZAWODOWEJ

Sprawozdanie niniejsze obejmuje działalność Izby na polu oświaty zawodowej w roku szkolnym 1933/34 i częściowo uwzględnia dane statystyczne pierwszego półrocza roku szkolnego 1934/35.

W roku szkolnym 1933/34 Izba prowadziła na terenie woj. śl. 6 szkół Przysposobienia Kupieckiego, 3-klas. Koedukacyjną Szkołę Handlową w Rybniku ze specjalną klasą 4-tą

o kierunku ekonomiczno-społecznym oraz 2 Roczne Koedukacyjne Kursy Handlowe: w Katowicach (typ normalny i wyższy) oraz w Chorzowie I (typ normalny).

Pod względem frekwencji rok powyższy należy zaliczyć do słabych tak w Szkole Handlowej w Rybniku jak i w szkołach Przysposobienia Kupieckiego oraz na kursach handlowych.

Znaczna poprawa nastąpiła w początkach bieżącego roku szkolnego (1934/35), o czym świadczą poniżej zamieszczone dane.

Statystyka uczniów i uczennic 3-klasowej Koedukacyjnej Szkoły Handlowej w Rybniku i jednorocznych szkół Przysposobienia Kupieckiego przedstawia się jak następuje:

Szkoła Handlowa w Rybniku (Rok szkolny 1933/34)

	K l a s y			
	I	II	III	IV
1. Liczba wpisanych na początku roku szkolnego	31	22	25	16
W ciągu roku przybyło	—	—	—	—
Razem:	31	22	25	16
W tem uczennic	7	9	6	—
„ „ uczniów	24	13	19	16
W ciągu roku ubyło	4	3	3	1
Pozostało z końcem roku	27	19	22	15
2. K l a s y f i k a c j a				
a) chlubnie uzdolnionych	—	—	—	2
b) uzdolnionych	23	17	17	10
c) nieuzdolnionych	4	1	5	3
d) nieklasyfikowanych	—	1	—	—
Razem:	27	19	22	15

Wydano zatem świadectw ukończenia w klasie III — 17, w klasie IV — 12.

Według wyznań było:

relig. rzymsk. katol.	104
„ mojżesz.	2

Razem: 106

Według zajęć rodziców było uczniów:

Włościan i drobnych rolników oraz robotników rolnych .	8
Rzemieślników	6
Przemysłowców	3
Urzędników fabrycznych i przemysłowych	11
Robotników	12
Kupców i przedsiębiorców handlowych	10
Urzędników państwowych, prywatnych i komunalnych .	22
Kapitalistów	1
Właścicieli nieruchomości	1
Innych zawodów	32
Razem:	106

Według miejsca zamieszkania było uczniów:

zamiejscowych	89
miejscowych	17
Razem:	106

Jednoroczne szkoły Przysposobienia Kupieckiego

(Rok szkolny 1933/34)

Miejscowość (siedziba szkoły)	Klasa	Oddzia- łów	Ilość uczniów		
			Początek roku szkoln.	Koniec roku szkoln.	Wydano świa- dectw
Bielsko	1	1	40	32	27
Chorzów I	1	1	46	33	22
Katowice	1	2	94	80	80
Mysłowice	1	1	29	26	20
Rybnik	1	1	26	23	16
Tarnowskie Góry	1	1	29	26	23
Razem:	6	7	264	220	188

Frekwencja młodzieży w/g płci w oddziałach szkół Przysposobienia Kupieckiego oraz w Szkole Handlowej w Rybniku w początkach roku szkolnego 1934/35 przedstawiała się jak następuje (stan w dniu 28 sierpnia 1934 r.):

Miejscowość (siedziba szkoły)	Klasy	Oddzia- łów	I l o ś ć u c z n i ó w		
			Chłopey	Dziew- czynki	Razem
Bielsko	1	1	19	23	42
Chorzów I	1	2	42	49	91
Katowice	1	3	85	40	125
Mysłowice	1	1	33	25	58
Rybnik — Przysp. Kup.	1	1	18	23	41
„ — Szk. Handl.	4	5	107	35	142
Tarnowskie Góry	1	1	29	13	42
Razem:	10	14	333	208	541

Ogółem w roku sprawozdawczym wszystkie szkoły Izby obejmowały łącznie 10 klas o 14 oddziałach o ogólnej ilości na początku roku szkolnego 358 uczniów, w końcu roku 303 uczniów. W tem w jednorocznych szkołach Przysposobienia Kupieckiego pobierało naukę na początku roku szkolnego 264 uczniów, a w końcu roku 220 uczniów. Ukończyło szkoły 217 uczn., w tem szkoły Przysp. Kup. 188 uczniów.

Wszystkich nauczycieli było ogółem 56, w tem na szkoły w Rybniku przypada 19 osób. Łącznie z decernentem Wydział Szkolny Izby zatrudniał 57 osób, nie licząc woźnych i gońców.

W ciągu okresu sprawozdawczego na terenie szkół miały miejsca liczne zmiany personalne. Z dniem 1 stycznia roku bieżącego nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika Wydziału Szkolnego Izby; zostały również zmienione kierownictwa w szkołach Przysp. Kup. w Chorzowie I (od 1. 8. 34 r.) i Tarnowskich Górach (od 1. 12. 1934 r.). Kilka przesunięć personalnych miało miejsce i wśród grona nauczycielskiego.

W związku ze zjazdami, kursami lub lekcjami pokazowymi, ilość godzin lekcyjnych opuszczonych w ciągu roku przez nauczycieli wyniosła 253 (Bielsko 69; Tarn. Góry 14; Rybnik 170). Z dwunastodniowego urlopu korzystał tylko 1 nauczyciel. W ciągu letnich wakacyj szereg nauczycieli odbyło praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach handlowych, przemysłowych i bankowych.

Ilość godzin lekcyjnych, opuszczonych przez uczniów w ciągu całego roku szkolnego oraz ilość spóźnień wyniosła we wszystkich szkołach Przysp. Kup. (oprócz Rybnika):

Siedziba Szkoły	Ilość uczni.	Opuszczone godziny	Ilość spóźnień
w Bielsku	40	2.871	37
w Chorzowie I	46	875	104
w Katowicach	94	978	58
w Mysłowicach	29	1.314	116
w Tarnowskich Górach	29	1.353	46

Ilość opuszczonych przez uczniów lekcji oraz ilość spóźnień w 3-klasowej Szkole Handlowej oraz Przysposobienia Kupieckiego w Rybniku wynosi około 13% w stosunku rocznym.

Znaczne spóźnienia w Bielsku i Mysłowicach tłumaczą się opóźnianiem pociągów (młodzież przeważnie dojeżdża do szkół).

Stan bibliotek uczniowskich oraz czytelnictwa w szkołach przedstawia się w roku sprawozdawczym jak następuje:

Stan bibliotek uczniowskich oraz czytelnictwa w roku szkolnym 1933/34 w Szkole Handlowej w Rybniku oraz we wszystkich szkołach Przysposobienia Kupieckiego Izby

Miejscowość	Ilość uczniów	Korzysta- ło z bibl. uczni.	Ilość tomów	Wypożycz. książek	Na jednego ucznia przypada
Bielsko	40	35	324	426	12
Chorzów I	46	40	365	400	10
Katowice	94	86	312	860	10
Mysłowice	29	25	322	225	9
Rybnik					
(wszyst. szk.)	106	92	570	920	10
Tarn. Góry	29	28	173	112	4
Razem:	344	306	2.066	2.943	9

Oprócz tego młodzież korzystała za nieznaczną opłatą z bibliotek Towarzystwa Czytelni Ludowych (Tarnowskie Góry, Rybnik, Mysłówice) oraz szkół powszechnych (Katowice).

Wycieczek towaroznawczych odbyło się we wszystkich szkołach 79.

Wzorem lat ubiegłych absolwenci szkół umieszczani byli bądź w charakterze praktykantów, bądź pracowników handlowych w przedsiębiorstwach kupieckich, kredytowych lub przemysłowych.

W bieżącym roku szkolnym przewiduje się pogłębienie współpracy władz szkolnych i szkół Śląska z Izłą, mające na celu dalsze dostosowanie szkół zawodowych do potrzeb życia, organizację praktyk uczniów i nauczycieli oraz ułatwienie wejścia absolwentów do właściwych im zawodów.

W ciągu roku szkolnego tak szkoły jak i kursy były wizytowane kilkakrotnie przez wizytatora Wydziału Oświecenia Publicznego Urzędu Woj. Śl., podlegały stałej kontroli pedagogicznej Wydziału Szkolnego Izby i również były wizytowane przez kierownika tego wydziału. Kilka wizytacji było przeprowadzonych kolektywnie (wizytowali wizytator wojewódzki wraz z kierownikiem Wydziału Szkolnego Izby).

Celem skoordynowania działalności kierowników szkół Izby tak w dziedzinie nauczania, jak i w zakresie innych niemniej ważnych prac szkolnych, w roku sprawozdawczym miały miejsce 4 zebrania, poświęcone zagadnieniom organizacyjnym, administracyjnym i gospodarczym szkół oraz metodyce nauczania przedmiotów zawodowych. Dwa zebrania zostały specjalnie poświęcone sprawom samorządu szkolnego w szkołach Przysposobienia Kupieckiego.

Na ostatniem zebraniu kierowników, odbytem w dniu 20 listopada 1934 r. omawiane były następujące sprawy: organizacje młodzieży, przepisy porządkowe w szkołach, postulaty Izby w sprawie reformy szkolnictwa handlowego (dot. gimnazjów kupieckich), ewidencji robót piśmiennych i ćwiczeń, sprawy kół absolwentów, wizytacje szkolne, sprawa ulg w opłatach szkolnych, sprawa zaopatrzenia szkół Izby w pomoce naukowe oraz opracowana przez Min. W. R. i O. P. instrukcja tymczasowa o organizacji szkół zawodowych oraz organizacji nauczania

nia i wychowania we wszystkich działach szkolnictwa zawodowego.

Działalność Wydziału Oświatowego Izby w roku szkolnym 1933/34, poza wysiłkami, mającymi na celu podniesienie szkół Izby pod względem jakościowym, przejawiała się jeszcze w uporządkowaniu szeregu spraw o charakterze ogólnym i organizacyjno-administracyjnym. M. in. do najważniejszych posunięć w tej dziedzinie należy: 1) zestawienie regulaminu szkół Izby, 2) umowy o naukę w handlu, 3) statutu i regulaminów samorządu szkolnego w szkołach Przysposobienia Kupieckiego Izby, 4) uporządkowanie spraw administracyjnych i organizacyjnych szkół, 5) uporządkowanie sprawy podręczników szkolnych, pieczęci szkół i kursów, świadectw szkolnych oraz umundurowania uczniów szkół Przysposobienia Kupieckiego.

Komisja Oświatowa Izby odbyła w ciągu roku sprawozdawczego 2 zebrania, poświęcone zagadnieniom szkolnym i opiniodawczym.

Na posiedzeniu Rady Przybocznej Izby w dniu 6. VI. 34 r. został zmieniony regulamin, dot. udzielania stypendjów absolwentom wyższych uczelni krajowych o kierunku ekonomiczno-handlowym.

Komisja Stypendjalna odbyła 1 zebranie, poświęcone podziałowi powyższych stypendjów.

Stypendja otrzymało trzech stypendystów, z których dwom przyznano stypendja półroczne, trzeciemu roczne. Wszyscy stypendyści praktykują częściowo w Niemczech, częściowo w Anglii.

Jak corocznie, tak i w roku sprawozdawczym Izba kontynuowała akcję wyjednania praktyk wakacyjnych handlowych dla akademików, pochodzących z woj. śląskiego. W wyniku starań 4 praktykantów było zatrudnionych w Wspólnocie Interesów, 4 w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych oraz 3 w Izbie Handlowej w Katowicach.

Stan finansowy szkół Izby w pierwszych miesiącach 1934 r. (styczeń — luty) przedstawiał się niekorzystnie. Poważne zadłużenie tych szkół w Izbie z tytułu udzielanych im zwrotnych zaliczek na pokrycie bieżących wydatków wyczerpało możliwości finansowe Izby. Wskutek tego powstały

znaczące zobowiązania w stosunku do personelu nauczycielskiego (zaległe pobory) spowodowane jeszcze i tem, że wpływy szkół z pobieranych opłat zmniejszyły się znacznie, jak również poważnie zostały okrojone subwencje i dotacje na prowadzenie szkół ze strony władz oświatowych. Celem usunięcia powyższych niedomagań Izba zmuszona była w porozumieniu z Wydziałem Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego poddać ponownej rewizji budżet szkół na rok szkolny 1933/34, co pociągnęło za sobą opracowanie nowego budżetu na drugie półrocze wyżej wymienionego roku szkolnego (od 1 lutego do 19 sierpnia 1934 r.).

Dzięki życzliwemu ustosunkowaniu się do powstałych trudności finansowych Izby władz szkolnych Urzędu Wojewódzkiego, została wyjednaną z funduszków wojewódzkich jednorazowa dotacja w sumie zł 10.000,—, która łącznie z subwencją Izby (zł 10.000,—) pozwoliła wyrównać zobowiązania w stosunku do nauczycieli po dzień 31 stycznia 1934. Również zostały unormowane przy współdziałaniu Wydziału Oświecenia Publ. Śl. Urzędu Wojew. sprawy subwencji dla szkół, co się wyraziło w regularnem miesięcznem przekazywaniu ich Izbie.

Dla zrównoważenia budżetu Izba zmuszona była poczynić daleko idące redukcje wszystkich wydatków budżetowych, w tem i uposażeń służbowych nauczycieli. Ponadto pozawierano umowy z personelem nauczycielskim na rok szkolny 1933/34, zorganizowano rachunkowość oraz biurowość szkół. Wszystkie powyższe poczynania przyczyniły się do usprawnienia czynności oraz do unormowania i uporządkowania spraw finansowo-gospodarczych i organizacyjnych szkół.

Podane na stronicach 235 do 238 zestawienia budżetowe i rachunkowe uzupełniają obraz gospodarki finansowej szkół Izby za rok szkolny 1933/34.

Załączony budżet szkół na rok szkolny 1934/35 zwiększył się w wydatkach o zł 31.416,—, a po stronie wpływów o zł 24.135,—, wskutek konieczności otwarcia równoległych oddziałów w szkołach w Rybniku, w Chorzowie I i Katowicach.

Na dożywianie młodzieży szkolnej, wycieczki szkolne i wynagrodzenie praktykantów Izba wydała w roku sprawozdawczym zł 6.000,—; na stypendja dla absolwentów wyższych kra-

**Zestawienie planów finansowo-gospodarczych szkół zawodowych Izby Handlowej w Katowicach za
czas od 1 lutego do 19 sierpnia r. 1934**

DOCHODY:

WYDATKI:

L. p.	S z k o ł y	zł.	zł.	L. p.	S z k o ł y	zł.	zł.
	Czesne i inne dochody						
1	4-roletnia Szkoła Handlowa w Rybniku	10.230,86		1	4-roletnia Szkoła Handlowa w Rybniku	48.653,94	
2	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Katowicach	5.539,84		2	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Katowicach	17.211,92	
3	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Chorzowie I	2.485,75		3	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Chorzowie	10.224,37	
4	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Tarn. Górach	2.852,80		4	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Tarn. Górach	9.429,79	
5	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Bielsku	2.970,11		5	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Bielsku	8.710,72	
6	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Mysłowicach	2.360,39	26.439,75	6	Jednoroczna Szk. Przysp. Kup. w Mysłowicach	8.230,99	102.461,73
7	Izba Handlowa w Katowicach (subsycjum)		10.000,00				
8	Z funduszu specjalnego dodatku do państwowego podatku przemysłowego		66.021,98				
			102.461,73				102.461,73
	Zaliczka zwrotna szkół Izby Handl. na dzień 1. II. 1934		117.310,37		Zobowiązania szkół w stosunku do Izby Handlowej w Katowicach za czas od 31. XII. 1927 r. do 31. I. 1934 r. . .		117.310,37

Zamknięcie rachunkowe 4-klasowej Szkoły Handlowej w Rybniku i jednorocznych szkół Przysposobienia Kupieckiego Izby Handlowej w Katowicach za czas od 1 września r. 1933 do 31 lipca r. 1934

DOCHODY:

WYDATKI:

	zł.		zł.
I. Subwencje, zaliczki i inne dochody		Ogólne koszty administracyjne	328,51
Ministerstwo W. R. i O. P. (Subwencja)	73.726,03	Szkoła w Katowicach	23.403,53
Urząd Wojewódzki Śląski (Subwencja) .	3.232,00	„ w Chorzowie	13.720,83
Urząd Woj. Śl. — subwencja z sum dysp.		„ w Tarnowskich Górach	11.643,54
p. Wojewody	10.000,00	„ w Bielsku	11.418,74
Izba Handlowa (Subwencja)	12.350,00	„ w Mysłowicach	10.991,47
Magistrat Mysłowice	700,00	„ w Rybniku (4-letnia i jednoroczna	
„ Rybnik	4.000,00	Przysp. Kup.)	68.414,41
Odsetki w Banku Gosp. Krajowego . .	8,44	Pozostałość na dzień 1 sierpnia r. b.	1.280,75
II. Czesne i wpływy za druki szkolne			
Czesne: Szkoła w Katowicach	9.165,00		
„ w Chorzowie	3.132,00		
„ w Tarnowskich Górach	2.723,00		
„ w Bielsku	4.030,15		
„ w Mysłowicach	3.026,00		
„ w Rybniku	14.868,00		
Druki: „ w Katowicach	80,00		
„ w Chorzowie	27,00		
„ w Tarn. Górach	45,90		
„ w Bielsku	73,50		
„ w Mysłowicach	4,00		
„ w Rybniku	10,76		
	<u>141.201,78</u>		<u>141.201,78</u>

**Zestawienie planów finansowo-gospodarczych (zwyczajnych) szkół zawodowych Izby Handlowej
w Katowicach na roczny okres obrachunkowy od dnia 1 sierpnia r. 1934 do 31 lipca r. 1935**

W p ł y w y

W y d a t k i

L. p.	S z k o ł y	Zł.	Zł.	L. p.	S z k o ł y	Zł.	Zł.
1.	I. Opł. szkolne i inne dochody			1.	4-letnia Szkoła Handl. i Przy-		
2.	Czteroletnia Szkoła Handlowa			sposobienia Kup. w Rybniku	68.728.—		
3.	i Przysp. Kup. w Rybniku	18.795.—		2.	1-roczna Szkoła Przysposob.		
4.	1-roczna Szkoła Przysposob.			Kupieckiego w Katowicach	24.751.—		
5.	Kupieckiego w Katowicach	8.640.—		3.	1-roczna Szkoła Przysposob.		
6.	1-roczna Szkoła Przysposob.			Kupieckiego w Chorzowie .	13.007.—		
7.	Kupieckiego w Chorzowie .	3.700.—		4.	1-roczna Szkoła Przysposob.		
8.	1-roczna Szkoła Przysposob.			Kupieckiego w Tarn. Górach	13.277.—		
9.	Kupieckiego w Tarn. Górach	3.700.—		5.	1-roczna Szkoła Przysposob.		
10.	1-roczna Szkoła Przysposob.			Kupieckiego w Bielsku . .	12.856.—		
11.	Kupieckiego w Bielsku . .	3.700.—		6.	1-roczna Szkoła Przysposob.		
12.	1-roczna Szkoła Przysposob.			Kupieckiego w Mysłowicach	12.137.—	144.756.—	
13.	Kupieckiego w Mysłowicach	4 200.—	42.735.—				
14.	II. Zapomogi						
15.	Izba Handlowa w Katowicach	10.000.—					
16.	Urząd Woj. Śląski						
17.	(z kred. budżetu śląskiego)	2.500.—	12.500.—				
18.	Z funduszu specjalnego						
19.	(dodatku do państwowego						
20.	podatku przemysłowego)		89.521.—				
			144 756.—				144.756.—

jowych uczelni handlowych celem dalszego ich doksztalcania zagranicą — zł 5.000,—.

Oprócz normalnej budżetowej dotacji na prowadzenie szkół, Izba przewiduje w roku 1934/35 zwiększenie budżetu szkolnego w następujących pozycjach: na dożywianie, wy-cieczki, wynagrodzenie praktykantów zł 7.000,—, na subwencje i zapomogi zł 500,—, na fundusz stypendjalny zł 5.000,—, na fundusz stypendjalny szkolny (dla doksztalcania nauczycieli) zł 1.500,—, na fundusz wydawniczy zł 3.000,—, na zakup książek treści pedagogicznej zł 500,—, na świetlicę zł 6.000,—, na fundusz ewent. uruchomienia szkoły Przysp. Kupieckiego w Cieszynie zł 3.000,—.

Zaznacza się jednocześnie, że Izba ponosi wydatek w wysokości zł 16.000,— rocznie na działalność, związaną z prowadzeniem szkół i kursów.

Roczne Koedukacyjne Kursy Handlowe

Sprawozdanie z działalności Rocznych Koedukacyjnych Kursów Handlowych Izby obejmuje rok szkolny 1933/34 oraz początek pierwszego półroczu roku szkolnego 1934/35. W roku szkolnym 1933/34 Izba prowadziła kursy handlowe o poziomie normalnym (dla początkujących) i wyższym (dla zaawansowanych) w Katowicach oraz w Chorzowie I — dla początkujących.

K a t o w i c e. Lokal kursów mieścił się w budynku Szkoły Powszechnej w Katowicach przy ul. Stawowej 6 i obejmował 3 sale wykładowe. Kursy dla początkujących miały 2 oddziały (A i B), dla zaawansowanych 1 oddział. Na początku roku szkolnego 1934 oddział A liczył 36 słuchaczy, oddział B — 23, a wyższy kurs — 28. Świadectw ukończenia kursów wydano 83 (dla początkujących — 55 i dla zaawansowanych — 28). Nauczycieli było 8. Wykłady na kursach odbywały się według ustalonych programów i trwały od 20 sierpnia r. 1933 do 15 czerwca r. 1934. Wpływy z opłat za naukę wynosiły ogółem zł 12.140,—. Całkowicie zwolnionych od opłat było 13 słuchaczy, częściowo — 4. Wynagrodzenie nauczycieli wynosiło za każdą efektywnie odbytą lekcję zł 7,20. Wpływy zużyte zostały na wypłatę poborów nauczycieli. W ciągu całego roku szkolnego Rada Pedagogiczna odbyła 3 posiedzenia.

C h o r z ó w. Lokal kursów mieścił się w gmachu Miejskiego Instytutu Kształcenia Handlowego i obejmował 1 salę wykładową i 1 pokój jako kancelarię. Zapisanych było na początku roku szkolnego 33 słuchaczy. Do egzaminów ostatecznych przystąpiło 23 osoby; świadectwa ukończenia wydano 22 osobom. Na kursach wykładało 3 nauczycieli. Kurs trwał od 5 października r. 1933 do 5 czerwca r. 1934. Przedmioty objęte programem: księgowość, arytmetyka handlowa, korespondencja handlowa, nauka o handlu i wekslach z uwzględnieniem organizacji sprzedaży oraz nauka obywatelska. Wykłady odbywały się od godz. 19-ej do 21,45. Wpływy pieniężne wyniosły w okresie sprawozdawczym ogółem sumę zł 2.950,50. Ulgi w opłatach przyznano 6 osobom. Wynagrodzenie nauczycieli wynosiło zł 5,— za każdą efektywnie odbytą lekcję; wpływy zostały zużyte na pokrycie poborów nauczycieli.

Na początku roku szkolnego 1934/35 Izba przystąpiła do uporządkowania całokształtu spraw, związanych z dalszem prowadzeniem kursów handlowych. Ustalono jednolity program kursów, który zamyka się w granicach 11 godzin wykładowych tygodniowo i obejmuje przedmioty: księgowość, arytmetykę handlową, korespondencję handlową, naukę o handlu, reklamę i sztukę sprzedawania, organizację przedsiębiorstw handlowych, naukę obywatelstwa. Nauka trwa w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki po 3 godziny dziennie (za wyjątkiem 1 dnia). Stenografja i pisanie na maszynach, jako przedmioty nadobowiązkowe, po 2 godziny tygodniowo (środa i sobota).

Wyższe Kursy Handlowe (dla zawansowanych) w Katowicach obejmują przedmioty: kantor praktyczny, krytyka i analiza bilansów, ekonomja społeczna, arytmetyka polityczna, prawo administracyjne i administracja, taryfy kolejowe i celne oraz wiadomości z poczty, telegrafu i telefonu. Łącznie 12 godzin wykładowych tygodniowo. Stenografja i pisanie na maszynach — przedmioty nadobowiązkowe.

Czas trwania nauki na kursach tak typu normalnego jak i wyższego ustalono na minimum 9 miesięcy.

Opracowane zostały również ramowe programy wykładów nowoczesnej reklamy, sztuki sprzedawania oraz organizacji przedsiębiorstw handlowych.

Pozatem zostały uporządkowane sprawy finansowe kursów dotyczące opłat za naukę, wpisowego i taks egzaminacyjnych.

Wynagrodzenie za pracę personelu na kursach ustalono jak następuje:

- a) Wynagrodzenie kierownika . . . . . zł 100,— mies.
- b) za godz. wykładową przedmiotów zawod. „ 6,—
- c) „ „ „ stenografji . . . „ 4,50
- d) „ „ „ pisanja na maszyn. „ 3,—

Wynagrodzenie dotyczy tylko godzin efektywnie przeprowadzanych i może ulec zmniejszeniu, o ile z przyczyn nieprzewidzianych zmniejszyłyby się wpływy budżetowe. Uposażenia płatne są zdołu. Umowy z nauczycielami zostały zawarte do dnia 15 czerwca 1935 r.

Z dniem 15 września r. 1934 zostały uruchomione kursy handlowe w następujących miejscowościach: **K a t o w i c e** — typ normalny — 30 słuchaczy, wyższy — 27 słuch. Nauczycieli 9. Budżet kursów (łącznie) po stronie wpływów wynosi zł 9.005,—, wydatków — zł 8.302,—. Przewidziana nadwyżka zł 703,—. **C h o r z ó w I** — typ normalny — 30 słuchaczy. Nauczycieli 7. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi zł 6.514,—, wydatków — zł 5.873,—. Przewidziana nadwyżka — zł 6.41,—. **Bielsko** — typ normalny — 54 słuch. Nauczycieli 6. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi 7.060,—, wydatków — zł 5.485,—. Przewidziana nadwyżka — zł 1.575,—. **R y b n i k** — typ normalny — 23 słuchaczy. Nauczycieli 9. Budżet kursów po stronie wpływów wynosi zł 3.063,—, wydatków — zł 2.230,50. Przewidziana nadwyżka zł 832,50.

Uporządkowane zostały również sprawy organizacyjno-administracyjne kursów oraz rachunkowość.

Uzupełniając powyższe sprawozdanie, należy podkreślić udział Izby w opracowaniu sieci szkół handlowych na Śląsku.

Izba wydała również w ciągu roku sprawozdawczego opinię w sprawie Centralnego Instytutu Pozaszkolnego Przyśposobienia Zawodowego, w sprawie wytycznych dla autorów programów gimnazjów kupieckich, w sprawie finansowania szkolnictwa handlowego oraz w innych mniejszej wagi spra-

wach, dotyczących szkolnictwa, względnie z nim związanych zagadnień.

W związku z nadesłanym przez Min. Przemysłu i Handlu memorjałem w sprawie potrzeby i planu zorganizowania pozaszkolnego kształcenia zawodowego oraz powołania do życia Centralnego Instytutu Pozaszkolnego Przysposobienia Zawodowego, opinia Izby Handlowej w Katowicach w tych sprawach była negatywna, a to z tych względów, że Instytut stawia w swym programie zbyt szerokie zadania, na co nie będzie miał odpowiednich środków finansowych. Poza tem Instytut, jako organizacja prywatna, nie będzie grupował wszystkich przedstawicieli społeczeństwa, nie może przeto być reprezentacją „całości kształtu pracy społecznej“ wobec państwa w dziedzinie pozaszkolnego kształcenia zawodowego i organem polityki gospodarczej państwa w tej dziedzinie. Stworzenie zatem dużej maszyny w celach li tylko opiniodawczych posunięć w polityce tworzenia kursów zawodowych — Izba uważa za niepotrzebne, gdyż z zupełnem powodzeniem rolę tę może spełniać samorząd gospodarczy w porozumieniu z odpowiednim referatem ministerjalnym.

W sprawie wytycznych dla autorów programów gimnazjów kupieckich, Izba, poza uwagami natury ogólnej, poczyniła szereg swoich spostrzeżeń odnośnie wytycznych w programach nauczania: matematyki i arytmetyki handlowej, techniki i organizacji handlu oraz przedmiotów pokrewnych, księgowości, towaroznawstwa i geografii gospodarczej.

W sprawie pomocy naukowych dla Instytutu Oświaty Pracowniczej, powołanego do życia przez Fundusz Pracy i ZUPU, który prowadzi dokształcające kursy zawodowe dla bezrobotnych pracowników umysłowych, Izba udzieliła swego poparcia staraniom Instytutu uzyskania potrzebnych Instytutowi do ćwiczeń praktycznych artykułów.

Oprócz powyższego Izba brała udział w osobie swego delegata w posiedzeniach, dot. organizacji obozów przysposobienia przemysłowego w roku 1934 i w posiedzeniu Komisji Programowej na klasę VIII szkoły powszechnej.

Zestawienie stanu majątkowego Izby Handlowej

Aktywa

1. Gotówka w kasie			13.968 23
2. Banki			
a) Bank Gospod. Krajowego	569 —		
b) P. K. O. Rk czek Nr. 300.700	49 32		
c) M. K. O. Nr. 6307	682 64		
d) Bank Raiffeisena	175 —		1.475 95
3. Papiery wartościowe 25 szt. akcji Banku Pol. w dep. 35			2.500 —
4. Udziały			
a) Śl. Tow. Wystaw i Prop. Gosp.	8.500 —		
b) „Informacja” Sp. z o. o.	22.500 —		31.000 —
5. Dłużnicy			120.771 86
6. Nieruchomości			
a) dom przy Pl. Wolności 8	248.038 90		
2% amortyzacji	5.637 25		242.401 65
b) dom przy Pl. Wolności 12a	291.044 20		
2% amortyzacji	5.820 20		285.224 —
7. Ruchomości			
a) Urządzenie biur	41.940 81		
— 10% amortyzacji	8.644 49		33.296 32
b) Samochód „Stoewer”	7.000 —		
— 20% amortyzacji	1.400 —		5.600 —
			736.238 01

Zamknięcie Rachunkowe Funduszu Emerytalnego

1. Fundusz emerytalny			
a) Gotówka w Miejskiej Kasie Oszcz. Nr. 25475 f. 14	1.134 12		
b) Pożyczka udziel. Izbie Handl. w Katowicach f. 2	14.747 —		
Papiery wartościowe			
a) Poż. Nar. wart. nom. 15.000 wart. zakupu f. 24	14.220 —		
b) Oblig. 7% B. G. K. wart. nom. 50.200, wart. zak. f. 8	41.791 50		71.902 62
2. Fund. stypend. uczniów W. S. H.			
a) Gotówka w Miejskiej Kasie Oszcz. Nr. 29038 f. 35	177 22		
b) Izba Handlowa f. 18	3.500 —		3.677 22
			75.579 84

Katowice, dnia 10 stycznia 1935 r.

Jan J. Kowalczyk m. p.
Komisarz Rządowy

Inż. Leopold Szefer m. p.

Za zgodność z ksiązkami:

Ludwik Śliwiński m. p.
zaprzys. rewizor i znawca księgowości

Komisja Rewizyjna:

Henryk Klein m. p.

w Katowicach na dzień 31. XII. r. 1934

Pasywa

1. Fundusz rezerwowy z r. 1933	109 943 54			
przenies. na rk. budż. w r. 1934	41.113 86	68.829 68		
+ przenies. nadw. budż. za r. 1934		3.342 11		72.171 79
2. Wierzyciele				
a) Kom. Kasa Oszcz. pow. Katow. Poż. zabezp. na hip. nieruch.				292.500 —
b) Fundusz stypendjalny				3.500 —
c) Fundusz emerytalny				14.757 —
d) Decernat oświatowy				7.290 41
e) Izba Polsko-Austrjacka				345 40
f) Kaucje				300 —
g) Różni wierzyciele				9.514 80
h) Ubezpieczenia socjalne				1.928 97
3. Czysty majątek				333.929 64
				736.238 01

i Stypendjalnego na dzień 31 grudnia r. 1934

1. Fundusz emerytalny				71.902 62
2. Fundusz stypendjalny				3.677 22
				75.579 84

Marjan Drozdowski m. p.
Dyrektor Izby

Walenty Jerzykiewicz m. p.

Marjan Drozdowski m. p.
Dyrektor Izby

SPIS RZECZY

	str.
Słowo wstępne	3
Z działalności Rady Przybocznej	7
Z działalności Komisyj Izby	19
Inne posiedzenia	23
Akcja na rzecz powodźian	25
Prace Izby w zakresie ustawodawstwa	27
Sprawy podatkowe	56
Sprawy socjalne	73
Sprawy dotyczące obrotów z zagranicą	82
Eksport 82. Import 121. Handel kompensacyjny 130. Działalność informacyjna w zakresie handlu zagranicznego 135. Wizyty konsularne 139. Sprawy traktatowe 143. Sprawy celne 147. Śledzie 151. Artykuły standaryzowane 153. Obrót zbożem na zasadzie konwencji genewskiej 155. Różne 156.	
Sprawozdanie z prac referatu komunikacyjnego	158
Komunikacja samochodowa 158. Sprawy morskie 160. Sprawy pocztowe 162. Sprawy kolejowe 167.	
Różne wystąpienia Izby w sprawach przemysłu i handlu	179
Badanie stosunków w handlu żelazem 179. Współpraca gospodarcza śląska i kresów 181. Badania nad konwencją genewską 183. Sprawy przemysłu turystycznego 183. Wystąpienia w drobniejszych sprawach 184.	
Zwyczaje handlowe	189
Sprawy wystaw i targów krajowych oraz międzynarodowych	194
Współpraca z władzami przemysłowemi	199
Sprawy targów gminnych 199. Opinię w sprawie koncesyj przemysłowych 200. Różne opinie w związku z wykonywaniem prawa przemysłowego 201. Rejestr umów o naukę w handlu i przemyśle 204.	
Sprawy rejestrowe	204
Upadłości i nadzory	208
Opinie w sprawach nadzorów sądowych	209

Referat informacyjny	209
Referat statystyczny	210
Interwencje	213
Zawiadomienia o przetargach	214
Zaświadczenia	214
Sprawy patentowe	215
Wykaz zaświadczeń pochodzenia towarów	216
Sądownictwo polubowne	217
Nominacje sędziów handlowych	217
Kancelarja Izby	218
Znawcy, asesory i t. p.	219
Działalność odczytowa Izby	221
Własność nieruchoma Izby Handlowej	221
„Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“	223
Sprawy paszportowe	225
Kapitalizacja rent inwalidzkich	226
Śląski Komitet Popierania Wytwórności Krajowej	226
Sprawozdanie z działalności Izby na terenie oświaty za- wodowej	227
Zestawienie stanu majątkowego Izby Handlowej w Kato- wicach na dzień 31. XII. r. 1934 i zamknięcie rachun- kowe Funduszu Emerytalnego i Stypendjalnego na dzień 31. XII. r. 1934	244 i 245
Zamknięcie rachunkowe Izby Handlowej w Katowicach za rok 1934	wkładka

